කඩඛාවිතරණී පිටපත.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුධස්ස.

වන්දනා- කායවාඞ්මනස් යන වාරත්‍රයයෙන් වැන්ද යුතු වූ ත්‍රිවිධ වන්දනයට ද; **මාන**-ගුණ විසින් කරණ ආදරයට ද; **පූජා**-ප්‍රත්‍යයප්‍රතිපත්ත්‍යාදීන් කරණ පූජාවට ද; **සක්කාර**- වන්දනාදිය සකස් කොට කිරීමට ද; **ධම්මසඤ්ඤ**-සුපශ්‍යීාපනිකනවලොකොත්තර සඞ්ගීය ද; **සඞ්ඝං ච**- අෂ්ටාර්‍ය පුද්ගල සඞ්ඝයා ද; **විප්පසන්නෙන වෙතසා**-විශෙෂයෙන් පහන්සිතින් හෙවත් විවිධප්‍රසන්න වූ චිත්ත යෙන්; **වන්දිත්වා**-හය ලොභ කුලාවාරාදි විනා මනාකොට වැඳ;

ථෙරවංස-මහාකාශ්‍යපාදිසප්තවිරවංශයට[1]; **පදීපානං**-ආගමාධිගමසම්පාදනීන් ප්‍රදීපභූත වූ; **විනයඤ්ඤමේ**-විනයතන්ත්‍රක්‍රමයෙහි; **පිණ්ණං**- අකම්පය වූ; ආරම්භානුරූපවර්‍තනයෙන්. [තෙ පන] **සුත්තාභිධම්මෙසුපි පිරූ** යෙව. **සුබ්බාචරියසිඛාතානං**- පූර්‍වාචාර්‍යයී සිංහයන්ට හෙවත් ශාරිපුත්‍රාදිනිනසත්ත්වයන්ගේ සහනය ද හස්ත්‍යාශ්වාදි වණ්ඩ සත්ත්වයන්ගේ හනනය ද කරන්නාවූ සිංහයන් මෙන් ශීතොෂ්ණාදි විරුඬප්‍රත්‍යයසඞ්ඛ්‍යාත වූ ශාරිපුත්‍රාදීන්ගේ සහනය ද රාගාදි ක්ලෙශසඞ්ඛ්‍යාත සත්ත්වයන්ගේ හනනය ද කරණහෙයින්, සිංහයන් වනු වූ පූර්‍වාචාර්‍යයීාඛ්‍යාතමයන්ට; **කතඤ්ජලී**-බදුදිලි ඇති වැ; **නමො කත්වා**-නමස්කාර කොට;

"**විප්පසන්නෙන වෙතසා**"යන්නෙන් මනොවන්දනය කියන ලදී. "**කතඤ්ජලී**" යන්නෙන් කායවන්දනය කියනලදී. "**නමො කත්වා**" යන්නෙන් වාග්වන්දනය කියනලදී. **අනවජ්ජානං**-නිරවද්‍ය වූ; **ධම්මානං**-අවිප්‍රතිසාරාදි වූ හෝ සමාධි ආදි වූ හෝ දශ කුශලකර්මපථචෙතනා සමාධිප්‍රඥාඛ්‍යාත ධර්‍මයන්ට; **පාමොක්ඛං**-ආදි වූ හෙවත් ප්‍රධාන වූ; **මොක්ඛප්පවෙසාය**- නිර්‍වාණප්‍රත්‍යක්ෂ කරණයට; **මුඛං**- වාර වූ; **යං පාතිමොක්ඛං**-යම් ප්‍රාතිමොක්ෂ යෙක්; **මහෙසිනා**-මහර්ෂිහු විසින්; **පකාසිතං**-ප්‍රකාශ කරණ ලද්ද;

සුරතෙන- පරිශුඬ වූ වාරත්‍රය ඇති බැවින්, අව්‍යතික්‍රම සඞ්ඛ්‍යාත ගුහයෙහි ඇලුනාවූ; **නිවාතෙන**-මානොඬත වසයෙන්, අත්‍යුත්කණ්ඨනයක් නැතිහෙයින් සප්තවිරත්‍රව (ඝ) මධ්‍යමයන්

1. සප්තවිරයන්ට.

කෙරෙහි නිවප්‍රවෘත්ති ඇති; **සුචි**-පරිශුද්ධ වූ; **සල්ලේඛවුත්තිනා**-කෙලෙසන්ගේ ද පරිෂ්කාරයන්ගේ ද තුනුබව කිරීම ය යන උභයසල්ලේඛනයෙන් යුක්ත බැවින් **සල්ලේඛපැවතුම්** ඇති; **විනයාචාරයුත්තෙනන**-චාරිත්‍රවාරිත්‍රශීලයෙන් යුක්ත වූ; මෙතැන්හි '**විනය**' නම් වාරිත්‍ර ය. '**ආචාර**' නම් වාරිත්‍ර සි. **සොණත්තෙරෙන**-සොණ නම් තෙරුන් විසින්; **සාවිතෝ**- ආරාධිත වූයෙමි;

තත්ථ- ඒ යථොක්ත ප්‍රාතිමොක්ෂයෙහි; **සජානඛංවානං**-'මේ ශික්ෂාපදයෙහි කවර අර්ථයෙක් දෝ හො'යි යනාදීන් උපන් ශඞ්කා ඇති; **භික්ඛූනං**-භික්ෂූන්ගේ; **ඛඩ්ඩාචිතරණත්ථාය**-සැක දුරු කරණ පිණිස; **පරිපුණ්ණවිනිච්ඡයං**-අනූන වූ විනිශ්චය ඇති; **මහාවිහාරවාසිනං**-මහාවිහාරවාසි වූ සථවිරවරයන්ගේ, **වාචනා මග්ගනිස්සිතං**- අර්ථකථාමාර්ගය ආශ්‍රය කොට පවත්නා වූ; **නාමෙන**-ගුණ නමින්; **ඛඩ්ඩාචිතරණිං**-ඛඩ්ඩාචිතරණී නම් වූ; **සුභං**-ශබ්දලක්ෂණ හෙයින් ද විනිශ්චය හෙයින් ද විඥේය හෙයින් ද ශුභ වූ; **තස්ස**-ඒ ප්‍රාතිමොක්ෂයාගේ; **වණ්ණනං**- අර්ථවර්ණනාව; **කථයිස්සාමි**-කියම්.

තත්ථ- ඒ 'ප්‍රාතිමොක්ඛං' යන ගාථාපදයෙහි; **පාතිමොක්ඛනාමි**- 'පාතිමොක්ඛං' යන්නෙහි අර්ථ කිමෙක් ද? යත්:- "**ප අති මොක්ඛං**" යනු පදවෙර්ථ ය. "**අතිපමොක්ඛං**" යනු උපසර්ගවිපර්‍යාස ය. "**අතිසෙට්ඨං**" යනු ශබ්දාර්ථ ය "**අතිලන්තමං**" යනු අභිප්‍රායාර්ථ සි

ඉති-මෙසේ; **ඉමිනා වචනපථේන**- මේ අතිශ්‍රේෂ්ඨ ය යන වචනාර්ථයෙන්, ශබ්දාර්ථයෙන්; **සීලගණභෙදතො**- ශීලප්‍රාතිමොක්ෂ ග්‍රන්ථප්‍රාතිමොක්ෂභෙදයෙන් විවිධ වේ. **නත්ථි**- වදුලේ මැ නොවේ? **පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතෝ**- ප්‍රාතිමොක්ෂසංවරශීල යෙන් යුක්ත වූයේ; **විහරතීති** ච-වෙසෙ සි කියා ද; **එතං**-මේ ප්‍රාතිමොක්ෂසංවරශීලය; **කුසලධම්මානං**-චාතුර්භූමික කුශල ධර්මයන්ට; **ආදි**-ආදි ය; **මුඛං**-වාර ය; **පමුඛං**-ප්‍රධාන ය යන; **ආදිසු** ච-මේ ආදි පාලියෙහි ද; **උභයානි ඛෝ පනස්ස පාතිමොක්ඛානි**-භික්ෂුභික්ෂුණී ප්‍රාතිමොක්ෂ දෙදෙන සවරූපයෙන්;[1] **අස්ස**-මොහට; **සොභනානි**-නුවණට හමු වූ එති, මනා හොව පුහුණහ යනාදි තන්හි. **තත්ථ**-ඒ දෙක්හි; **සෝ**-යමෙක්; **නං සීලං**-ඒ ප්‍රාතිමොක්ෂශීලය රක්‍ෂා කෙරේ ද? **සං**-ඔහු;"සීලං පාතිමොක්ඛං" යනු සම්බන්ධ සි. අපායාදි දුකින් හෝ, අත්තානුවාදදී හයින් හෝ; **මොක්ඛෙති**-නහා නු සි; **සීලං**-සීලයතෙම; **පාතිමොක්ඛං**- ප්‍රාතිමොක්ෂ නම් වේ; **ගතෝ**-ග්‍රන්ථයතෙම; **තස්ස පාතිමොක්ඛස්ස**-

1. සවරූපයන්.

ඒ ප්‍රාතිමොක්ෂයා සම්බන්ධ ව; ඒ ප්‍රාතිමොක්ෂය; **ජෙතඛනතා**-බුදුළුවනහෙයින් හෙවත් ප්‍රකාශ කරණහෙයින් ද; **ආදිම්හි පන වුත්තෙතා වචනතෙතා**- ආදියෙහි කියනලද 'අතිශ්‍රෙෂ්ඨ ය' යන වචනාර්ථය; **උභිනන**ම්පි-ග්‍රන්ථශීලප්‍රාතිමොක්ෂ දෙදෙනාගට ම සාධාරණ ය. **තත්ථ**-ඒ දෙක්හි; "**අයං වණ්ණනා**" යනු වක්ෂ්‍යමාණාපෙක්ෂා යි. මේ වර්ණනා තොමෝ ශීලප්‍රාතිමොක්ෂයට ද ග්‍රන්ථප්‍රාතිමොක්ෂයට ද යෙදෙයි. ග්‍රන්ථය වර්ණනා කළ කල්හි ඔහුගේ අර්ථය තෙම වර්ණිත ම වේ. **තං එතං පන**-ඒ මේ ග්‍රන්ථප්‍රාතිමොක්ෂය වනාහි භික්ෂුප්‍රාතිමොක්ෂය, භික්ෂුණීප්‍රාතිමොක්ෂය යි දෙවැදෑරුම් වේ. **තත්ථ**-ඒ භික්ෂු භික්ෂුණී ප්‍රාතිමොක්ෂ දෙක අතුරෙහි; **සුණාතු**-පෙ- **සංඝොති** යනු ආදි පස් උදෙස් පරිවේජදයෙකින්; **වවත්ථිතං**-නිශ්චිත වූයේ; "අසඞ්කරතො කථිතං"[1] යූ තැනි. **නිදානුද්දෙසො පාරා**-පෙ-**විත්ථාරුද්දෙසො** යන මොහු යි. **තත්ථ**-ඒ උද්දෙස යන් පස්දෙනා අතුරෙහි; **නිදානුද්දෙස නම්**:- **සුණාතු**[2] -පෙ-**ඛාරසොමි** යි කියා; **අවසෙසෙ**-අවශිෂ්ටය; **සුතෙන සාවිතෙ**-ශ්‍රැතියෙන් ඇස්වූ කල්හි; ඇසුවිරැ බැවිනැයි සේයි; **උද්දිට්ඨො හොති**-කියනලද්දේ වෙයි. **පාරා**-පෙ-,පාරාජිකුද්දෙසාදීන්ගේ පරිවේජදයෝ, නිදානයාගේ ආදිය පවන් කොට පාරාජිකාදීන්; **ඔසාපෙතා**-නිමවා; කෙදිය යුත්තාහ. **අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බන්ති වචනතෙතා**-අවශිෂ්ටය ශ්‍රැතියෙන් ඇස්විය යුත්තේ ය යි වදාළ බැවින්;

එත්ථ-මේ දෙක්හි; **යස්මා භික්ඛුපාතිමොක්ඛං පඨමං තස්මා තස්ස තාව වණ්ණනත්ථං ඉදං වුච්චති**- මේ ගාථා පදය කියනුලැබේ. **සවණාණත්තිකවචනං**-'අසව'යි ඇණ විමෙහි හෙවත් ඇසීමෙහි යොදා කියන්නාවූ ඛාවඩුවචනයෙකැ යූ තැනි. **සගාරවසප්පතිස්සවචනං**-ගෞරව ආදරයෙන් යුකත තෙපුලෙකැ; **පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන**-පාමොක් උදෙසන්නහු විසින්; **වත්තබ්බං**-කියයුතු; **සබ්බමෙව වචනං වචනං**-"**සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො**" යන මේ සියලු වචනය; "**යස්මා ඉදං පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වත්තබ්බවචනං, තස්මා ථෙරෙන වානුරූපතො වත්තබ්බං**" යූ තැනි. **ව්‍යත්තෙනා**-පාල්‍යාදී දනී ද; **පටිබලෙනා**-සිටිලබනිතාදිය කියහේ ද; **අව්සෙසතෙනා**- 'ආඝ්‍යිඝ' 'අනාඝ්‍යිඝ'යන තොරතුරක් නැති ව; **පුග්ගලසමූහෙ කිඤ්චාපි වුත්තෙතා**-පුද්ගල සමූහය කිසිසේ කියනලද්දේ වී නමුදු; **අථඛා**-එතෙකුදු වුව; **සඞ්ඛා**-ඒ සම්මුති සංඥතෙම; **ඉමස්මිං පනත්ථෙ**-මේ උපොසථකර්මයෙහි වනාහි;

---

1 අසංකිණ්ණ ඉතං. 2. තසමා.

කත්තිකස්ස ච කාලමහා යාව එගුණපුණ්ණමා,
හෙමන්තකාලොති විඤ්ඤුදයෝ අට්ඨ හොන්ති උපොසථා.

එගුණස්ස ච කාලමහා යාව ආසාළහපුණ්ණමා,
ගිම්හානකාලොති විඤ්ඤුදයෝ අට්ඨ හොන්ති උපොසථා.

ආසාළහස්ස ච කාලමහා යාව කත්තිකපුණ්ණමා,
වස්සකාලොති විඤ්ඤුදයෝ අට්ඨ හොන්ති උපොසථා.

උතූනං පන තිණ්ණන්නං පකෙඛ තතියසත්තමෙ,
චාතුද්දසොති පාමොක්ඛං උද්දිසන්ති තයඤ්ඤූනො.

පඤ්ඤාචාරිත්තං-පියවිසිරිති; **පුරිමවස්සං වුත්ථානං පග**-පෙරවස් වසා නිමාවූවන්ට වන්හි; **භණ්ඩනකාරකෙහි**-කලහ කරන්නවුන් විසින්; **පච්චුක්කඩ්ඪන්ති**-පසුබහත් නම්; **අට්ඨ**-එකල්හි; **කත්තිකමාස** නම්, වප්මස අවය හා හිල්මස පුරය ඝි. **කාලපක්ඛෙ චාතුද්දසෙ වා**-වප්මස ගුණපොහොය වෙවති; **ඔසාරිතෙ**-බහාගත් කල්හි; **තස්ස වක්ඛුස්ස**-ඒ අධිකරණය; **අඤ්ඤතරං පි සෝ හොවි දිවසෝ, තඤ්ච**-අනුපොසථදිවසෙ;**තදෙන**:-තං එතං පත්තකල්ලං; **ඉධ**-මේ උපොසථාධිකාරයෙහි; **සථාහු**- මෙසේ කිහු;

තඤ්ච- ඒ වතුර්ධප්‍රාප්තකාලයෙහි; **තස්මිං**- එ සඟරුස; **නාසති**-න අසති; නැත හොත් නැති; **සඤ්ඤත්තා**-(උක්ඛිත්ත නුවූ)පාරාජිකාපත්ත නොවූ; **ඔඛඹිමාතම්** කම්වදන් කියවා බඳ සීමාඝි. **නිමිත්තෙන නිමිත්තං සම්බන්ධිත්වා**-නිමිත්තයෙන් නිමිත්තය ගළපා; **සම්මතා සීමා**-බඳනාලද සීමා සි බහිසීමෙ සිතඤ්ඤමතා නම්, සීමතො බහි ඨත්වා බඳ සීමාඝි. **ජනපදසර** නම්, සවයංජාතවිලි. **සම්භින්දනෙනන**-මුසු කරන්නහු විසින්; **සංසන්න**- ඇලී සිටි; **අජ්ඣොත්ථරණෙනන**-මඛනහු විසින්; **ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි**-මේ එකාදස ආකාරයෙන්; **සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්තීති වචනතො**-සීමා නෙසින් කර්‍මයෝ නොපැය වෙති වදාළ හෙයින්; **එකච්ඡන්ති** යනු කර්‍මාඟයා හා සමඟ කිහු. **නිසිදිතුං**-පරිමණ්ඩලා කාරයෙන් යෙනෙන් හින්ද නො හෙද්ද; **කෙසග්ගමත්තෙනාපි**-කෙශාග්‍රමාත්‍රයකිනුදු; **අතික්කමිත්වා**-ඉක්මවා -පෙ- **අනිමිත්තඤ්ච පන**-නිමිත්තයට නො එළඹෙන; **නාවසාරරුක්ඛං**-තාලනාලිකෙරාදි; **වාලිකා**-වැලිරැස යන මොවුන් කෙරෙහි; **අඤ්ඤතරං**-එක්තරා එකක්; **අඤ්ඤතරං**-කිතනිත නිමිත්තයන් අතුරෙහි; **එකං නිමිත්තං කත්වා**- එක් නිමිත්තක් කොට; **සබ්බන්ත සබ්බං**-කැමපරිද්දෙන් ම; **තස්සා පදෙසං**-ඒ සීමාවගේ භාගයක් හෝ;

සම්මන්නන්ති-බදිද්ද; **නිමිත්තූපගානි ඝට්ටා ලබානි**-නිමිත්තට එළඹෙනලද ගම් නිමිත්ත කෙනකුන්; **සම්මා කිත්තෙතබ්බා**-නිමිත්තවිපග්ගාස නො කිරීමෙන් ද, අනිමිත්තාකිත්තනයෙන් ද මනා කොට කියා; **තත්‍ර** ඒ පබ්බතනිමිත්තං යනාදි පාලියෙහි; **හත්ථිප්පමාණතො පට්ඨාය**- සත්රියන් පමණ ඇතකු සා පටන්ගෙන පවත්; **අසඤ්ඤමපි**- යදෘකැවකුදු; **රුක්ඛා**-වෘක්ෂනිමිත්තය; **උබ්බධතො**- උසින්; **පරිණාහතො**-අවටින්; **සුවිදණ්ඩප්පමාණොපි**-හෙළදිවැහි පත්හිද්දඬක් සා ද වූ; **වෙතිණ්ණි ගාමක්ඛෙත්තානි**- දෙතුන් ගම් කෙතක්;

අසඤ්ඤමානං- තෘ නො හොස්; **ආවාට**-වළ; **ජානස්සර**-විල්; **ලොණ්**-කැලපු; **ඛනෙ**-කනනලද; **සඤ්ඣනඤ්ච**-නො සිදෙන්නේ; **විඤ්ඣාටවි ආදිසු වා**-විඤ්ඣාටවි ආදි වූ ආරණ්‍ය යෙහි වෙවසි; **මච්ඡබන්ධානං**- කෙවුළන්; **අගමනපථෙ**-එ ද, හොස් එදෑම නො ඉයෙ හැකි ස්ථානයෙහි; **දීපකෙසු ච**.-දීපයෙහි වේවසි; **විනිබ්බෙධෙන**-එක් කිරීමෙන්, දිනිනෑ සි සේයි. **උපචාරපච්චාස**-උපචාර පිණිස; සීමාසඞ්කර නොවන පිණිස ය සි සේයි. **නදිආදීනං**-නදීසරසමුද්‍රයෙහි; **සීමභාවං**-බදසිම්බව; **පටික්ඛිපිතබ්බා**-ප්‍රතික්ෂෙප කොව; **යං**-යම් තැනෙක්; **සමණෙනා**-භාත්පසින්; **මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස**-ථාම්මජ්ඣිමපුරිෂයාගේ; **උදකුක්ඛෙපෙන**-උදකුක්ඛෙපයෙන් පරිච්ඡින්න ද; **අයං**-මේ ස්ථානය; **තස්ථ**-ඒ නදී ආදියෙහි; **සමානසංවාසා එකුපොසථා**-සමානසංවාසා ය එකුපොසථා ය සි; **සා පනෙසා වුත්තා**-යම් මේ සීමාවක් වදාරණ ලද ද; "**අයං උදකුක්ඛෙපසීමා**" ය සි සම්බන්ධ සි. **සමානසංවාසනම්** සෙසු සඞ්ඝකර්ම ය **එකුපොසථ** නම් උපොසථකර්ම ය; **තස්ථ**-ඒ පාලියෙහි, **සබ්බා හිකඛවෙ නදී අසීමා** යන පාලියෙහි; **යස්සා**-යම් නදියෙක්හි; **අඩ්ඪමාසං**-අඩමසින් අඩමස; පිළිවෙළින් අඩමසක් වස්සි, අඩවසක් නො වස්සි සි සේයි. **අනුදසාහසෙහි** දු මෙසේ මැ සි. **සොතං**-ජලප්‍රවාහය; **පවත්තිස්සති**-සිදී යේ ද; **නදී සඞ්ඛං**-නදීභාවයට නො යේ; **යත්ථ**-යම් නදියෙක්හි; "**සික්ඛා කරණීයෙ ආගතලක්ඛණෙන නිමණ්ඩලං පවිස්සාදෙත්වා අනනරවාසඤ්ච අනුක්කපිත්වා තිපෙන්නෙන වා අතිපෙන්නෙන වා උත්තරන්තිසා භික්ඛුණිසා එකමඞ්ගුලමත්තම්පි අනනරවාසකො නෙමීසති**"සි සම්බන්ධ කරණු. **පභවතො පට්ඨාය**-දිය පවත්නා තැන් පටන් සමුද්‍ර දක්වා; **සොතවිඛණිත්වා**-සුකරාදි කිසිවක්හු විසින් කැන; **යත්ථ**-යම් ආවාටයෙක්හි; "**යත්ථ නදිසං වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති**" යන්නෙන් දිය සිටිනා තෙක් කල් කිහු. **යෙ සොබෙහා එතං ලක්ඛණං පාපුණන්ති**-

නදියෙහි උක්තප්‍රකාර ලක්ෂණයට පැමිණේ ද; **සමන්නතො උද කුක්කෙඵපෙන පරිච්ඡින්නතං**-හාත්පසින් දමනලද උදකයෙන් පරිච්ඡින්න ද යන අර්ථ යි. **තත්ථ**-ඒ උදකුක්කෙඵපයෙහි; **අක්ඛ ඛුන්නා**-දුවරුවෝ;[1] **දරථගුලං**-පස ඇට; **ඛිපන්නි**-යම්සේ ලද්දේ ද; **සඞ්ඛ්‍යාමෙන**- බලපමණින්; **එවං ඛිත්තං**-මෙසේ පසඇට ලන ආකාරයෙන් දමනලද; **උදකං වා වාලිකං වා යත්ථ පතති** යනු සම්බන්ධ යි. **තෙසු නදී ආදීසු උදකුක්කෙඵපපරිච්ඡින්නා අයං සීමා, සමානසංවාසා**-සමාන සංවාස ඇති නමුදු වෙයි. එකුපොසථ ඇතිනමුදු වෙයි. **අයං පන**-මේ උදකුක්කෙඵපය වනාහි; **අනෙනාසෙව** සාරම්භ දිය සිටිතැනින් පරිච්ඡින්න වූ ඇතුළත්හි ම ලැබෙයි; **න බහි**-පිටත්හි නො ලැබෙයි; **බන්ධතති**-මඬි ද; **පතති විවිත්තා**-පියවිරළහු; **බහසරිත්තා**-බැස; **සණ්ඨහතති**-සිටිද් ද; **තතො පඨාය**-එ දිය සිටිතැන් පටන් ගෙණ; **දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා**-වැසි නැති කල්හි වෙවයි; **සා එව**-සාරම්භ දියසිටිනා භූමිය ම; **වප්පං වා කරොතති**-පුබ්බණ්ණාපරණ වපුරද්ද; **තං ඨානං**-එතැන ම; **උදකුක්කෙඵපසීමා**- උදකුක්කෙඵපසීමා තොමෝ; **න ගච්ඡති**-නො යේ; **තසමා**-පිටතට නො යන හෙයින්; **පරිච්ඡෙදතො බහි**-උදකුක්කෙඵපපරිච්ඡෙදයෙන් පිටත්හි; **අඤ්ඤං තත්තකං යෙව පරිච්ඡෙදං**-අනික් එතෙක් ම තැන්; **අනතික්කමිත්වා**-නො ඉක්ම; **ඨිතොපි**- සිටියේ ද; උදකුක්කෙඵප දෙක අතුරෙහි උපචාර පිණිස තබනලද උදකුක්කෙඵපයෙහි සිටියේ මැ කර්මකොප්‍ය කෙරෙයි සේයි. මෙසින් උපචාර පිණිස තබනලද තැන් මුත් සෙසු දිශා යෙහි සිටියෝ කර්මකොප්‍ය නො කෙරෙති යි සේයි. මේ අර්ථ විවිධසීමා පිණිස යි.

සභාගවක්ඛුනා- සමානව්‍යතික්‍රමයෙන්; "**ආපනතිසභාගං**" යන්නෙන් වස්තුසභාගත්වය ප්‍රතික්ෂිප්ත යි **සාමන්තා**-සමීපයෙහි; **ආවාසං**-විහාරයකට; **සඤ්ඤකං**-එදු ම එනු පිණිස; **පවිකඛිත්තා**- දෙසා; **එවං වෙතං ලභෙථ, එවං**-මෙසේ; **එතං**-මේ; **ලභෙථ**- ලැබුනේ වී නම්; **ඉච්චෙතං**- මේ ලැබීම; **කුසලං**-මැනැව; **නො චෙ ලභෙථ**-සඟිකඛුකවිහාර දුරු හෙයින් හෝ මහ උපද්‍රව ඇතිහෙයින් හෝ සමාව නො වී නම්; **ඤූපෙක්ඛිතබ්බා**-දැන්විය යුතුයි. කුතනි කියා දැන්විය යුතු යි සේයි. **සචෙ දෙසෙති** යනු සම්බන්ධ යි. **උභොපි අඤ්ඤං දුක්කටං** යනු සම්බන්ධ යි; "**ආරොචෙතබ්බා වා**" යනු විමති පිණිස කිහු; **නිබ්බෙමතිකතං** නම් ආපත්ති නිශ්චය කිරීම යි; "**සචෙ උපොසථං කරොතති**" යනු අභිප්‍රාය යි; **එතාසු හි**-මේ සභාගාපත්තීන් වනාහි;

1. දරථවෝ. දරථවෝ.

සඝස්ස උපසම්පදං පටික්ඛිත්තත්තා-සඝයාගේ උපසම්පදා ප්‍රතික්ෂේපය ද; භික්ෂූන්ගේ ක්‍රියාව දන්නා නාගඝරාඛදෙවාදීහු ය. **කාරණවසෙන හෙ තෙ තයෝ උපොසථා වුත්තා තෙහි**, තීසු උපොසථෙසු **ඉතරෙ මෙ පටික්ඛිපිංසු**- "සඞ්ඝෝ උපොසථං කරෙය්‍යා"ති ඉමිනා **සඞ්ඝස්ස උපොසථමෙව දීපෙතීති** යොජනා. **කාරකවසෙන**-උපොසථකාරකයන්ගේ වසයෙන්; **කත්තබ්බාකාරවසෙන**-කටයුතු ආකාර වසයෙන්;

තිතික්ඛාසඞ්ඛාතා ඛන්ති- තිතික්ඛාසඞ්ඛ්‍යාත ක්ෂාන්ති නම් දැය; **පරමං තපෝ**-මේ ශාසනයෙහි උතුම් තපස ය; **නිබ්බාණං**-නිවන්; බුද්ධා-ත්‍රිවිධ බුදුවෝ; **පරමං වදන්ති**- උතුම් ය කියත්. **පරූපඝාති**- ප්‍රාණාතිපාතාදි වශයෙන් පරහිංසා කරන්නේ; **න හි පබ්බජිතෝ**-ප්‍රව්‍රජිත නම් නො වේ. **පරං විහෙඨයන්තෝ**- උක්තප්‍රකාරයෙන් පරහට වෙහෙස දෙන්නේ; **සමණෝ න හොති**-සන්හුන් පාප ඇත්තේ ද නො වේ.

සබ්බපාපස්ස අකරණං-සියලු පව් නො කිරීම ද; **කුසලස්ස උපසම්පදා**- අහිනිෂ්ක්‍රමණයෙහි පවන් අග්ගඵලාධිගමය දක්වා සියලු කුසල් උපදවා, ඉපිදවූ කුසලයන් වැඩීම ද; **සච්චන්ත පරියොදපනං**-පඤ්චනීවරණයන් කෙරෙන් තමාගේ සිත්සතන් පිරිසුදු කිරීම ද යන; **එතං**-මේ; **බුද්ධානුසාසනං**-සියලු බුදුන්ගේ අනුශාසනා ය;

අනුපවාදෙ-පටිපක්ඛාසනවසයෙන් උපවාද නො කිරීම නො කැරවීම ද; **අනුපඝාතෙ**-පරහිංසාවක් නො කිරීම නො කැරවීම ද; **පාතිමොක්ඛෙ ච**-ප්‍රාතිමොක්ෂයෙහි පිහිටීම ද; **සංවරෙ**-ඉන්ද්‍රියසංවරණය ද; **මත්තඤ්ඤුතා ච භත්තස්මිං**- භොජනයෙහි මාත්‍රඥබව ද; **පන්තං ච සයනාසනං**- විවික්ත ශයනාසනය ද; **අධිචිත්තෙ**- අභවසමාපත්තියෙහි; **ආයොගෝ**-ප්‍රයෝග කිරීම ද යන; **එතං**-මේ සියල්ල; බුද්ධානුසාසනං-බුදුන්ගේ අනුශාසනා ය;

නං ඛවාදපාතිමොක්ඛං ඉමස්මිං අපථෙ- "පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍ය" යන අර්ථයෙහි, **ඉදමෙව අධිප්පෙතං**; **ඉතරෙ මෙ සෙ උපොසථා**-යම් ඒ පාරිසුද්ධි අධිට්ඨාන සඞ්ඛ්‍යාත උපොසථ කෙතෙක් ඇද්ද; **පවත්තිමක්ඛායං**- පස්වසන්හි; **අනුපගමනෙන වා**-මහපවුරුණෙහි උපසපන් වූයේ වෙමයි, සිහි නැති වැ වස් නො එළඹියේ වෙමයි; **ඡිගාහවසෙන වා කායසාමග්ගිං දත්වාති සමඛණ්ඩා. චාතුමාසිනියමපන**-හිල්මඝ මැදිපොහොයෙහි වනාහි; **පවාරිතානං සන්තිකෙ**-පැවැරුවන් සමීපයෙහි; **අනුපගමනෙන වා**- පෙරවස් නො විසූවහු විසින් වේවයි, **කායසාමග්ගිං දත්වා**-

හත්පාසොපගමනයෙන් කායසාමග්ගි දී; **පරිසුඛොති**-පිරිසුදු ය සි; මං මා; **ධාරෙථ**- සලකව්. **සහනිපතිනෙසු**- රැස්වූ ඔවුන් අතුරෙහි; **ඉධ**-මේ පාමොක්හි; **නිද්දිඨොති**- දක්වන ලදැයි; **තඤ්ච පවත්තමානෙ**- ලක්ෂණසම්පන්න උපොසථය පවත්නා දවස්; **අභික්ඛුකං**- පාමොක්උදෙසන පමණ භික්ෂූන් නැති හෙයින් හෝ, ඇති ව ද පාමොක් නො පවත්නා හෙයින් හෝ අභික්ඛුක වූ; **ආවාසං වා**-ලැගුම්ගේ ඇති වාසයකට වේවයි; **අනාවාසං වා**- ලැගුම්ගේ නැති වාසයකට වේවයි; **වාසත්ථාය**- ලග්නා පිණිස; "**නානාසංවාසකෙහි සභික්ඛුකං ආවාසං අනාවාසං වා**"යි යොදනු. **උපොසථකරණසම්බන්ධෙන**- පොහෝ කිරීම් පිළිබඳ බැවින්; **වුත්තඤ්ඤ**- කියන ලද; **සඞ්ඝඤ්ඤ**-සඞ්ඝයා විසින්; **තං කතං කිනාති යනු හා සම්බන්ධ යි. අනුජානාමි**-පෙ- **ආඳනා නයෙන**; **පාළියං**-පෙළ; **සම්මජ්ජනි**-පෙ-**පුබ්බකිච්චනති වුච්චතීති**-විහි නාමෙහි අඨකථාසු ච ආගතං යං තං නවවිධං පුබ්බකිච්චං දස්සිතං තං කිනාති පුච්ඡති" යි යොදනු. **ආසනෙන උදකඤ්ච**- ධම්මාසන හා සම්ඝ නහන බොත පැන් පරහා තිබීම ද යන; **එතානි**- මොහු සතරදෙන; **පුබ්බකරණනති වුච්චති**-පුබ්බකරණානි ඉති වුච්චනති, සඞ්ඝයා රැස් නොවන තෙක් කටයුතු හෙයින් පූර්‍වකරණයහ යි කියනු ලැබේ.

ඡන්දපාරිසුද්ධි-සඳ පිරිසුදු ගෙණඇර කීම; **උතුක්ඛානං**- ඍතු හෙයි සිටිකල් ගියකල් හිමි කිම; **භික්ඛුගණනා ච**- රැස් වූ මහණුන් ගිණීම ද; **ඔවාදෙ**-භික්ෂුණීන් ඇවිත අවවාද පොහොය කිම යන; **එතානි**-මොහු පස්දෙන; **පුබ්බකිච්චනති වුච්චති**-පුබ්බකිච්චානීති වුච්චනති, සඞ්ඝයා රැස්වූ කලැ කම යුතු හෙයින් පූර්‍වකෘත්‍යයහ යි කියනු ලැබෙත්. **ඒහි නාමෙති**- පුර්‍වකෘත්‍ය නාමවශයෙන්; **කම්මං කිනති**-කරණලද ද; **පුච්ඡති**- ප්‍රාතිමොක්ෂොද්දෙශකයා විචාරයි යන අර්ථ යි; **තං නවවිධං පුබ්බකිච්චං, පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙත**බ්බං-ආගන්තුකයන් පිණිස නහන බොන පැන් පරහා තිබිය යුතු යි; **බහි**-සිමින් පිටත; **යොපි**-ඇතුළ සිමහි හුන් යමෙක් වනාහි; **කිච්චපසුතො වා**-ගිලානුපස්ථානාදි කෘත්‍යයෙහි යුක්ත ද; **තෙනාපි ඡන්දො දාතබ්බො** යි යොදනු. "**ඡන්දං දම්මි**"යන්නෙන්, තමන් සමඟ බව කී නියා ය. "**ඡන්දමෙම හර**" යන්නෙන් අනිකෙකුට දිම් ආදීන් නො ගැණ ගියහොත් නැවැත දියයුතු බව කී නියා ය; "**ඡන්දමෙම ආරොචෙහි**" යන්නෙන් නො කීමෙන් අවදනා ඇවැතින් ද මිදෙනු කී නියා යි. **අයමත්ථො**-මේ ත්‍රිවිධ වචනාර්ථය; **කායෙන වා**- අර්ථ සලකා කායවලන කිරීමෙන් සඟින් වේවයි; **වාචාය වා**- එසේ ම යම්

තෙප්ලෙකින් වේවයි;**එවං**–එසේකල්හි;**සනති සඛ්‍යස්ස කරණීයං**-සඛ්‍යස්ස කරණීයානි සනති, සෙසු සඛ්‍යකම් ඇත් නම්; **අත්තනෝ පනස්ස**–අත්තනෝ පන, ඔහු තමාගේ වනාහි; **සුඛිකජ්ජදං වා**–හුදුසඳ වෙවයි; **ආහරිතුං**–ගෙණ යත් වටී; **සචෙ ඡන්දපාරිසුඛිං දෙති, තස්සෙව**- ඡන්දහාරකයාගේ ම; සඳපිරිසුදු එන්නේ යි; **ඉතරං**-ඉතර ඡන්දපාරිසුඛි නොමෝ; **බිලාලඝඛලිකඡන්දපාරිසුඛිනාම හොති**-බළල්දමක් වැනි සඳපිරිසුදු වේ; දම පළමුවන වලල්ල දෙවන වලල්ලට මුත් තුන්වන වලල්ලට නො පැමිණෙන්නා මෙනැ යි සේයි.

උපොසථෙන–පොහෝගෙනි; උපොසථය ම උපොසථාග්‍ර නම් වේ. **ඉදම්පි හි උභයං** යනු කුමක් පිණිස කියනලද ද? යත්:– "සෙසු සම්මජ්ජනාදීහු තෙරුන් විසින් අණවන ලද්දහු විසින් කටයුත්තාහ" යි ද, "උතුආචිකඛණ භික්ඛු ගණනාවෝ වනාහි- මහතෙරුන් විසින් වෙවයි, පාමොක් උදෙසන්නහු විසින් වෙවයි, ඤත්ති තබන්නහු විසින් වෙවයි, අනික් ගම්තම් කෙනෙකුන් විසින් වෙවයි කටයුත්තාහ"යි ද, "සම්මජ්ජනාදීහු එවනු ප්‍රයොජනයන් සපයති. උතු ආචිකඛණාදී දෙදෙන වනාහි උපොසථයෙහි කිසි ප්‍රයොජනයක් නො සපයති. එබැවින් කිරුමෙන් ප්‍රයොජන කිමෙක් දැ?යි නො කියා අවශ්‍ය යෙන් ම කටයුත්තාහ" යි ද දක්වනු පිණිස **"ඉදම්පි හි උභයං"**යි කීහු.

භික්ඛුණෝවාදෙති-භික්ඛුණී ඔවාදෙ; මෙහෙණන් විසින් යාචිතොවාද යි. **යදා උපොසථෝති**-යෙට පොහොය යි කීකල; **අයං උපොසථෝ**–අප යෙට කරණ මේ පොහොය; **අස්ස**–සවාමි; **ඔවාදූපසඞ්කමනං ච යාචති**–ඔවාද පිණිස තමන්ගේ ඊම ද ආරාධනා කෙරෙති. **භික්ඛුණිසඞ්ඝෝ ඔවාදූපසඞ්කමනං ලභතු කිර යි** යොදනු. ලභතු කිර–ලැබේවා; **තං**–ඒ අවවාදයාවතය; **ඨපෙත්වා බාලගිලානගමියෙ**-සිත් ගෙණ වරද කිය[1] නො නෙත බාලයා ද,[2] පොහොඅඟට ගොස් නො කිය නෙත ගිලනු ද, පැළවිය දවස් ගමන් යන ගමනීහු ද තබා; **අසෙසෙ**–සෙසු; **සචෙ ආරඤ්ඤකොපි හොති**–ඉදින් ආරණ්‍යක භික්ෂුවෙක් වී නමුදු; නො පිළිගන්නට නොවටනේ යි. **යස්මා අපවිගතහෙතුං න ලභති තස්මා, යෙන**–යමක්හු විසින්; **සෝ**– ඒ අවවාදය; **තෙන භික්ඛුනා**–පෙ–**කමනන්ති එවං වත්තබ්බා. සම්මතෝ වෙ හොති** යි යොදනු.

---

1. සුන්ගෙන පෙර ද කිය.

2. ආරොචනාවිධානං අජානන්තෝ බාලෝ-ටීකා.

නෙනාති- පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන; **හොති**-සෝ භික්ඛුනෝ වාදකෝ. **සම්මතෝ**-පෙ-**උපසම්පදකම්මානි වත්තබ්බෝ** යි යොදනු. **නෙනාති** පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන භික්ඛුණොවාදකෝ සම්මතෝ හොවි භික්ඛු සවෙ හොති යි යොදනු. **කෝ ආයස්මා උස්සහති**- කවර ආයුෂ්මතෙක් සමර්ථ ද? යි; **අත්ථි අඤ්ඤි සමානාභතෝ** යන්නෙහි:- 'සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතෝ විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නෝ අණුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු, බහුස්සුතෝ හොති සුතධරෝ සුත සන්නිචයෝ යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙකල්‍යාණා පරියොසානකල්‍යාණා සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති තථාරූපාස්ස ධම්මා බහුස්සුතා හොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා, උභයානි ඛෝ පනස්ස පාතිමොක්ඛානි විත්ථාරෙන සුවිභත්තානි හොන්ති සුවිභත්තානි සුවුත්තානි සුප්පවත්තීනි සුවිනිච්ඡිතානි සූත්තසෝ ව්‍යඤ්ජනසෝ, කල්‍යාණවාවෝ [1] හොති කල්‍යාණවාක්කරණෝ, යෙනුය්‍යෙන භික්ඛුණීනං පියෝ හොති මනාපෝ, පටිබලෝ හොති භික්ඛුණියෝ ඔවදිතුං, න ඛෝ පන තං භගවන්තං උද්දිස්ස පබ්බජිතාය කාසායවත්ථවසනාය ගරුධම්මං අජ්ඣාපන්නා පුබ්බා හොති, වීසතිවස්සෝ වා හොති අතිරෙකවීසතිවස්සෝ වා" යන මේ අර්ථභයෙන් සමන්විත ද;

තස්මෙව-ඒ උපොසථාගාරයෙහි දී ම; **සම්මතාභිඤ්ඤා**-සම්මත කොට; **ඉත්ථන්නාමෝ**-පෙ-**උපසම්පදකම්මානි ඔවාදපටිග්ගාහකෝ වත්තබ්බෝ. පාසාදිකෙන**-ප්‍රසාදකර වූ කායවාඞ්මනඃකර්මයෙන්; **සම්පාදෙතු**-අධිශීල අධිචිත්ත අධිප්‍රඥ සඞ්ඛ්‍යාත ත්‍රිවිධශික්ෂාවන් ප්‍රතිපාදනය කෙරේවයි; **සික්ඛාත්තයසඞ්ඛයාතං**-අධිශීලාදි ශික්ෂා ත්‍රයයෙහි සඞ්ඛ්‍යාත වූ; **සක්කච්චසාසනං**-සියලු ප්‍රවවනය; **තෙන භික්ඛුනා**- ඔවාදපටිග්ගාහකෙන භික්ඛුනා; **භික්ඛුණීසඞ්ඝෙනපි, අය්‍යා ගම්මථ**-ආර්‍යාවෙනි! යව්. **අය්‍ය**-ස්වාමිනි! **භික්ඛුණීසඞ්ඝෝ ඔවාදූපසඞ්කමනං, ලභති කිං**-ලැබේද්ද යි; **පුච්ඡථ**-විචාරව යි; **නා භික්ඛුණියෝ පෙසෙතබ්බා** යි යොදනු. **සාධු අය්‍යාති**- සාධු අය්‍යා ඉති; **තං භික්ඛුනති** ඔවාදපටිග්ගාහකභික්ඛු; **ඉදං ච**-'තාහි' යන මේ බහුවචනය ද;

තෙන භික්ඛුනාති-ඔවාදපටිග්ගාහකෙන භික්ඛුනා; **උපොසථකාලෙ**-පොහෝ කරණකල්හි; **පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වා**-පාමොක් උදෙසන්නහු විසින් වෙවයි; **ඤත්තිඨපනකෙන වා**-

1. කල්‍යාණසෝ වාවෙතා හොති.

ගණ්ඨිපොසථයෙහි ඤතති තබන්නහු විසින් වෙවයි; **ඉස්සරෙන වා**-දෙදෙනා කරණ පොහොයේ එකකු විසින් වෙවයි; **පාටිපදෙ පවාහරිත්වා**-පැළවියදවස් ගෙණ ඇරැ; **"පාති**-පෙ-මී"කි, **ඉදනති**-ඉදං වචනං; **පාතිමුඛාරොචනස්ස කාරණවචනං**-තම තමන්ගේ පිරිසුදුබව කිමව කාරණවචනයෙකි; "පාමොක් උදෙසම්. නොප, නොපගේ පිරිසුදුබව කියව. නො එසේ වැ පාමොක් ඇසුව සමපජානමුසාවාදයෙන් දෙස් වෙයි. එසේ හෙයින් පිරිසුදු බව කියව"යි පිරිසුදු කිරීමට කාරණවචනයෙකැ යි සේයි. **එසථ**-පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාම් යන පදයෙහි; **සියා**-වොදනාවෙක් වන්නේ යි. **ඉධාති**-පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාම් යනුයෙහි; **එවං හි සති**-එසේ වුව හොත්; **පුබ්බෙන**-පෙ-**සඞ්ඝා**-පෙ-**උද්දිසෙය්‍ය** යනු හා **උද්දිසිස්සාම්** යන පූර්වපදය හා; **අපරං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමිති** යන පදය හා; **සඞ්ගීඅති**- හැනේ. **වුච්චතෙ**- පරිහාර කියනු ලැබේ; **එතං**-මෙ; **වචනමත්තං**-වචනමාත්‍රයෙකැ; ශබ්ද නානාත්වයෙකැයි සේයි; **ලක්ඛණතො පන සමෙති**-ලක්ඛණ හෙයින් "සඞ්ඝා-පෙ-උද්දිසෙය්‍ය"යනු හා සම යි; **සඞ්ඝස්ස සාමග්ගිඅති**- අරියසඞ්ඝස්ස සාමග්ගියා; **ගණස්සාති**- අනරියසඞ්ඝස්ස; සඞ්ඝස්ස සාමග්ගියා යනුයෙන් ආර්‍යසඞ්ඝයා ම ගැණෙති යි සිතා **ගණස්ස සාමග්ගියා** යූහු. **පුග්ගලස්සාති**- පාතිමොක්ඛුදෙසකස්ස; **සඞ්ඝස්සාති**- සඞ්ඝස්ස; **පාතිමොක්ඛං උද්දිඨං හොති** යි යොදනු. සඞ්ඝයා සමඟ වැ මෑ එකකුගේ උදෙසීමෙන් සඞ්ඝයා උදෙසුවා නම් වනබැවින් උද්දිසිස්සාම් යනු උද්දිසෙය්‍ය යනු හා ලක්‍ෂණ හෙයින් සම ය යි සේයි. **එසථ**-මෙ පාමොක්හි; **ඉදං**-මේ සියල්ල; **ලක්ඛණං**-ලක්‍ෂණ යි.

අසීතකත්වාති අර්ත්‍ථ කොට; ව්‍යාස කොට ය යි සේ යි. නොහොත් අර්ත්‍ථ ව; **මනසි කත්වා**-මෙනෙහි කොට; මෙසේ අසමු. **සොත මාරවසෙන සබ්බචෙතසා**- සොතවාරජවනවිඤ්ඤාණ වසයෙන් ප්‍රවෘත්ත සියලු චිත්තවාරයෙන්; **සමන්නාහරාම**- පරියොසානය දක්වා විසය කරම්හ යි සේයි. එසේ හත් දෙය ද, **එකග්ගචිත්තා හුත්වා**-ඇසූ ඒ මෑ අරමුණු අග්‍ර කොට ඇති සිත් ඇති වැ; **විත්තෙ ඨපයාම**-සිත්හි තබමු; අයි භාත්වා මනසි කරිත්වා යනු **සාධුකං** යන්නෙහි අර්‍ථපද යි; **එසථ චානි සුණොම මනසිකරොමාති** ඉමසමිං පාඨවයෙ; **පාති**-පෙ-**යුත්තං විය කිඤ්චාපි දිස්සති** යි යොදනු. පැණේ නමුදු; **පාරිසුද්ධිං**-පෙ-**ආරොචෙථාති ඉදං වුත්තන්ති** සම්බන්ධො. **තසථ පාරිසුද්ධිආරොචනං සථා හොති ඉදානි නං දස්සෙතුං** යි යොදනු.

නපඨානි තෙසු සූත්‍රනපදෙසු; **ජනනං**-පෙ-**ආපජ්ජති යස්ස භවෙය්‍ය, අලජ්ජිතාති** අලජ්ජිතාය; **කුහකුවමපකතනා**-කුකුසින් මඩනාලද බැවින්; **ආපජ්ජතිං හි**-පෙ-**ජහාකාරෙති ආපජ්ජති** යි යොදනු. **පරිගූහති**-සඟවා ද; **අගතිගමනඤ්ච ගච්ඡති**-හණ්ඩ භාජනියඨානාදියෙහි ඡන්දාදි සතරඅගතියට යේ ද; අගන්තබ්බා ගති=අගති. **මඤ්ඤ**-නුවණනැත්තේ; **මොමූහො**-මොහයෙන් මූඪ වූයේ; **විරොඛෙති**-වරදවා කෙරෙයි සේයි; **අයං පන**- කුකුසින් මඩනාලද මේ මහණ වනාහි; **ඉටඨනීති**-පාල්‍යාරූඪකථා විනිශ්චය නො කොට වටනේ ය යි; **මඤ්ඤිඩා විනිඡ්ඡකමති ඡෙව**-මැඩ කාශවවිදෙර විනිච්ඡ්‍රමය කෙරේ මැ යි. **සහසෙය්‍යවිවරවිපවාසාදිනි**-සහසෙය්‍යවිවරවිපවාසාදි ශික්ෂාපදයන්;

පඨාසෙතු වා යනු පාරාජිකා පිණිස යි. **වුඩ්ඪිතා වා** යනු සඞ්ඝාදිසෙස පිණිස යි. **ආරොචිතා වා** යනු විමතිආරොචනා පිණිස යි. **ආපජ්ජති යස්ස කස්සාති** සම්බන්ධො. **ඡාපජ්ජතීති** සා ආපත්ති; **එකෙන පුග්ගලෙ එකො යථා ව්‍යාකරෙය්‍ය**-යම්සේ ප්‍රති වචන දේ ද; **එස මං පුච්ඡතීති, එසඩ නාව**-මෙහි වනාහි; **එකවෙව ආචරියා**-සමඟර ධම්ඩර ඇදුරුකෙනෙක්; **යස්ස සියා**-පෙ-**වෙදිස්සාමීති, යදෙතං නිකඛනතුං අනුඡාවිනං**-යම් මෙ වචනත්‍රය යෙක් තුන්යලෙක් අස්වනලද ද; **නං**-ඒ වචනත්‍රයය; **එකමෙකෙන**-එකක්හු එකක්හු විසින් මැ; **නං**-ඒ වචනත්‍රයය අනුඡාවනඩව; **අඨඨව්‍යඤ්ජනභෙදතො**-අර්ථ හෙයින් ද, ව්‍යඤ්ජන හෙයින් ද, භෙද හෙයින් ද; වෙනස් හෙයින් දැ යි සේයි. **තෙන**-එහෙයින්; භින්නඛවිනැයි සේයි. **අස්ස-යස්ස සියාති** යනාදි වචනත්‍රය යාගේ; **ඡදි ච සියා** යි යොදනු; **අනාපත්තිකඛනෙන**- ඇවැත් නො වැද්ද යුතුනන්හි; **අපරෙ**-අර්ථදර්ශිසථවිරප්‍රමුඛයෝ; **ආහු** යනු සම්බන්ධ යි; **අනුඡාවිනන්ති පදස්ස අඨඨං**-අනුඡාවිතං යන පදයාගේ අර්ථාර්ථය; **විනයපපවා අනුඡාවෙතබඛං** යි අන්‍යාගතාර්ථ කොට සිතා ගෙණ; **උපරි උදෙදඡාවඡානෙ**-මතුයෙහි පාරාජිකොද්දෙශයාගේ අවසන්හි; **නමපි**-හෙ ද; **ඉදං හි පදනති**-අනුඡාවිතනති ඉදං පදං; **කෙචිති** ඛණ්ඩකභාණකා; **සඤ්ඤා යනනීති** උපොසථකඛන්ධකෙ සඤ්ඤායනති; **නං**-ඒ සඤ්ඤායනය; **අස්ස**-අනුඡාවිතං යන මේ පදයාගේ; **අයං**-මේ අනාගතකාලය; **යදි අඨඨො සියා**-අර්ථ වී නම්; **වදෙය්‍ය**- සවීඥ කියන්නේ යි; **එතං**-අනුඡාවිතං යන පදය; **උදෙදඡාවඡානෙ**- පාරාජිකුද්දෙඡා වසානයෙහි; **වචනං**-යාවතතියානුඡාවනවචන සම්බන්ධය පිණිස; **යදි ච වුත්තනං සියා**-කියනලද්දේ වී නම්; **ඡාවතතියං අනුඡාවිතං**

හොතීති-යාවතතියං අනුසාවිතං හොති යන; **ඉදං**- මෙ වචනය; **ලක්ඛණවචනමත්තං**- යාවතතියානුසාවනය හඳුන්වන වචන මාත්‍රයෙකි; විහනවචනයෙකැ යි සේසි.

තෙන-ඒ වචනමාත්‍රයෙන්; **ඉමමත්ථං දස්සෙති**- මෙ අර්ථය දක්වා; කිමෙක් ද? යත්:-**ඉදං පාති**-පෙ-**මුසාවාදෙ හොති** යන මේ යි. **තදෙතනති**- තං එතං යාවතතියානුසාවනා; **සථා අනුසාවිතං**-යම් සේ අස්වනු ලද්දේ; **උදෙදසකාලෙ**-පාමොක් කියන කලැ; **ඉමමෙවත්ථං සඛාය**- මේ යාවතතියානුසාවනාවී පිණිස; **එත්ථ**- යාවතතියානුසාවිතං යන පදයෙහි; **අයං විනිච්ඡයෝ**- මේ විනිශ්චය; **ආචරියපරම්පරාහතෙතා**- ආචරියපරම්පරාවෙහි ආයේ යි;

තෙන-ඒ මුසාවාදයෙන්; **අස්ස**-ඒ මහණහට; **දුක්කටාපත්තී හොති**-දුකුළා ඇවැත් වේ. **සා ච ඛො පන**- ඒ දුකුළා ඇවැත් ද; **අකිරියසමුට්ඨානාපත්තී හොතීති**- අක්‍රියායෙන් වූ ආපත්ති වේ ය යි; **යස්ස සියා ආපත්ති සො ආවිකරෙය්‍ය** යි වදාළ නියොග නො කළ හෙයිනැ යි සේසි.

තෙනෙව භගවතා-කියි සත්ක්‍රු හා; **අනාලපනෙතා**-නො බණන්නේ; **වාමාය**-වචසින්; **ගිරං**-තෙපුලක්; **පරෙ**-මෙරමාහට; **නො ච භණෙය්‍ය, වාචසිකං**- වචසින් වූ; **න කායිකං**-කායික නො වන්නා වූ ඇවතක්; **ආපජ්ජෙය්‍ය**-අවදනේ ය; **පඤ්හා චෙසා කුසලෙහි චින්තිතා**-**එසො පඤ්හා**-මේ ප්‍රශ්නය; **කුසලෙහි**- විනයධරයන් විසින්; **චින්තිතො**-සිතනලදී;

විප්පටිසාරවත්ථුතාය- කළකිරීමට කාරණ වනහෙයින්; **පාමොජ්ජාදිසමභවං නිවාරෙතා**-ක්ෂුද්‍රප්‍රීත්‍යාදි සම්භවය වළකා; ආදි ශබ්දයෙන් බලවත් ප්‍රීතිප්‍රශ්‍රබ්ධිය ගත්හු. **අධිගමාය**-ප්‍රතිවෙධ යට;ප්‍රතිලාභයට ය යි සේසි;**වුඨානගාමිනියා**-**සඛසාදිසෙඛාපත්තීන්** නැඟෙනු කැමැත්තවු විසින්; **විසුජ්ඣිතුකාමෙන**-**ක්ෂුද්‍රාපත්තීන්** ශුද්ධ වනු කැමැත්තවු විසින්; "සඛසමජෙඛ ආරොවෙස්සාමී"ති අධිප්පායෙන ආරොවෙනෙතා **සඛසමජෙඛ ආරොවෙති** නාම; උභතො පස්සෙ නිසින්නානං ආරොවෙනෙතා **ගණමජෙඛ**. "එකස්ස ආරොවෙස්සාමී"ති අධිප්පායෙන ආරොවෙනෙතා **එක පුග්ගලෙ ආරොවෙති** නාම. **අවිප්පටිසාරමූලකානං**- නො කළ කිරීම මුල් කොට ඇති; **පාමොජ්ජාදිනං**-ප්‍රමොදාදීන්ගේ වශ යෙන්; **සුඛාපට්ඨදා**-සුවයෙන් පිළිපැද්ම; **සම්පජ්ජතීති අත්ථො**- සම්භව වන්නේ ය යන අර්ථ යි.

නිදානවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිදහානතනතරං-නිදහානනන්තර කොට; **යදෙතං පාරාජික කණ්ඩං**-යම් මේ පාරාජිකකාණ්ඩයෙක් දක්වනලද ද; තස්ස අත්ථ වණ්ණනාකකමෙ ඉදානි අනුපපත්තොනි යොජනා. **තත්ථ** ඒ පාරා ජිකකාණ්ඩයෙහි; **තත්‍රාති**, **තසමිං පානිමොකෙඛති** සම්බන්ධො; **සරූපෙන**-තමන් තමන්ගේ නමින්; **රස්සදීඝාදිනාති**, හ්‍රස්ව දීඝී සථුල කෘශාදි වූ ද; **ලිඞ්ගාදිභෙදෙන**-ලිඞ්ග-වණ්ණ-කාල- අපදෙ ශාදි ප්‍රභෙදයෙන් යුක්ත වූ; **යො කොචි**-යම් යම් කිසිවෙකි; ලිඞ්ග නම්, සංස්ථාන යි. වණ්ණ නම් කාලසාමාදි යි. කාල නම්, සඟකල් මාලුකල් ආදි යි. අපදෙශ නම් තිස්ස ථුස්සාදි නාම යි.

එහිභික්ඛුඋපසම්පදා නම්, අනතිම භවික වූ පුථුජ්ජනහෙතුසම්පන්න පුගුලහට "එහි භික්ඛු වර බ්‍රහ්මචරියං සම්මා දුක්ඛස්සන්තකිරියා ය"යි දෙන උපසම්පත්ති යි; **සරණාගමන උපසම්පදා නම්**, "බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි" යනාදි නයින් තුන්විටක් වාග්භෙද කොට ප්‍රථම බොධියෙහි දුන් උපසම්පත්ති යි. බුදු වූ එක්විසිහවුරුද්දෙක් ප්‍රථම බොධි නම් වෙයි. **ඔවාදපටිග්ගහණුපසම්පදා නම්** "තස්මාතිහ තෙ තස්සප එවං සික්ඛිතබ්බං" යනාදීන් සථවිර නවමධ්‍යමයන් කෙරෙහි හිරිඔතප්ප ද, ධම්දෙශනා අර්ත්ථි වැ මෙනෙහි කොට ඇසී ම ද, කායගතාසතිමනසිකාර ද යන වදාළ තුන් අවවාදයන් පිළිගැන්මෙන් වූ උපසම්පදා යි. **පඤ්හබ්‍යාකරණුපසම්පදා නම්** දශඅඟුභවිෂයයෙහි බුදුන් පුළුවුන් ප්‍රශ්න විස්සජ්ජන කළ **සෙඛපාක** සාමණෙරයන්ට අනුදත් උපසම්පදා යි. **ගරුධම්ම පටිග්ගහණුපසම්පදා නම්** "වස්සසතූපසම්පන්නාය භික්ඛුණියා තදහුපසම්පන්නස්ස භික්ඛුනො අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලි කම්මං සාමීචිකම්මං කත්තබ්බං, අයම්පි ධම්මො සක්කත්වා ගරුකත්වා මානෙත්වා පූජෙත්වා යාවජීවං අනතික්කමනීයො. න භික්ඛුණියා අභික්ඛුකෙ ආවාසෙ වස්සං වසිතබ්බං, අයම්පි ධම්මො-පෙ-අන තික්කමනීයො. අට්ඨගරුධම්මා භික්ඛුණියා භික්ඛුසඞ්ඝතො වෙ ධම්මා පච්චාසිංසිතබ්බා උපොසථපුච්ඡනං ච ඔවාදූපසඞ්කමනං ච, අයම්පි ධම්මො-පෙ-.වස්සං වුට්ඨාය භික්ඛුණියා උභතො සඞ්ඝෙ තීහි ඨානෙහි පවාරෙතබ්බං දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා, අයම්පි ධම්මො-පෙ-ගරුධම්මං අජ්ඣාපන්නාය භික්ඛුණියා උභතො සඞ්ඝෙ පක්ඛමානත්තං චරිතබ්බං, අයම්පි ධම්මො-පෙ-.වෙ වස්සානි ඡසු ධම්මෙසු සික්ඛිතසික්ඛාය සික්ඛමානාය උභතො සඞ්ඝෙ උප සම්පදා පරියෙසිතබ්බා, අයම්පි ධම්මො-පෙ-.න භික්ඛුණියා කෙනචි පරියායෙන භික්ඛු අක්කොසිතබ්බා පරිභාසිතබ්බා, අයම්පි ධම්මො-පෙ-.අජ්ජතග්ගෙ ඔවදතු භික්ඛුණීනං භික්ඛූසු වචනපථො අනොවදතු භික්ඛූනං භික්ඛුණීසු පවනපථො, අයම්පි ධම්මා

සඞ්ඝත්ථෙරා ගරුකත්ථෙරා මානෙත්ථෙරා පූජෙත්ථෙරා යාවජීවං අනතික්කම නීයෝ'' ති වදුල මේ අඤ්ඩමම පිළිගත්කල **මහාපජාපතිගොතමීන්දූට** අනුදත් උපසම්පද ති.

දූතෙන උපසම්පදා නම් අඤ්ඩකාති නම් ගණිකාවට අනික් තැනෙක්හි දී ව්‍යක්ත ප්‍රතිබල මෙහෙණක දූත වැ අවුත් භික්ෂුසඞ්ඝයා කරා එළඹ උපසම්පත්තියට ආරාධනා කළකලැ පරමමු ඛයෙහි මැ ඤත්ති කම්වදන් කියවා උපසම්පත්ති කරණ පරිද්දෙන් අනුදත් උපසම්පද ති **අඤ්ඩවාචිකඋපසම්පදා** නම් භික්ඛුණීසඞ්ඝයා කෙරෙන් ඤත්තිචතුත්ථකම්මයෙන්ද භික්ඛුසඞ්ඝයා කෙරෙන් ඤත්තිචතුත්ථකම්මයෙන් දූ ති යන මේ කර්මවයයෙන් මෙහෙණන්ට අනුදත් උපසම්පද ති. **ඤත්තිචතුත්ථඋපසම්පදා** නම් භික්ෂූන්ට මෙසමයෙහි දෙන උපසම්පද ති. **ඨානාරහෙන**-තථාගතොවාදයට හිසි වූ;

ආඝිත්තපණ්ඩකෙන නම්, මෙරමාගේ හදන් මුයෙන් ගෙණ අසුචි අජ්ඣොහරණයෙන් ආඝාත කළකල්හි සන්හිදෙන කාමදාහ ඇත්තේ ති. **උසූසපණ්ඩකෙන** නම්, මෙරමාගේ අඞ්ගාවාර දැක ඊර්ෂ්‍යා උපදවා ගත්කල්හි සන්හිදෙන කාමපරිදාහ ඇත්තේ ති. **ඔපක්කමිකපණ්ඩකෙන** නම් නිමිත්ත සංඛ්‍යාත බීජොඩරණ කෙළේ ති. **පක්ඛපණ්ඩකෙන** නම් පිළිසඳ මැ අඟවීකල ති. **පණ්ඩකභාවපකාසෙන**- පණ්ඩක වූ කාලපක්ෂයෙහි; **පක්ඛපණ්ඩකභාවෙ**-පක්ෂපණ්ඩක මැ මෙතෙන අභිමතයි. පක්ඛපණ්ඩක නම් කාලපක්ෂයෙහි සත්‍රී වැ ජුණහ පක්ෂයෙහි පිරිමි වන්නේ ති. **න භික්ඛුවස්සානි ගණෙති**- උපසම්පන්න වූයේ මෙතෙක් කල් ති වස් නො ගණී ද; **ආඝතෙන**- භික්ෂූන් හුනස්නෙන් මෙ අස්න මව පැමිණෙති; **න පටිබාහති**- නො නහා ද; **උපොසථාදිසු**- උපොසථාදිසඞ්ඝකර්මයෙහි; **න සඤ්ඤාපෙති**- ගණ පූරකවයයෙන් නොපැණේ ද; **අයං**- මෙතෙමේ; **අසුඛවිත්තතාය**- අසුඛවිත්තතයෙන්, වඤ්චාවිත්තතයෙන්[1] ද; නොසුදුසු බව දැනයි සේසි. එසිවුරෙහි, **සළුයාභාව**- සොත්සාහ වැමැ; **සාලය වැමැ** ය ති සේසි. **ලිඞ්ගානුරූපස්ස**- සාමණෙරලිඞ්ගයට සුදුසු වූ; **සංවාසස්ස සාදිතත්තා**- අභිවාදනාදි සාමණෙරසංවාසය ඉවසූ හෙයින්;

චීවරාහරණත්ථං වා-හෙට ගොස් හළ සිවුරු නැවත ඇරැ දෙනු පිණිසද; **ඉධ**-මේ ශාසනයෙහි; **සෝ**-යමෙක්; **ලිඞ්ගං ආදියති**- මහණවෙස් ගණී ද; 'ලිඞ්ගං ආදියති' යන්නෙන් ලිඞ්ගත්‍රය නැත නො වනබව කිහු. **සෝ**-හෙතෙම; **සුඛමානසෝ හුත්වා**-සුඛ

1. වාවාචිත්තයෙන්-නැම.

වූ සිත් ඇති වැ; රාජභයාදි නැතිකලැ ය යි සේසි. **සාව-** යම්තාක්; **සංවාසං නාධිවාසෙති**-සංවාස නො ඉවසා ද; **තාව-** ඒ තාක්; **එසෝ-** මෙතෙමේ; **එවඤ්ඤංවාසකෝ නාම න වුච්චති** යි යොදනු.

උපසම්පජ්ජනෙනාති උපසම්පන්නෝ හුඳා; **තෙසං**-ඔවුන්ගේ; **වත්තානි**-කෙසලුඤ්චනාදිව්‍රතය; **ආදියති**- ගණී ද; **සයම්පි මනුස්ස භූතෙනෙව සෙන**- තමා ද මනුෂ්‍ය වූ ම යමක්හු විසින් සංසිඳ වන්න ප්‍රයොග කොට; **පකතත්තං**-සිල්වත්; **භික්ඛුණිං දූසෙති** යනු සම්බන්ධ යි. **සාසනං**-ප්‍රවචනය; **උභතොසඞ්ඝං උබ්බින්දිත්වා**-පහ කොට; ධම්මවිනය පෙරළා ය යි සේයි. **චතුන්නං කම්මානං වසෙන**-අපලොකනකම්මය, ඤත්තිකම්මය, ඤත්තිදුතියකම්මය, ඤත්ති චතුර්ථකම්මය යන චතුර්විධකම්මයන් කෙරෙන්; **අඤ්ඤතර වසෙන**- එක්තරා සඞ්ඝකම්මයකින්; **සඞ්ඝං භින්දති**- එකසීමැ පොහෝපවුරුණු ආදි කිරීමෙන් සඞ්ඝයා බිඳි ද; **දුට්ඨචිත්තෙනාති** ය යි සේයි. **වධකචිත්තෙනාති ලොහිතං උප්පාදෙති**-සිරිතැනින් ලෙහෙ ඝොල්වා ද; **උභතොබ්‍යඤ්ජනකෝ**- ද්විවිධ වූ ව්‍යඤ්ජන; **සත්ත** අපි යනු සම්බන්ධ යි.

එසා ඤත්ති යනු අනුසාවණාකෙළවර ඤත්ති කියා ඒ කිවා වූ ඤත්ති දැක්වූ පාඨය යි දතයුතු. **අනුසාවණවසෙන**-කම්ම වාක්‍යවශයෙන්; **එතෙසං**-මේ වාක්‍යාදීන්ගේ; **තික්ඛත්තුං**, ඤත්ති කිත්තනමෙව සාවනාය හාපනං නාමාති යොජනා. **සාවණාය අනොකාසෙ**-සාවණාවගේ අනවකාශයෙහි; ඤත්තියගේ අව කාශයෙහි යයි [1] සේයි.

පටික්ඛෙපාභණනන්ති-වැළකීම ය යන; **කාරණාරහත්තා** ය යි සේයි; **සම්මුඛාඅත්තාරහත්තා**-තථාගතොවාදයට සුදුසු හෙයින්; මෙතැන තථාගතොවාද නම් ඤත්තිචතුර්‍ථකම්ම යි; **ඉධ**-මේ ප්‍රථම පාරාජිකායෙහි; **අඤ්ඤෙපි**-එහි හික්ඛූඋපසම්පන්නාදීහු ද.

භික්ඛූනං සික්ඛාසාජීවසමාපත්තිනානි- භික්ෂූන්ගේ අධිශීල සඞ්ඛ්‍යාත චෙතනා-විරති ය යි කියනලද; **යා සික්ඛා**-යම් සිකඛාවක් ඇත් ද; **නං ච**-හෙ ද; **සත්ථ**-යම් සාජීවයෙක්හි; **එතෙ**-මේ භික්ෂූහු; **සභාගවුත්තිනොා**-සම වැ පැවතුම් ඇත්තාහු වෙත් ද; අව්‍යති ක්‍රමයෙහි හැමදෙන මැ සම වැ පැවතුම් ඇත්තාහු දැ යි සේයි. **භගවතා පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදඝාතං කං සාජීවං ච, තඤ්ච**-එ දෙක්හි; **සික්ඛනසභාවෙන**-හික්මීමෙන්; **සික්ඛං පරිපූරෙන්තා**-චෙතනා විරතිසඞ්ඛ්‍යාතසික්ෂාව පුරන්නේ; **සාජීවං ච අවීතික්කමන්තා හුඳා**-සාජීවය ද නො ඉක්මවන්නේ;

1. අනවකාශපොකොාය යි-හැම.

සික්ඛාති කායවච්චීවචරිතතො විරති ව චෙතනා ච; අඤ්ඤත්‍ර චෙතනා යෙව වෙදිතබ්බා. අඤ්ඤත්‍රාති වාරිතෙත, සිලපච්චවෙක්ඛනාපි[1] සීලමෙව. තසමා සුපරිසුද්ධාජීවාදිවාරිතෙකසු විරතිවිපප්‍යුත්තචෙතනං පවත්තෙනෙනාපි සික්ඛං පූරෙනෙනාමෙව සංඛං ගච්ඡති; සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තියන්ති ආදි උත්තමරියාදං අවීතික්කමනෙනා තසමිං සික්ඛාපදෙ සික්ඛතීති වුච්චති. **දුබ්බලභාවං**- "දුක්කරං යාවජීවං එකභත්තං එකසෙය්‍යං" යනාදීන් පැණවූ සිඛපදයෙහි දුර්වලභාවය; **තත්ථ**-සික්ඛං අපච්චක්ඛාය යන පාඨයෙහි; **තදභාවෙන**-ඒ චිත්තාදීන්ගේ අසම්භවයෙන්;

කථං? ප්‍රත්‍යාඛ්‍යානය කෙසේ ද? යත්; **දවා වා**- විහිලු කාමතාවක් නැති වැ සහසා වෙවසි; **රවා වා**- 'එක්ක කියම්'යි අනික්කැ කියන්නහුට වෙවසි; **කථාති** යථා චිත්තවසෙන පච්චක්ඛානං හොති, **කථා බුඛං පච්චක්ඛාමි**-පෙ-**ඉදං කිංචි වදමෙතා සික්ඛාපදං පච්චක්ඛානං හොතීති** යොජනා. **සඛිවිහාරිකඛෝ** නම් උපාඛ්‍යායග්‍රහණය කොට වසන්නෝ යි. **අන්තෙවාසිකඛෝ** නම් ආචාරීන් නිසා වසන්නෝ යි. **සමානුපජ්ඣායකඛෝ** නම් එක උපාඛ්‍යායයන් කෙරෙහි වසන්නෝ යි. තථා **සමානාචරියකා.** **අසක්‍යපුත්තියා**-අශාක්‍යපුත්‍රය යි, අබුඬපුත්‍රය යි සේයි. **සබ්බෙව නාමස**-පරියායවචනසහිත වූ; **යස්ස කස්සචි වචෙන**-යම් කිසිවක් හුගේ වසයෙන්; **තස්ස**-ඒ ක්ෂෙත්‍රපදයන් අතුරෙහි; **ඉං කිංචි වත්තුකාමස්ස**-යම් කිසි පදයක් කියනු කැමැති වැ; **ඉං කිඤ්චි වදමෙතා**-යම් කිසිවක් කියන්නාහව; **රුක්ඛාදීනං අඤ්ඤතරස්ස**-වෘක්ෂාදීන් කෙරෙන් එක්තරා එකක්හුගේ; **කාමං ගහෙඛා**-'රුක්ඛං පච්චක්ඛාමි, රුක්ඛොති මං ධාරෙහී'යි නමක් ගෙණ; **පච්චාවික්ඛණස්ස**[2]-ප්‍රත්‍යාඛ්‍යාන කරන්නාහව; **න**-නො වේ; **තත්ථ**-පච්චක්ඛාමි, ධාරෙහි යන පදවයයෙහි; **යදෙතං වත්තමානකාලවචනං වුත්තං** යි යොදනු **අලං**-පමණි, ප්‍රයොජන නැතැයි සේයි. **බුඬෙන**-බුදුන් කෙරෙන්; **අහං**-මම; **සමුත්තෙතා**-සුවෙන් මිදිනිමි; **අලමෙමති ආදිනි ඉමානි චත්තාරි පදානි** යි සබඳි. **සබ්බෙව චත්තාරං**- 'තථාගතං' යනාදි පරියායවචනසහිත වූ; **තෙසං යෙව වචෙන**-ඒ තුදුස් පදයන්ගේ මැ වසයෙන්; **ඉමාය කායචි භාසාය**-අනිද්‍රව්‍යාදි යම් කිසි බසෙකින්; **වාචසිකපයොගෙනෙව**-වාක් ප්‍රයොග කරන්නාහට ම; **උම්මත්තෙ** නම් යකඩුම්මත්ත පිත්තුම්මත්ත යි; **ඛිත්තචිත්තෙ** නම් යකුන් විසින් කරණලද වික්ෂිප්ත සිත් ඇත්තේ යි; **වෙදනට්ටෙ** නම් බලවත් වෙදනායෙන් පීඩිත වූයේ යි; **සම්මුඛීභූතෙ යෙව**-ඔහු හමු වූ කල්හි ම; **උම්මත්තකාදීනං** යන

1. සීලපවෙක්ඛනාපි-හෑම. 2. පච්චක්ඛාත්තස්ස.

පදයෙහි ආදිශබ්දයෙන් බාලඵලමූගාදීහු ගැණෙත්; **ලොකෙ මනුස්සා වචනං සුත්වා ආවජ්ජනසමනෙ ඝථා පඤ්ඤා ඡින්නතීති** යොජනා. **එවං**- මෙසෙයින් මැ; **තස්ස**- ඒ ප්‍රත්‍යාඛ්‍යාත කරන්නහුගේ; **වචනානන්තරමෙව**- වචනානන්තරයෙහි මැ; **අසං-පෙ-තස්ස සික්ඛාපච්චක්ඛානභාවං සබෙ තෙ ජානන්තීති** යොජනා කාතබ්බා. **දවාසපි**-සහසා ද; **චිත්තාදීනං වසෙන** යනු පස්චිකන්නට වාක්ප්‍රයොග කොට චිත්තාදිඅඞ්ගවිකල කොට පස් නො වීකුවන් ගෙණ කී නියා යි. **සඞ්ඛසො වා** යනාදි පස්චිකන්නට වාක්හෙද නො කළවුන් ගෙණ කිහු. **අසච්චභූතං**- අසැබී වූ, ප්‍රයොජන වූ ය යි සේයි; **එකච්චං දුබ්බල්‍යං**- එක්තරා දුර්‍වලබවක්; **අනාවි කතා**-ප්‍රකාශ නො කොට.

රාගපරියුට්ඨානෙන-රාගොත්පත්තියෙන්; **සදිසානං**-සදෘශ වූ; **ධම්මං**-සවභාවයෙකි; **අජ්ඣාපජ්ජත්‍ථ**-මාගියෙන් මාඃ ප්‍රවෙශ යෙන් මැඬ[1] පවතී ද; **සබ්බනිමිත්තමන පරිවජ්ජෙතබ්බ**-සියලු යටත් පිරිසෙසින්; **පරනිම්මිතවසවත්තිසෙහි** පවත් දිව්‍යමනුෂ්‍යනාග සුපර්ණාදි යන මොවුන් හැමදෙනාට යටත් පිරිසෙසිනැ යි සේයි. **පාරාජිකො හොති**-පරදවනලද්දේ මැ වේ; දුර්ලභ ෂඞ්ඞසම්පත්ති සමාගමානුභාවයෙන් ලබ්ධව්‍ය ලෞකිකලොකොත්තර සම්පත්ති සුඛයෙන් පිරිහේ; කෙලෙස්සතුරන් විසින් පරදවනු ලැබෙයි සේයි. **එසෙව**-මේ එකකම්මාදියෙහි; **සඞ්ඝ වසනතීති**-එක් වැ පවත්නු යි; **එකකම්මාදිවිධි**-එකකම්මාදිවිධි ප්‍රභෙද වූ; **සංවාසො නාම**-සංවාස නම් වේ. මෙහි ආදිශබ්දයෙන් උද්දෙසසංවාස ය සික්ඛාසංවාස ය යන දෙක ගත්නු. මෙහි අපලොකනකම්මාදි සතර කර්‍ම සංවාස නම් වෙ යි. පඤ්චවිධ වූ උද්දෙසය උද්දෙසසංවාස නම් වෙ යි. සික්ඛාසංවාස නම් වාරිත්‍රවාරිත්‍ර ශික්ෂාදෙක යි; **සො**-ඒ සංවාසය; **තෙන සඞ්ඝං**-ඒ පාරාජිකාපත්තියා හා සමඟ නැත් නු යි; **අසංවාසො**-අසංවාස නම්.

වසපසාදීන් නික්මෙනහෙයින් මාඝී නම්හු. **තෙසු**- ඒ මාඝී යන් කෙරෙහි; **අකඞ්ඛයිතසස වා**- සොතසිඟාලාදීන් විසින් නො කෑ වෙව යි; **සෙතුඝඝතන අකඞ්ඛිතසස වා**- බොහෝ සේ නො කෑ; සතරවත කොටසෙහි කෑ ය යි සේයි. පරොපක්‍රම හෙයින් පවෙසනාදි සතර භික්ඛුපවත්තිකයන් ප්‍රතිබඬ ය යි දත යුතු. භික්ෂූන්ව ප්‍රතිපක්ෂයෝ භික්ඛුපවත්තික නම් වෙත්. **එත්ථ**- මේ ප්‍රථමපාරාජිකායෙහි;

සඤ්ඤා-කපිලවස්තු; **සබ්බසික්ඛාපදෙසු**- උභතොවිභඞ්ගපරියාපන්න ශික්ෂාපදයන්ගේ; **අනුපපත්තිතො දොසො**- දොෂ නැති වැ;

---

1. මස.

අඤ්ඤත්ර නපි-සෙසු ශික්ෂාපදයෙන්හි නැති. **විනයධරපඤ්ච මෙන ගණෙන**-විනයධර ආචාරීන් විසින් පස්වනු කොට ඇති ගණයෙන්; **ධුවනහාන** නම්, එක්වන් සැනසීම යි; **චම්මඤ්චරණ** නම්, හෝනා සම් ඇතිරිය යි. මෙසේ කීමෙන් සම්කඩ නො ගත යුතු. **ජාතිමොක්ඛ ආනනං**- ප්‍රාතිමොක්ෂයෙහි ආ ය. සෙස්ස සැම ඛඞ්කයෙහි ආ යි.[1] **සබ්බානි**-සෙසු සියලු ශික්ෂාපදයෝ; **සබ්බඤ්ච පඤ්ඤත්තිමෙව හොතති**-සියලු තන්හි ම ප්‍රඥප්ති නම් වෙත්. ප්‍රදෙශප්‍රඥප්ති නො වෙති යි සේයි. **පඤ්ඤානං චතුනනං වසෙන**-පඤ්ඤත්ති අනුපඤ්ඤත්ති සාධාරණපඤ්ඤත්ති අසාධාරණපඤ්ඤත්ති යන සතර දෙනාගේ වසයෙන්; **සබ්බඤ්ච**-සියලු ශික්ෂාපදයෙහි;

පුබ්බපයොගාදිවසෙන-පූර්ව්‍රප්‍රයොගාදිවශයෙන්; පූර්ව්‍රප්‍රයොග නම්, නිධාන සොරු ගන්නා පිණිස එහි මත්තේ වළ ආදි කරණු පිණිස වාසිඵරසුආදි පරියෙසනයෙහි-අදත්තාදානපූර්ව්‍රභාගයෙහි වන දුකකට යි. **ආදිශබ්දයෙන්** සහප්‍රයොග ගත්හු. සෙස්සෙහි ද මෙසේ මැ ගන්න. **අජානනාදිවසෙන**-අජානන,අසඤ්චිච්ච,අසතියා යනාදි වසයෙන්; සීලවිපත්ති නම්, පාරාජිකා සඞ්ඝාදිසෙස යි. ආචාරවිපත්ති නම්, පඤ්චලහුකාපත්ති යි. දෘෂ්ටිආජීවවිපත්තීහු ද ඔහු මැ යි. එහි දෘෂ්ටි නම්, මිත්‍යාදෘෂ්ටිය හා අන්තග්‍රාහිකදෘෂ්ටි යි. ආජීවවිපත්ති නම්, ආජීව හෙතු කොට-ආජීව කාරණ කොට පණවන්නාලද ශික්ෂාපදයෝ සදෙනා යි. **කායො වාචා**-පෙ-**විඤ්ඤත්ති සානි සමුඨානානි වොහාරසුඛත්ථං සික්ඛාපදසමුඨානානීති පි වුච්චනති** තානි සබ්බාපත්තීනං එකඞ්ගික වඞ්ගික තිවඞ්ගික කානි ඡ සමුඨානානි යි කියා අධ්‍යාහාර කොට යොදනු. මෙහි අඞ්ග නම්, ආපත්ති වීමට හෙතු වූ කාරණ ය යි අර්ථ යි. **කායො**-කායවාරය; **වාචා**-වාග්වාරය; **-පෙ-කායවාචාවිඤ්ඤත්ති**-කායවාරවාග්වාරවිඤ්ඤත්තිය යි කියා; **සානි**-යම් සමුඨාන කෙනෙක් ඇද්ද; **වොහාරසුඛත්ථං**-ව්‍යවහාර සුව පිණිස; **සික්ඛාපදසමුඨානානීති**-ශික්ෂාපදසමුඨානයන්හ යි කියනු ලැබෙත් ද; **තානි**-ඒ සමුඨානයෝ; **සබ්බාපත්තීනං**-සියලු ඇවැත්පිළිබැඳි වූ; ඇවැත් ජනක වූ ය යි සේයි. කාය ය වාචා ය යන දෙක වෙන වෙන ම එකඞ්ගික නම් වේ. කායවාචා ය, කායවිඤ්ඤත්ති ය, වාචාවිඤ්ඤත්ති ය යි වඞ්ගික තුණ ය. කායවාචාවිඤ්ඤත්ති යනු තිවඞ්ගික එක ය යි කියා; **එකඞ්ගිකඤ්චඞ්ගිකඤ්ච තිවඞ්ගිකානි**- එකඞ්ගික දුවඞ්ගික තිවඞ්ගික වූ; **ඉමානි ඡ සමුඨානානි**-මේ සමුඨානයෝ සදෙන; **සබ්බාපත්තී**

1. අසි.

නං-සිඟලු ආපත්තීන්ගේ; **සමුට්ඨානානි**-සමුට්ඨානයෝ සි. **සුද්ධිමානි යීණි**-කායෝ වාචා කායවාචා ය යන තුන්දෙන, තුන් සමුට්ඨාන යෝ; **අචිත්තකානි**-අචිත්තකයහ. **සවඡීමානි**- අවශෙෂපශ්චිම ත්‍රය ය; එකං සමුට්ඨානං කාරණං යස්සා සා ආපත්ති=එකසමුට්ඨානා සි ගන්න. තුබ්බයෙහි දු මෙ මැ නය සි. **නානාසමුට්ඨානා**-ඒ අතික් එකෙකින් සමුට්ඨාන නො වේ. මේ කියනලදුයෙන් මැ වෙයි සේසි.

'යා ආපත්ති සියා කිරියතො සමුට්ඨාති, සා අත්ථී'ති සාඛ්‍යාහාර යොජනා. **සා අත්ථි**-එසේ වූ ඇවතක් ඇති. මෙහි අත්ථි සියා කිරි යතො සියා අකිරියතො යනාදියෙහි **සියා** යනු **කදාචි** යන්නෙහි අත්ථි සි. එහෙයින් 'කිසිකලෙක්හි ක්‍රියායෙන්, කිසිකලෙක්හි අක්‍රියා යෙන්' සි අත්ථි සි. **කායවාචාහි කතත්තබ්බං**- කයින් වචසින් කට යුතු; අධිඨානදසාඅබභන්තරයෙහි අතිරෙකචීවර නො ඉටි මෙන් **නිසඝිපචිති** වන්නෙන් **පඨමඤ්ඤිනාපත්ති** ය සි දක්වූහු. **අඤ්ඤතිකාය හිකඛුණියා භණ්ඩනෙ විවදමානාය භණාපත්ති** විය යන්නෙහි තොතෑ මාගම්පැවිද්ද අතින් සිවුරු ගණුත් ක්‍රියා ය. පරිවට නො දෙනු අක්‍රියා ය. රූපියස්ස පටිගහණෙන ආපජ්ජ නතො සියා කිරියතො, පටිකෙඛපස්ස අකරණෙනාපජ්ජනතො සියා අකිරියතොති ආහ: '**රූපියපටිගහණාපත්ති විය**'ති. කුටි වත්ථුං දෙසාපෙචා පමාණාතික්කමනත්තකරණෙනාපජ්ජනතො සියා කිරියතො, අදෙසාපෙචා පමාණාතික්කමනත්තකරණෙනාපජ්ජන නො සියාකිරියාකිරියතොති ආහ: '**කුටිකාරාපත්ති විය**'ති.

ඛිත්තකමසඤ්ඤාය අභාවෙන-ව්‍යතික්‍රමසංඥවගේ අභාව යෙන්; **සා මුච්චති**-යම් ඇවැත්කෙනෙක් මිදේ ද; සංඥවයයෙහි හා සචිත්තකවයයෙහි හා නානාත්වය කිම් ද? යත්:-සංඥවයයෙහි සංඥවිමොක්ඛපක්ඛයෙහි නිරූපත්ති ය. සචිත්තකවය යෙහි ඇවැති. සචිත්තකවයය නම්, සචිත්තකාපත්ති හා අචිත්තකාපත්ති සි.

යස්සා-යම් ආපත්තියකගේ; **සචිත්තකපක්ඛෙ**-සචිත්තකපක්ෂ යෙහි; යම කියනලද සචිත්තකසමුට්ඨානයෙහි ඇවැත් දනවන සිත්හු දෙනිසෙකි. අට කාමාවචරකුසල්සිත් යැ, දෙළොස් අකුසල් යැ, එකොළොස්කාමාවචරක්‍රියාචිත්තයන් තෙරෙහි මනොධාතු තැර සෙසු දසසිත් යැ, කුශල-ක්‍රියාඅභිඥාචිත්තවය සි කියා මෙසේ දෙනිස සි. කායවචීකම්ම ය යනු විඥප්තිපථ විසිකුසල් අකුසලැ. අව්‍යාකෘත සිතින් අවදනේ එකවිඛ ය යන මේ ප්‍රභෙදය මැ ලැබෙයි. වෙදනාතිකයෙහි දු මෙ මැ යුකති සි.

දුබ්බිඤ්ඤං හොති- නො දත හැකි වේ. **නං**-ලක්ෂණය; **අනුබන්ධිචා**-නො නඟා; **ඉධ**-මේ සිඛයෙහි; **අස්ස**-මේ සතලොස්

ප්‍රකාරයාගේ; **කායසංසග්ගෙනා**ති ආපත්තිභෙදදස්සනත්ථං වුත්තං. **සඞ්ඝසෝ ජීවෙන**-වට කොට හෝ සම කොට හෝ සිසාරා කැපූ යසි සේයි. **චම්මඛිලං වා**-අර්බුදාදි චර්මඛිලයක් වෙවයි, සම්කොඩ ලෙක් වෙවයි; ඉන්නන් ද කියත්. **නඛභායපපඨාදං වා**-නටුවාවූ කායප්‍රසාද ඇති පිළිකා එවි සම්බිල එවි. **පවෙසනපපමාණච්ච හිකෙ**-අඞ්ගජාතප්‍රවෙශයට යොග්‍ය භූ වූ; **න කුපිතං හොති**-ක්ෂත වැ නො ගියේ ද; **වත්තඞ්ගතෙ මුඛෙ**-විවෘත වැ ගිය මුඛ යෙහි; **අවඤ්ඤනතං**-යම් කිසි තැනෙකැ නො පහරවා; **ඔඤ්ඤෝ ඔහි නිඤ්ඤාතත**-පියවි ඔඤ්ඤයෙන් නිෂ්ක්‍රාන්ත; **ඔහි පතිනමංස පෙසියං**-කපා හළ මංසපෙසියෙහි;

නිදදං ඔඤ්ඤඤ්ඤත්තා-නිදන්නට වන්බව හෙයින්; **ආපත්ති යා හොත්ති**-අධ්‍යාචාරයෙහි වෙති. **න සික්ඛාපදස්ස**-ශික්ෂාපද ප්‍රඥප්තිපීඩිබද වැ නො වෙති.

අත්ථං-ශබ්දාර්ථය; **සරණං අවොච**-පැමිණිය යුතු ය යි කියා; **නිවෙසෙස්ස**-පිහිටුවන්නේ යැ.

පඨමපාරාජිකං.

නිච්ඡෝ-වසනලද; **නිමඛතොස**-අක් සෙයඟ[1]; **ඛාරෙ සිතො**-දෙරකඩ සිටියේ; **සං උදකං** යන සබදි. **සුප්පස්ස වා**- කුල්ල වෙවයි; **රූකඛසුචිමාදං**-හිදිදෙර; **වෙ ඉතුඛිලා**-ඉන්‍දකීලයෝ දෙදෙනෙක් හෙවත් එලිපත් දෙකක් ඇද්ද; **සඞ්ඛා** යනු සඞ්ඛාත යන පදයට උදාහරණ කවැටි වැ කීහු. **සපඤ්ඤසඞ්ඛා**-තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මාන සඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රපඤ්චසොඬාසයෝ; **සඤ්ඤානිදානා හි**- අයං ථාවසංඥව මුල් කොට ඇත්තෝ හි. අයාථාවසංඥ නම් අභූතවසංඥව යි. **අසසාති**-ථෙය්‍යසඞ්ඛාත්‍යාති අසස; **පඤ්ච පඤ්චකානි සමොධානෙත්වා අඩ්ඪකාය සාඛඤං සල්ලෙඛෙත්වා**. අවකාර-සොරකම්හු;

එතසෙසව පදසසාති- 'ආදියෙය්‍යා'ති පදසස; **ඛුරං**-උත්සාහය; **ආපත්ති පාරාජිකස්ස**-ප්‍රාතිමොක්ෂසංවර ශීලසමාපත්තියෙහි නො හිමි වැ පරිජි අවදනේ ය යි සේයි. **නාහං ගණ්හාමි**-අහං නාගහෙසිං. **අනිකඛමෙති**-තමා කැමැතිදිසාවකට ඉක්මවා ද; **ඛීලාදිනි**-අඹුරු තෙවූ නො තෙවූ පාෂාණඛීලාදීන්; **සඞ්කා මෙනවා**-යතා හිදුවා; **සංවිදහිත්වා**-බැණ ගෙණ; **සමමන්තයිත්වා**-සැමැතැ ගෙණ; **සඤ්ඤානනඤ්ඤං**-සලකුණු දන්නා ක්‍රියා යි. **සංඛෙපතො**-හැඟවූකාලයෙන්; **සඤ්ඤුප්පාදනත්ථං**-සංඥ උපදවන පිණිස; **අකඛිනිඔකනාදි**-ඇස් නෙරුම් බැම නැගීම් ආදීන්;

1. අක්සෙනඟ-කැම්.

කුටමානං-සොරමිහුමැ; **කූටකහාපණාදීහි**-සොරමසු ආදීන් වසඳා කොට; **ගාමඝාතකාදයෝ විය**-ගම් වොලෝ ගන්නාදීන් මෙන්; **බලිනෝ**-කරවුවරින්; **රක්ඛති**, කිං? සීලං; **පාරාජිකං නා පජ්ජතීති** වුත්තං හොති. අථවා අවහාරෙ හික්ඛුං ආපත්තිතො රක්ඛති. අඤ්ඤෙ කොචි ගණ්හාති වෙ **පඨමෙවනං මයා ගහිතං**-පළමු කොට මා විසින් ගන්නාලද; **නස්සාති** විසු පරිකප්පෙසු; **ගබ්භවාර**- ගර්භවාරය; **පමුඛ**-අග්දෙරිය; **මහාපාසාද**- යට මහල; **වාරකොට්ඨක**-දෙරටු ය; වෘක්ෂමූලාදිය යන මොවුන්ගේ වසයෙන්; **දට්ඨුකාමතාය ඉතෙතා විවරිතුං විය**-බලන වන් වැ ගෙණැ ඇවිදිනක්හු මෙන්; **තස්ස අවහාරෙ හොති. පවිසිත්වා දෙන්තා**-තෘණපණ්ඩාදීන් ප්‍රවේශ දනය කොට; **විවිතානතා**-සොඇරන් නාහු; **සාලයාව**-ආලයසහිත වැ මැ; **අථ**-එකල්හි; **අස්ස අවහාරෝ හොති. ඉතා දානි තෙ**-ඔහු දැන් හියාහ.

කස්මා-කුමක් හෙයින් ද? යත්:- **යස්මා**-යම් හෙයකින්; **තස්ස**-ඒ සොරහුගේ; **පයෝගෙන**- ප්‍රයොගයෙන්; **තෙහි**- ඒ වසතුස්වාමීන් විසින්; **න දිට්ඨං**-නො දක්නාලද ද; **තස්මා**- එහෙ හිනි; **යථාඨානෙ සිනංසෙවු**[1]-තුබුතැනැ තුබුවා ම; **සඞ්කාසමඨා**-හැඳ;[2] **විලිවමඤ්ඤ** නම්, හුණපොත්තෙන් කෙළේ සි; **අගෙඤ්ඤ**-අගයෙන්; **සමඤ්ඤතරං වා**-මදක් වටනා හෝ; **මඤ්ඤතරං වා**-බොහෝ වටනා හෝ; **සමඤ්ඤං වා**-සමසම වූ හෝ; **ඉති**-මෙසේ; **ආදිසෙඤ්ඤ**-පෙ- **යානි ඉං වුත්තං තස්සපෙතා පකාසිතා හොති.**

රාජාතොති-රාජාතො යන; **ඉදං**-මෙය; සබ්බරාජසාධාරණ බහුවචනයක් වුවද මෙතැන, **බිම්බිසාරං යෙව සන්ධාය වුත්තං**-බිම්බිසාරයන් පිණිස මැ වදුරණලදී. සො හි ධම්මිකරාජත්තා යථා පවෙණියා කරොති සි සේයි. **තෙ**-ඒ රජදරුවෝ; **නපමාණා**-ප්‍රමාණයෝ නො වෙත්. **පාදස්ස වා** යන්නෙහි පාදයෙක් නම් මසුරන් පස්මදවෙක්; **පොරාණස්ස**-පුරාතන ශාස්ත්‍රානුරූප කොට; **කහාපණස්ස**-අටඅනින් කළ නීලකහාපණයාගේ ය සි සේයි. වීසතිමාසතො කහාපණෝ හොති. තස්මා පඤ්ච මාසතො පාදෙ. තෙන ලක්ඛණෙන සබ්බජනපදෙසු කහාපණස්ස චතුත්ථො භාගො පාදොති වෙදිතබ්බා. සො ච ඛො පොරාණස්ස නීලකහාපණස්ස වසෙන. න ඉතරෙසං රූපදූමකාදිනං යනු අවිකථා සි. **කො ඉත ඛාදෙ**-කිය යුතු කිම්?

1, ඵපිතං යෙව. 2, භෙද.

රසඤ්ඤූ දුරුනි ආදියනවත්ථුසම්පි පඤ්ඤත්තං. කිදිසානි වෙ? අදිත්තං. **සඞ්කප්පෙ**-උභතොමාසකාදි හැමතන්හි; **පංසුකූල සඤ්ඤිස්ස**-අනුන් නො හිමි ය යන සංඥ ඇත්තාහට ද; **පෙත පරිග්ගහෙ**-ප්‍රෙතයන් විසින් රක්ෂිතයෙහි ද; **පරපරිග්ගහිතං**-අනුන් විසින් රක්ෂිතබව ය.

දුතියපාරාජිකං.

වධාමි නන්ති වධකචෙතනාය මෙත්තෙඩා-'නං වධාමි' ඉති වධක චෙතනාය; **චෙත්තෙඩා**-ප්‍රයොග කොට; **පරික්ඛපෙඩා**-විමැස; **ජීවමානක**-ජීවිතෙන්ද්‍රියය ඇති; **තත්‍රො**-කලලරූපයෙන් මතුයෙහි; **ඉමස්ස සතත්තස්ස**-"සඤ්චිච්ච මනුස්සවිග්ගහං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය" යන මොහුගේ අර්ථ ප්‍රකාශ කරණු පිණිස; **පයොගං සමුට්ඨාපෙති**-කායවාක්ප්‍රයොග උපදවා ද; **උසු**-ශර; **සහති**- අඛයවි; **සත්තපාසාණාදීනං**- යන්ත්‍රපාෂාණාදීන්ගේ; **නිස්සජ්ජනං**-දැමීම සි. **තත්ථ**-ඒ උසුආදියෙහි; **කම්මබන්ධො**-කර්ම බන්ධය වෙයි සේයි. පාරාජිකා වෙයි සේයි.

අථ-නොහොත්; **සඞ්කප්පෙ**-ඔකාසාදියෙහි; **අසංවාරිමෙන**-නො හැසිරෙණ; **ඔපාතඛනනං**-වළ කැනීම්; **අපස්සෙන සංවිධානං**-පිටහටු සැලසීමැ; **රූපූපහාරොති** ඉත්‍ථානිත්ථ රූපයාගේ එළවීම ය යන; **එත්‍ථාපි**-මේ සථාවරප්‍රයොගයෙහි දු; **කම්මවිපාකජස්ස ඉද්ධිආපයොජනං**-කර්මවිපාකජ ඍද්ධියගේ යෙදීම සි. **ඉත්තරථා හි**-අන්පරිද්දෙන් වී නම්; **පරෙසිමණාර්ථි වී නම්**; **අස්ස පදභාජනෙ**-"සත්ථහාරකං වා පරියෙසෙය්‍ය" යන මොහුගේ පදවිභාගයෙහි; **මතෙනෙන ජීවිතා සෙත්‍රොති, එත්ථ වුත්තං**- මෙහි කියනලදැ; **එත්ථ ච**-"ඉති චිත්තමනො" යන මෙහි; **අස්ස පදභාජනෙ**- "ඉති චිත්තමනො" යන්නහුගේ පදවිභාගයෙහි; **සංවිදහනමත්තසෙසෙව නාමං**- සංවිධානමාත්‍රයකට නමෙකි; **ඉමස්මිං අත්ථෙ**- මේ සංවිධානාර්ථයෙහි; **තං ච සංවිදහනං**-ඒ සංවිධානය ද; **සඤ්චෙතනාධිප්පායෙන**- සංඥාචෙතනාභිප්‍රාය යෙන් සංග්‍රහයට යේ. එත්ථ ච අධිප්පායොති චිත්තෙකා වෙදිතබ්බා. **මතෙනෙන** -පෙ- **ධිප්පායොති එවං** ඉති චිත්තඤ්ච කත්වා **එත්ථ අත්ථො දට්ඨබ්බොති** යොජනා.

මරණචිත්තාදිනි චින්‍ය-මරණචිත්ත මරණචෙතනා මරණාභිප්‍රාය නැති වැ; **දළහං විරිසං ආරබතො**-දැඩ වූ වීර්‍යයට පටන් ගත්තහුගේ; **එකාහං ජීවිතං සෙත්‍රොති**-එකදවසකුදු ජීවත් වීම

උතුමැ සි; **උච්චාවචෙන කාරණෙන**-කුදු මහත් කාරණයෙන්; ක්ෂුද්‍රමහත් කාරණ නම්, ජීවිතෙ ආදීනවදස්සනවසෙන අවවා කාරතා මරණෙ වණ්ණහණනවසෙන උච්චාකාරතා වෙදිතබ්බා යනාදි; **නිඝමනවචනං**-විශෙෂ කොට කැවැත දක්වන තෙපු ලෙකි. **යක්ඛ**-යක්ෂයහ; **පෙත**-ප්‍රෙතයහ; **තිරච්ඡානගත මනුස්ස විග්ගහානං**-තිරශ්චීගහත මනුෂ්‍යයහ යන මොවුන්ගේ; **අවෙ ණෙතා**- නො සිතා; **මුයළුස්සාපන**- මොහොලුදුහුම්; **විසගත පිණ්ඩපාතවජ්ජනම්** විෂ-විෂමිශ්‍රපිණ්ඩපාතවසතුයෙහි මෙන්;

තතියපාරාජිකං.

උත්තරිමනුස්සානං-සෙසු මිනිසුන් කෙරෙන් උත්තරිතර වැ සිටියා වූ; **ඣානං වෙ**-ධ්‍යාන ලද්දවුන්ගේ ද; **අරියා නං ච**-ආර්‍යයන්ගේ ද; **ඛම්මං**-ධර්‍මය යි. **ඔඩි අජ්ඣි සම්මුදාචරතෙතා**-පකාසෙනෙතා; **තං උත්තරිමනුස්සධම්මං අත්තනි උප නෙතීති=අත්තූපනායිකො**; **වා**-නොහොත්; **අහං කඤ්ඤ** උත්තරි මනුස්සධමෙම **සඳ්ධිස්සාමීති සම්මුදාචරතෙතා**- අත්තානං තථ උත්තරිමනුස්සධමෙම උපනෙති. **තං කරොතීති උත්තරිමනුස්ස ධමෙමා අත්තූපනායිකො නාම. එවං කත්වාති**-අත්තනි උපනීතං කත්වා; **ඤාණඤෙන**-සර්‍වඥ දන්නාහෙයින්; **පරියනතං**-සම්ප්‍රාප්ත වූ; **අලං වා අරියඤාණදස්සනස්සාති** උත්තරිමනුස්සධම්මස්සාති අත්ථො. **අලමරියඤාණදස්සනො**-අලමරියඤාණදස්සන නම් වේ, උත්තරිමනුෂ්‍යධර්‍මය. **චුත්තපපකාරමෙතං**- කෙලඟවිධවංශත සම්ප්‍රාප්ත වූ විශුද්ධ වූ ඥානදර්‍ශන ඇති උත්තරිමනුෂ්‍යධර්‍මය; **අත්තූ පනායිකං කත්වා**- තමා කෙරෙහි ඇති වන් කොට, තමා කරා එළවා; **විනා අඤඤූපදෙසෙන**- "යො තෙ විහාරෙ වසති"ත්‍යාදි ක්‍රමයෙන් වක්ෂ්‍යමාණව්‍යාජකථාවක් නැති වැ; **එවං**-මෙසේ; "ඉති ජානාමි ඉති පස්සාමි" යනාදීන්; **ඉඩෙවාති ජානාති පස්සාමීති** එසෙව; **ඉදං වචනමත්තමෙව න වදති.**

එතං- "තතො අපරෙන සමයෙන" යන මේ වචනය; **ආපත්තිපටිඤ්ඤානඤාලදස්සනං**-ඇවැත් නිවිස්නාකාලය දැක්වී මකි. **අයං පන**-මේ මහණ වනාහි; **පටිජානාති**-ප්‍රතිඥ කෙරේ ද, නිවිසී ද; **අභබ්බා කාමාදීනි අධිඣාතුං**-ධ්‍යානාදීන් පිළිලැබී මට අහවා යි. **සඤඤමඤඤ** නම්, කුශලමාගීහ යි; **ආරඛතුං**-සිඹ කරන්නට; **නිලඤඤණං ආරොපෙතා**-තුන්ලකුණ සිතට නඟා; **ආරබ**-වඩනලද; **විපස්සනඤඤ**-උදයව්‍යයඥාන ඇත්තා හට; **පාපිච්ඡතාය**-බුහුමන් කැමැති වැ; **අනුල්ලපනාධිප්පාය නම්, පාපෙච්ඡාවක් නැති වැ වාග්භෙදමාත්‍ර කිරුම යි.**

චතුත්ථපාරාජිකං.

පිසවචනෙන-කල්‍යාණවචනයෙන්; සඟනිපතිනානං-උපොසථාග්‍රයෙහි රැස් වූවන්; **සංවිජ්ජති-**විද්‍යමාන වූ; **චෙතනා-** ව්‍යතික්‍රමවෙතනාතොමෝ; **අස්සාති-**අස්සා සුඛාවිසඤ්ඤාති; **විසඞ්ගී** නම් විසර්‍යීය යි, හැරීම යි. මොවතය යි සේයි. **රාගුපත්ථම්භාදිසු-** රාගුපත්ථම්භෙ මොවෙති, වචවූපත්ථම්භෙ මොවෙති, පස්සාවූපත්ථම්භෙ මොවෙති, වාතුපත්ථම්භෙ මොවෙති, උවවාලිඛහපාණකදට්ඨපත්ථම්භෙ මොවෙති"යි වදුළ පඤ්චවිධයෙහි; **ඤෙනවි-**යම්කිසිවෙකින්; **ආරොග්‍යාදිසු-** "ආරොග්‍යත්ථාය මොවෙති, සුඛත්ථාය මොවෙති, හෙසජ්ජත්ථාය මොවෙති, දුනත්ථාය මොවෙති, පුඤ්ඤත්ථාය මොවෙති, යඤ්ඤත්ථාය මොවෙති, සඟහත්ථාය මොවෙති, බීජත්ථාය මොවෙති, වීමංසනත්ථාය මොවෙති, දවත්ථාය මොවෙති"යි වදුළ දශවිධ අභිප්‍රායාන්තරයෙහි; **කිඤ්චි-**යම් කිසිවක්; **අපදිසිත්වා-** එල්බෑ; **අජ්ඣත්තරූපාදිසු-** "අජ්ඣත්තරූපෙ මොවෙති, බහිබාරූපෙ මොවෙති, අජ්ඣත්තබහිධාරූපෙ මොවෙති, ආකාසෙ කවිංකමෙපනෙතා මොවෙති"යි වදුළ චතුර්විධයෙහි; **සකං කඤ්චි-**යම් කිසි රූපයෙක්හි; **මොචනස්සාදවෙතනාය** යන්නෙහි, 'මොචන' නම් අනභිමධාතුමොවන ය. එසඳ ධාතුවිෂය වැ උතපත්තාරාගසමප්‍රයුක්තවෙදනා මොවනාස්වාද නම්.

ආසඣධාතූනානත්තතො- වාත පිත්ත ශ්ලෙෂ්ම රුධිර යන මොවුන් රැස් වැ සිටිනා ස්ථානභෙදයෙන්, රසාදිධාතූන්ගේ හෝ පෘථිව්‍යාදිධාතූන්ගේ හෝ නානාත්වයෙන්; **නීලාදිවසෙන දසවිධෙ සුඛෙත-නීලං,** පීතං, ලොහිතං, ඔදාතං, තක්කාවණ්ණං, දකාවණ්ණං, **තෙලවණ්ණං,** ඛීරවණ්ණං, දධිවණ්ණං, සප්පිවණ්ණං යි **පදභාජනියෙහි** වදුළ දශවිධ ශුක්‍රයෙහි යම් කිසි ශුක්‍රයක්; **ඨානා චවනා-** සිථිසිථිතානින් සෙල්වීම යන අර්ථ යි. මෙහි ස්ථාන නම් කෙශ, ලොම, නඛ, දන්ත යන මාංසවිනිර්මුක්තස්ථාන හා මූත්‍ර, පුරීෂ, ලාලා, ඛෙල, සිඹ්ඝානිකා, සන්ධබන්ධශුෂ්කවම් හා හැර අවශිෂ්ට සකලශරීරය යි දත යුතු. සුපිනො එව=**සුපිනනෙනා. නං ඨපෙත්වා-**කපිනිද්‍රාවස්ථායෙහි සම්භව වන සවපනයෙහි දක්නා අරමුණු හෙයින් වනබැවින් අවිෂය වූ ශුක්‍රමොවනය තබා; **අඝං සුඛත විසඞ්ගී. එත්තාති** සඞ්ඝාදිසෙසොති පාඨෙ; **අස්සාති-**ආපත්තිනිකායස්ස; **සඞ්ඝාදිසෙසො-** සඞ්ඝාදිසෙස නම්, සුක්ර්විසර්ගසහවෙසෙස්. **තස්සාති-**වුඨානස්ස; වුඨාන නම් ආපත්තියෙනි. **ආදිනා සෙසෙ-**ආදියෙන් ශෙෂ වූ; **එත්ථ-**මේ ස්ථානයෙහි; **චෙතෙත්වා-** ප්‍රයොග කොට; **දඞ්ගසොතං-**ජලමාර්ගයට; **අනොතිණ්ණං-**නොබව ද;

සුඛත විසඞ්ගී පඨමං.

යක්ඛාදීහි සත්තා විය-යක්ෂාදීන් ආවිෂ්ට සත්ත්වයන් මෙන්; **ඔතිණ්ණෝ**- බස්නාලද්දේ; **කූපාදීනි විය සත්තා**- කූපාදියට බස්නා සත්ත්වයන් මෙන්; **අසම්පෙක්ඛිත්වා**- අපරීක්ෂිත වැ; **එතන්හි** 'ඔතිණ්ණෝ'ති එතං; අත්තනෝ කායෙන ඉත්ථියා කායස්ස සංසග්ගෙ විම්සසිභාවෙ රාගෝ=**කායසංසග්ගරාගෝ. පරිණතෙන**- පෙරළිගාවූ; **අජ්ඣාති**-'කායසංසග්ගං සමාපජ්ජෙය්‍යා'ති අස්ස පදස්ස; **තප්පි**-ඒ හස්තග්‍රහණාදියෙහි; **කප්පරතෝ පට්ඨාය**-වැලමිට පටන් ගෙණ; **යාව අග්ගනඛා**-නඛාග්‍රය දක්වා යි. **විනාභිධා වා**- ගොතා වේවයි; **සුඛක්ඛෙසෙහි වා**-නො ගෙතූ කෙශයෙන් වේවයි; **සුත්ත**-සූත්‍ර ය; **කුසුම**-දැසමන් ආදි මල; **කණ්ණාපණමාලා**-කාණී පණමාලා ය; **සුවණ්ණචීරක**-පාමඩහාදි රන්සිරැ ය; **මුත්තාවලි** ආදිසු-මුත්හර ආදීන් අතුරෙහි; **අඤ්ඤතරමිස්සෙහි වා**-එක්තරා එකකින් මිශ්‍ර වූ කෙශයෙන්; **කත**-කෘත වූ; **එත්ථාති**-'වෙණී ගහණං වා'නි එත්ථ; **කෙසෙසු පි**-නො ගැවසූ කෙශයෝ ද;

එත්ථං පටිවිජානනත්ථං-පහස් විඳිනාහට; **කායෙන**-තමාගේ කයින්; **කායපටිබද්ධෙ**-ස්ත්‍රියගේ කායප්‍රතිබඳයෙහි; **අසඤ්චිච්ච**- පාත්‍රප්‍රතිග්‍රහණාදියෙන් 'සිරැරුපහස් විඳිමි යි' නො සිතා බෙහෙත් සත්ආදිය පිළිගන්වන මාඝමුන් අත පහරණ ආදි කලැ නිරුවැන යන අර්ථ යි. **අසන්නිස්සා**-මාගම වෙරැ පහරණාඛව නො දැනැ, අන්‍යවිහිත වැ, සිහි නැති වැ, අත්පා දික් කරණ කල්හි පුසනුවහට ඇ යන අර්ථ යි. **අජානනත්ථං**-දරුවකු වැනි ලදුරිය මාඝම්බව් නො දැනැ කිසි කවර කවයුතුයෙකින් පුසනුවහට නිරුවැති.

කායසංසග්ගං දුතියං.

දුට්ඨුල්ලවාචස්සාදරාගවසෙන-වසමඟ පසමඟ පිළිබැඳි ගුණ දෙස් මෙවුන්ධම් නිසා පවත්නා බැවින් දුට්ඨුල්ලවවනස්වාදසමප්‍ර යුක්ත රාගවශයෙන්; මෙහි **දුට්ඨුල්ලං** යන්නෙහි "**දුඤ්ඤ කිලෙස** සද්දූසිතං- රාගාදි කිලෙසින් කිලිටි වී නු යි දුෂ්ට නමුදු වෙයි. **ථූලඤ්ච**, අසුබුම් **අනිපුණන්ති වුත්තං** හොති- මහත් වරදක් හෙයින් ථූල නමුදු වෙයි. ප්‍රඥවගේ සියුම්බවක් විශදබවක් එහි නැති හෙයින් අසුබුම අනිපුණ නමුදු වෙයි"යනු **අට්ඨවාගැමපද** යි. **දුට්ඨුල්ලාදුට්ඨුල්ලසල්ලක්ඛණසමත්ථං. මනුස්සිත්ථිං**- සභ්‍යාසභ්‍ය තෙපුල් දන්නට සමර්ථ වූ මාඝමට; **වණ්ණං නම්**, "තව වවවමඝෙහා පසාවමඝෙහා ච ඊදිසෙ සුහෙ සුසණ්ඨානෙ" යනාදි ක්‍රමයෙන් මාඝීහසතුති කිරීම යි. **අවණ්ණං නම්**, "අනිමිත්තාසි, නිමිත්ත

මත්තාසි" යනාදීන් දෙමහ උදෙසා බණන ප්‍රත්‍යෙදෙපමගහී සි. **යාචන** නම්, "දෙහි මේ මෙථුනං ධම්මං අරහසි මේ මෙථුනං ධම්මං දාතුං" යනාදි විසින් මෙවුන් ධම් ඇරවීම්. **ආයාචන** නම්, "කදා තෙ මාතා පසීදිස්සති, කදා තෙ පිතා පසීදිස්සති, කදා තෙ මෙථුනං ධම්මං ලභිස්සාම්" යනාදි විසින් පැතීම්. **සුවඡන නම්**, "කථං මෙථුනං ධම්මං සාමිකස්ස දෙසි"ත්‍යාදි විසින් පිළිවිසීම්. **පටි සුවඡන නම්**, "එවං කිර තවං සාමිකස්ස දෙසි, එවං ජාරස්ස දෙසි" යනාදීන් පිළිවිසීම්. **ආචික්ඛණ** නම්, "කථං දදමානා සාමිකස්ස පියා හොනි"සි පුළුවුත් මාගමට "එවං දෙහි. එවං දෙනතී සාමි කස්ස පියා භවිස්සසි" යනාදීන් කීම්. **අනුසාසන** නම්, නුපුළුවුත් මාගමට එසේ මැ කීම්. **අඤ්ඤාසනවසෙන**- "සිඛරිණීසි, සමහි නනාසි" යනාදීන් ආක්‍රොශ වශයෙන්; **අසබ්භවචනං**-නොමනා තෙපුල් කීම්.

එතෙනාති-"යථා තං යුවා යුවති"නති එතෙන; **නිරාසඞ්ක භාවං**-සැකනැතිබව; මෙථුනුපසංහිතාය වාචාය අධිකං දුට්ඨුල්ලං නාම නත්ථි, තසමා **ඉදං දුට්ඨුල්ලවාචාය සිඛාපත්තලක්ඛණ දස්සනනති** වුත්තං. **සිඛරිණීසිනි** බහිනිකඛන්තආණිමංසාසි. **සමහිනනාසිනි** මිස්සිභූතවච්චමග්ගපස්සාවමග්ගාසි. **උභතෝ ව්‍යඤ්ජනාසිනි** "ඉත්ථිනිමිත්තෙනන පුරිසනිමිත්තෙනන වානි උභතෝ ව්‍යඤ්ජනෙහි සමන්නාගතාසි" යන මේ තුන්දෙනා අතුරෙහි ආක්‍රොශවශයෙන් හෝ; **මාතුගාමං**- උකනප්‍රකාර ස්ත්‍රියව; **ඔභාසෙනනස්ස**-අසබ්භ තෙපුල් බණන්තාහව;

සචෙ සා තමත්ථං තස්සමිං යෙව ඛණෙ ජානාති- උකතසම නනතරයෙහි ඉදින් ඕ ඒ අර්ථවිසින් දනී නම්; **අඛණ්ඩං**- අකු ඇවින් යව; **උභතොසුද්ධමණ්ඩලං**- දනමඬුලුයෙන් මතු; **ආදිස්ස**- උද්දිස්ස; **කාසපට්ටබඳ** නම්, වස්ත්‍රාලංකාරාදි සි. **සඞ්ඝට්ට**- ඉත්ථි පණ්ඩක හැමදෙනාකෙරෙහි; අඛණ්ඩකමපන ජානුමණ්ඩලං ච එත්තෙව දුක්කටකෙඛත්තෙන සඞ්ඝභෙදං නවජ්ජති. **අත්ථඩ්ඩපුරෙක්ඛාරානනති** යන්නෙහි 'අත්ථපුරෙක්ඛාරානඤ්ච අනාපත්තී' සි යොදනු. මාගම් නව 'අනිමිත්තාසි'ත්‍යාදිපදයෙහි අර්ථ කියනු පෙරදැරි කොට, අනිමිත්තාසීත්‍යාදි පද බණන්නා හව ද, මාගමුන් එක්තැන් ව අටුවා හදුරන්නාහව හෝ අනාපත්තී ය යන අර්ථ සි. **ධම්මපුරෙ ක්ඛාරානඤ්ච**-පෙළධම් කියනු හෝ උන්ට ඇසෙන සේ හදුරණු හෝ පෙරදැරි කොට අනිමිත්තාසීත්‍යාදි පදයන් කෙරෙහි යමක් මාගමනව කියනුවහව නිරුවැත. **අනුසාසනිපුරෙක්ඛාරානඤ්ච**- "ඉදානි අනිමිත්තාසි -පෙ- උභතොබ්‍යඤ්ජනාසි, අපපමාදංදානි

කරෙය්‍යාසි, යථා ආයතිම්පි එවරූපා න හොසි"ති අනුසාසනී පුරෙක්ඛාරානසඳ්ව; **උම්මත්තකාදීනඤ්ච**- යඤ්ඤානමත්තතපිතෙතා නමත්තතයන්ව ද, **ආදිසද්දසංගහිත උදසි** මහතෙරුන්ව ද නිරැවැති. මෙහි ඛිත්තවිත්තවෙදනට්ඨයෝ නො ගැණෙත්.

දුටඨුල්ලං නනිසං.

මෙථුනධම්මසඞ්ඛාතෙන කාමෙන-මෛථුනධර්ම්මකොඨාස වූ කාමයෙන්; **පාරිචරියා**-පූජා, උපසථාන, මෙහෙ කිරීම ය යි සේසි. **සඤං**-තමා විසින්; **අත්තකාමපාරිචරියාඤ**- අත්තකාමපාරිවරියා වශේ; **තත්‍ර**-'එතදග්ගන්ති'යනාදියෙහි; **අයං**-මේ අප කියන්නේ; **පදසම්බන්ධවසෙනෙව සම්බන්ධපෙථා**- පදසම්බන්ධවශයෙන් සංක්ෂෙපාර්ථ යි. උල්ලිඛන නො කොට පදසම්බන්ධවශයෙන් අර්ථ කියම්හ යි සේසි. **තදුභයෙනාපි**- එ දෙකින් මැ; **විරහිතතා**-විරහිත හෙයින්; **අභිරමෙය්‍ය**-අලවා ද, සන්තොෂ කෙරේ දැ යි සේසි. **මාදිසං එවං පරිවරන්තිසා තස්සා යා අයං පාරිවරියා නාම පාරිචරියානං එතං අග්ගං**, එසා අග්ගාති යොජනා. **පාරිචරියාඤ** වණ්ණං විවරාදිහි වත්ථුකාමෙහි භාසන්තියඤ අනාපත්තීති යොජනා කාතබබා.

අත්තකාමපාරිචරියං චතුත්ථං.

නත්ථාති-'ඉත්ථියා වා'ති ආදිසු; **ජායාභාවෙ වා**-නිබ්බහාය්‍යා භාවයෙහි වේවයි; **ජාරභාවෙ වා**-මිත්‍ය්‍යාචාරභාවයෙහි වේවයි; **අස්සාති**-'ජායත්තනෙ වා ජාරත්තනෙ වාති' අස්ස පදභාජනෙ; **ජාති භවිස්සති** යන්නෙන් සවාමින් ඇති මාගම කිහු. **සා අයං නං ඛණ්ඩිකාති වුච්චති** යි යොදනු. **මුහුත්තිකා භවිස්සති** යන්නෙන් සවාමින් නැති මාගම කිහු.

පතිගණ්හාති-'සාධු උපාසකා' යනාදි ක්‍රමයෙන් වචනභෙද කොට හෝ සිසකමපකාදි විධින් හෝ පිළිගණී ද; **වීමංසති**-මෙසේ පිළිගත් හසුන් ඒ මාගම තමහට හෝ ඇව එකාන්තයෙන් නො වරදවා කියන මවුපිය ඇ යමක්හට හෝ කියා ද; **අනෙනවාසිකං පච්චාහරාපෙති**-මෙසේ හැරැ කී හසුන් අතැවැස්සා ලවා ඒ මාගම ගිවිස්ස ද, නො ගිවිස්ස ද, ලජ්ජායෙන් නො බිණුව ද එපවත් හැරැ කියවා ද; **අසඤඤත්‍ර නාලංවව නීයාඤ**-සවාමිහු විසින් නො හරණ ලද්දිය නබං. "ධනකීතා නාම ධනෙන කිණිත්වා වාසෙති"යි වදළ හෙයින් භාය්‍යාව සඳහා ඔද වූ හෝ බොහෝ ධන දී ගන්නා

ලද්දී **ඔනකක්නා** නම්. **ඡන්දවාසිනීති ආදිසු** යන්නෙහි ආදි ශබ්ද යෙන් භොගවාසිනී, පටවාසිනී, ඔදපත්තකිනී, ඔහතචුම්බටා, දාසි භරියා, කම්මකරී ච භරියා, ධජාහටා, මුහුත්තිකා ය යන අෂ්ටවිධ භාර්‍යාවෝ ගෘහීතයෝ යි.

"**ඡන්දවාසිනී නාම පියෝ පියං වාසෙති**" යි වදාළ බැවින් තමා විසින් ඉස්නාලදකල පුරුෂයා විසින් පසුවැඉස්නාලද්දී[1] ඡන්දවාසිනී නම්. "භොගවාසිනී නාම භොගං දත්වා වාසෙති"යි වදාළ බැවින් උදුක්ඛලමුසලාදි ගෘහොපකරණ ලදින් භාර්‍යාභාවයට යන ජන පදිකස්ත්‍රී භොගවාසිනී නම්. "පටවාසිනී නාම පටං දත්වා වාසෙති" යි වදාළ නිවාසනමාත්‍රයක් හෝ පාරුපණමාත්‍රයක් හෝ ලදින් භාර්‍යාභාවයට යන දරිද්‍රස්ත්‍රී පටවාසිනී නම්; "ඔදපත්තකිනී නාම උදපත්තං ආමසිත්වා වාසෙති"යි වදාළ 'ඉදං උදපත්තං විය සංඝස්ස අභෙජ්ජා හොථ'යි කියා එක් දිය පතක් පිරිමිහු හා එක් කොට භස්සාවතාර කරවා භරියා කැරවූ මාගම් ඔදපත්තකිනී නම්. "ඔහත චුම්බටා නාම චුම්බටං ඔරොපෙත්වා වාසෙති"යි වදාළ ලද හිසින් සුඹුළු ඔහා තබා භාර්‍යාභාවයට උපනීත කාර්‍යභාරිකාදිස්ත්‍රී ඔහත චුම්බටා නම්. "දාසී නාම දාසී වෙව හොති භරියා ච'යි වදාළ භාර්‍යා කොට වසන ඔ ම දාසී වෙව භාර්‍යාව යි කියනලද. 'කම්ම කරී නාම කම්මකරී වෙව හොති භරියා ච' යි වදාළ ප්‍රධානස්ත්‍රී නිරපෙක්ෂ වැ ගෘහකාර්‍යභාරපරිහරණය කරවා භාර්‍යාභාවයට ඵළවූ බැළයට මෙහෙ කළ මාගම් කම්මකරී ච භරියා යි කියන ලදී. "ධජාහටා නාම කරමරානීතා වුච්චති"යි වදාළ කොඩි නහා යන සෙනඟ හා හොස් පරවිෂය විලෝප කොට පැහැර ගෙණ ඇවිදින් භාර්‍යාභාවයට උපනීත ස්ත්‍රී ධජාහෘත නම්. "මුහුත්තිකා නාම තංඛණිකා වුච්චති"යි වදාළ අවිරකාලයක් සංවාසයට තැකූ මාගම් මුහුත්තිකා නම් වෙයි යන මොවුන් අතුරෙහි; **අඤ්ඤතරෙන ආකාරෙන**-අන්‍යතර ආකාරයකින්;

මාතුරක්ඛිතා නම් පුරුෂයන් හා සංවාස නො කට හැකි සේ මව විසින් රක්නාලද්දී; **අඤ්ඤං පිතුරක්ඛිතාදිසු** යන්නෙහි ආදි ශබ්දයෙන් මාතාපිතුරක්ඛිතා, භාතුරක්ඛිතා, භගිනිරක්ඛිතා, ඤාති රක්ඛිතා, ගොත්තරක්ඛිතා, ධම්මරක්ඛිතා, සාරක්ඛා, සපරිදණ්ඩා යි කියනලද අෂ්ටවිධ ස්ත්‍රීහු ගෘහීතයෝ යි. පිතුරක්ඛිතාදීන් කෙරෙහි දු යවැ කී නියමෙන් මැ දත යුතු. එහි **ඤාතිසාලිනියාදි** යම් ගොත්‍රයෙකැ උපන්නී එම ගොත්‍රයෙහි උපන්නන් විසින් රක්‍ෂා කරණලද්දී, ගොත්‍රරක්ෂිතා නම් වේ. වදාළේ මැ ය:- "ඤාතිත රක්ඛිතා නාම සගොත්තා රක්ඛන්තී"ත්‍යාදි. එක් ශාස්තෘකෙනෙ කුන් උදෙසා පැවිදි වූවන් විසින් හෝ එකගණපර්‍යාපන්නයන්

1. සපතිස්නාලද්දී.

විසින් හෝ රක්නාලද්දී ධම්මරක්ඛිතා නම් වේ. වදුලේ මෑ ගැ:- 'ධම්මරකඛිතා නාම සහධම්මිකා රකඛනන්'ත්‍යාදි. "**සාරකඛා නාම** ගබ්භෙපි පරිහරිතා හොති මයහං එසාති, අන්තමසෝ මාලාගුළ **පරිකඛිත්තාපි**"යි දෙශනාරොපිතසවරූපා සාරකඛා නම්. "**සපරිදණ්ඩා නාම** කෙහිචි දණ්ඩා ඨපිතෝ හොති යෝ ඉත්ථන්නාමං ගවජති එත්තකෝ දණ්ඩානි" යි දෙශිතසවරූපා **සපරිදණ්ඩා** නම් යන මොවුන් අතුරෙහි;

විසඞ්කතං හොති-සඞ්කත වැරැද්දේ වෙයි; **සඞ්ගවෙසෙස්** නෝ වෙයි යනු තාත්පර්‍යාර්‍ථයි. **ඉමෙහි**- මේ අඞ්ගත්‍රයයෙන්; **කිඤ්චාපන වා**-උකත්‍රසඞ්ඝවෛත්‍යාදියට කටයුතු භක්ත්‍රපචනාදි කෘත්‍යයෙන්; **ගවජ්ජනත්‍රස්ස**-මාගමුන් පිරිමිනව පිරිමින් මාගම්නට දෙන හසුන් පතිගණ්හනාදි කොට යන්නාහට නිරුවැතැ යි සේයි. **න නාලංවචනීයතා**-සඞ්ඝයා විසින් ඇය මත්තෙහි නිග්‍රහ සඞ්ග්‍රහ වශයෙන් කිසිවක් නො කිණීයහැකි වැ නො හළබව ය. **පණ්ණත්තිං වා-සඞ්ඝරිත්තසික්ඛාපද** නැමැති **පණත්** හෝ; **අලංවචනීයභාවං වා**-නො කිණීය හැකි වැ හළබව හෝ; **ඉච්ඡන්තාමා නාම**-මෙනම් මාගම්; **ආගම්ස්සන්ති**-ධම්ශ්‍රවණාදි පිණිස එන්නී ය. **චිත්තං ජානෙය්‍යාථ**-සිත්අසර දන්නේ යි. **අඤ්ඤත්ථ වා**- අනික් තෙනකට හෝ; **කිණාඝවස්සාපි**-රාත්හට ද; සෙසු පුහුදුනන්ට ම කිය යුතු කිමැ යනු සම්භාවනාර්‍ථ අපි යන්නෙන් දැක්වූයි. **චතුභඞ්ගං**-පණත් අලංවචනීයබැව්; **සමාපජ්ජනත්‍රස්ස-සඞ්ඝරිත්තං** සමාපජ්ජනත්‍රස්ස; **ඤානවිත්තෙනෙන**-දෙක ම දන්නා සිත හා සමඟ;

පඤ්චමං.

තඤ්ඤාති-ඇසමා එවං වුච්චති; **එසා ච**- මේ උපකරණයාවඤ්ඤයෙහි වන්‍රාහි; **සභාගසන්ථාය** යන්නට අපිපද යි **කම්මකරණත්ථාය** යනු. **මිගලුද්දකාදයෝ පන**- මිගලුද්දකමච්ඡබන්ධකාදීනු; **සඞ්ඝකම්මං**-මෘගමාරණාදිසඞ්ඝකර්‍ම්; **එමහ**-ඇතමහය; **තුලා**-තලාත; **පිණ්ඩඛාට**-දෙරබා; **ආලෙපොකාසං ඨපෙත්වා** යි සඞ්ඛ්‍ය. **අවසෙසලෙපොකාසෙ**-අවශෙෂලෙපාවකාශයන්; **කුඩ්ඩකිණිසඞ්ඛං**-භිත්තිත්‍රහා එක් කොට; ඇතුළෙහි ගහන්නෝ උඩිවමුඛ කොට සුණු මැටි ගහති. එහෙයින් උල්ලිත්ත නම් වේ. පිටත්හි සුණු මැටි ගහන්නෝ අධොමුඛ කොට ලිම්පනය කෙරෙති. එහෙයින් අවලිත්ත නම් වේ. අන්‍රෙතා උඩමුඛා ලිත්තා=උල්ලිත්තා. බහි අධොමුඛා ලිත්තා=අවලිත්තා. මෙසේ මෑ ඇතුළතින් පිටතින් ලිපන හෙයින් උල්ලිත්තා වලිත්ත නම් වේ.

අත්තා-තමා; **උදෙදඝො**-කියනලද්දේ; **එතිඝා** කුටියාති **අත්තුදෙඝා** කුටි. **බහිකුඩ්ඩ**- පිට හිතහියෙහි; **පඨමං දිනනං**-පළමු කොට ගැසූ; **මහාමත්තිකපරිඝත්තනං**- කටුමැටි කෙළවර; **ඒවව පරිවෙජ්ජෙති** සො එව මහාමත්තිකාලෙපො පරිවෙජ්ජෙ; **අඛනනනිමෙන අනෙනන**-ඇතුළතින්; **එසඵ** ච-මේ කිළියෙහි ද; **දීඝතො භාපෙඩ්ඩා තිරිඝං තිරියතො වා භාපෙඩ්ඩා දීඝං තෙඝඝභාගමත්තම්පි වඩ්ඩෙතුං න වට්ටතීති** යොජනා. **පමාණයුත්තෙනා මඤ්ඤා**- නවවිඝත්හැඳ; **පඤ්ඤ ඤොවිඝා**-පඤ්චිම්ප්‍රමාණයෙන්; ඨසමා **කුටිඝඩ්ඩං න ගච්ඡති නඝමා, වට්ටති**-නො දෙසුවත් වටී.

තං-ඒ කුටිවාසතුව; **ඝොඩෙඩ්ඩා**-ශුඩ කරවා; සමතල කරවා නබා; **පදභාජනෙ වුත්තනඝෙනෙව**-සඝමැදව එළඹ මහලු සඟුන් මැද උකුටිකාසනයෙන් බදැදිලි වැ හිඳ "අහං භන්තෙ සංඝස්ස කුටිං කත්තුකාමො අස්සාමිකං" යනාදීන් පදභාජනියෙහි කී නියාමයෙන්; **ඝාච්ඤා**-කුටිවාසතුව ලොකනයට ආරාධනා කොට; **සඩ්ඨපරිඝාපනත්තා සඩ්ඩෙ වා**-සඩ්ඨ පහොනඝ වූ සිඟලු භික්ෂූන් හෝ; **සඩ්ඨන වා සම්මතා මෙ තඝඝා ගිකඛු**-සඟුන් විසින් ඤත්තිදෙවනකම්මයෙන් කියවා සම්මත වුන් දෙතුන් දෙනකු හෝ; **තත්ථ**- ඒ කුටිහුමියට; **වත්ථුදෙඝනත්ථාය**-සාරම්භාදි බලා කුටිවාසතු දෙඝන පිණිස; **නෙ ඔඛා**- එළවියයුතුවෝ. **කිපිලලිකාදීනං ආඝඝාදීහි** යන්නෙහි ආදිශබ්දයෙන් උපචිකානං වා ආඝඝයො හොති, උන්දූරානං- පෙ-, අහිනං-පෙ-, විචිඡිකානං -පෙ-, සතපදීනං -පෙ-, භත්ථීනං-පෙ-, අස්සානං -පෙ-, සිහානං -පෙ-, ව්‍යග්ඝානං වා ආඝඝයො හොතීත්‍යාදි ගහිත ඝි. **ඝාච්ඤෙහි**- කුටිවාසතුදෙඝනාවව යාචිත මහණුන් විසින්;

උපකරණඨ්ඨං- දරුඝම්භාරොපකරණ පිණිස; **දුක්කටානි** යනු මෙහි සාරම්භඅපරික්කමනාඛ්‍ය අඩ්ගවය සහිත වුව දෙ වෙයි. එකක් වුව එසෙක් ම වෙයි යනු අර්ථ ඝි. **උභඝඨිපන්නා**-උභය විපන්න වුව හොත්; **වාරඛඩ්ඩං**-දොරබාව හෝ; **තිණකුටි** නම් **මත්තේ** මැටියෙන් සොයා එ මැටි රක්ෂා කරණ පිණිස මත්තේ තණයෙන් ඝොයන ලද්දී;

ඡඨං.

මහන්තභාවො එතස්ස විහාරස්සාති=**මහල්ලකො** විහාරො. **අස්සාති** විහාරස්ස; **තදත්ථදස්සනත්ථං**- සඝවාමිකාර්ථය දක්වන පිණිස; විහරන්ත්‍යස්මින්ති=**විහාරො**. **ඝෙසං සඩ්ඛං**-"විහාරං අත්තු

දෙසං" යනාදි සමුඨාන හා සමඟ සෙසු සියල්ල; **වෙතිසරුක්ඛං**- බොහෝදෙනා විසින් පූජිත දෙවොලෙහි සිටි වෘක්ෂය සි. **ජනත පෙරං ආරබ්ඛ-අභිනිෂ්ක්‍රමණ** කරණ දවස් කැටි වැ ආ ජනත නම් අමාත්‍යසඵවිරයන් අරබයා සි.

සත්තමං.

උප්පත්තෙන දෝසෙ-වෙෂය උපන්කල්හි; **පුග්ගලෝ**-පුද්ගල තෙමේ; **තෙන**-ඒ; **උප්පන්නදෝසෙන**-උපන්වෙෂයෙන්;**දූසිතෝ හොති**-දූෂිත වේ ද; **පකතිභාවං ජහාපිතෝ**- සෞම්‍යභාවය හෙවත් පරිශුද්ධභාවය හෙවත් පරිශුද්ධවාඛ්‍යය වෙෂයා විසින් හළේ වේ ද; මෙහි වෙෂය නම්, ලොභො දෝසො මොහො යන තෙතුත්‍රයයෙහි ඇතුළත් වන හෙතුධර්මයෙකැ සි දත යුතු. දෙම නස්‍සවෙදනායෙන් වත්‍ර සි සේසි. **දූසෝ දෝසොති එතං එකස්ස පුග්ගලස්ස. නිප්පතිතෝ**-සතුටු නුවූයේ; **පීතිසුඛාදිහි විවජ්ජිතෝ**-ප්‍රීතිසුඛාදීන් අපගත වූයේ; **න අභිසමෝ**-නො පැති රෙණුලද යන අර්ථ සි. **සං පාරාජිකං එතෙසං මූලානං අභාවතෝ** යන සබදි. **ඉදං පාරාජිකං අමූලකං නාම. නං පනාති පාරාජිකං; එතං**-ඒ ආපත්‍යානාපත්තිවය; **ඉධ**- මේ සිඛයෙහි; **එසෝ වාති අදිඤ්නති ආදිසු; අත්තනෝ වා පරස්ස වා දිට්ඨසුතමුත වසෙන වෙනස්ස අපගිසඩ්කිතං** යනුයෙහි එබදු කර්‍මස්‍ථාන තැනෙකැ මානම හා පැවිදියන් හා දූක, ව්‍යතික්‍රම කළහ සි ගැණුම් දිඨපරිසඩ්කිත නම්. කවාටකුඩ්‍යාදීන් ව්‍යවහිත පැවිදියන් කෙරෙහි මාගම හඬ හසා අනික් විසඳැ පිරිමියෙකු ඇතිබව් නො දූකැ ව්‍යතික්‍රම කළහ සි ගැණුම් සුතපරිසඩ්කිත නම්. විහාරපරිශන්තයෙහි ලදරුමාගම් පිරිමිනින් පුෂ්පගන්ධපුරුදීන් අනුභව කොට ගියතැන් දූක එහි ගඳ අසා'මේ කාගේ ක්‍රියාවෙක් දෝ හෝ' සි පරීක්ෂා කරන්නහු විසින් දැඟබ මල් ගඳ පිදූ අරිට්ඨ ගඳ හැනූ පැවිජිකෙනෙකුන් වෙරගඳ අසා"මොවුන්ගේ කර්‍මානත වන්නේ වෙ"සි කරණ සැක මුතපරිසඩ්කිත නම් වේ.

භික්ඛුනො අනුරූපෙසු-උබභජානුමණ්ඩලිකාදි භික්ෂුණීන්ව මැ නියත පස්පරිජි මිඝ භික්ෂුනව **අනුරූප** අවශිෂ්ට **එකූනවීසතියා අඤ්ඤතරෙන** යනු බුඬාභිප්‍රාය ගෙණ, විනයපාලිවාවත ආචාර්‍යයන්ගේ මත ගෙණ කීයේ සි. **පදභාජනියෙහි චතුන්නං අඤ්ඤතරෙන** යනු පාමොක්ඛුද්දෙස්හි ආ මාත්‍රය ගෙණ වදුලේ සි. එසින් ම කීඝ, **විනයඅට්ඨ** ගැටපද විවරණයෙහි:- "චතුන්නං අඤ්ඤතරෙනාති පාතිමොක්ඛුද්දෙසෙ ආගතෙ ගහෙත්වා වුත්තං. ඉධාරෙ අඤ්ඤතරෙනාපි අනුඤං

සෙනතසස සඞඝාදිසෙසො වාති නො තකෙකානි ආවරියො"ති. **තං පන අනුඛංසනං කතරොති** යනු සම්බන්ධ ති. **තතථ**- ඒ අනුඛංසන යෙහි; **තාසු**- වතූසු වොදනාසු; **වත්ථුඅජ්ඣාචාරා නාම**- පුහුලා දුක්වීම නම්; **"එවං මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවී"ති ආදිනා නයෙන පවත්තා** සඳසසනා. ආදිශබදයෙන් අදිනනාදනාදි ගැණේ; **සිඝං න එති**-ඇවැත්බවට නො පැමිණේ. **අසසමණොසිති** ආදි යනුයෙහි ආදිගුහණයෙන් කොණ්ඩඤ්ඤ තිගණ්ඩොසි සාමණෙරොසි තාපසොසි ගහඨොසි පේඨබබතිසොසි උපාසකොසි දුසසීලො පාපධමෙමාසි අනෙතාපූති අවසසුතොසිතාදි ගෘහීත මේ ආදි වචනයන් හා; **සවිනෙ**-කිතල්හි; **අභිවාදන**-වැඳීම්; **පච්චුට්ඨාන**-නුනස්නෙන් නැගීම්; **අඤ්ජලිකම්ම**-ඇදිලි බැඳීම්; **සාමීචිකම්ම**-මහ දී පහ වීම් ආදි ශ්‍රමණසාරුප්‍ය වත; **විඤ්ඤත්තිකම්ම**- විඤ්ඤප්ති පත්‍ර සැලීම ය. **තං**-අකරණං; **ආපත්තිං පන සිඝං න එති**- ඇවැත් වතාහි මුදුන් පත් නො වේ. **තෙනාති** චොදකෙන; **සම්පෙ ඤ්ඤා**-දෙලොස්රියනකින් දුරු නො වැ සිව; **හත්ථමුද්දාය**-මුද්‍රාපාශක ඇ[1] විසින්; **අයං අනුඛංසෙති නාම**-මේ චොදනා කරන්නේ නම් වේ.

අපනෙස්සං-පහ කෙළෙම් නම්; **අපි එව නාම**- යෙහෙකි; **"සචෙ අහං ඉමං පුග්ගලං ඉමම්හා බ්‍රහ්මචරියා චාවෙය්‍යං."වන**-එකනෙතන; **සාධු අසස**- සාධු භවෙය්‍ය; **එතෙන අවසෙසා සනත අධිප්පායා පටික්ඛිත්තා හොතීති** සම්බන්ධො. **අනුඛ්ඣජ්ඣෙන**-පිළිවිස්නා විනයධරයා විසින්; **පටිච්ච තිඨති**-පිළිගෙණ සිටී ද; **පටිඤ්ඤාති**-නිවිසි ද; **අමූලකභාවසස**-ඇවැත්මුල් නැති බව; **සම්මථෙහි**-සම්මුඛාවිනයාදි සත් සමථයෙන්; **අධිකරණීය භාවෙන**-සන්හිදුවිය යුතු බැවින්; **සම්ථා**-සත්තසමථයෝ; **සං හිවිවාද අනුවාද කිච්ච ආපත්තිසඞ්ඛ්‍යාත** යම් අධිකරණයක් පිණිස පවතිද්ද; **තං අධිකරණං.**

දුක්කටං ච-අවකාශ නො කැරීමෙන් දුකුළා වේ. **සො**-**ආණත්තො**; **තස්සාති ආණාපකසස; තං චුදිතකං. චොදපකසෙසෙව න චොදකසස; වුත්තනයෙනාති** වාචාය වාචාය; **සොපි**-ඉඟැන්වූ යෙන් චොදනා කරණ අතික් ප්‍රයොග කරණ පුහුල් ද; **ඒතනමපි ජානාතං**-ප්‍රයොජ්‍ය ප්‍රයොජක දෙදෙනාහට මැ; **තථෙවාති** වාචාය වාචාය; **කම්මාධිප්පායෙන**- 'මුහුට නිග්‍රහවශයෙන් කම් යක් කළ මැනව' යන අභිප්‍රායයෙන්; **සත්තවිධම්පි කම්මං**-තජ්ජනීය, නියසස, පබ්බාජනීය, පටිසාරණීය, තිවිධුක්ඛෙපනීය සඞ්ඛ්‍යාත සප්තප්‍රකාර කම්; **ඨපනක්ඛන්තනති** රෙකාරෙ

1. මුඛතපාසාන්‍යා-සබාහෝ.

අනතික්කනෙන;වක්ඛමි-වොදනාය විසින් කියනලද ඒ වචනය; ඔසතෙ-සඟමැදැ කිකල්හි; අථෙතං භවාති= තව එතං අත්ථි ඉති-තව මුහු කියන දෙයය ඇද්දැ? යි; අනුච්ඡජනාධිප්පායෙන-පුළුවුස්නා අභිප්‍රායයෙන්; බඳිත්‍ථ යනුවට අත්‍ථපද නියමෙඩා යනු; උපසම්පජ්ජනාති සඞ්ඛුපගමනං-උපසම්පන්න ය යි ගිණි යෙන බව යැ.

අඤ්ඤභාගස්ස-දබ්බමල්ලපුත්‍ර මහතෙරුන්ගේ මනුෂ්‍යජාති භික්ෂුභාවයෙන් වෙන් වූ තිරච්ඡානජාතිජකලභාවයාගේ; ඉදං-මේ ජකාලභාවසතුව හෙවත් මේ එළු; අඤ්ඤභාගියං-අඤ්ඤභාගිය නම් වේ. වා-නොහොත්; අඤ්ඤභාගො- ඒ තිරච්ඡානජාති ජකලභාවසඞ්ඛ්‍යාත වෙන් වූ භාගය හෙවත් කොඨාසය; අස්ස-මේ ජකාලභාවභව හු යි; අඤ්ඤභාගියං-ජකලභ තෙමේ අඤ්ඤභාග ඇත්තේ නම් වේ; වක්ඛු යනුයෙහි අත්‍ථපද අධිඨානං යනු; අවක්ඛුපත්තනියං- ශික්ෂාපදෙතපත්තියෙහි; දබ්බා මල්ල පුත්තෙනා නාමාති-දබ්බමල්ලපුත්‍රභ නමැ යි; සො සො ජකලභෙ වුත්තෙනා-යම් මේ එළුවෙක් කියනලද ද; සො-ඒ එළු; ආයස්මතො දබ්බමල්ලපුත්තස්ස-ආයුෂ්මත් වූ දබ්බමල්ලපුත්‍රභුගේ; මනුස්ස ජාති චෙව-මනුෂ්‍යජාතිය ද; භික්ඛුභාවො ච-භික්ෂුභාවය ද යන; සො අත්ථං-යම් මේ; භාගො කොඨාසො පකොඨා-භාගයෙක් කොඨාසයෙක් පක්ෂයෙක් ඇත් දැයි, එනාපී යි. තතො- ඒ මනුෂ්‍යජාති භික්ෂුභාව සඞ්ඛ්‍යාත දබ්බමල්ලපුත්‍ර කොවස්හු කෙරෙන්;අඤ්ඤස්ස-වෙන් වූ;තිරච්ඡානජාතියා චෙව-තිරච්ඡාන ජාතිය ය; ජකලභභාවස්ස-ඒ ජකලභභාවය යන; භාගස්ස පක්ඛස්ස කොඨාසස්ස-භාගයට පක්ෂයට කොට්ඨාසයට; හි-යම් කාරණයෙකින්; හොති-වේ ද; තස්මා-එ කරුණෙන්; අඤ්ඤ භාගියඞ්ඛං ලභති-අන්‍යකොඨාස නමැ යි ව්‍යවහාර ලැබේ. වා-නොහොත්; සො අඤ්ඤභාගො- ඒ පළමු වාක්‍යයෙහි විසතර කොට කී අන්‍යභාගය; අස්ස-මේ මෙණ්ඩකයහට; ඉති අත්ථි- යම් කරුණෙකින් ඇද්ද; තස්මා අඤ්ඤභාගියඞ්ඛං ලභති- එයින් අන්කොවසය යන ව්‍යවහාර ඇත්තේ නම් වේ. මයං-අපි; ඉමං-මේ ජකලභය; දබ්බං මල්ලපුත්තං නාම භන්තෙ ආහු-දබ්බමල්ල පුත්‍ර නම් භදන්ත යි; වදන්තානං-කියන; තෙසං-ඒ මෙතන්හි භූමම්ජත භික්ෂූන්; තස්සා නාමකරණස්සඤ්ඤ-ඒ නාමසංඥා කරණයට; යස්මා ආධාරෙ- යම් හෙයකින් ආධාර ද; වක්ඛු, අධිඨානං යනු පර්‍යාය යි; තස්මා-එහෙයින්; අධිකරණභූ වෙදිතබ්බා-ජකලභතෙමේ අධිකරණ ය යි දත යුතු. තං හි

සඞ්ඛාය–ඒ නම් සංඥකරණයට පිහිට වූ එළුවා ම දක්වන පිණිස; **සවචං කිර** –පෙ–, "කථං අධිකරණං අධිකරණස්ස අඤ්ඤභාගියං? විවාදාධිකරණං අනුවාදාධිකරණස්ස ආපත්තාධිකරණස්ස කිච්චාධිකරණස්ස අඤ්ඤභාගියං.–පෙ– කිච්චාධිකරණං විවාදාධිකරණස්ස අනුවාදාධිකරණස්ස ආපත්තාධිකරණස්ස අඤ්ඤභාගියං" යන පෙලින් අඤ්ඤභාගියතාව ද, "විවාදාධිකරණං විවාදාධිකරණස්ස තබ්භාගියං, අනුවාදාධිකරණං –පෙ– තබ්භාගියං, ආපත්තාධිකරණං–පෙ–තබ්භාගියං, කිච්චාධිකරණං කිච්චාධිකරණස්ස තබ්භාගියං" යන පෙලින් තබ්භාගියතාව ද දන්නා ලදී. "එකමෙකං හි අධිකරණං ඉතරෙසං තිණ්ණං තිණ්ණං අධිකරණානං අඤ්ඤභාගියං අඤ්ඤදපකඛියං අඤ්ඤකොඨාසියං හොති, වත්ථුවිසභාගතතා. විවාදාධිකරණං විවාදාධිකරණස්ස තබ්භාගියං තපපකඛියං තංකොඨාසියං, වත්ථුසභාගතතා. සෙසානිපි තථෙව"යනු අටුවා ය.

විවාදාධිකරණාදිසු අඤ්ඤතරං සඞ්ඛාය න වුත්තං ඉති යොජනා. **කස්මා**-කුමක් හෙයින් ද? යත්:-**අසමභවතො**-අධිකරණයන්ගේ ගැන්මක් නැතිහෙයිනි; **මෙත්තිඅභූමිජ්ඣතා**-මෙත්තිය භූමිජ්ඣතයෝ; **චතුන්නං අධිකරණානං**-සතර අධිකරණයන් කෙරෙන්; **කස්සචි අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස**-කිසි අඤ්ඤභාගියඅධිකරණයක්හුගේ; **කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං න හි උපාදිසිංසු**-එකදෙශලෙශමාත්‍රයක් නො ගත්හු. මේ වචනයෙන් සතර අධිකරණයන්ගේ ලෙසයක් ඇත්තා සේ සිතයි. **න ච චතුන්නං අධිකරණානං ලෙසො නාම අත්ථි** යුහු. **ජාතිලෙසාදයො ලෙසා**-ජාතිලෙසාදි ලෙසයෝ; **පුග්ගලානංයෙව වුත්තා**-පුද්ගලප්‍රතිබද්ධ කොට ම කියන ලදහු.

ජාතිලෙසාදයො යන්නෙහි ආදිශබ්දයෙන් නාමගොත්‍රාදි ලෙශ ගත්හු. ජාති නම් ක්ෂත්‍රියබ්‍රාහ්මණාදිජාති ය. නාම නම් මේ සිඛපදයෙහි එළු **දබ්බමල්ලපුත්** නම්, එළි **මිත්තෙනෙණ** නමැයි තබා ගත් නම් සෙයින් වොදකය තබා ගත් නමුදු බුද්ධරක්ඛිතාදි නමුදු නාම නම්. ගොත්‍ර නම් **ගොතමමොග්ගල්ලානාදි** ගොත්‍ර ය. ලිඞ්ග නම් දීඝීත්වාදිආකල්පනානාත්වාදි ය, කාෂායාදිවර්ණනානාත්ව ද යන මේ ය. ආපත්තිලෙස නම් ලහුකාදිස්වරූපයෙන් තුබූ පවිති ඇවැත්; පත්ත නම් ලොහපාත්‍රාදි ය; චීවර නම් පාංශුකූලාදි ය; උපජ්ඣාය නම් චුදිතකයාගේ උපාධ්‍යායහ; ආචාර්‍යයෝ චුදිතකයාගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාචාර්‍යයහ; සෙනාසන නම් චුදිතකයා ම වසන ප්‍රාසාදාදි; **විවාදාධිකරණාදිනං න වුත්තානි** යොජනා. **කඤ්චි නාමං** යනු සම්බන්ධ ය. **අඤ්ඤභාගියාධිකරණභාවෙ සීතස්ස**- අන්‍ය කොඨාස වූ ආධාරභාවයෙහි සිටි; **තස්ස ඡකලඛස්ස**- ඒ

ජකලකයාහව; **ථෙරං භාරජීකෙන ඛමෙමන අනුඛංසෙතුං කොව් දෙසො ලෙසමත්තෙතා හොති** යි යොදනු. එසඵ- දෙස ලෙස යන මෙහි; දිස්සති යනුයෙහි අර්‍ථ **අපදිස්සති** යනු; අස්ස- මේ ජකලකයාහව; **අසනති**-දබ්බමල්ලපිතැයි; **වොහරීයතිති**- කියනු ලැබේ නු යි; දෙසො-දෙස නම් වේ.**අධිවචනං**-නාමානතර යෙකි. **අඤ්ඤමපි වත්තු**-දබ්බමල්ලපුත්තය යන මේ නාමය යම් වස්තුයෙක පිහිටියේ ද එයින් ජකලකඝඩ්‍යාත අන්‍යවස්තුයෙහි;

ලිස්සතියි සේයි. **සිලිස්සති**-ඇලේ; කෙසේ ඇලේ ද? **යත්:- වොහාරමත්තතෙනෙව**-ව්‍යවහාරමාත්‍රයෙන් මැ; න තු අත්ථතො යුතැනි. **ඊසකං**-සවල්පමාත්‍රයක්; **අල්ලීයතීති**-ඇලේ නු යි; ලෙසො- ලෙස නම් වේ. **ජාතිආදීනංයෙව**- ජත්‍යාදීන් අතුරෙන් මැ යන මෙයින් දෙඝලෙස දෙදෙනා එකාඝීඛව කිවා වෙත්. මේ මැ කිහ:- "යස්මා දෙසලෙසා අත්ථතො එකං, ඛ්‍යඤ්ජනතො නානං. තස්මා කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදාය්‍යාති පදං උඛරිත්වා දස ලෙඝාජාති ලෙසොති ආදි වුත්තං"යි.**පදභාජනෙ වුත්තං** යනු සම්බන්ධ යි. **අඤ්ඤභාගියස්ස යස්ස අධිකරණස්ස**-යම් අධිකරණයක්හුගේ; **තං**- ඒ අඤ්ඤභාගිය අධිකරණය; **අට්ඨුප්පත්තිවසෙනෙව**-ශික්ෂාපදෝත්පත්තියට හෙතු වූ පුඵ්පාලිකථායෙන් මැ; **යස්මා ආවිභූතං, තස්මා**- එහෙයින්; **තං**-'අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස' යන පදය; **අවිභජිත්වා**-[1]විභාග නො කොට; **අධිකරණනති වචනසාමඤ්ඤතො අත්ථුද්ධාරවසෙන පවත්තානි, යානි චත්තාරි අධිකරණානි**-යම් සතර අධිකරණ කෙනෙක් ඇද්ද; **තෙසං**-ඒ සතර අධිකරණ යන්ගේ; **අඤ්ඤභාගියතා** ච- අන්‍යපාක්ෂිකත්වය ද; **තඛභාගියතා** ච-එතත්පාක්ෂිකත්වය ද;

යස්මා අපාකටා-යම්හෙයකින් අප්‍රකට ද; **විනයධරෙහි ඤාතිත්තඛ්බා** ච-විනයධරයන් විසින් දතයුතු ද; **තස්මා**- එහෙයින්; **තඤ්ච-තඛභාගියඅඤ්ඤභාගියතාව** ද; **අවසානෙ**- පදභාජනා වසානයෙහි; **ආපත්තඤ්ඤභාගියෙන වොදනං** ච- අඤ්ඤ භාගිය ආපත්තියෙන් වොදනාව ද; **ආවිකාතුං**- ප්‍රකාශ කරණු පිණිස; **ඉධ** චාති-ඉමසම්මිං සික්ඛාපදෙ ච; **අමූලකසික්ඛාපදෙ** චාති අත්ථො. **තථඤඤුත්තිනො** යනුයෙහි තථඤඤු නම් සඟවෙසෙස් ඇවැත් අවදනවු දැක පරිජිඇවැතැ යි ඔතා පරිජියෙන් වොදනා කිරීම යි.

නවමං.

---

1. ආවිභාවිත්වා-කඛ්ඛාවිතරණී.

අස්සාති-'සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්සා'ති පදස්ස; **සමානසංවාසඤ්ඤි**-ලබ්ධිනානාසංවාසක කම්මනානාසංවාසකයන් නැතිභෙයින් සමානසංවාසකතෙමේ; **සමානසීමායං ඨිතෝ**-එකසීමහි සිටියේ; **අයං කථං නාම භිජ්ජිස්සතී**ති- 'මේ සඞ්ඝ කෙසේ කවරදු බිඳේ ද්‍යෝ!හෝ'යි රැ දහවල් සිතා; **භෙදකවත්ථාය**-සඞ්ඝභෙද පිණිස; **වායමෙය්‍ය**-උපාය සොයා ද; **පක්ඛපරියේසණාදිවසේනාති** කෙරේ ද; **තං**- ඒ සඞ්ඝභෙදකරණය; **භෙදකරවත්ථුවසෙන**- "ඉට්ඨපාලි භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙති ධම්මං අධම්මොති දීපෙති" යනාදි ක්‍රමයෙන් ඛන්ධකයෙහි වදුළ භෙදකරවස්තු වශයෙන්; **අඤ්ඤාරසවිධං හොති**-අවලෝස් වැදූරුම් වේ. **තං කාරණං ගහෙත්වා** යනු සම්බන්ධ යි. **දීපෙය්‍ය චෙව**-හුවා ගෙණ ප්‍රකට කොට කියා ද; **න පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය ච**-ගත්පරිද්දෙන් මැ ගෙණ කොහරී ද; **සෙ**-ලජ්ජීසුපෙසල යම් මහණකෙනෙක්; **අඩ්ඪයොජනමත්තං**- "සමන්තා අඩ්ඪයොජනං භික්ඛූනං භාරෝ"යි බැවින් අඩයොදුනක් පමණතැන්; **ගණන්ථාපි**-"දූතං වා පණ්ණං වා පෙසෙත්වා වදතොපි ආපත්තිමොක්ඛා නත්ථි සයමෙව ගන්තබ්බා"යනාදි කී බැවින් තමා හොස් මැ;"අගිලානානං දූරෙපි භාරෝ යෙව"යි කී බැවින් ලෙඩුන් සඳහා අඩයොදුන් ගත්හු. නො ලෙඩ වුව දුරට යා යුතු ය යි සේයි. **යෝ අයං වචනක්කමෝ වුත්තෝ සෝ වචනක්කමෝ; වචනීයෝ**, අස්ස-හවෙය්‍ය; **එකච්චෝ** ච-'මා ආයස්මා' යනාදියෙහි වනාහි; **එකලද්ධිකෝ හොතු**- එකා අදහස් ඇති වේවා. **අඤ්ඤමඤ්ඤසම්පත්තියා**- සමානදිට්ඨිසමානවිත්තතාසඞ්ඛ්‍යාත අන්‍යොන්‍ය සම්පත්තියෙන්; **සුට්ඨු මොදමානෝ**-මොනවට තුෂ්ට වනුයේ; නො සමඟයන් නන්යිමිහි වෙන් වෙන් වැ පාමොක් උදෙසන බැවින්, **එකතෝ පවත්තපාතිමොක්ඛුද්දෙසෝ**- එක් වැ පවත්නා පාමොක්උදෙස් ඇත්තේ යි 'සඞ්ඝමජ්ඣම්පි ආකඞ්ඛිත්වා වත්තබ්බෝ' යනාදි බැවින් සඟමැද ද; **සොජ්ජිභාවෝ නාස්ස හික්ඛුනෝ**- ඒ මහණහට මතු සඞ්ඝභෙදයෙන් අවදනා පරිජි නොහොත් සඟවෙසෙස් ඇවැත් නො අවදනා බැවින් සවඤ්ඤිභාව යි. **සාධාරණපඤ්ඤත්තිනි** යනු මෙහෙණට ආනන්තරිය කර සඞ්ඝභෙද වන හෙයින් නො වෙයි. පරක්කමණවස්තුයෙහි පැණවූ හෙයිනි.

දසමං.

තඤ්චෙව-ඔහුගේ මැ; **දිට්ඨිං**-ලබ්ධි; **ඛන්තිං**-ක්ෂාන්ති, කැමැත්ත බව; **රුචිං**- අභිප්‍රාය; **ගහෙත්වා**- ගෙණ; **අනුපවිජ්ජනකා**- අනු වැ පවත්නා; **වග්ගං** යි සේයි. **අසාමග්ගිපක්ඛියං**-නො සමඟපක්ෂය සෙවුනා; **තස්ස සඞ්ඝභෙදාය පරක්කමන්තස්ස වග්ග**

සඨාය ව පකතිවුඩිඅත්ථාය ව ඨිතාති අත්ථො. **තිණණං උඛං**-තුන් දෙනාට මත්තෙහි හිඤ්ඡුහු;**න හි සඛෙෂා සඛසස්ස කම්මං කරොති** යනු නිග්‍රහවශයෙන් කරණ කම් ගෙණ කිහු. **එකිහාවං**-ක්ෂීරොද කය මෙන් එක්බවව; **පදපථනො**-පදපූර්හෙයින් මැ; **උතතාන මෙව**-ප්‍රකට මැ යි.

එකාදසමං.

දුබබචසහාවො- දුර්වචසකසඛභාවයට හෙතු වූ පාපෙචඡාදි එකුන්විසි ධම්මන් විසින් සමනවිත වැ තමා කෙරෙහි පැවැති අනුසාසනා තෙපුල් ආදරබුහුමන් ඇති වැ නො ගැන්මෙන් දුර්වචසක වත බැවින් දුර්වචසකසඛභාව ඇත්තේ යි. **පාතිමොකඛසස**- ප්‍රාතිමොක්ෂයාගේ; තිදුන පාරාජිකා සඛාදිසෙෂ අනියත විභඞ්ගාඛ්‍ය පඤ්චවිධ උදෙසාතමක ප්‍රාතිමොක්ෂයාගේ; **අනෙනා**-ඇතුළත්හි; **වතතමානෙසු**-පවත්නා සිඛපදවිශෙෂයෙහි ය යන අර්ථ යි. **පසාද සංවතතනිකෙන**-පහදනුවට වැවෙන්නාවූ; **නෙන**-එහෙයින්;

මාදසමං.

ගාමං වා නිගමං වා ති එත්ථ-ගාමං වා නිගමං වා යන මෙහි; **නගරමපි**- රාජධානිය ද; **අනෙනා ගඛමෙව**- ග්‍රාමයාගේ ග්‍රහණයෙන් මැ ඇතුළත් වේ. 'ගාමං වාති එත්ථ නගරමපි ගාම ගහණෙනෙව සඞ්ගහිතං' යනු අර්ථකථා යි. ප්‍රාකාරපරික්ෂෙප නැති ආපණසහිත වූයේ නියම්ගම් නම් වේ. මෙ මැ කිහ:- 'අපාකාරපරිකෙඛපො සාපණො නිගමොති වෙදිතබෙබා'යි. **තසත පච්ඛඛ**-ඒ ග්‍රාමාදියෙහි පිළිබැඳි; **පවවයනාස**-චිවරාදි සතරපස ඇතිබැවින්; **තං නිසසාස**-ඒ ග්‍රාමාදිය නිසා; **පුපඵදනාදිහි**-පුපඵ දනඵලවුණණමතතිකාදනතකඨවෙළුවජ්ජිකාපඞ්ඛපෙසනිය යෙන් යන අර්ථ යි. **කුලදූසකො**- සැදැහැසපන් කුලන් ලාභ නිසා පුපඵදනාදීන් සගෙණැ එසේ නො කරණ ලජ්ජීසගුන් කෙරෙහි කුලන්ගේ සැදැහැ දුස්වන බැවින් කුලදූසක නම් වෙයි යූ තැනි. **මාලාවච්ඡරොපනාදයො**-කුලන් සගන්නට මල්රුක් රොප නාදි; රොපාපන සිඤ්චන සිඤ්චාපන ඔවිතන ඔවිතාපන ගන්ධන ගන්ධාපන යන මෙ ගෘහිත යි ආදිශබ්දයෙන්. **පාපසමාචාර**-ලාමකආචාරයෝ; **ඉමිනාති**-ඉමිනා පාලිවචනෙන; **පබබාජනිය කම්මාරහනං දසෙසති** භගවා. **යසමිං ච විහාරෙ වසති** යනු ගමින් පිටත වෙහෙර ගෙණ කිහු; ගම වෙහෙර ගම්හි මැ ගැණෙන බැවින්. **ඡඳගාමිනාදියි පාපනවසුසමිං**- ඡන්දගාමිතාදි සතර අගති ගමනින් යොජන වත්හි;

තෙරසමං.

පඨමං ආපතති-පළමු කොට ඇවැදම. **එතෙසනති**-මේ ධර්මයන් නවදෙනාට නු ය; **පඨමාපත්තිකා**-ප්‍රථමාපත්තික නම් වෙත්. **ඉතරෙ පන සාවත්තනියකාති වෙදිතබ්බා** යනු සම්බන්ධ ය. **ඉතරෙ පන**-අනික් සතර ධර්මයෝ වනාහි; **තතියෙ ච චතුත්ථෙ ච දිවසෙ හොතීති**-තුන්වන සතරවන දවස් වේ නු ය. **ජරෙ**-ජරාය; **තතියකො ච චතුත්ථකො ච**- තෘතීය චතුර්ථ ය; **යථා වුච්චති**; **පටිඝාදෙති**- මම මෙනම් ඇවතක් අවන් සඞ්ඝම්සරනට නො අරොජන විසින් මූවහ කෙරේ ද; **තත්ර**- 'ජානං පටිඝාදෙති' යනුයෙහි; **ආපත්ති ච හොති**-සඞ්ඝවෙසෙස්ඇවතෙක් වේ ද; **පඤ්ඤත්තෙතා ච හොති**-උඛෙවුනී කම් කොට පඤ්ඤත්ති කරණ නො ලදුයේ වේ ද; **අනාගතනයසිඤ්ඤා ච හොති**-ගමනබාධක වූ රාජ චොරාදි අනන්තරාය නැත්තේ වේ ද; **පභු ච**- තෙමේ සඞ්ඝරම් සරුන් කරා යන්නට අරොජන්නට නිසි වේ ද; **තත්ථ**-මාතිකා යෙහි; **සොපි**-ඒ මහණ ද; **තත්ථ**-ඒ ඇවැත්හි; **වත්ථුවසෙන වා**-ශුක්‍රමොචනාදි ව්‍යතික්‍රම විසින් වෙයි; **නාමමත්තවසෙන වා**-නාමමාත්‍රවශයෙන් හෝ; 'නාමමත්තවසෙනාති පාඨො නාම ගොත්තවසෙනාති ලිඛන්ති'යනු ගැවපද ය. හෙළගැවපදයෙහි ද 'නාමමත්තං'යි හෙණ'මෙනම් ඇවතැ'යි අර්ථ ගත්හු. **අරුණං උට්ඨාපෙති**-ඇවැත් අවන් දවස් රැ හෙවා අරුණු නහා ද; **සඞ්ඝ නාසී** යි සම්බන්ධ ය. රාජන්තරායොති ආදිසු රාජා ආගච්ඡති අයං රාජන්තරායො. චොරා ආගච්ඡන්ති අයං චොරන්තරායො. දවඩාහෝ වා ආගච්ඡති ආවාසෙ වා අග්ගි උට්ඨහති අයං අග්ගන්තරායො. මේඝො වා උට්ඨෙති ඔඝො වා ආගච්ඡති අයං උදකන්තරායො. ඔහූ මනුස්සා ආගච්ඡන්ති අයං මනුස්සන්තරායො. භික්ඛුං අමනුස්සා ගණ්හන්ති අයං අමනුස්සන්තරායො. චණ්ඩමිගා ව්‍යග්ඝාදයො ආගච්ඡන්ති අයං ව්‍යාලන්තරායො. භික්ඛුං සපාදයො ඩංසන්ති අයං සිරිංසපන්තරායො. භික්ඛු ගිලානො වා හොති කාලං වා කරොති වෙරිනො වා නං මාරෙතුකාමා ආගච්ඡන්ති අයං ජීවිතන්තරායො. මනුස්සා එකං වා බහූ වා භික්ඛූ බ්‍රහ්මචරියා චාවෙතුකාමා ගණ්හන්ති අයං බ්‍රහ්මචරියන්තරායො. එවරූපෙසු දසසු අන්තරායෙසු; **සඞ්ඝගං දිස්වා**-අවෙරිසඞ්ඝගයා දැක; **සඞ්ඝගමත්තමෙව පමාණං**- 'අවෙරිසඞ්ඝගමත්තමෙවාති' අධිප්පායො.

න වසෙන-නො රිසින් මැ; **අථ ඛො**-අභිප්‍රාය කිම? යත්:- **අඤ්ඤමන්න අවසෙන**-සඞ්ඝවෙසෙස් ඇවද පිළියම් නො කළාහට සඞ්ඝයාගෙන් වරදනා බව හෙතු කොට ය යනු අභිප්‍රාය ය. **යථා පටිඤ්ඤාය**-කී පරිද්දෙන් පිළිසෙවු; **තත්ථ**-'**නාමමත්තවසෙන වා**' යන්නෙහි; **සුඤ්ඤවිඝාතී**-සුඤ්ඤවිඝාති යනු; **වත්ථුඤ්ඤව**-ඇව

තව වත් වූ ශුක්‍රමොචනාදි ව්‍යතික්‍රම නමුදු වෙයි. **ගොතනඤ්ච**- මේ මෑ සුක්කවිසඞි ය යන අෑ තෙපුල් සවජාතියෙන් අතික් තැන කට නො යෑදී රක්නා බැවින් ගොතන නමුදු වෙයි. මේ මෑ කීහ, ගැවපදයෙහි:- 'වත්‍ථුනහි විතික්කකමං අසුවිමුච්චනං. ගොතනනති ගා ත්‍රොයත ඉති ගොත්‍රං.සවජාතිඃ සි.'**නාමඤ්චව**-ව්‍යතික්‍රමයෙන් අවන් දෙඟයට සවජාතිනාම ද වෙයි. **ආපත්තිඤ්ච**- ව්‍යතික්‍රමයෙන් අවන් ඇවැත් නමුදු වෙයි. මේ මෑ කීහ, ගැටපදයෙහි:- 'විතික්කමෙනාපත්තාපත්තිං නාමං තස්ස නාමං සි.' **සුක්කවිසඞි ඝාඟසං සඞ්ඝනන්ති ආදිවචනෙනාපි**- මේ වසතුගොත්‍රවයය කියන විශෙෂවචනයෙන් ද; **සඞ්ඝාදිසෙසොති වචනෙනාපි ආපත්තී ගොති වචනෙනාපි**-මේ සාමාන්‍යවචනයෙන් ද;

තඤ්ඤෙව- එ සඟමැදදී මෑ; **ආගන්තුගමානං භික්ඛූනං**- පළමුකොට අරොජනතැනට බැහැරින් ආ ආතාක් ආගන්තුකාදි උප සපන් සඟනට; **චත්තඤ්ඤෙදඤ්ච**-පාරිවාසිකඛඞ්ඛකයෙහි පාරිවාසි කයඟට වදුළ සුවානුවතින් යම් වතක් බිඳීම ද; **රත්තිච්ඡෙදඤ්ච**- එකසෙනස්නෙහි පුවතක්පුගුලකු හා අරුණු නඟනවිසින් කරණ සඟවාසයෙන් හෝ, පුවතක්සගුන් පියා හුදකලාවාසය කිරි මය යන විපවාසයෙන් හෝ, ආගන්තුකාදීනට නො හැර දීම යන අනාරොචනයෙන් හෝ රාත්‍රිච්ඡෙද ද නො කොට; **පරිවාසං සොධෙතුං**-වෙහෙර මඟතින් ආ අමුතු මඟණුන් සොයා ගෙණ අරොජ අකඩ කොට වැස පරිවාස ශුඛ කරන්නට; **තඤ්ඤෙව වා සඞ්ඝමජ්ඣෙ**- වත් සමාදන් කළ එ මෑ සගුන් මැදයෙහි හෝ; **එකපුග්ගලස්ස වා සන්තිකෙ**-මහසගුන් නැගී විසිර ගියකලෑ අන්තොසීමායෙහි මෑ සිටි පුගුලකු කෙරෙහි හෝ සිහි නො එළවා කිහිසිමෑ එළෙඹකල සඳහන්වූවිගස තමා හා යෙමින් සිටි ඒ පිරිස ම එක් පුගුලකු කෙරෙහි හෝ අමුතුපුගුලකු වුව උහු කෙරෙහි හෝ අරොජ; **පකතත්තඤ්ඤෙ**- පුවතක්තන්හිත්; සඟ කම්ම නිසි තන්හි ය යි සේ යි; නොහොත් පියවිතන්හි, ඇවැත් නො අවන් තන්හි ය යි සේයි. **පවත්තසඞ්ඝමඤ්ඤෙ**-පෙරරුණෙහි; **අඤ්ඤම්හි.**

පරික්ඛිත්තස්ස-ප්‍රාකාරාදීන් පිරිඛෙව් කළ; **පරික්ඛෙපාරහඤ්ච තඤ්ච**- විහාරපරිශ්‍රීතයෙහි භත්තසාලා ගිලන්ගේ ඇ සෙනස් නෙහි පිරිඛෙව් ඇත එහි හෝ, නැත දිගහෙමෙහි සිට මාගම් දැමූ බුදුන්දෙවිදිය හෙතතැන හෝ, සෙනස්නෙන් දුරු වූ චෛත්‍යාඞ්ගණ බොඞ්ඨඞ්ගණයෙහි හෝ සිට බලමැදුම්පිරිමියකු අත් පහරා බල පමණින් දැමූ මිටියෙන් ගන්නා පහණක් හෙතතන්හි පරික්ෂෙප සථාන නම්. එසින්, **ඔක්කමම**-පහ වැ සිට; **ගුමෙඛන**-ලැහැබින්; **වහියා**-වැටින්;

ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං–මේ කථායෙහි; **චුල්ලසුඛනෙන්නා**–'මේ පමණකලක් පිරිසුදුම්' සි කිව්හව ඔහු කී ශුද්ධවස් අන්න කොට දුන්නෙන් උපසම්පන්න වූ දවස් දක්වා පිරුව මනා මහාසුඛන්ත පිණිස මද දවස් පිරුව මනා බැවින් චුල්ලසුඛන්ත නම්. **රත්තිපරිවෙජ්දං**–තමා ඇවැත් පිළිසෙවූ රාත්‍රිපරිවෙජ්දය සිහි නො කොට ගත හෙන්නාහට; **තත්ථ**–ඒ සකලෙකදෙසයෙහි; ඔඛානසඤ්ච සමොඛානසඤ්ච =ඔඛානසමොඛානං; තං යත්ථ සො පරිවාසො **ඔඛානසමොඛානො**. අග්ගෙන සමොඛානං= අග්ගසමොඛානං. තං යත්ථ සො පරිවාසො **අග්ගසමොඛානො**. නානාවත්ථුකානං ආපත්තීනං සමොඛානං= මිස්සකසමොඛානං; තං යත්ථ සො **මිස්සකසමොඛානො** පරිවාසො. **අනන්තරාපත්තිං**-පිරිවෙස් වසන කලැ හෝ මානත් පුරණකලැ හෝ මානත්ත අබහා නාරහ කලැ හෝ යන මිහි යම් අතුරෙකැ අතික් සඟවෙසෙස් ඇවතක්; 'මූලායපටිකස්සනෙන පරිවුත්ථදිවසෙ මානත්තාවිණ්ණ දිවසෙ ච සබ්බෙ ඔධුනිත්වා' යනු අටුවා බැවින් මිහි **පරිවුත්ථ දිවසෙ** යනු උපලක්ෂණ කොට 'මානත්තාවිණ්ණදිවසෙ ච' යනු දු ගතයුතු. **ඔධුනිත්වා**–මූලායපටිකස්සන විසින් මකා හැර; **සමොදහිත්වා**– පකිඹිත්වා යුතැනි. **අග්ගෙන**–අග විසින්; රාත්‍රිපරිවෙජ්ද විසින්.

විනිච්ඡයමුඛවාරං.

පරිවාසත්තයා–ත්‍රිවිධපරිවාසයෙන් එක්තරා පරිවාසයෙකින්; **ඉධ**–මේ පාලියෙහි; **යත්ථ**–යම් සමානසංවාසසීමායෙකැ; **ඔසාරෙතබ්බා**–එළවියයුතු; ඇතුළත් කට යුතු ය යි සේ යි. **සාතිසාරා**–සප්‍රතීකාරයෝ යි. **අයං**–මේ පරිවාසාදි; **තත්ථ**–ඒ සඟවෙසෙසැ; **අනුධම්මතා**–මාර්‍යානුකූලප්‍රතිපත්තිප්‍රයොග යි. **ලොකුත්තරං ධම්මං අනුගතා**–ලොවුතුරාදහම් අනුව පැවැත්තාවූ; අවවාදානුශාසනීය වූ; **සාමීචිධම්මතා**–ව්‍රතධර්ම යි. ලොකොත්තරධර්මානුගතප්‍රතිපත්තිධර්මය යුතැනි.

සඞ්ඝාදිසෙසකණ්ඩං.

එකෝ භික්ඛු–මනුෂ්‍යජාතිවිඥපුරුෂයකු නැති වැ හුදෙකලා වූ මහණ; **එකායං**–එසේ මැ එකලා ස්ත්‍රිය හා; **චක්ඛුස්ස රහෝ**–චක්ෂුසට අකිනිඛණනාදි නොපෙණෙනතන්හි; **සොතස්ස රහෝ කිඤ්චාපි ආගච්ඡෙ**–අල්පොඛාරවශයෙන් පියවි කථා නො ඇසෙනතැන ආයේ වී නමුදු; **පිහිතකවාටස්ස** යන්නෙන් අපිහිතවාර වුව නිරැවැත් බව කී වෙයි; **වාරෙ**– වාරෙකදෙශ එලිපත හෝ තත් සමීපයෙහි හෝ; **වාදසහපෙථපි**–හුදෙක් දෙරකඩ හුන්නේ මතු

නො වේ. **මහණහු හුන්තැනින් ඇතුලත්හි දෙලොස්** අත් පමණ තන්හි දූ; **නිදසුනෙනා**-'ඇස් විවර කෙරේ දෝ හෝ' යන ශබ්දය ඇති බැවින්; **අඤ්ඤා**-පධානභූතං චක්ඛුස්ස රහො යන අර්ථ නැත් තෙන්. **නිසජ්ජිත්වා**-සම්පයෙහි හෙවැ; **නිදසුනෙනාපි**-ගාඪ නිද්‍රාපත්‍ත වැ නිදන්නේ ද; මෙහින් ප්‍රමත්ත නො වැ බක්ඛිනි සෙනෙන්[1] පවත්නා කපිනිද්‍රායෙන් නිදන්නේ ද නිරුවැත් නො කෙරේ යනු ලැබේ. **ඉජ්ඣිතං සතමපි**-විඥපුරුෂයකු අසනනිහිත බැවින් මාගම් ශතයකුදූ;

අලංකම්මනියෙ-කුඩ්‍යාදීන් ප්‍රඡන්න හෙයින් මැ අලංකම්ම නියවූ; **එත්ථ ච-නිසජ්ජං** යන මෙහි; **සෙන වා සාති එත්ථ වාසද්දෝ විකපපඤ්ඤා. තස්මා කාරෙතබ්බා වා පටිජානමානෝ, න වා කාරෙතබ්බා අපටිජානමානෝති අත්ථෝ. මෙථුනාදිනි ආරොපෙත්වා**-"අය්‍යෙ මයා දිට්ඨෝ මාතුගාමෙන සද්ධිං මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවනෙනා" යනාදි ක්‍රමයෙන් මෙවුන්දම් ආරොපණය කොට; **නෙන**-ඒ සමපටිඡ්ඡනයෙන්;

රහස්සාදෙන-මාගම භා රහස් වැ හිඳ "හසිතලපිතකාය සංසග්ගාදි කෙරෙම්"යන **තදස්සාදරාගහෙතුයෙන්; අඤ්ඤි අඤ්ඤා දිකා පඤ්ච**-ඇස අදුන් ගැහීමෙහි පවන්; **සබ්බපයොගෙ**-නිවාසනපාපුරණාදි හැම පියොවිහි; **නිසජ්ජාය පාචිත්තියං** යනු යෙන් සුබසිතින් හුන්නහු කරා ආ මාගම කෙරෙහි රහස්‍යාද වුව නිරුවැතැ සි ගත්ත.

පඨමානියතං.

අනාපත්තිං කරොති යනු 'අනඛ්‍යා කායසංසර්ගයෙන් අනා පත්ති කෙරෙයි. අඛ්‍යා දුඨුල්ලවාචායෙන් අනාපත්ති කෙරෙයි' යනු ප්‍රත්‍යෙකයෙන් යොදූ දන්ත. **ඛ්‍යා චක්ඛුමාපි දුඨුල්ලවාචාපත්තියා අනාපත්තිං න කරොති, අඤ්ඤා අඛ්‍යාරොපි කායසංසග්ගෙන අනාපත්තිං න කරොති සි ද සාඛ්‍යාහාර** කොට යොදනු. හැමතැන ම ප්‍රතිපක්ෂනයින් ඇවැත් කරන්නාහු මැ යි. **එත්ථ කායවාචාචිත්තතො සමුට්ඨානං කථනති වෙ? කායසංසග්ගං හි සමාපජ්ජනෙනා දුඨුල්ලං භණති, දුඨුල්ලං වා භණනෙනා නිසීද නීති සම්භවති. දුඨුල්ලමෙව වා සඤ්ඤාය වුත්තං.**

දුතියානියතං.

---

1. වඛක්ඛිනිසිනි-ඡබාහෝ,

නඤං වා-වෙරුදීන් ගැන්ම හෝ; **විනඤං වා**-උපවිකාදීන් කා වෙසෙසින් නැසීම හෝ; **චීවරාසා වා උපචජ්ජනාති**-'අසුකසම්ං නාම කුලෙ චීවරං ලභිස්සාමි' යි චීවරයෙහි ආශාව හෝ උපචජ්ජන ද යන; **සඞ්ඝස්ස**-සඟුන් විසින්; පඤ්චානිසංසෙ අනුසඳහා ගනතුං අදඹා සඞ්ගණ්හනඤෙන **කඨිනං**. සථිර මිත්‍යර්ථඃ. **අත්ථතං**- 'ඉමාය සඞ්ඝාටියා කඨිනං අත්ථරාමි' යනාදීන් අත්ථරිත ද; **උඛහනෙ**-උදුළකල්හි; **තත්‍ර**- එ කෙළින්හි; **පඤ්චඤානං ඤානානං වටටති** යනු පඤ්චවඣාකරණීය හෙයින් නො වෙයි. කෙළින් අතුරණ මහණහු හා කී නියා යි. **කඨිනත්ථාරාරහස්සානි** එත්ථ පුබ්බකරණං ඤානාති, පචවුබ්‍රාරං-, අධිඨානං-, අත්ථාරං-, මාතිකං-, පළිබොධං-, උබ්‍රණං-, ආනිසංසං ඤානාතීති ඉමෙහි අඞ්ගෙහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො කඨිනත්ථාරාරහො නාම. එත්ථ පුබ්බකරණං නාම ඩොවනවිවාරණඡෙදනබඣනසිබ්බනරජන කපපකරණං. **අනුමොදුම** යන බහුවචනනිදෙසය තමා කෙරෙහි ගෞරවයෙනි. **තෙසමෙව**-තෙහි එව.

අනාමනනවාර නම් චාරිත්‍රශික්ෂාපදයෙහි **කිනියායෙන්** විඤ්ඤාන භික්ෂුහු නො පිළිවිස අන්කුලයට යෑම යි. **අසමාදනවාර** නම් තමින් ඉවූ සිවුරු නො ගෙණ වියෝ වැ විසීම යි. **සාවදත්ථ චීවර** නම් "කාලෙපි ආදිසස දිනනං අකාලචීවරං" යි වදුළබැවින් සඟසතු වැ ලැබුන සිවුරු කැමැති පමණ නො ඉවා නො චිකපා තිබීම යි. **ගණභොජන** නම් අනතිමපඤ්ඤයෙන් සතරදෙනකුන් කෙරෙහි අකපපියපවාරණයෙන් පවරණලදු ව ගැන්ම යි. **යො ච තත්ථ චීවරුපපාදෙති** "තත්ථ කඨිනත්ථතසිමාය මතකචීවරං වා හොතු, සඞ්ඝං උද්දිසස දින්නං වා, සඞ්ඝිකෙන තත්‍රුපපාදෙන ආහතං වා, යෙන කෙනචි ආකාරෙන සඞ්ඝිකං චීවරං උපපජ්ජති තං තෙසං භවිසසතී" ති අත්ථඃ.

පඤ්ඤමණනතිකා-කෙළින් අතුළ මහණු චීවරකරණපළිබොධ කිමවා ආවාසයෙහි නිරපෙඤ්ඤ වැ වෙහෙර සිම් ඉක්මීම අනත කොට ඇති මාතිකා යෑ. **නිඤානනතිකා**- කෙළින්අනුසස් වූ සිවුරුපිළි ලදින් ආවාස අනපෙඤ්ඤ වැ බිහිසිමැ සිවුරු නිමීම අනත කොට ඇති මාතිකා යෑ. **සමනතිඤානනතිකා**-'එ මැ සිවුරු පිළියෙන් සිවුරු නො ද කෙරෙම්, මා කෙළින් අනුමෙවු වෙහෙර නො ද යෙමි'වාරිකා ගියතැනැ කළ සනිටුහන් අනත කොට ඇති මාතිකා යෑ. **නාසනනතිකා**-එ මැ සිවුරුපිළි ලදින් වාරිකා ගිය තැනැ කරණකල නඤවිනඤදඩ්ඩසඞ්ඛ්‍යාත කැසුම් අනත කොට ඇති මාතිකා යෑ. **සවණනතිකා**-එ මැ සිවුරු ලදින් 'සිවුරු කොට ගෙණ එම්' යී ගිය තැනැ අනතරුබ්‍රහ්මාර කළබව ඇසීම

අනන කොට ඇති මාතිකා යැ. **ආසාවචෙජදිකා**-ආවාසාලය පියා දායකයන් පැවරුනැනැ ලැබෙමි යන විවරාසායෙන් ගිය තැනැ නො ලැබීමෙන් ආසාවචෙජදය අනන කොට ඇති මාතිකා යැ. **සිමාතික්කමණතික්කා**-වස් විසූ වෙහෙරින් අන්වෙහෙර ගියවු කෙළින් අතුළුවෙහෙර නො එන තෙක් බිහිසිමැ පස්මස ඉක්මීම අනන කොට ඇති මාතිකා යැ. **සඝුබ්භාරාති**-ආවාසාලය නො පියා චාරිකා ගියහු නැවත වෙහෙර ආකලැ දුවිධකසිනුබ්භාර යෙන් එක්තරා එකක් සමඟ ඇති මාතිකා යැ සි; **සෙසපළිබොධා භාවං**- ආවාසපළිබොධයාගේ අභාවය; ආවාසයෙහි ඇල්ම නැතිබව.

පරමො පරිචෙජදෙ-දසාහ අධික කොට ඇති කල; **ඛොම-කොමුසිවුරැ**; ඛොම නම් ගසෙකැ නම. එ ගස වැහැරියෙන් විසූ සිවුරැ ද කාශ්‍යියෙහි කාරණොපචාරවාවහාරයෙන් 'ඛොමං'සි යුහු. **කපාසං** යනු දු මෙසේ මැ සි. කොස නම් තිහිරි පකැ. මෙසින් කළ සිවුරැ කොසෙන නිබ්බත්තං=**කොසෙය්‍යං** යනු වේ. **සාණ** යනු ඛොම සේ මැ සි. **භඞ්ගං**[1]-මෙ මැ සතරනූ මුසු කොට විසූ සිවුරැ; කරණප්‍රකාර විසින් ලද නම්. ගසෙක් යැ යෙන් මැ. මේ පක්‍ෂයෙහි ඛොම සේ ම්ැ සි. **තදනුලොමානං වා-දුනුල් ද**, එනම් දෙශයෙන් ලද නම් ඇති පත්තුණ්ණපට ද, **සොමාරදෙශයෙහි** උපන් සොමාරපට ද, **චීන** දෙශයෙහි උපන් චීනපට ද, ඍඩිවශයෙන් නිර්මිත සිවුරැ ද, **අනුරුද්ධමහ** තෙරුන්ට දෙවඟනක දුන්නා සේ දෙවියන් දුන් සිවුරැ ද ඔන තදනුලොමයන් අතුරෙන් හෝ; **අස්සාති** විවරස්ස; **අධිඨානුං**-ඉමං සඞ්ඝාටිමිච්චාදි වක්‍ෂ්‍යමාණ නම් ගෙණ ඉවත්නට; **අනුජානාමි**-අනුදන්මි. **න විකප්පෙතුං**-සඞ්ඝාටිං යනාදි නමින් විකපන්නට නො අනුදන්මි. **අධිඨහනෙනෙන**-සිවුරැ නමින් ඉවත්නහු විසින්; **තස්සාති** විවරස්ස; **තත්‍ර**-ඒ අධිඨානයෙහි; **සවෙ හත්ථපාසෙ හොති**-ඉදින් දෙලොස්රියනින් දුරැ නුවුව; **සාමන්තවිහාරෙ වා හොති**-එදැ මැ ගොස් එදැ මැ එන සමීප විහාරයෙහි වී නම්; **ඵපිතඨානං සල්ලක්ඛෙතබ්බා** සි කී බැවින් සිවුරැ ඉවතකල පළමු තුබූ තැන ඇත මැනැ ම ය තැන මැනැ ම ය ඉවත් අරු; **අනතිරිත්තපමාණා**-උක්තප්‍රමාණයෙන් අධික නොවූ පමණ ඇත්ති; වස්සානපරියන්තයෙහි අධිඨානවිජහනය **වත් පච්චුබරිත්වා විකප්පෙතබ්බා** යනු කුමට කිවු ද? යත්:— හිම කලැ පළමු දවස් පටන් ගෙණ අන්‍යොදසාහයෙහි මැ වැසිසළු නියමින් පහ කොට විකැපිය යුතු ය සි කී නියා සි. පච්චුබරණය

1. භඞ්ගං නාම සුත්තාදීසු පඤ්චසු මිස්සෙසවා කතවත්ථං-ටීකා & සමන්තපාසාදිකා.

පිණිස නො වේ. කස්පිළිසනෑ ද මෙසේ මැ සි. **පාවාර** නම් පීඨාම්; **ඛොජ්ජ** නම් කොදුපලසි. **සෙනාසනපරික්ඛාරත්ථාය දිනනපුබ්බත්ථරණෙ** ච-හඳනා පොරෝණ පිණිස නො දී හුදෙක් හැඳපුටුයෙහි හෝනා පිණිස තමා අඟත් කොට දුන් පසතරණෑ ද; **අධිසීන**-පිරිකරසොල නමින් පසතරණ නමින් ඉටු; **හිනායාවත්තනෙන**-සිල් නො පස් විකා හිහිබවට යාමෙන්; **තඤ්ච බෝ**-ඒ සිවුරු ද; **විනිබෙඛෙ නෙව**- විනිවිද වූයෙන් මැ සි. **රක්ඛති** අධිඨානං; **සූචිකම්මං කත්වා**-දසදවස ඇතුලත හිදියම් කොට;

එත්තනතරෙ- එදැතුරෙහි, දසදවස් ඇතුළත්හි; **අකුබ්බතො** යනු **අනික්කාමයතො** යනුයෙහි අර්ථ සි. **පුබ්බභාගෙ**- ආපත්තිදෙසනාවට පූර්වභාගයෙහි; **අස්සාති** පාචිත්ති යස්ස; **නිස්සග්ගියමිවෙවව**- නිසැදුන් ඇත්තේ මැ වේ. **අරුණුග්ගමනෙ**- අරුණයාගේ නැගීමෙහි; **තං**- සිවුරු; **මෙ වා බහූනි වා භොන්ති**-එකාබඩ නො වැ වෙන වෙන තුබූ සිවුරු වී නම්; **ඉමිනා ලක්ඛණෙන**-මේ ක්‍රමයෙන්; දෙදෙනාට නිසැදූ සිවුරු දෙනකල වන්හි එනක්හු විසින් 'ඉමං මයං චීවරං ආයස්මතො දෙම' සි දිය යුතු. **වත්තුකිත්තනමත්තමෙව**-වසතු කීර්තන මාත්‍රය මැ සි. **ඉමිනා ඉදං මයහං දින්නන්ති නිස්සඤ්චත්තුං න පරිදෙන්තස්ස දුක්කටං.**

අනික්කන්තනිස්සඤ්ඤිනෝ වෙමතිකස්ස ච දුක්කටං-පරිභොගං සඤ්ඤාය වුත්තං; **අවිස්සජ්ජිතෙ විස්සජ්ජිතසඤ්ඤිනොති** කස්සචි අදිනෙන අපරිච්චත්තෙ දින්නං පරිච්චත්තං මයාති එවංසඤ්ඤිනෝ; **අනට්ඨෙ නට්ඨසඤ්ඤිනොති** අත්තනෝ චීවරෙන සඬිං බහූනි අඤ්ඤසං චීවරානි එකතෝ ඨිතානි, බහූනිපි තානි චොරා හරන්ති තත්‍රෙස අත්තනෝ චීවරෙ අනට්ඨෙ නට්ඨසඤ්ඤී හොති. එස නයෝ අවිනට්ඨාදිසුපි. **අවිලුත්තෙතස්සුති එත්ථ පන ගබ්භං භින්දිත්වා පසය්හාවහාරවසෙන අවිලුත්තෙතස්සුති වෙදිතබ්බා.** ඡඩ්ඩාපත්ති සත්ත නම්: ආජීවහෙතු උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචන ය, සඤ්ච රිත්ත ය, පරියායෙන් උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනථුල්ලච්චය ය, පණීතභොජනවිඤ්ඤත්තිපාචිත්තිය ය, මෙහෙණගේ අට පාචිදෙස නීය ය, සූපොදනවිඤ්ඤත්තිදුක්කුලා ය ය න මේ සි. දෙඅවැත්කදු නම් දිඝිඅපටිනිස්සජ්ජනයෙහි ඤත්තිපරියොසානයෙහි දුක්කුලා ය. කම්මවදන් පරියොසානයෙහි පවිති සි. **ගණූපගතා**-සිවුරු අතට ආකැන පටන් දිවසගණනාවට නැගිබවය. "න තාව තං ගණූපගං යාව න භත්තං ගච්ඡතීති, යාව ආහරිත්වා වා න දින්නං, තුම්හාකං භන්තෙ චීවරං උපපන්නන්ති පහිණිත්වා වා අනාරොචිතං, තාව ගණනං න උපෙති, අනධිට්ඨිතං වට්ටති. යදා පන ආනෙත්වා වා

දින්නං හොති, උපපන්නං වාති සුතං, තතෝ පඨාය දසාහමෙව පරිහාරං ලභතීති. අකිරියානි-කායවාවාචිත්තතතෝ අනධිඨානෙන ච අවීතිපපනෙන ච ආපජ්ජනතෝ අකිරියාති.

ඡඨං.

ගෙන කෙනචි-ගම්කිසි සිවුරක් හා; **එකූපචාරෙ**-ප්‍රාකාර පරිඛාදීන් පරික්ඛිපනා වැ එකාකුලසඞ්ඛා ඒ නම් එකූපචාර යැ. **නානූපචාරෙ**-අපරික්ඛිපනා වැ එනාකුලාඝත්ත නමුදු පරික්ඛිපනා වැ නානාකුලාඝත්ත ඒ නමුදු නානූපචාර කි. **ඝාම-එකාකුටිකාදිග්‍රාම**; **නිවෙසන**-වටරක් ආදි ගැමින් පිවත්තේ;නිවෙසනාදි හැම ගැමින් පිවතැ කි ගත යුතු. ඇතුළු ගම්හි වුව ගමට කී පරිහාර ලැබෙන බැවින්. **උදෙසිකෙනාති** 'යානාදිභණ්ඩානං **සාලා**' කි උක්තසව රූප උදෙසින නම්. **අවෙමානි** පරිරාජාදිපරිබ්භාජකඨං ඉටඨකා දීහි කතෝ බහලඝිත්තිකෝ චතුපඤ්චභූමිකෝ පකිඤ්ඤයවිසෙසෝ; **ඝාල-එක්කැණිමඬුලු** ගත් ගිවුරුස්ගේ; **ඝාඝාදෙ-දීඝපාඝාදෙ**; **හම්මිය-මතුයෙහි ආකාශාඞ්ගණ කොට කළ මුණ්ඩවජ්ජනප්‍රාඝාද**; **නාවා-නැව** කි. **සත්ත-ජඞ්ඝසත්ථසකවසත්ථවසයෙන් දෙවැදෑරුම් වූ සත්වාමූළු. ඛුත්තත-ඛුඹුරු** ඇ කෙත්; **ඛණ්ඩඋකරණ-කැලි පිටි. ආරාම-පුප්ඵාරාමඵලාරාම; විහාරෙ** යි එකසෙනාස්තකුටු කියනු. **රුක්ඛමූල-ගිරු මඬ්ඣමවිවියෙහි හැසිරෙණදවස් මැද සිටි සඳා ඡායාව පැහිරෙණ තැනින් පිරිසුන් රුක්පා; අරඤ්ඤාඝාස-ඩිඞ්ඛ්‍යාවවි** ආදි අග්‍රාමක අරණ්‍යයෙහි හා මත්ස්‍යබන්ධයන් දිය පිටින් ගොස් නැවත ගෙහි ලග්නට නො එන පමණ දුර සමුද්‍රචිපඨා යෙහි හා ලැබෙන සත්තබන්ධත්තරය; මෙහැම ප්‍රත්‍යෙකායෙන් එකොපචාර නානොපචාර වශයෙන් විවිධ වේ. **නිරුඤ්ඣනඨානා නං-නිඞ්ගියයුතු සථානයන් අතුරෙහි; හත්ථපාසාකිඤ්ඤමෙ-දෙරියන්විසින් දුරුනන්හි; ගිලානස්ස භිඤ්ඣාඝාරා-තුන්සිවුරු පරිහරණ** නොකොට ගත හෙන ගිලන්පැවිද්දනට; **තං ඨපෙත්වා-ඒ සම්මුතිය හැර; ඔකරණත්තමපි** යනුයෙහි අපි යනුයෙන් 'කිමඞ්ග පන දිරත්තාදිනං' යනු දැක්වූහු. **විසඤ්ඤඤ්ඤා-** වදුල පසළොස් තැනින් පිවතැ අරුණු නැගීමෙන් වෙන් වැ වසන්නාහට; **වුත්ත නයෙනා-ඝනිසඝනියවිත්තයතාමත්තාති** ආදිනා නයෙන;

සත්තරුත්තරෙඛ-හදනා පොරෝණා පමණෙකින්; පච්චා ගන්තබ්බං-යෙමෙහන් සෙමෙන් නැවත සිවුරු තුබූතැනට ඉය යුතු. නත්ථෙව ඛා සිඤ්ඤා පවවුඩඞ්ඛබ්බා-ඉනිඹෙ නො යෙමිසි ඛුරනිඛෙව් කරන්නහු විසින් රොගසුඛ නැත ම සිට පඤ්ඩිරිය යුතු. ඉඛ අපවවුඩරණං අත්‍රියා.

දුතියං.

අත්තනෝ භාගපටිලාභවසේන-තමහට පත් කොඨාස-භාග ලැබීම් හෙයින්; **අත්තනෝ වා ධනක්ඛයේ**-අත්තනෝ කප්පාසසුත්තාදිනා ධනෙන; **මාතිකාහි**-මාතරෝ; ජනෙත්තියෝ. **එසා වා**-මේ මාතිකායෙහි; අපරිභෙදපසස පරිභෙදපාරහඨා නසස දුබ්භාජනත්තං දසෙසතුං අපි ච **භික්ඛුනානති** ආදි වුත්තං. සබෙ විහාරෙ සන්නිපතිතභික්ඛූහි සඞ්ඝ එකා බඩා හුත්වා යොජනසතමපි පූරෙත්වා නිසිදනති යොජන **සතමපි උපචාරසීමාව** හොතීති අත්ථෝ. **භික්ඛුණීකං ආරම්භපවෙසන**-මෙහෙණගේ අරමට වැදීම ද; **සෙනාසන සුඤ්ඤත**-සඟසතු දසවිධසෙසසා පුවජ්ජාය; **සෙකාසනාගාග**-ශයනා සනග්‍රාහඨ ද; ආදි ශබ්දයෙන් නිස බිදීම් ආදි ගත්හු. **මහාදිපෝ**-ජම්බුදීපාදි; **අනතරදිපෝ**-ලඞ්කාදීපාදි;

එවං කානබබා-එසේ මැ කතිකා කට යුත්තේ ය. **පරිවාහ පසසසුණඨානං**[1]-පරිත්‍යාගය දැනෙන තැනැයි; පැණෙන තැනැයි සේයි. **ධුවකාරා**-සතතක්‍රියාවෝ; **පාකවටටං**-දන්වට; **වත්තති**-පවතී ද; **සනෝ**-යම් වෙහෙරකින්; **භික්ඛූ නොජෙනති**-සඟුන් ගෙණ ඇරැ ගෙයි වලඳවද්ද; **සඞ්ඝසසා**-හැමතන්හි ම; **එකසමිං ධුවකාරඨානෙ**-එක් සතතක්‍රියා තැනෙකැ; **එොකතරා භික්ඛූ හොනති**-සඟහු මද වූ නම් හෝ; **එකමෙව වා චසසං හොති**-එක ම පිළිය‍ෙක් වී නම් හෝ; **මාතිකං**-ශික්ෂාප්‍රඥප්තිස්ථාන; **ආරොපෙසා**- එක්තැනෙකැ මද, එක්තැනෙකැ බොහෝ යැ, එක පිළි ය, ධුවකාරස්ථාන බෙහෙව, කොයි කොයි දෙන්නෙ? 'යැ යි උපාසකයා පිළිවිස එකාබඩ වැ දෙලොස් රියනකින් දුරැ නො වැ එක්බැඳියවුන්ව;

ඉවජමානෙන-කැමැත්තහු විසින්; **සඞ්ඝෙන**-සිහින්; **යෙ සෙතුං**- එක් කරන්නව; **කාලඞ්කතෙන**- දසදවස ඇතුළත; **සඞ්ඝං**- **මාසං අනතිකකනෙන අනිකකනතසඤ්ඤිනා** යනාදි සියල්ල.

නිසසං.

මාතිතා වා පිතිතා වා-තමාගේ හෝ ඇගේ හෝ මවගේ හෝ පියාගේ හෝ අතියෙහි උපන්; **යාවජීවනතකමයුගං**-ජීවත මීමුතුන් යුගලුව දක්වා; **අසමබඳධානං**-මෙ දෙ අතුරැ යම් නැතෙ නෙකුන් හා අසමබඳධ වූ; **කපපං කාසා**- කප්බිදු ඔබා; **පරිභොග සිසෙන**-'අනුභව කෙරෙමි'යි සිතිනැයි සේයි. **අංසෙ**-අසුරැයෙහි;

---

1. පරිවාහපසඤ්ඤතතිට්ඨානං-කඞ්ඛා.

මත්තකෙ-මුදුනෙහි; **උසභිසකං කත්වා**-හිසැ තබා; **දහරස්ස**-තම හට ලදරු; **ලඛණසජ්ජනාදිසු**-ලිප් බැඳීම් ආදි; **බොච්ඡා උකඛිත්ත මත්තං**-දෙව නැඟූ මාත්‍ර ඇති සිවුර; **අඤ්ඤං වා**-වහන්කසු පත් පසි[1] ආදි අන්කිසි පිරිකරක්;

චතුත්ථං.

උපචාරං මුඤ්චිත්වාපි-උපචාරය හැර; දෙළොස් රියනකින් දුරු වැ ය යි සේ සි. **පමජ්ජාවනමපි**-පැරහැන්පවකුදු;

පඤ්චමං.

අඤ්ඤත්‍ර-සෙසුකලැ; **අඤ්ඤස්ස වා ඤාතකපවාරිතෙ**-අනෙ කක්හුගේ නැපැවරුවන්; **තෙසඤ්ඤවජ්ජාය**-ඔහු මැ සඳහා;

ඡඨං.

අයි යන්නෙහි අජ්ජ නාතැ යි සේ සි. පාරුපණය, පරිභෙසි තබ්බං-ඇඹින් සෙමෙන් සෙවිය යුතු. **සඤතරුත්තරෙන චරති**-හඳනා පොරෝණායෙන් ඇවිදී නම්; දෙක ම නව දෙක විනවා නම්; **විඤ්ඤාපනපයොගෙ** යනු අවඡින්නාවිවරසඟනව සවගසඟුන් සිවුරු විනවන වත් "කථං හි නාම තුමෙහ මොඝපුරිසා න මත්තං ජානිත්වා බහුං චීවරං විඤ්ඤාපෙසථ"යි සවගසඟුන් විසින් නිගෙණ මෙ සිඛ පැණවූ බැවින් කිහු.

සෙඛකං ආහරිස්සාමිති-සෙසු ඉතිරි කඩ පසු වැ ඇරැ දෙමි යි බොහෝ ද ගෙණ යන්නාහව ද; **සෙඛකං තුඤ්හමෙව හොතූති වුත්තස්ස**-සෙසු ඉතිරි දැ නුඹ ම ගන්නේ ය යි කියනලද්දහට ද;

සත්තමං.

අපදිසිත්වා-කියා; **හිරඤ්ඤාදිකං**-අමුරන් ආදි කොට ඇති; **සංහරිත්වා**-රැස් කොට; **වොහාරවචනං**-ආදරවචන යි. **ආයාවනෙ**-යාචඤ්ඤයෙහි; **පරිච්චතෙහෙ**-කැමැති වීමෙහි; **ආඝනාදිසු**-අයම්සරස් ආදියෙහි; **නස්ස**-කල්‍යාණ-පෙ- යන මොහුගේ; **ආපජ්ජෙය්‍ය චෙ** යන මොහු හා සම්බන්ධ යි. **පයොගෙ**-සූත්‍ර පයේ‍යාපණාදිප්‍රයොගයෙහි; **හියොකම්‍යතා**-අග හෙයින් බොහෝ කැමැතිබව යැ;

අට්ඨමං.

---

1. පොත්පයි-බොහෝ.

අනුපඤ්ඤත්තිසදිසං-අනුප්‍රඥප්තියක් වැන්නි; **තත්ථ**-එහි; **එකස්ස පිලා තනා**-එකක්හට පෙළුම කරණුලද;

නවමං.

රාජනෝ-රජහු කෙරෙන්; **භොගහං භුඤ්ජිතබ්බං**-අනුභව කටයුතු බත්වැටුප් ආදි ඉසුරු; **හිරඤ්ඤදිහං අකප්පියං**-අමුරන් රත්රන් මුතු ඇ අකැපය; **ආගමනසුධිං**-වසනුසවා මිහු විසින් කැපතෙපුලෙන් එළීම් පිරිසුදු බව; **ආගම නස්ස**-ඊම; **ආනීතං** සි දූයනයා තමා ද දූතයා ද අළුවා කියන්න. **රජතං**-රිදී; **මුත්තා**-විදි නො විදි හැම මුතු; **කුෂ්ඨරොගයට** බෙහෙත් පිණිස ඉවසත් වටී. **මණි**-ජාතිඵළික ආදි කොට නිලපිතාදි හෙද ඇති අවිබාධෙෂත හැම මැණික්; **වෙළුරිය** ද මණි හා සම විනිශ්චය සි. **සඞ්ඛා**-ධමනසක්; පුඹුනා සක්. රන්බදසක් අනාමාස සි. පැන්සක් දෙවිය ද නො දෙවිය ද ආමාස සි. සෙසුඹක් අඤ්ජනාදි බෙහෙත් සඳහා පාත්‍රාදි භාණ්ඩමූලභාවයෙනුදු ඉවසත් වටී. **සිලා**-රන් හා එක් කොට විරුවා කළ මුංවන්සල; සෙසුඹල කර පහස්නාදි පිණිස ඉවසත් වටී. **පවාළං**-දෙවි නො දෙවි විදි නො විදි පබළු; කබලු පිළිම දැගප් පියුම්පතුදු නො දගත යුතු. නො පැහැරිය යුතු. **ලොහිතඞ්කා**-ලේවන්මිණි; **මසාරගල්ලං**-මොහොරුගල්මිණි; මෙදෙක සපිඨා අනාමාෂ්‍ය සි.

යුත්තපත්තකාලෙන-සුදුසු කලෙක්හි; **අපෙථා**- වැඩෙක්; **කප්පියකාරකොති** කිවතරෙ; **ඉතරම්පි**-නො හමුයෙහි දැක්වූවහු දු; **ආඝාතකාරණං විනාසෙති**- "හිදිනා ආදි කළ හොත් ඝ ඨනින් එක් ඨනෙක් බිඳැ ගියා වෙයි යුතැනි"යනු **විනය සන්‍ය** සි. **එත්ථාති** චොදනා ලකුණෙහි; **මුඛවෙවටිකකප්පිය කාරකො නාම**-අඤ්ඤ සමීපෙ සිතො සුත්වා 'ආහර හො, අහං අය්‍යස්ස චීවරං වෙතාපෙත්වා දස්සාමි'ති වදති, දූතො 'හන්ද හො දදෙය්‍යාසී'ති තස්ස හත්ථෙ දත්වා භික්ඛුස්ස අනාරොචෙත්වාව ගච්ඡති, අයං මුඛවෙවටිකකප්පිය්‍කාරකො; **මුඛවෙවටිකො**-තෙපුල් විකාරඇත්තේ ඝ සි යුතැනි. අපරෙ භික්ඛුනො උපඨාකස්ස වා අඤ්ඤස්ස වා හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා 'ථෙරස්ස චීවරං දදෙය්‍යාසී'ති එතෙනාව පකකමති අයං **පරමුඛකප්පියකාරකො**; භික්ඛුනා නිද්දිසෙසු[1] වතුසු වෙය්‍යාවච්චකරෙසු ඉමස්මිං රාජසිකඛා පදෙ වුත්තනයෙන **පරිපජ්ජිතබ්බං**. දූතෙන නිද්දිසෙසු[1] වතුසු වෙය්‍යාවච්චකරෙසු සතකඛත්තුම්පි සහස්සකඛත්තුම්පි වොදෙත්වා

---

1. නිදදිටඨ-යි හැම.

කපපියභණ්ඩමෙව සාදිතුං වට්ටති. "අනුජානාමි භික්ඛවෙ යං තතො කපපියං සාදිතුං, න ත්වෙවාහං භික්ඛවෙ කෙනචි පරියායෙන ජාතරූපරජතං සාදිතබ්බං පරියෙසිතබ්බන්ති වදාමී"ති වුත්තත්තා තො වෙ දෙති, අඤ්ඤං කපපියකාරකං ඨපෙත්වාපි ආහරාපෙතබ්බං. මූලසාමිකානං කථෙතුමපි අකථෙතුමපි වට්ටති. අනිද්දිසෙසු විසු කපපියකාරකෙසු අඤ්ඤතකඅපපවාරිතෙසු විය පරිපජ්ජිතබ්බං. සඉව සඝමෙව චීවරං ආනෙත්වා දදන්ති ගහෙතබ්බං. තො වෙ, න කිඤ්චි වත්තබ්බං. දෙසනාමත්තමෙවෙතං 'දූතෙන චීවරවෙතා පන්නං පහිණෙය්‍යා'ති. සඝං ආහරිත්වා පිණ්ඩපාතාදි අත්ථාය දදන්තෙසුපි එසෙව නයො.

අජ්ජුණ්හා භත්තෙන ආගමෙහිති අජ්ජ එකදිවසං තිඨ, අධිවාසෙහිති අත්ථො. **අපපිතතා**[1]-කීබවය, කියා පිහිටුවූබව ය යි සේ යි.

දසමං.

චීවරවග්ගො.

එකෙනපි යන්නෙහි අපිසබ්දයෙන් 'කිමපන චීහි බහූහි වා' යනු කීවා වෙත්. **කොසියංසුනා**-තිහිරිපකහූඅසෙකිනුදු; **අත්ත මසො**-අඩමානතයෙන්; **තස්ස කරණඩ්ඩානෙ**-ඒ ඇතිරිය එළු ලොමින් කරණතන්හි; **වාතවෙගෙන නිපතිතෙනාපි**-තමා රිසින් කිරීම් නිඹියැ දී සුලඟින් බහා ලූයෙනුදු; **කොසියංසුනි සන්ථරිතබ්බා**- කොශෙයාංශු අතුටැ; **කණ්ඩුපිකාදීහි**- හුළඟැන්[2] ආදීන්; **ඛණතබ්බනාලකම්මණා**-යම් කැමැති වෙළක් වත තාක් වඩා හිදිනා ගෝනා පමණ කිරීම සවභාව කොට ඇත්තේ යි. "**සන්ථතං** නාම සප්පරිච්චා කතං හොති අවාසිමං" යනු පදභාජන බැවින් විසවා කරන් නිරුවැති. **විතානාදිඤරණෙ**-වියන්, පිරියම් කළ බිමැ සිවි රක්නව අතුරණ බුමුතුරුණ, පවුරැ වැනි කඩතරා, **මඤ්චපීඨසිසි**-කන්වසින් කිරීමෙහිද;

පඨමං.

සුඛකාලකානං-ජාතියෙන් හෝ රජනෙන් හෝ හුදු කලු; **අඤ්ඤෙහි අමිස්සිකානං**-සෙසු පැහැ ඇති එළුලොම් හා නො මුසු වූවන්ගේ;

දුතියං.

---

1. ජපපිතතා.
2. හුන්නැන්.

කපිලවණ්ණානං-කිඹුල්වණ්ණන්ගේ; **තුලසිඛා**-කිරුම් කිරු; **කිරියාකිරියං**- වුත්තපරිවෙජ්දෙන අගහණං අකිරියා, සන්තන කරණං කිරියා.

තතියං.

පවිලබානිපි යන්නෙහි අපි යන්නෙන් 'අඤ්ඤත කතං පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජති ආපත්ති දුක්කටස්ස'යි වදළ දුකුළා ද නිසැඟි වූ සන්තන නොං නිසද, වලඳ ගැන්මෙන් වන දුකුළා ද සංගෘහීත යි. **පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටතීති** යනුයෙන් දුකුළා වන බව් කිවා වෙත්. **අඤ්ඤොනි අඤ්ඤෝ**-පළමු සන්තය කළදවසින් මතු සහවුරුද්දෙන් ඇතුළත් ය යන අර්ථ යි. **ගිලානස්ස භික්ඛුනෝ**-සන්තය ගෙණ නොයා හෙන මහණහට; **යං සන්තසම්මුතිං දෙති**-නියතැනැ සහවුරුද්දක් ඇතුළත සන්ත කොට ගන්නට ඤත්තිදෙවනකම්වදනින් යම් සම්මුතියක් දේ ද; **අනුවස්සං**-හවුරුදු පතා;

චතුත්ථං.

දුබ්බණ්ණකරණාය-දුවිණිණ කරණ සඳහා; **යත්ථ**- යම් සන්තයෙකැ; **සකිම්පි**-එක්වටෙකැ ද වී නම්; **එකපස්සතෝ**-එක් පසෙකින්; **වට්ටං වා**-වට කොට වෙවයි; **ඡින්දිත්වා ගහිතඨානං**-කපා ගත් මුහුණට වටින්; **එකදෙසෙ වා**-එක් දෙසෙකැ එක් තැනෙකැ වෙවයි; **විජ්ජටෙත්වා**-විදහා පියා; **එවං**-මෙසේ විජ්ට නය කොට මුසු කළකල්හි; **අසති පන**-පුරාණ සන්තය නැති කල්හි වනාහි; **සන්තවිස්සජ්ජනවත්ථුස්මිං**-ධුතඞ්ගතෙච්වරිකයන් වතුත්ථචීවරසඤ්ඤුයෙන් සන්තය හරණවත්හි; **පඤ්ඤත්තං**-'සඩා දෙය්‍යවිනිපාතනෙ කාරණං නත්ථි. පරිභොගූපායං නෙසං දස්සස්සාමි'යි සන්තය සිවුරු නොං වනබව දක්වන පිණිස පණවන ලදී.

පඤ්චමං.

වත්ථුමත්තදීපනමෙව- වත උපන්නියා ගෙණ හැඟවීම ය; **සහත්ථෙන**-තමා අතින්, කිසි ශරීරාවයවයෙකින්; **අඤ්ඤෙනපි**-නැතිකල්හි මැ; **තං හරාපෙතුං**-ඔහු ලවා ගෙන්වා ගෙණ යාම;

වාසාධිප්පායෙන-තුන්යොදනක් ඇතුළතැ හෝ හිමැ හෝ වූ වාසයෙකැ වාසය කරණු සඳහා ගොස්; **තතෝ පරං හරණේ**-එහි උදෙසාදි නොලදින් එයින් මතුයෙහි වූ අනෙක් තැනෙකැ ද

වාස සඳහා වැලිදු තුන්යොදනකුදු ගෙණ යාමෙහි ද; මේ ලක්ෂණ යෙන් එසේ මෑ ඉහුදු අනෙක්තැනකට, ඉහුදු අනෙක්තැනකට දැ සි සුඛ සිතින් වැලිදු වැලිදු මතුමතුවට යන විසින් සියක්යොදුහුදු ගෙණ යනුවහට දෙස් නැති. **අඤ්ඤං**- අනුයුත්තාදි යම් අනෙ කෙකු ලවා; **කතභණ්ඩන්ති** කතා භණ්ඩං, **කම්බලකොජවසත්තාදි** යං කිඤ්චි, අත්තමසෝ **සුත්තකෙනා** බද්ධමත්තමපි; **එළලොමින්** කළ බඹු; **පඤ්ච පටිලාභොති** වුත්තත්තා අවිජ්ජානිස්සඤ්ඣපටි ලබ්ධි පුන තියොජනං හරිතුං ලභති. **යානෙ**-ගැල් ඇ යානයෙහි; **අජානන්තස්ස යානෙ පක්ඛිපනෙනා හරාපෙති නාම, තං ලබභති. අහරණපච්චාහරණං**-තුන්යොදුන් ඇතුළත්හි මෑ එ මගින් හෝ අන්මගින් හෝ නැවත ගෙණ ඒමක් නැතිබව ය; **අවිත්තකං**- පණත් නොදන්නේ හෝ දූන ද සිවුරු ඇ පිරිකර ලොම් ඇලුනු බව් නො දූනැ තුන්යොදුන් ඉක්මවා නම් රත්නට ද මේ ඇවැත් වනුයෙන් අවිත්තක සි.

ඡඨං. සත්තමං.

කහාපණෙන්ති සුවණ්ණමයෝ වා රූපියමයෝ වා පාකති කෝ වා; පාකතිකෝ සි පියවිකභවණට නම්. **ලොහමාසකෙන්ති** තම්බලොහාදිහි කතමාසකෝ; **දාරුමාසකෙන්ති** සාරදාරුනා වා වෙළුපෙසිකාය වා අන්තමසෝ තාලපණ්ණන්තපි රූපං ජිත්වා කතමාසකෝ. **ජතුමාසකෙන්ති** ලාඛාය වා නියාසෙන වා රූපං සමුට්ඨාපෙත්වා කතමාසකෝ. **යෙ යෙ වොහාරං ගච්ඡන්තීති** ඉම්නා පන පදෙන යෙ යෙ යත්ථ යත්ථ ජනපදෙ යදා යදා වොහාරං ගච්ඡන්ති අන්තමසෝ අඞ්ගමගොපි වම්මමගොපි රූපකපලිබ්ජමගොපි සමුට්ඨා පිතරූපොපි අසමුට්ඨාපිතරූපොපි සබ්බා **සඞ්ඛගීතෝ**. ඉවෙවතං **සබ්බම්පි රජතං ජාතරූපං ජාතරූපමාසකෝ** වුත්තපපහෙදෙ **සබ්බාපි රජතමාසකොති** වත්තබ්බං නිස්සග්ගියවත්ථුං හොති. **ඉඛ**-මෙතැනැ; **රජතෙනෙව**- **රිදී** ය සි මෑ; **නිප්පරිග්ගහං වා**- අස්වාමිකය හෝ; **තදෙව**-[1]යට කි පරිදි දෙන් ම; අත්තනෝ අත්ථාය දීයමානං වා සත්ථවි සිතං නිපපරිග්ගහං වා සි යුතැනි. **අස්සාසං**- සවාමීන්ව; **හිරඤ්ඤෙ**-කාවණු; **වට්ටති**-ඇවැත් නැති. **තීසු වාරෙසු** යෙන කෙනවි පටික්ඛිත්තං පටික්ඛිත්තමෙව හොති. **අසන බබෙඤ්ඤූති** සිටිලබබෙඤ්ඤු. **රූපියං** යනු රත්රන් රිදී මසු කාවණු සතරට සාධාරණ නම්. "අකපපියත්තා සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජිමීති න වුත්තං. යසමා පන තං පටිග්ගහිතමත්තමෙව, න තෙන කිඤ්චි කපපියං චෙතාපිතං, තසමා උපායෙන පරිභොගදස්සනත්ථං සඞ්ඝ මජෙඣ නිස්සජ්ජිතබ්බන්ති වුත්තං." "සඞ්ඝමජෙඣයෙව න පුග්ගල ගණමජෙඣ" යි යුතැනි.

---

1. තදෙවාති ජාතරූපරජතමෙව-ටීකා.

අසෙසඤඤන-ආරම්භාදි අනෙකක්හු විසින්; **රූකඛච්ඡායාපි**-රුක්දියහෙළම නොඉක්මුනු සේවලල්ලි ද; මෙයින් ඉක්මුනු සෙවන වටී. **නො වෙ ඡඩ්ඩෙතීති** අථ නෙව ගහෙත්වා ගච්ඡති න ඡඩ්ඩෙති කිං මයහං ඉමිනා ව්‍යාපාරෙනාති යෙන කාමං පක්කමති. **පඤ්චඞ්ග සමන්නාගතො**- ඡන්දදොසමොහභයාගති නො යන, ඡඩ්ඩිතා ඡඩ්ඩිත දන්නා පසඟින් යුත්; **අනිමිත්තං කත්වා**-අකඹිනි නිමිත්ත නිමී ලෙත්වා නදියා වා පපාතෙ වා වනගහනෙ වා ගුථං විය අන පෙකෙඛන පතිතොකාසං අසම්පත්තාභරනෙනෙන පාතෙතබ්බනති අත්ථො. එවං ජිගුච්ඡිතබ්බෙපි රූපියෙ භගවා පරියායෙන භික්ඛූනං පරිභොගං ආවිකකි.

අරූපියෙති ඛරපත්තාදිතෙ; **රූපියසඤ්ඤිනොති** සුවණ්ණ සඤ්ඤිනො; **වෙමනිකස්සාති** සුවණ්ණං නු ඛො ඛරපත්තං නු ඛොති සංසයජාතස්ස; **සඞ්ඝචෙතියාදිනං අත්ථාය**-මහසඟ සෑගණ පුහුල් සදහා; **ඝණඤ්ඤත්තස්ස**-නිසැගිවත් ගත්තාහට ද; **මුත්තා මණි ආදිති** මුත්තා මණි සඞ්ඛා සිලා පවාළං ලොහිතඞ්කා මසාරගල්ලං සත්තඛත්තුනි දුසිදුසං බෙත්තවත්තු පුප්ඵාරාමඵලාරාමාදි; **පටිග්ගහණෙ ච**-තමාව ද සඞ්ඝචෙත්‍යාදි පිණිස ද ගැන්මෙහි;

අඨමං.

කතාදිවසෙනාති කතමපි අකතමපි කතාකතමපි. කත්ථ කතං නාම සිසූපඨං ගිවූපඨං හත්ථූපඨං පාදූපඨං කට්ඨූපඨං. අකතත්‍යාම ඝනකතං වුච්චති. කතාකතං නාම තදුභයං. සීසං උපගච්ඡතීති=සිසූපඨං. යස්ස කස්සචි සීසාලඞ්කාරසෙසතං අධිවචනං. එස නයො සබ්බත්ථ. **පරිවත්තනං**-පෙරැළි කිරීම යි. **සං පරිවත්තෙතීති**-යමක් පෙරැළි කොට ගණී ද; **තස්ස**-ඒ මෙරමාගේ පෙරැළි කොට ගන්නා දය වෙවයි; **ධනස්ස වා**-තමා ඇයත්ත වෙවයි; **රූපියභාවො**-පළමු සිඛයෙහි නිර්දිෂ්ට රන් රිදී මසු කාවණුබව;

නවමං.

චීවරාදීනං යන්නෙහි ආදිග්‍රහණයෙන් චීවර පිණ්ඩපාත සෙනාසන ගිලානපච්චය වුණ්ණපිණ්ඩ දන්තකළ දසිකසුත්තාදි ගත්හු. **කායවිකාරසඤ්ඤී** ගණු දෙනු නම්; **කායං වෙව**-හැන්ම ද; **විකාරසඤ්ඤං**-- දීම ද යන මේ යි. **ඉමිනා**-මෙ හෙණ; **ඉමිනා ඉමං දෙහීති වචනං වත්වා** අත්තනො සන්තකං වා පරභණ්ඩං, පරස්ස

වා සන්තකං අත්තනෝ හත්ථං ආරුළ්හමත්තමේව දුක්කටං. උභයං සමාපන්නෝ නිස්සග්ගියං. **චෙතාපෙති**-චිකුණ; **පාචිත්තියං දෙසෙ කඛමෙව**- නිස්ගිපවිති දෙසිය යුතු. සුඛකපාවිත්තිය නො දෙසන්නැ.

දසමං.

ඵලකලොමවග්ගෙහා.

අඩ්ඩාළහකොදනං- තලඇට ලක්‍ෂයක් හෝ උඳ අඹ තෙළෙස්පලමක් හෝ ගන්නා මඟඩ නැළියෙන් දෙනැළියෙකැ සාලේ බත්; **අනුපහන්ත**-නොකඩ; **සුඛොටිත**- මනා කොට පැහැසි; **අනුත්තණ්ඩුලං**-නොසාල්; **අකිලිත්තං**-නොවිලික්සුනු; **අපිණ්ඩිතා**-කැවි නො වූ; **සුවිසදං**-සවක්; **කුන්දමකුලරාසිසදිසං**- කොදකැකුළු රැසක් වැනි; **අවස්සාවිතොදන**-නියහා පක්ඛත්; **නාතිඝනෝ**-ඉතා බොල් නුවූ; **නාතිතනුකෝ**-ඉතා තුනු නො වූ; **භත්තහාරියෝ**-නො වහුරුවා අතින් ගෙණ යා හැකි; **සබ්බ සම්භාරසඛ්ඛතෝ**- සියලු කුළුබඩුයෙන් මනා කොට පිළියෙල කරණ්ලද; **ඔදනගතිකානෙව**-ප්‍රසන්නභෙයින් ඔදනගතිකයෝ මැ සි. **හෙට්ඨිමරාජිසමං තිට්ඨති**-රාජිය ඇතුළත් හා සම වැ සිටී ද; **හිරෙන වා**- හිරවකින් වේවයි; **ජිඤ්ඤනස්ස**- ගළන්නයද; **සුත්තස්ස වා හිරස්ස වා**-එ පාමුදුනෙ ඔසුරුවන නුය හෝ හිරව හෝ; **මහට්ඨිමකං ඵුසති**-යටස ගැනේ නම්; **ථූපිකතං**-ඉතිරී වැ; **අපත්තා**-ඉවත් විකපුන් නො පොහොනාබැවින් **පාත්‍ර** නම් නො වෙත්. වලඳත් දෙස් නැති; **කසමා**-යම් හෙයකින් ප්‍රමාණයුක්ත ද එහෙයින්; **සමණසාරුප්පෙන**-මහණුන්ට සරුප් වන සේ; **පක්කං**- 'අයොපත්තො පඤ්චහි පාකෙහි මත්තිකාපත්තො තීහි පාකෙහි'යි කී නියාමයෙන් පිසනලද; තීහි පාකෙහි යි එකකින් කලු නොවන කෙයින් කිහු; එක් පාකයෙන් මැ කලු වුව හොත් ඉවත්පොහොයි යෙත්; **ලඝිකා**-තමා සතු කොට ලදින් පාක ද මිල ද නිම් පය දුක හෝ අසා හෝ ය යි සේ සි. **කායබන්ධනමත්තම්පි**- කුඹලුට වේවයි කඹුරුව වේවයි යටත්පිරිසෙසින් දෙවියැවසමාරකුදු; **එකං පත්තං අධිට්ඨාය**-දෙ පා එකවිට ඉවත් දෙ පය ම නොයි වෙනබැවින් එක පයක් ඉවා; විකපෙතුං පන බහූනිපි ලබහන්ති.

පඤ්චමං.

ඌනානි-නො පිරුණු; **ඉත්ථිමනුස්සස්ස ලක්ඛණෙ**-මේ ප්‍රකාර යෙන් වූවහුගේ ලක්‍ෂණයෙහි; ලක්‍ෂණ නම් ඌනපඤ්චබන්ධන බව යි. **විඤ්ඤුපෙතුං වට්ටති**-නොපැවරුවනුදු ඉල්ලත් වටී.

හෙට්ඨිමපරියන්තෙති-මුඛවට්ටිසමීපෙ පන පත්තවෙධකෙන විජ්ඣියමානො කපාලස්ස බහලභාවා ඕජ්ජති තස්මා හෙට්ඨා විජ්ඣිතබ්බො. **පත්තවෙධකෙන**-පා විදූනා කට්ටයෙන්; **මඤ්ඤි**-නියද; **ඔඛ්ඛිලෙඛාදිනාති** උණ්හආමිසස්ස විලීයනත්ථං සුඛෙති පන මධු සිත්ථලාඛාසජ්ජුරසාදීහි අබ්භඤ්ජිත්වා; බදුලුඇ බදඟම්ලාටු ආදීන් බැන්ද යුතුය මැසියයුතු ය යුතැති **ඵාණිතං කාපෙත්වා**-සකුරු විරුවා; **ලොහමණ්ඩලං**-ලොහෙ මඬල; **අයොපත්තෙන**-යපත්.

පත්තඤ්ඣාහාපනෙන- ඡන්ද දෝස මොහ භයාගති නැති ගහිතාගහිත දන්නා ය යන පසගින් යුත් පාත්‍ර ගන්වන්තහු විසින්; **විජ්ජමානගුණං වත්වා**- "අයං භන්තෙ පත්තො පමාණ යුත්තො සුන්දරො ථෙරානුරූපො"යි පාත්‍රයෙහි විද්‍යමාන අනුභස්ස දක්වා කියා; **අපිචඣානාය වා**- 'කිමෙම අඤ්ඤත්‍ර පත්තෙන'යි අපිස්සතොස් බැවින් හෝ; **ඣෙනාති** සඞ්ඝකවසෙන; **පත්තපරියෙසනා නාම**-මෙසේ පෙරැළි කොට කෙළවර ඔවි පාත්‍රය නම්; **අදෙසෙති** මඤ්චපීඨඡත්තනාගදන්තාදි අදෙසෙ, නො මනාතන්හි; **අභොගෙනාති** ඡාගුරඛන- රජන- පවනාදිනා අභොගෙන; නො සකස් කොට වලඳ ගණී ද. **විස්සජ්ජෙන්ති**- අන්නට දේ ද; "සචෙ ඉත සද්ධිවිහාරිකො වා අන්තෙවාසිකො වා අඤ්ඤං වරපත්තං ඨපෙත්වා අයං මයහං සාරුප්පො අයං ථෙරස්සාති ගණ්හාති වට්ටති. අඤ්ඤෙසු වා නං පත්තං ගහෙත්වා අත්තනො පත්තං දෙති වට්ටති."

අබ්බොකාසං-මූවවිට පවන් යටින් ව්‍යඞ්ගුලප්‍රමාණ එක ද රෙඛාවක් නැති පය; **නඛපත්තස්ස**-තමා වලඳන පය වෙරගුඹ ණාදීන් නට පාත්‍ර ඇත්තාහට ද අනෙක් පයක් නො නැ නො පැව රුවන්ගෙන් විනවා ගණුත් ඇවැත් නැති. බුන් පා ඇත්තාහට මෙ මැ නය යි. **පවාරෙති** එක්ව ම සඞ්ඝවසෙන **පවාරිතට්ඨානෙ** පඤ්චබන්ධනෙනෙව වට්ටති. පුග්ගලවසෙන පවාරිතට්ඨානෙ උණ පඤ්චබන්ධනෙනාපි වට්ටති. **අඤ්ඤවිඤ්ඤත්තිනි**-නො නැ නොපැව රුවන් කෙරේ විනවීම;

දුතියං.

ගිලානානං භික්ඛූනං- ගිලන් මහණුන් විසින්; **පවිසාසි, තබ්බානි**-ලෙවැ වැලඳිය යුත්තාහු යි. **එතෙන**- 'පටිසායනීයානි යන මේ වචනයෙන්; **උග්ගහෙත්වා**- නො පිළිගත්බව දැන දැන නොපිළිගන්වා අතින් ගෙණ; **නික්කිත්තනානනති** අඤ්ඣාහර ණත්ථං; **නානි හි පටිසායිතුං න වට්ටනති**. උග්ගහ පටිග්ගහ නොවූයෙන් වලඳත් නොවටින්. මෙහි පිළිගතයුතු වතක් නො පිළි ගත් බව දැන දැන නහා ගත උග්ගහ නම්. බිම්ෑ තබා ද නො තබා ද නැවැත පිළිගන්වාගත පටිග්ගහ නම්. **භෙසජ්ජකිච්චං**-රොග

සන්සිදුවිම; **වොහාරානි**- නම් ඇත්තාහු ය. **භවාදීනං**-ගොඅජමහිෂාදීන්ගේ; මස් නො වැරූ සතුන්ගේ ගිතෙලුදු වෙඩරූ දු නිසැගිවත් වේ. සෙසු ගිතෙලුදු වෙඩරූ දු දුකුළාවත් වේ. තල තෙල් ඇ මුත් පෙළ නො ආ නාලිකෙර නිම්බ කොසම්බ ආදි සෙසු තෙල් දුකුළාවත් වේ. **මකකිකා** ය මීමැස්සන් දඬුවෙල්බෑ මැස්සන් කණවෙමැස්සන් මහබ්මරමැස්සන් ගත්හු. විරිකා නාම සපකඛා දීඝමකඛිකා. තුම්බලනාම්කා ව අධිමකඛිකා කාලමහාභමරා හොනානි. තෙසං ආසයෙසු නියාසසදිසං මධු හොති; තං යාවජීවිකං. "ඛීරං උච්ඡුඵාණිතං වා නොවට්ටිතං උච්ඡුඵාණිතං වා පුරෙභත්ත මෙව වට්ටති" ති **මහාඅට්ඨකථායං** වුත්තං. "**මහාපච්චරියං** පන එවං සව්ඵුකපක්කං වට්ටති නො වට්ටතීති පුච්ඡිත්වා උච්ඡු ඵාණිතං පච්ඡාභත්තං නො වට්ටනකං නාම නත්ථීති වුත්තං. තං යුත්තං" යනු අටුවායි. ඛීරං උච්ඡුඵාණිතානං ගිනි ගත් උගින් වූ සකුරු; තං වුත්තං යනු උඹින් වූ හෙයින්; **සකුරුපෑතුදු** සතවු කැලි වෙ. නො ගිලන්හට ද සත්දවසක් වලඳත් වටී. **න තෙසං වත්ථූනි**- ඒ ගිතෙල් ආදීන් පිළිබඳ ඛීරාදිය පිළිගෙණ නො වේ. **එතෙනාති** 'පටිඤ්ඤහෙත්වා' යන මේ වචනයෙන්;

එත්ථ-මේ සපපි ආදීන් අතුරෙහි; **යාවකාලිකවත්ථූනි**-යව්කැලිවත් ඇති; **යානි**-යම් සපපි ආදියක් ඇද්ද; **තෙසං**-ඒ සපපි ආදීන්ගේ; **වත්ථූනි**-ඛීරාදි වසතු; **කාලෙ සංසට්ඨං**-පැරුහුවා; **නිබ්බට්ටිතං**-පරහා වෙන් කළ; **යාවකාලිකවත්ථූනං**-යව්කැලිවත් ඇති; **අඤ්ඤදඤ්ඤං**- මෙතෙලින් පිවත් සෙසු සපපිආදීන්ගේ; **වත්ථූං**-ඛීරාදි වසතුව; **පච්චතුං න වට්ටති යෙව**-සම්පාක වනහෙයින් පිසත් නො වටී මැ ය. **අනජෙක්ඛාභරණීයානි**- වත්සහිත කොට පිළිගත්හෙයින් නොගිලිය හැක්කෝ ය. එයින් මැ **සප්පාභාතික්‍රම** යෙහි නිරූවැති. **සත්තාහං කත්වා**-අපරාපරදිවසයව යහසේ තබා; **අධිට්ඨහිත්වාති** "ඉදානි අපෙක්ඛාභරණීයං න භවිස්සති. බාහිරභොගෙ භවිස්සති" ති චිත්තං උප්පාදෙත්වා; ඉටු නොයිටුවා මුසු වුව වැළි දු ඉවිය යුතු. සිත් උපයා මෙසෙයින් ඉටුයෙහි පිළිගහණ විදුහෙයි යෙත්. පාළියං **අනාගතසප්පිආදීනි** නාම මිගරොහිතාදීනං සප්පි නවනීතඤ්ච නාලිකෙරනිම්බකොසම්බාදීනං ච තෙලං; **සිතූදකෙන කතන්ති** නොටෙත්වා මද්දිත්වා රසං ගහෙත්වා කතං; 'සිතූදකෙන කතං' ය මිපුස් නො කකාරා ගත්බව කියත්. **ඵාණිතගතික මෙව** ය යව්කැලි නො වනබව කියත්. මෙ සතැවුකැලිය දුකුළා වති. **කාලවණ්ණ වා**-පොත් කලු වැණිමෙහි හෝ; **වත්ථුගණනාය**-වෙඩරූපිඬු සකුරුකොටි මිවදයෙන් තුබූ වත් ගණනින්;

නයිය.

හිමකානං-හිම් සාරමස් අතුරෙහි; **මාසෝ සෙසොති**-මසෙක් අවසිටි ය සි කියහැකි කල; **සෙසෝ**-ඉසිරි සි. **පඨමදිව සතෝ පට්ඨාය**-(මැදින්දින අවපැළවිය පවන් පොසොනැ මැදි පොහෝ අවසා තුන්මසක් ගියකලැ) පොසොන් අවපැළවිය පවන්; **කතතිකමාසස්ස**-හිල් මස; **යාව පවිජිමදිවසෝ**-යම් තාක් මැදි පොහෝ දවස් ද; **කාලෝ වස්සිකසාටිකාදීනා** කාලෝ වසසිකසාටිකාය, **සමයෝ** වසසිකසාටිකාය, අඤඤපි මනුසසා වසසිකසාටිකාවිවරං දෙනති සි; **සතුප්පාදකරණේන**-සිහි එළවන පමණක් මතු කරණ විසින්; **පාවිතනිස්සං**-නිසැගි පවිති වේ. **නෙන සික්ඛාපදෙන**-අඤඤතතකවිඤඤත්ති සිඛ පෙදෙන්; විවටඛණඩයෙහි වැසිපොදින් සිරැරු තෙමනුවකට; **ඔවස්සාපයතෝ** යනුයෙන් සවාදීන් ඔවටනාසේ[1] හැඟවූහු. සෙ නැගි දියෙහි දු සතහත් වටි. **තථා** යන්නෙන් බිඳුගණනා යෙන් නො ගෙණ නහානපරියොසානයෙහි දුකකට කිවා වෙත්.

චතුත්ථං.

වෙය්‍යාවච්චාදිනි-අත්පාමෙහෙ ආදිඅත්; **පච්චාසිංසමානෝ**-පසස්සතෝ[2]; **අවජ්ජිඤඤනනස්ස**-කිපි නොඉවසිය හි බලාත්කාරයෙන් පහරවා ගන්නාහට; **සකසඤඤුයෙන්** අවජ්ඤඤනඅවජ්ඤඤපනයෙහි පාරාජිකා නැත. කිලමනය කොට ගන්නාහෙයින් ඇවැත් වේ. සකසඤඤුය සි පරිජීවත් නොවන සේ දැක්වූහු. **වත්ථුගණනාය ආපත්තිභෙදෝ** එකං විවරං එකාබඩානි ච බහූනි අවජ්ඤතෝ එකා ආපත්ති. එකතෝ අබබානි විසුං සිතානි ච බහූනි අවජ්ඤතෝ, 'සඞඝාටිං ආහර, උත්තරාසඞඝං ආහරා'ති එවං ආහරාපයතෝ ව වත්ථුගණනාය ආපත්තියෝ. 'මයා දින්නානි සබබානි ආහරා'ති වදතොපි එකවචනෙනෙව සම්බහුලා ආපත්තියෝ. **ආණත්තෝ** බහූනි ගණහාති එකං පාචිත්තියං. 'සඞඝාටිං ගණහ උත්තරාසඞඝං ගණහා'ති වදතෝ වාවාය වාවාය දුකකටං. 'මයා දින්නානි සබබානි ගණහා'ති වදතෝ එකාය වාචාය සම්බහුලා ආපත්තියෝ. **අඤඤං පරික්ඛාරන්ති** යං කිඤචි අත්තනමසෝ සූචිමපි.

පඤචමං.

තුදි-හොත්කන; **වෙම**-වෙම්දඬු; **විඤඤුපිතනනනවාසෙන**-නො නැ නො පැවරූ නො කැප පෙහෙරු ලවා; **නෙනෙව පන**-නොකැප පෙහෙරු ලවා ම;

ඡට්ඨං. සත්තමං.

---

1 ඔවුන් වටහා සේ. 2 දපසස්සතෙ-හැම

දසන්නං අහානං **සමාහාරෝ=දසාහං. අනාගතා** යනු කත්තිකතෙමාසිපුණ්ණමාසඛ්‍යාත මහපවුරුණු බලා සිටි; **පඨම කත්තිකපුණ්ණමං**- වප්පුණුපෝයෙහි; **පඨමපදස්සාති** දසාහානාගතනති පදස්ස; **අනුප්පයොගත්තා**-අනු වැ යෙදෙන බැවින් කෙවත් තුල්‍යාධිකරණවිසෙසන හෙයින්; **තානි දිවසානි**- එද වස්හි; **අවවනතමෙව**- නිරන්තරයෙන්, එක්වන්, දවස් පතා; **සඛ්ඛම්පිති** එකම්පි බහුම්පි සඞ්ඛ්‍යකම්පි පුග්ගලිකම්පි. **කෙන**-'දසාහානාගතං කත්තිකතෙමාසිපුණ්ණමං' යන පාලියෙන්; **පුණ්ණ පඤ්ඤස්ස**-පෙර අඞමස්හි; **එස**-මේ කාලය; **නික්කිපිතබ්බං**-නොඉවා නොවිකපා තිබිය යුතු ය. **අවවකචීවරස්ස**-ආත්‍යඝික චීවරයාගේ; **ඉක්මන්සිවුර** ය යනු පර්‍යාය සි. **අතික්කාමන**-ඉවා නොවිකපා ඉක්මවන;

අෂ්ඨමං.

වස්සං උපවසිත්වා-පෙරවසැ වසෙළඹැ සුන් වස් නොවැ තුන් මස වැසැ; **ආදිසු විය**-උපසම්පජ්ජං අනාපුවජ්ජං යනාදි විහඞ්ග පාඨමෙන්; **එත්ථ**- 'උපවස්සං' යන මෙහි; **අනුනාසිකොං**-ආගම වූ නිග්ගහීත; **ඉමස්ස පදස්ස**- 'උපවස්සං' යන මේ පදයා; **පවත්තිම කත්තිකපුණ්ණම**-හිල්මස මැදිපොහොයි; **කාලෙ**-මසක් පමණ කල්හි; **ආරොච්චිනෙන**-වියත් නැඹුරු කොට නැඟ; **ආවජ්ජිඝඤ්ඤනා**-යොබදුන්නෙන්; **ඉඤ්ජබිල**-දෙරටුව එලිපත; මෙතැන නවම්යත් දුන්නෙන් මිනිය යුතු. **ධුවසඟතිපාතඨානං වා**-දවස් පතා මඟුන් රැස් වන තැන වේවයි; **යාව නං සෙනාසනං මෙතබ්බං**-මිනියයුතු; **නිවිට්ඨොකාසාදි**-ආරම ආරාමූපචාරයෙහි කඳවුරු බැඳ වුසූතැන්, **භුත්තොකාස ඨිතොකාස නිසින්නොකාස නිපන්නොකාස**; **හත**-නසන; **විලුත්ත**-වොලොඹන්නා; **ආකොටිත**-කොටන; **සණ්ඨපිත**-ලැගි සිටි; **ඔචරකාමෙ නික්කිපෙය්‍ය**-හිල්මස කත්තික වොරහයින් සිවුරු සැඟවියැවි මඟණ ගොදුරුගමැ තබන්නේයි. **තඤ්ච බො**-ඒ තිබීම ද; **කිඤ්චිදෙව කාරණං**-එබදු නිසි කළ මනාවක් ඇතිකල්හි ය හි සේයි. **ගාමසීමම්පි ඔක්කමිතබ්බා**-තමා ගිය තැන් වෙහෙරින් දුරුබැවින් සිවුරු තුබූ ගම සීමටද පෙර අරුණ ම අවුදු, ගාමපරිවෙණදියට යයි සේයි; **ඔක්කමිතබ්බා**- වැදෙන්නේ බැසැ; **කප්පති**- අම්බලම් දෙවොල් දෙරටු ඇ යම් කැප තැනෙකැ; කප්පති යි සාමාන්‍යයෙන් කිබැවින් එ ගම්සිමින් ඇතුළත; ආරණ්‍යකාඞ්ග රැකෙන පමණ දුරක් ලද අඟ නොබිඳ ඉඟි අරුණු නැගිය යුතු. අඟ බිඳෙතුදු ඇවැත් නොවදනා සඳහා ඇතුළගම ද අරුණු නඟා සිවුරු පවත් දත යුතු. අඟ නොබිඳ ද බිඳ ද ඇත්ගම්සිම අරුණු නගන්නට නොයා හෙත් පසුදුරු අරුණු නැගිකලැ ඉටිය යුතු.

නවමං.

සෝ හි- ඒ ලාභය; **සඤ්ං අනාරාධෙතොපි**- අතව නො ආයේ ද; **චීවරාදිවත්ථූං**-චීවරපිණ්ඩපාතාදි සතරපස; යවතින් සුණුපිඩකුදු, දෑහැටුදඬකුදු, දුහුඅකුදු ලාභ නම්. **නිමන්තං භුඤ්ජිත්වා**- ගොමු වැ; **දෙථාති එත්ථ න** අසුසුතක අපපවාරිතෙපි **සංඝස්ස චෙථාය** පටියාදිතචීවරාදීනි දෙථාවුසෝ සඞ්ඝස්සාති වත්තුං වට්ටති. අභිහටපටියත්තෙ ච උදිස්ස අත්තනො ගෙහෙ ඨපිතභාගෙ ච පයුත්ත වාචා නාම නත්ථීති වුත්තත්තා. පයුත්තවාචා නම් 'දෙථ මෙ' යනාදි තෙප්ලි. **සඞ්ඝෙසෙව දාතබ්බං**-නො දුන වත් වූ පරිද්දෙන් පරිජි ආදි අවදනාබැවින් මහසඟනට ම දියයුතු. **සඤ්-පෙ-ඝ්යාති** ආදීනි වදන්නස්ස එත්ථ යත්ථ පටිඝඩ්ගරිතං වා ලඤ්ඡෙය්‍ය චිරටඨිතිකො වා අස්ස, යත්ථ වා පන තුම්හාකං චිත්තං පසීදති තත්ථ දෙථාති වදන්නස්ස; **ඤත්වා**-පදභාජනියෙහි 'සාමං ජානාති අඤ්ඤං වා තස්ස ආරොචෙති' යි කී නියෙන් මහසඟනට බසින් පිරිණැමුනු බව දැනැ;

දසමං.

පත්තවග්ගො.

නිස්සග්ගියවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ජානිත්වා, ජානන්තස්ස මුසාභණනෙ, භූතං-ඇති වන් කොට; **නිමිත්තඤ්ඤති** කාරණයෙනි; **අවජානිත්වාති** නිත්‍රියෙහි සඞ්ඝං කථෙන්නො අත්තනො වාදෙ සාසඳවි දෙසං සල්ලකෙඛන්නො නායං මම වාදොති අවජානාති, නැතැ යැ යි සේයි. **පටිජානනාදි වත්ථුසම්**-ඇත යනාදි හැඟවූවත්හි; **ආදිසබදයෙන් 'පටිජානිත්වා අවජානාති, අඤ්ඤෙන අඤ්ඤං පටිචරති'** යනාදි හැඟවූහු. **අනුපඛාරෙත්වා**-පරීක්ෂා නො කොට; **සහසා භණන්තස්ස**- වහා දුටු වා ද 'නො දිටිමි' යනාදි කියන්නාහට; **විඝංවාදනපුරෙක්ඛාරතා**- 'මුසවා කියම්' යන සිත් පෙරදැරිබව; **තස්ස**-ඒ අර්ථ යි. **පුග්ගලෙති** පුග්ගලස්ස සම්පෙ;

පඨමං.

ඔවිජ්ඣන-සවා විද බණ්න; **ජාති**-තිත්‍රුක්ඛකඨවණ්ඩාලඛත්තියාදි ජාතිය; **නාම**- ගුලැබු දලැබු[1] යනාදි නිනඨකකටඨනාමය; **ගොත්ත**-මෙසේ මැ කෝසියගොත් ගොයුම්ගොත් ආදි ගොත්‍රය; **කම්ම**-කොට රැකිකම් වෙණෙදකම් යනාදි කම්මය; **සිප්ප**-නළ කාරශිල්ප ගණන් ශිල්පආදි ශිල්පය; **ආබාධ**-මධුමෙහාදිආබාධය; මධුමෙහ පීඩාකර නො වන්නෙන් උත්කෘෂ්ට යි. **ලිඞ්ග**-අනිදීඝී

1. ටැඟුල්බුදුල-සිඛවලදඹිනිස ගුලැබුදලා-බොහෝ.

නාදි හින සි. නාතිදීඝීනාදි උත්කෘෂ්ට සි. **කිලෙස**-සමීපෙලඝ මෑ හින සි. **ආපජ්ජති**-සමීපජ්ජති මෑ හිනය. සොතාපත්ති උත්කෘෂ්ට සි. **අක්කොසෙසුං**-ආක්‍රොශයෙහි; ඔට්ඨොසි ඝනාදි හින සි. පණ්ඩි තොසි ඝනාදි උකට්. **භූතෙන වාති** එස්ථ භූතෙන ජාතිආදිනා හිනං වදනෙනා කිඤ්චාපි සච්චං වදති ඔමසිතුකාමතාය පනස්ස ආපත්ති. **අභූතෙන වාති** එස්ථ උකකට්ඨෙන හිනං වදනෙනාපි කිඤ්චාපි අලිකං භණති ඔමසිතුකාමතාය පන ඉමිනා සික්ඛා පදෙන ආපත්ති. න පුරිමෙන. **ඝංකිඤ්චි**-සුඛාසුඛං; **අනාඤ්ඤාපදෙ සෙන**-ඉදුරු;

යථා තථාවෑ-පාලි ආගතානාගත යම්තම් වචනයෙකින්; **අනුපසම්පන්න** යනුයෙහි තෙපුල් දන්නා තිරිසනුදු ගත යුතු **දවකම්‍යතා** නාම **කෙළිහසාධිප්පායතා. සඞ්ඛච්ච**-උප සම්පන්නානුපසම්පන්න භෑමදෙනා සම්පයෙහි ද පාලි ආගතා නාගත වචනයෙහි ද පෙළා කී පවිති දුකුළාවතෑ ද ඝන අර්ථ සි. **අත්ථ** -පෙ- **පුරෙක්ඛාරානං**-'වණ්ඨාලොසී'ත්‍යාදිපාඨයෙහි අර්ථ කියන්නාහට ද; පාලියා අත්ථං වණ්ණෙන්තෙනා **අත්ථපුරෙක්ඛාරෝ.** ධම්ම නම් 'වණ්ඨාලෝ' ඝනාදි පාඨ මෑ සි. පාඨං වාවෙන්තෙනා ධම්ම **පුරෙක්ඛාරෝ.** අනුසිට්ඨියං ඨත්වා "ඉදානිපි වණ්ඨාලොසි, පාපං මා අකාසි, මා තමොතමපරායනෝ අහොසී"ති ආදිනා නයෙන කථෙන්තෙනා අනුසාසනිපුරෙක්ඛාරෝ. දුබ්භාසිතාපත්ති පන්තෙස්ථ වාචාචිත්තතෝ සමුට්ඨාති. 'පරම්මුඛාපි දවකම්‍යතාය වදතෝ දුබ්භා සිතමෙවා'ති ආචරියෝ.

දුතියං.

භික්ඛුපෙසුණෙය්‍යෙ-භික්ෂුප්‍රියශූන්‍ය කරණ කේලාම්තෙපුල් එළවීමෙහි; 'භික්ඛුතෝ සුත්වා භික්ඛූනා භික්ඛුස්ස උපසංහරෙ පෙසුණෙය්‍යන්ති අත්ථෝ' ඝනු අටුවා සි. **පියකම්‍යතාය වා**-අස්‍ය මහණහු තමාගේ ප්‍රියභාවය කැමැති වීමෙන් හෝ; **භෙදාධිප්පා සෙන වා**-ආක්‍රොශ කළහු හා තමා කියන කේලාම් අසනුවහු හා දෙදෙනාගේ භෙද කැමැති වීමෙන් හෝ;

වුත්තනයෙන-දශාක්‍රොශවසතුයෙන්; **අඤ්ඤාපදෙසෙන**-පර්‍යායාක්‍රොශවසතුයෙන්; වොරගණ්ඨිභෙදාදි පාලිමුකත ආක්‍රොශ සි. **පාපගරහිතාය්‍යානි** එකං අක්කොසනතං එකං ධම්මනතං දිසවා 'අහෝ නිල්ලජ්ජා, ඊදිසම්පි නාම භවනතං පුන වත්තබ්බං මඤ්ඤිස්සතී'ති කෙවලං පාපගරහිතාය.

තතියං.

අනුපසම්පන්නං- අනුපසපන්නක්ගව; **නිපිටිකඛඩ්ඩං**- පෙල ධම්; **පදං පදං වාචෙස්සාමි** කොට්ඨාසං කොට්ඨාසං කත්වා වාචෙය්‍ය; අට්ඨාගෙහි පදන්ති එකෝ ගාථාපාදෝ. අනුපදන්ති දුතියෝ පාදෝ. අක්ඛරන්ති එකමෙකමක්ඛරං. අනුබ්‍යඤ්ජනන්ති පුරිමබ්‍යඤ්ජනෙන සදිසං පච්ඡිමබ්‍යඤ්ජනං යී ගාථාතම්කදෙශනා කියේ ඝ. යං කියද්වි එකමක්ඛරං **අක්ඛරං**. අක්ඛරසමූහෝ **අනුබ්‍යඤ්ජනං**. අක්ඛක්ඛරානුබ්‍යඤ්ජනසමූහෝ **පදං**. පඨමපදං පදමෙව දුතියං **අනුපදන්ති එවමෙපත්‍ථ නානාකරණං** වෙදිතබ්බං යි චූණීණකදෙශනා සදහා කියේ යි. **සඞ්ගායන්තස්ස**-කියවා දෙන්නාහට;

අනුපසම්පන්නෙහි සද්ධිං-අනුපසපන්හු හා සමග; **එකතෝ උද්දෙසං ගහෙත්වා**-සහොච්චාරණ විසින් කියවා ගැන්මෙහි ද; **සජ්ඣායං කරොන්තෙ**-එසේ මැ හැදෑරීමෙහි ද; **තස්ස සන්තිකෙ**-ඔහු සමීපයෙහි; **උද්දෙසං ගහෙත්වා**-පෙළඹම් කියවා ගැන්මෙහි ද; **යෙභුය්‍යෙන පගුණං හොති භණන්තස්සාති** සවෙ එකගාථාය එකෝ පාදෝ න ආගච්ඡති, සෙසං ආගච්ඡති, අයං යෙභුය්‍යෙන පගුණගණ්හෝ නාම. එතෙන නයෙන සුත්තෙපි වෙදිතබ්බෝ **බලිනඤ්ඤෙ**-වරදනාතන්හි; **තං එවං භණාහි, එකතෝ භණන්තස්ස අනාපත්ති. ඛෙත්තරක්ඛනස්ස** වාති සුත්තං උවච රෙත්තස්ස **පරිසමන්තෙන පරිඝඩ්කමානස්ස**.

චතුත්ථං.

උපරි-මතුයෙහි; **සහසෙය්‍යං**-එක් වැ හෙවීම; **කප්පෙය්‍ය**-කෙරේ නම්; **සබ්බච්ඡන්නං**- සෙවිත්නව නිසි ඉෂ්ටකා ශිලා සුධා තෘණ පණ්ණාදි යමකින් හැම සොයනලද; **සබ්බ පරිච්ඡන්නෙ**-ප්‍රාකාරාදි යමකින් වටා හැම මුවහ කරණලද සෙනස්නෙහි වේවයි; **යෙභුය්‍යෙනච්ඡන්නපරිච්ඡන්නෙ වා**-බොහෝ සේ සෙවූ පවුරු ආදි බැඳි හෝ සෙනස්නෙහි; **සුබ්බාපරිසෙන වා**-පසුපෙරට ව වෙවයි; **ඡදනං අනාහච්ච**-බිම පටන් සෙවිත්නෙහි නො පැහැරැ; **දිඝඩ්ඝනක්ඛුබ්බෙධෙන**-සබ්බනතිම යෙන් වඩුයෙන් යෙළරියන් උස් වූ; **එකූපචාරෝ හොති**-එක දෙරින් වැද නික්ම හසර කරණලදුයේ වී නම්; **චතුසාලං වා**-සිවුරැස් වුව මැනැ ම ඝ. **තඤ්ච වා**-පෙරැ විසූ සෙනස්නෙහි වේවයි; **නාදිසෙ**-පාචිත්තියසෙක්‍ෂත්‍ර; **සෙන වා**-ඊයේ පෙරෙවි දු එක් වැ හොත් අනුපසපන්හු හා වේවයි; **තස්මිං නිපන්නෙ**-ඒ අනුපසපන්හු හොත්කල්හි;

අනුපසම්පන්නෙ අනුපසම්පන්නසඤ්ඤී වෙමතිකො උපසම්පන්නසඤ්ඤීති **තිකපාචිතතියං. උපඩ්ඪචම්මනපරිච්ඡන්නාදිසුති** ආදිසද්දෙන සබ්බච්ඡන්නථුල්ලහපරිච්ඡන්නෙ දුක්කටං, යෙභුය්‍යච්ඡන්නථුල්ලහපරිච්ඡන්නෙ දුක්කටං, සබ්බපරිච්ඡන්නෙ ථුල්ලකච්ඡන්නෙ දුක්කටං, යෙභුය්‍යපරිච්ඡන්නථුල්ලහච්ඡන්නෙ දුක්කටන්ති ඉමානි පාලිමුත්තකානි වත්තාරි දුක්කටානි. **සබ්බාචිච්ඡන්නසබ්බාපරිච්ඡන්නාදිසු වාති** එත්ථ ආදිසද්දෙන සබ්බපරිච්ඡන්නෙන සබ්බාචිච්ඡන්නෙන අනාපත්ති, උපඩ්ඪච්ඡන්නෙන ථුල්ලහපරිච්ඡන්නෙන අනාපත්ති, උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙන ථුල්ලහච්ඡන්නෙන අනාපත්තීති තීණි ගහිතානි. **පාචිතතියවක්ඛුසෙනාසනං** යනුයෙහි යථතින් දුස්සකුටි දු ආපත්ත්‍යඔඝ සෙනසුනි; **චතුපඤ්චදිවසෙ** යනු උපලක්ඛණ ය. සතරවන රැය ආදි කොට ඇම රැය ම හිරු අවාමට ගියතැන පවන් ය යි සේසි.

පඤ්චමං.

තදනුජානායපි යන්නෙහි අපි ශබ්දයෙන් පගෙව මහත්ත රියා යනු දැක්වූහු. **පඨමදිවසෙපි**-පළමු දවස්හි මැ, පළමු (වත) දවස් පවන් කොට ය යි සේසි. මාගම හා තුන්දවසක් එක් වැ ලැබ්මෙන් මේ සිඛයෙන් ඇවැත් ඇවද සතරවන රැ සහසෙය්‍ය කිරීමෙන් දෙසිඛයෙන් දෙඇවැත් අවද්දි යි ගත යුතු.

ඡඨං.

සබ්බසොති සුත්තෙත ව අඨකථා යඤ්ච. අභාථාතුමකදෙශනා යෙහි **වාචාපමාණ** විභක්ත්‍යන්ත වශයෙන් ගත යුතු යි. **අඨකථා ධම්මං වා**-ධර්මසඞ්ග්‍රහාරූඪ පුරාණාචාර්‍ය කථා පෙල හෝ; **විඤ්ඤූනා පුරිසෙන විඤ්ඤූකථයුතු** නො කථයුතු දන්නා ශ්‍රවණොපචාරයෙහි සිටි මිනිස් පිරිමිනියකු නැති වැ. **පුරිසවිග්ගහං ගහෙත්වා**-මිනිස් පිරිමිනිවෙස් ගෙණ; **න වමතීති** යි පවිති හැඟවූයේ යි. **දුතියානි යතෙ වුත්තලක්ඛණෙන** යන්නෙන් මනුෂ්‍යපුරුෂයා දෙලොස් රියනක් ඇතුළත සිටිබව මැ කීවා වෙත්. **පදදිගණනාය**-පූර්‍වොක්තලක්ෂණ පද අක්ෂර අනුව්‍යඤ්ජන ගණනින්;

මාතුගාමස්ස-ස්ත්‍රීමනිස් මාගමකට. **මනුස්සවිග්ගහනිරවජ්ජ නිජ්ජීවං**-මිනිස්වෙස් ඇති කිත්තරාවන්ට; **අඤ්ඤස්ස වා මාතුගාමස්ස**-හුනස්නෙහි හිඳ අනෙක් මාගමකට; **කිමත්ථියො**-කුමක්

අවී කොට ඇත්තේ ද? කිමත්ථං දීපෙති යුතැති. බණ දෙසීමෙන් හා විඥමනුෂ්‍යපුරුෂයන්හුගේ ආසන්න නො කිරීමෙන් හා වන් නෙන් කිරියාකිරියං යුහු.

සත්තමං

භූතසමිං-ඇතිකල්හි; **භික්ඛුසඞ්ඝ භික්ඛුණීසඞ්ඝ ඨපෙත්වා**-පරිනිබ්බාණකල හා පුළුවුත්කල හා ඇරැදියහැකි මහණමෙහෙණුන් තබා; **භූතාභාරවනවත්ථුසමිං**-මේ ජනමයෙහි සිඩ වූ උතුරුමිනිස් ධම් ගිහින්ව අරෙජනවත්හි; **තථාරූපෙ කාරණෙ සති**-පිරිනිවෙනකල පුළුවුත්කල ය යන කාරණයක් ඇතිකල්හි; පරිනිබ්බාණ නො වූ කල ද ඇවිටි ගන්නා ලබන්නහු විසින් උපසපන්හට කියත් වටී. එබදු කරුණක් බලා නො ඇවිටි ගණුතුදු කියා· මේ පිළිවෙත්කරුවාට වනාහි ඇවිටි නො ගත ද කියනු.

අට්ඨමං.

අභිණ්හාපත්තිකස්ස භික්ඛුනො-අභික්ඛණාපත්තික භික්ෂුවක් හට; **සංවරත්ථාය**-සංවරණය පිණිස; ඔතප් උපගනු සඳහා. **කුලානං** ච-උපාසකකුල ද; **පරිසනතං කත්වා**-පරිවෙජද කොට; **අසථාකනිකාය**-කතිකා නො කළපරිද්දෙන්; **වත්ථුනා සඩිං**-අසුවිමොවනාදි වසතුව හා සමඟ;

දුට්ඨුල්ලාය දුට්ඨුල්ලඝඤ්ඤිනො වෙමතිකස්ස අදුට්ඨුල්ලඝඤ්ඤි නො **නිකඛාවිතනියං. අනුපසම්පන්නස්ස**-හෙරණහු පිළිබඳ; **පුරිම පඤ්චසිකඛාපදවීතික්කමසඞ්ඛාතං දුට්ඨුල්ලං වා**- ශුක්‍රවිසර්ගාදි පූර්ව පඤ්චසිකඛාපදව්‍යතික්‍රමසඞ්ඛ්‍යාත දුට්ඨුල්ල නම් වූ අඛ්‍යාචාර හෝ; **ඉතරං අදුට්ඨුල්ලං වා**-අඛ්‍යාචාර ශුක්‍රවිසර්ගාදි පඤ්චශික්ෂා පදයෙන් පිටත් සෙසු අදුට්ඨුල්ල අඛ්‍යාචාර වෙවසි; **භෙරණ** පැවිද්දන් ශුක්‍රවිසර්ගාදි කළහොත් අඛ්‍යාචාරපර්‍යාපන්න බැවින් වාලුක සලිලාදි දඬුවම් කට යුතු. **අනුපසම්පන්නස්සපුරිමපඤ්චාති** එසේ **එකතො උපසන්න සාමණෙරිආදයො** සීලවන්තඋපාසකාදයෝ ව අධිප්පෙතාති වදනති. **වත්ථුමත්තං වා**- 'අහං සුක්කවිසඞ්ං ආපත්තො' යනාදි විසින් හෝ; **ආපත්තිමත්තං වා**- 'අයං පාරාජිකං ආපත්තො' යනාදි විසින් හෝ; **වුත්තලක්ඛණස්ස**-පරිජි නො අවන්; **සවත්ථුකං**-වසතු සමඟ සිටින කොට;

නවමං.

අතිරෙකවාතුමාසං ඔවස්සෝ-අධික සාරමසක් වැසි වැව; බැහැර ගැසී ඉසුනු දියෙන් තෝ තෙමී ඉදිවැ ආසින් මැ හුනු වැසි දියෙන් එක්දවසකුදු තෙත් ව සාරමසක් ඉක්මුනු ශුඛපස්රැස් මැවිරැස්. **වුත්තං**-පදභාජනියෙහි කියනලදී. **වුත්තලක්ඛණෙන**-'පංසුතෝ වා' යනාදි ලක්ෂණයෙන්; **පිඤ්ඤාසාණේ ඨිත**- අතලගල් පහණ පිට ඇලි තුබූ; දෙවෙ-පජ්ජුන්නයා; **වුට්ඨාසනෙන**- වස්නා කල්හි; **විලේඛන**-හිරි හැදීම්; **විස්සොපාපෙති** යනාදි ඛණාපෙති යන්නෙහි අර්ථ ය. යෝ හෙදනවිලේඛනපවනාදිනි කරොති සොපි ඛණතීවෙව වුචචති ඛණාපනෙපි තථා.

ඔකාසං අනියාමෙත්වා- 'ඉමං ඔකාසං ඛණ, ඉඩ පොකඩ රණිං ඛණ' යනාදි විසින් ඔකාසනියම පොකඩරණි ආවාවාදි ශබ්ද යෙන් විපස්සීාය නොවන්නෙන් මෙසේ කීමෙන් නිරැවැත යන අභිප්‍රාය ය; **කන්දං ඛණාති ආදිනි**- 'කන්දං ඛණ' යනාදීන් කණ, කොළ, සසු[1] ය අනියත කොට කීමෙන්, ඇවැත් නො වන බැවින් මෙසේ කියන්නාහට ඇවැත් නැත ද යන අර්ථ ය. **නොකණමකං වා**-ගොකුරයෙන් නැගි මැරි හෝ; **නදීතටං වා**-හෝ ගඟකදුරැළි ආදින්ගේ ඉවුරු හෝ; **නඩලවඡිනනමතතිකා පිණ්ඩං**-සඟනතැනැ නඟුලෙන් කැඩී නැගි මැටිපිඬි; **අසඤ්චිචම**-කිදිම් ය නො සිතා; **අසඤ්චිචවාති** පාසාණරුක්ඛාදීනි වා පවටෙනතස්ස කත්තරදණ්ඩෙන වා ආහචච ආනවච ගවජ්ජනතස්ස පථවි හිජ්ජති, සෝ තෙන හින්දිස්සාමීති එවං සඤ්චිචව අභිනනතතා අසඤ්චිචව භිත්තා නාම හොති. **අසතියාති** අසඤ්ඤවිතිතෝ කෙනචි සද්ධිං කිඤ්චි කථෙනෙතා පාදඛුද්ධකෙන වා කත්තරයට්ඨියා වා පථවිං විලිඛනෙතා තිථති එවං **අසතියා** විලිඛනතස්ස වා භින්දනතස්ස වා; **අජානනතස්සාති** අනෙතාගෙහෙ ඔවස්සං ජ්‍යානං පථවිං අකපපියපථවීති නජානාති කපපියපථවීති සඤ්ඤාය විකොපෙති, ඛණාමි භින්දාමි දහාමීති වා න ජානාති කෙවලං සඞ්ඛාපනත්ථාය ඛණිත්තාදීනි ථපෙති ඔසාමානභථෙ වා අගගිං පාතෙති එවං අජානනතස්ස ඛණ්ඩති නම් යහුල් ආදි ය.

දසමං.

මුසාවාදවගෙගා පඨමෝ.

භූතගාමං-වෙමින් වැඩෙමින් හෝ සිටි, වැඩ නැවැති හෝ වෘක්ෂාදීන්ගේ; **පාතව්‍යතාය**-ඡේදන භෙදනාදි කලකිරුම් නිමිත්ත කොට; **භවනති**-මුල් එරී නිල්බව් පැමිණී වෙමින් වඩිමින් සිටියහයි; **අභෙස්සනති වාති** වැඩ මහත් වැ සිටියහ යි; **ජානනති**

---

1. කුණකුරු ගස් යි-කැම.

වඩ්ඪනන්ති යනු **භවනන්ති** යන්නෙහි අර්ථ යැ. **ජානා වඩ්ඪිතා** යනු අභෙසුං යන්නෙහි අර්ථ යි. භවනන්ති අභෙසුනන්ති ත්‍රිකාලිකොයං භූතසද්දෙ. **ඍසි**-වූවන් වන්නන්ගේ සමූහය හි. වන සමූහ ය යි ද කියනු ලැබේ. ජායනන්ති ය යි සේ යි, වඩ්ඪනන්ති ය යි සේ යි; වැඩී මහත් වැ සිරියහ යි. **ගාමොති** ගාම නම්; ඍසි-ධම්මපුඤ්ජයයි හෙවත් ශුද්ධාෂ්ටකය යි. භූතානං දෙවතානං ගාමොති වා සෝ=භූතගාමෝ යි දු කියත් මැ. **භූතා එව වා ගාමෝ** යි ගාම්වචනය දිඝිගතාදියැ ගතඝබදයා සේ වනඝතාදියැ අනතඝබදයා සේ 'භූත' යන් පදයාගේ සවාර්ථයෙහි මැ වැටෙන පසඹ දැක්වූවා වෙත්.

පතිවණිත-මුල් බැහැ පිහිටි; **හරිත**-නීල; **පාතව්‍යතා**-කල කිරීම, නැසීම. **ඡෙදනභෙදනාදිහිති** ඡේදනභේදපතනඡෙදන භෙදපතනපචනපචාපනෙහි; **අසුකඛං**-ජීවත් වැ සිටි; **අතිසුඛුම තිණම්පි**-හබබිටු බදු ඉතා සියුම් තණ ද; **සාසපබීජසෙවාලම්පි**-සර්ෂපබීජමාත්‍ර සෙවෙල් ද; **උඛරණ**-දියෙන් නැගීම්.

කලිදදිසිඛනිවෙරාදි මූලබීජ ඝ. ඇසතු නුග ආදි **බන්ධබීජ ග.** උවුල්වෙළුනළාදි පුරුකෙන් හවගන්නා හෙයින් **ඵලුබීජ ඝ.** හිරිවෙරුදි **අග්ගබීජ ඝ.** මූහගමාසාදි **බීජබීජ සි.** **පත්තවටටි**-ගොබ; **අනථසඤ්ඤදිසසානි** භූතගාමෙ බීජගාමෙ අභූතගාමාබීජගාම **සඤ්ඤදිසස**; **අසඤ්චිච්ච**-ගමන් යන්නහු පය ගෙණ හෝ ඔබා යන සැරයටියෙන් හෝ තෘණපණ්ණාදි කැඩුන ද, කඩම් යන සිත් නැති වැ එසේ කඩන්නාහට ද; **අසහිසා**-අන්‍යවිහිතසමාහිත වැ හෝ අනුන් හා බැණැ බැණැ හෝ පාදුඛුඤ්ඤාදින් තෘණාදීන් කඩනුවට ද; **අසඤ්ඤිවා**-මේ භූතගාමය යි හෝ, මෙගිනි හුන මෙ දයි හෝ, මින් මෙ බිදෙයි කැපෙයි යනාදින් හෝ නො දනැ; **බීජජාතං**-වෘක්ෂාදිබීජයෙන් උපන්; මූලාදිබීජෙහි ජාතතා රුකඛාදීනි බීජජාතානීති වුත්තානි. තෙහි බීජෙහි ජාතං=බීජජාතං යි ගන්න. **යෙන යෙනවි අඟිනාති** කඨගිගොමයගිආදිසු යෙන යෙනවි; අනතමසෙ ලොහඛණ්ඩෙනපි ආදිතෙතන. **ඵුසයෙතන**-පහරන්නහු විසින්;

කපපියනන්ති වචාව-කැප යැ යි කියා මැ; කපපියං යනු යම් කවර බසෙකිනුදු කිය හැක්කැ යි කිහු මැ නෝ **වජ්ජ** බුඩියෙහි:-"කපපියනන්ති වචනං සකසකභාසායපි වත්තුං වට්ට තීනි වදනති"යි. **අටුවාසඤ්ඤායෙහි** 'වචාව කාතබබං' කිබැවින් පළමු කැප යැ යි කියා ම පසු ව ගිනි ආදිය එවියයුතු ය. පළමු

එවුව ද එ නො නහාම් ය යි සේ යි, එබු නිය ආදිය උදුරා නො ගෙණැ ම කැප යැ යනු වටී මැ යි. වත්තාති වුත්තනත්තා භික්ඛූනා කපපියං ඉවෙවව වත්තබබං; ඉතරෙන යාය කායචි භාසායාති වදනති. සඤ්ඤාති-ලොහමණ්ඩසඤ්ඤස්ස; නඛච්ඡේදන-නියකටු; බාරණ-මූවාතින්; වෙඛං වා-විදක් හෝ; ඡේදං වා-කැප්මක් හෝ; තථෙව-කැප යැ යි කියා ම; ගොමනිසාදීනං බුරු අනිඛිණා, තෙහි කතමපි අකතං හොති. හත්ථිනඛා පන බුරු න හොනති. තෙහි වට්ටති. බණ්ඩිඛ්ඛා- වෙළා බැඳැ; වලලියා යනුයෙහි වලලිය භාජනගතික බැවින් නො වටී. "තාලෙන බඛපුපඵකලාභපතාලසම්ං කතෙපි වට්ටති, තසම්ං පුපඵස්ස අත්ථිතායාති වදනති" යනු වජිරබුධි යි. ලහුතගරුකෙසු ඨානබඛනති එතං විනයලකඛණං යනු අවුවා යි.

මදිවපඤ්ඤාදිහි-විලිකුන් මිරිස්පක් හෙල දුනු සැලුනු ආදි හා දදපක් අබිජ නම් වේ. වෙන ම කැප බැවින් විලිකුන් පක් මැ කියනු. දුරුසිඵාදිය ඉදුරා කැප නො කළ ද කැප මැ වෙයි යෙත් ඇදුරෝ. නිලනඛුලෙසුපි-කැප කළ මනා තල හා මුසු සාල් හි දු; කපිඵඵලාදිනං-හිවුළු මරද තොරලුඵලාදීන්ගේ; මිඤ්ජං-මදුල; කඨාහං මුඤ්චිත්වා-වියලි හෙයින් කපාලය හැර; ඝසඤ්ච-අඹපනසාදි ගමක්; "අපපහරිතෙ ඡඩ්ඩෙඝසාමීති ඉදං භූතගාම සික්ඛාපදසස අවිකොපනත්ථං වුත්තනති ඛම්මදසාද සුත්තඨකථාය වුත්තං. තසමා හරිතෙ තවවරාදීනි ඡඩ්ඩෙතුං න වට්ටතීති ලිඛිතං" යනු ටිකා යි.

පඤ්චමං.

අඤ්ඤවාදකෙ-සඝමැද වොදුමාන වැ පුළුවුත්තා තබා අනෙකක් කිමෙහි ද; විහෙසකෙ-පුළුවුත්තා නො කියවි වැ ඇවැත් හිතීන් අඤ්ඤවාද නො කොට මහසඟුන් වෙහෙසනු සඳහා නො බැණැ හිදීමෙහි ද; ඝමඵං-වසතු ආපත්ති අතුරෙහි ගමක්; පුචඡති-කිසි ව්‍යතික්‍රමයක් දැක "ආයුඝමත! ඇවතක් අවන්හි දැ?" යි පුළුවුස්සි ද; තතො-එයින්; අඤ්ඤං වදතීති- 'කො ආපත්තො කිං ආපතොකා' යනාදීන් අනෙකක් ම කියා නු යි; අඤ්ඤෙන- 'කො ආපත්තොා' යනාදි අන්‍යවචනයෙන්; අඤ්ඤං-වොදනා කළ අන්‍යවචනය; පටිචරණසස-පරිවර්තකයට; අපෙඛාඨරණයට. විහෙසෙතීති-එසේ මැ වොදුමාන වැ මහසඟුන් වෙහෙසා නු යි; වුත්තනති පදභාජනෙ වුත්තං.

සාවසෙසං-පාරාජිකා මුත් සෙසු ඇවතව; **අනුසුඤ්ජිය මානෝ**-චොදෘමාන වූයේ; **අඤ්ඤවාති අඤ්ඤවචනං**; **තථා**-තමාගේ විප්‍රතිපත්තිප්‍රතිවේධාදක ඒ වචනයෙන්; **විකඛිපති**-විනය ධරයන් වික්ෂේප කෙරේ ද; **තෙසං**-ඔවුන් දෙදෙනාව; **විහෙසක කම්මං ච**-මේ සිඛයෙහි අනුප්‍රඥප්ති වූ විහෙසකකර්මය ද; **අනුඤ්ඤූ නං**-ඤාතිවර්ගීය කර්මවාක්‍යයෙන් වෙන වෙන අනුදන්නාලද; **තඤ්ඤං**-ඒ විවිධකර්මය;

ඛම්මිකමෙම-අඤ්ඤවාදක විහෙසක නම් වූ විවිධ කර්මය ධර්මකර්ම වූ කල්හි; **අනාරොපිතෙ**-ඔහු කෙරෙහි නොපිහිටුවූ කල්හි; **තථා කරොතෝ**-අඤ්ඤවාදකඤ්ච විහෙසකං ව කරොත්තස්ස; **අජානන්තස්ස**-නොදනෑ; **ඔලෙඤ්ඤන්ත වා**-නොබිණිය හැකි මුඛරොගාදි ගිලන් බැවින් හෝ;

සඛස්ස හණ්ඩනාදීනි වා භවිස්සන්තීති-මා මෙ කිව හොත් සඟනට භණ්ඩනකලහාදීහු වන්නාහ සි හෝ; **සියා කිරියන්ති** අඤ්ඤවාදකඤ්ඤං පටිවරන්තස්ස කිරියං හොති. **සියා අකිරියන්ති** තුණ්හීභාවෙන විහෙසෙන්තස්ස අකිරියං නොති. *

දුතියං.

උජ්ඣාපනකෙ-උපසපන්හු උපසපන්හු ලවා ලාමක කොට සිතවීමෙහි ද; **ඛිසනකෙ**-නොයෙක් උපසපනුන් සම්මුඛයේ නොගුණ පැතිරවීමෙහි ද; **ඉමං නාම කරොතීති**-සෙනසුන් පැණවීම් ආදි කරන්නේ ය සි; **තස්ස**-ඔහුට; **හිකඛූහි**-හිඤ්ඤූන් ලවා; **අව ජානාපෙන්ති**-අවමාන කරවද්ද; **අවඤ්ඤාය**-අවමාන කොට; **ලාමකතො වා**-ලාමකයෙකු වනැ සි ලාමක කොට; **යෙන ච**-යම් වචනයෙකින්; **අවණ්ණං**-ගරහා, නුගුණ; **වුත්තන්ති** පාලියං වුත්තං; ඛියන අනුප්‍රඥප්ති සි.

අසම්මතස්ස චාති-කම්මවාචාය අසම්මතස්ස; **යස්ස සඞ්ඝෝ සන්තිකෙ**-උපසම්පන්න අනුපසම්පන්න යම්කිසි සම්පයෙහි; උප සම්පන්නකලෑ සම්මත වැ හෙරණ පැවිදි වූවහු ගෙණ **සම්මතස්ස වා අනුපසම්පන්නස්ස** සි යුහු. අනුපසම්පන්නකලෑ **තෙලෙස්සමූති** නොවටී. යස්ස පන ව්‍යත්තස්ස සාමණෙරස්ස කෙවලං **සඞ්ඝස්ස**

---

* විහෙසෙ: තස්ස අකිරියාකිරියතාති විත්තාරෙ අකිරියං හොති, සික්ඛාපදත්තා සඟ වුත්තං.

වා සම්මතෙන වා භික්ඛුනා 'එවං ඉදං කම්මං කාරෙහී'ති භාරෝ කතෝ, තාදිසං සඞ්ඝස්ස අසම්මතස්ස වාති වුත්තං. **පකතියා ඡඤ්ඤදිවසෙන**-ප්‍රකෘතීන් ඡඤ්ඤදීන්;

තතියං.

මඤ්චසංඛපෙන-හැඳසටහනින්; **සඞ්ඛිපි**-මසාරකෝ බුන්දිකාබඳෝ කුළීරපාදකෝ ආහච්චපාදකෝ හි නිඝනලද චතුර්ධ සිඟලු මඤ්චය; මෙහි **මසාරක** නම් හැඳ පය විද වල **ඇවුණු** හැඳය; **බුන්දිකාබද්ධ** නම් වලින් හැඳ පය ඩහවා කළ හැඳ ය. **කුළීරපාද** නම් කකුළුවන් පා සේ පා ඇති හැඳය; **ආහච්චපාද** නම් ඇඳ වැල ම විද පා සිළු වද්දා ගැසූ පෝරු ඇඳ ආදිය යි. පුටුයෙහි ද මෙ තෙක් මැයි. **චොලෙන**-කඩින්; **ඡවිං**-වටා කොට; **නාලිසපත්ත** නම් සුඟන්ධජාතියෙකි. තමලුපතැ, කොල්ලන්කොළ යැ යෙන්. **අනෙනා**-මෙදෑතුරෙහි; **සංවෙල්ලිබන්ධං**-පෙළා දැඩි කොට බන්දෙස; **විප්පකිණ්ණං**-පුප්වා; **අවසෙසිකඤ්ඤකඤ්ඤා**-වහරේ මසැ යි සම්මත නො ලද ද; **අසඤ්ඤාදිත්තා**-නො හඟනලද ද; **ඉතරෙසු චතූසු මා සෙසු**-අනික් වසසාන සාරමසැ; **ඔවස්සහන්ත**-තෙමෙන; **මණ්ඩපෙ ච**-සාඛාමණ්ඩප පදරමණ්ඩපයෙහි ද; **සබ්බේ**-ලක්දිව්* වැනි යම් තැනෙක්හැ; **සබ්බත්ථ**-හැමතැනැ; **විඝනවලාහකා**-වාතවෙගයෙන් පහරණලද වැසිවලා ඇති වැ; **කාකාදීනං**-කපුඩුකොක්ආදීන් කදලු බැඳ; **නිබ්බවාස**-නිත්‍යවාස ඇති; **රුක්ඛමූලෙ**-රුක්යට; **කදුවිපි**-තොවස්කල් ද; **යත්ථ ච**-යම් ප්‍රදෙශයෙක්හි ද; **යදූ ච**-යම් කලෙක්හි ද; **ඉධ**-මේ සිඛයෙහි; **සංඝමෙව**-සංඝයාට ම; **න නිසිදනි**-අවුදින් කිසි විවරාදි පිරිකරක් නො තබා ද, **මා පමණයසි බලා** නො ගණ්හි දැ යි යූ තැනි. **තස්ස පළිබෝධා හොන්ති**-ඒ ඇණවූ උපසපන්හට ම භාර වේ. **තං ච බෝ ඒ පණවන ලද** මඤ්චාදිය ද; **යස්මිං නිසිදනීති සම්බන්ධෝ.** ඛීණාසවාදියෙහි ආවාසිකයන් විසින් නියොගයක් නැති වැ පැණවූයේ පකතිසඤ්ඤත නම්. **සඤ්චරාපිතත්තෙවව සඞ්ඛං ගච්ඡති**-ඇතිරිවූයේ ම යයි හිමට පැමිණේ. **අත්තනෝ පළිබෝධං විය**-තමාගේ පිරිකරක් මෙන්; **අනාපුච්ඡිබ්බා**-ඇසු නො ගෙණ; **අනිස්සාතෙබ්බා**-දක්වා නොදී; **අනිස්සාතමස්ස**-එවමාදි ඇතුළත සිව ලෙඩ්ඩුපාතයක් ඉක්මේ ද; **පාදුබාරෙන කාරෙතබ්බා** යනු බොජ්ඣංගල ලෙඩ්ඩුපාතයක් ඉක්ම සිටියෙන් කියේ යි.

---

* ලඟද්වු.

ඵලකපීඨං නාම ඵලකමයං පීඨං; අථවා ඵලකඤ්ඤේව දාරුමයං පීඨං ච; **අනොවස්සකෙ**-පබ්භාරාදි වැසි නො වස්නා තැනෙකැ; **ලඟෙනඨානා**-එල්වා; අහං උක්කඨරුක්ඛමූලිකොං උක්කඨ අබ්භොකාසිකොහි චීවරකුටිම්පි අකත්වා අසම්යෙ රුක්ඛමූලෙ වා අබ්භොකාසෙ වා පඤ්ඤපෙත්වා නිසීදිතුං වා නිපජ්ජිතුං වා න වට්ටති. **විස්සාසිකසුඛලිකෙ අනාපත්ති** යනුයෙන් නො විස්වස් පුගුලාගේ පිරිකරු දුකුළා කී වෙත්. **ඔතාපෙනස්ස**-මඤ්චාදිය අවු කවමින් සිව; බ්‍රඞ්ඝනාග **උඤාපෙන්ති**-මහලුසඟහු උඤාපනය කොට ගණිද්ද; **පළිබුදධං** හොතීති උපදුතං හොති. වළකා ගන්නා ලද්දේ වේ දැ යි යුතැති. **ආපදාසු**-ගහටක් ඇති කල්හි; **නිරපෙක්ඛතා**-අද මෑ අවුදු නඟා තබම් යන අපෙක්ෂා නැති බව ය; පණත් නො දැන තමා නො නඟනුවහව කයින් වෙයි. නො කියනුවහම වචසින් වෙයි. පණත් දැන මෙසේ මෑ නො කරණුවහව විතතඝහින ඒ දෙකින් සමුට්ඨිත වේ. ලෙඩ්ඩු පාත ඉක්ම ය යනු ක්‍රියා ය. නො නඟනු ආදිය අක්‍රියා යි.

චතුත්ථං.

සබ්බපරිච්ඡෙදෙන යි උපලක්ෂණ කොට ගෙණ සබ්බච්ඡන්නය ද ගත යුතු. **ගුත්තසෙනාසනෙ**-සබ්බච්ඡන්න වැ බහුජන සන්නිපාත නැති සෙනස්නෙහි; **පරිහරණෙෂෙව**-තමා පිළිබැඳි කොට පරිහරණයෙහිමැ; **පවිවෙකසුඛතා**-ඛඞ්ගයෙහි පවිවෙකපය; පරිහරණ නො කොට අනුභවයට භූමම්පරිහරණවසයෙනි. **සෙනාසනපරිභොගෙ කතෙ**-බුමුතුරුණු විසින් සෙනසුන් පිළිබැඳි අනුභව කිරීමෙහි ඛඞ්ගයෙහි ප්‍රතික්ඛෙප නැති. සෙනස්න පුගුල් විනමුදු සෙනස්නෙහි නියම කොට ලූ රන්කළ ආදි ද හුදු තමා පිළිබැඳි කොට වලඳන් නොම වටී. **එතඤ්ඤෙවෙව**-කාප ශය්‍යා විෂයයෙහි මේතෙක් මැ යි. **සෙසං**-දැ ඇති නිසදුන් සිවුරාදු සැගෙණ දෙතැන් තුන්තැන්හි අවුණා කළ තණ ඇතිරිය ද එසේ ම කළ හුදු වනුප්[1] ඇ පත්ඇතිරිය ද යන සෙස්ස; **වස්සෙහනා**-වසගින්; **දිසංගම්මිකො**-ලග්නා දිගව ගමනී වැ යන්නේ; **ආරාමස්ස**-විහාරයා පිළිබඳ; **පරික්ඛපං**-පවුරු ඇ පිරිබෙව්; **අපරික්කිත්තස්ස**- අපරික්ඛිපතයාගේ; **උපචාරං**- කෙළවර සෙනස්නෙන් දෙකැට පමණක් බඳ; **යථා පන**- ගල්හි පිහිටි ලෙනැ සුණුවම් කළ සෙනස්නෙහි යනාදි යම් සෙනස්නෙක්හි වත්හි; **අනාපුච්ඡාපි**- ආපුච්ඡා කොට ද නො කොට ද; දැන දැන නො පිළිවිස්ස දුකුළා වෙ සි යුතැති.

1, වනු.

උපචාරෙ-වැලැක්හි ද වූ; ඔහි **ආසන්නාය උපඨානසාලාය** වා-පිටත්හි ආසන්න අගුප්ත බොජුන්හල්හි **හෝ**; **මණ්ඩපෙ** වා-වැලැන මණ්ඩපයෙහි **හෝ**; **සන්නිපාතභූතෙ**-සන්නිපාතස්ථානවූ; **උඩරණාදිනි කත්වා**-අතුළ ශය්‍යාවන් වේයන් නො කත සේ නහා කිබිම් ඇ කොට; **ගාමන්තරං**-අන් ගමකට; **ගමනවිත්තං උප්පන්නං**-ඉන් බැහැර යෙමි යි යන සිත් උපත. උපචාරසීමා නම්, හැම සෙනසුන් ඇතුළු කොට හෝ පිරිවෙන් ආදි ඇතුළු කොට හෝ වූ පවුරු ආදි පිරිබෙව්. පිරිබෙව් නැත, මහඝගුන් වලඳන බොජුන්හල් ආදි අවසන් සෙනස්තෙන් දෙලෙඬුපාත. මෙ කිසෙයින් පිරිබෙව් හෝ දෙලේඬුපාත හෝ උපචාරසීමා ය යි දතයුතු.

පඤ්චමං.

න අඤ්ඤං-අනිකක් ප්‍රත්‍යය කොට නො වේ. මා අඤ්ඤ කොවි පවවයෙ කෙනි යි යූතැනි. **අස්ස**-ජානං යන මේ පදයා ගේ; සඞ්ඝයාගේ පාත්‍රාදි භාණ්ඩ තුබූ ගෙය රක්නා උපසම්පන්නයා **භාණ්ඩාගාරික** නම්. සූත්‍රානන්තාදි ගණ හදරවන්නෝ **ගණ වාචකාචාරිය** නම්හු. **භණ්ඩාගාරිකස්ස බහුපකාරතං ධම්ම කථිකාදිනාස්සු ගුණවිසේසතාස්සු** යූතැනි.

ධුවවාසත්තාය-නිත්‍යවාසය සඳහා; **පුබ්බං**-පළමු කොට; **වස** ගින් පමුණුවා දුන් සෙනසුන් ගෙණ වෙසෙමින් සිටියේ යි. **පවිසන්තස්ස නික්ඛමන්තස්ස වා නස්ස භික්ඛුනො** යි යොදනු; දියඬුභාජවිත්තාරො මගෙහා උපචාරෙ නාම. **උපචාරං**-සම්පත්ත; **අනුපවිසිත්වා**-(යතා)වැද; **මහල්ලකෙන**-පමණ මහත්; **යතො**-යම් පාශීවයෙකින්; **පවිසන්තස්ස**-සෙනස්තට වදනහු; **සම්බාධං**-ගහට; විහාරස්ස උපචාරෙ නාම දස්සනසවණූපචාරෙ;

ආපදාසු-පිවතැ ලඟුත් ජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරාය ඇති කල්හි;

ඡට්ඨං.

අනෙකභූමකා පාසාදා- තල සඞ්ඛ්‍යාත නොයෙක් බිමු ය යි සේ යි, මහල් ඇති; **කොඤ්ච**-දෙරටු; **චතුස්සාල**-සිවුරැස්; **ඨපෙත්වා ඨපෙත්වා**-තන්හි තන්හි සිටුව සිටුවා; **වාරගණනාය**-දෙරටුගණනින්; **අනාමසිත්වා**-නො ගෙණ; **මහාමාරං**-අන්‍ය දෙරටුව; ඉධ අග්ගිසාලාදි එව උපචාරෙ.

උපඨානසාලා-බොජුන්හල්;ආදි ශබ්දයෙන් මණ්ඩපාදි ගත්හු. **අසම්බන්ධෙසු පරිකම්මාරෙසු**- සිප්පිබද්ධපරිස්සාරයෙහි; සම්‍යක් බඳ නො වනු අසම්බන්ධවචනයෙන් කියනලදී. **නික්කඩ්ඪනෙ වා**, යන්නෙහි නික්කඩ්ඪාපනෙ යනු ශෙෂ යි. හෙවත් වා ශබ්දාර්ථ යි. **අත්තනො** පුග්ගලිකෙ **අනාපත්ති** යනු මතු වදළබාල **අත්තනො විඤ්ඤාඝිකස්ස වා සන්තකා** විහාරා යි කීමට කිම? යත්:—මෙ ම කි පාඨයට අනුලොම් වන්නෙන් කිහු. **නෙසන්ති** අත්තොවාසිකාදීනං;

සත්තමං.

උපරි අච්ඡන්නත්තලාය- මත්තෙහි පෝරු නො අතුළාවූ තලාද මතු ඇති මහල්ප්‍රාසාදය යි සේයි; **අඩ්ඪක විජ්ඣිත්වා පවෙසිත්වාදකං**-හැදවල්හිස විද පාසිළු ගන්වා සිළුමුදුනෙහි ඇණ නොගැන්වූ හැඳ **ආහච්චපාදක** නම් වේ. **මඤ්චං වා පීඨං වා** යි විතීයාන්ත වචන කොට කිහු. **අභිනිසීදිතබ්බා** යයි සේ යි. **අජ්ඣොකාසෙ ඨිත්වා**- මැඬැ යුහුසුලු වැ; **නිසීදෙය්‍ය**-හිඳී ද; **වා**-නොහොත්; **එතං**-මේ; **භූමත්ථෙ**- සප්තම්‍යර්ථයෙහි; **උපයොගවචනං**-විතීයාවචනයෙකි. එහෙයින් **මඤ්චං වා පීඨෙ වා** යි සප්තම්‍යර්ථ වූ විතීයාන්තයාගේ අර්ථ කියනු පිණිස කිහු. **තුලාහි**-තලාදින්; **තලාදයෝ** [1] යි සේයි.

නික්කපාචිත්තියං-සඞ්ඝිකෙ **සඞ්ඝිකසඤ්ඤී**, දෙමතිකො, පුග්ගලිකසඤ්ඤී යන විකල්පත්‍රයයෙහි තුන්පවිත්තෙක් වේ. **අවෙහාසකුටියාති** භූමියං කතපණ්ණසාලාදිසු අනාපත්ති. **සීසඝටාය**-හිස ගැසෙන්නා වූ වෙහාසකුටියෙහි නිසජ්ජාදිය කරන්නාහට ද; **අපරිභොගං භොති**-යම්වෙහාසකුටියකගේ යටතලය පරිභොගාර්හ නොවේ ද; **උපරිමතලං**-මතුමාල; **පදරසඤ්චිතං වා**-පෝරු අතුරණ ලද හෝ වේ ද; **ආහච්චපාදකෙ**-ඇණ නො ගැන්වූ හැඳ පුටුයෙහි සිටියේ; **කිඤ්චි ගණ්හාති වා ලුනෙතීති වා**-උඩ බැඳි කිසි වක් ගන්නේ හෝ වේ ද, උඩ බැඳි අඬකුසාදියැ යම් පිරිකරක් එල්වන්නේ හෝ වේ ද;**පමාණිකා** නම් හැඳ පාසිළු නො ගිලිහෙන පිණිස පිටසැ හොවා ගසන ඇණ යි. **සාදසිඤානං**-මඤ්චපාදයිඤියන්ගේ;

අට්ඨමං.

පිණ්ඩඛාතාවසාන සාමණෙනා-දෙරුබියලි පළල පමණ දෙරබා අඩියෙස් අධික කොට; **අණ්ඩකෙ** නම්, උඹෙළිය යෙත්. **සඞ්ඝ වාටස්ස මාරඛන්ධනස්ස**-දෙරපෝරු සහිත මාරබන්ධනයාගේ;

---

1. තුලාමාදී.

නොහොත්, **සකවාටස්ස වාරබන්ධනස්ස**-උඩෙළිපතඝනිතවූ දෙර පෝරුයෙන් දෙරබාව; **නිච්චලභාවත්ථාය**- නිශ්චලභාවය පිණිස; **විවරණකාලෙ**-විවෘත කරණ කාලයෙහි; **ලහුපරිවත්තිකං කවාටං**-මදක් විවෘත කරණලද දෙර; **හිත්තිං ආහනන්ති**- හිත්තිය පහරණේ ය යි සේ සි, ගැසෙයි; **වාරබන්ධං ආහනන්ති**- දෙරබාව ගැසෙයි; **තෙන ආහනනෙන**- ඒ පැහැරුමෙන්; **අඝහලඤ්ජනාය**-යන්කෙහි අගහලනම් අගුලු ය. මෙතැන අගහලය හා සකවාරිබ්බයෙන් තත්සඝනිත දෙරපෝරුයෙන් යුත්දෙරබාව කී බැවින් දෙරබාව නිශ්චල වන පිණිස ය යන අර්ථ සි. **තත්ථ**-ඒ 'යාව වාරකොසා අඝහලඤ්ජනාය' යනාදියෙහි; **යාව වාරකොසා**-වාර කොසය දක්වා; **අඝහලඤ්ජනාය**- සකවාව වාරබන්ධනය නිශ්චල වනු පිණිස; පුනපපුන **ලිම්පිතබ්බා ලෙපාපෙතබ්බා** යන; **එව මත්ථෝ දට්ඨබ්බා**-පාඨසෙස ය යි සේසි; **අධිකාරතෝ**- ප්‍රස්තාව හෙයින්; ආලොකා සඤ්ඤිනි පිධෙතීති= **ආලොකසඤ්ඤි**. වාතං පිවතීති=**වානපානං**; ආලොකසඤ්ඤිවාතපානකවාටියන්ගේ, **පරිහරණත්ථාය**-සිදුරුබය පිණිස; **මනුස්සානං පරියාගච්ඡනති**- පරියාගං යන්නෙහි; **පරියාගං වුච්චති පරිභෝගෝ**- පරියාග යි පරිභෝග කියනු ලැබේ. **අධිට්ඨාතබ්බං**- විධාන කට යුතු සි. **යස්මිං ඛෙත්තෙ වුත්තං**- යම් ක්ෂේත්‍රයෙක්හි වපුරණලද්දේ; **නාව න සම්පජ්ජති**-තව නො හැප්සෙ ද නොහොත් යම්තාක් නො හැප්ඹිනි ද; **අපපහරිතෙ** යන මේ පාලියෙහි වචනය මදක් හැප්සුනේ ද අපපහරිත ය යි නො ගතයුතු. අපපිච්ඡා යනාදියෙහි මෙන් සුළුප්‍රකාරයෙන් නො හැප්සුනේ ම අපපහරිත ය යි දතයුතු. **වස්ස පන පතිතෙ**- වැසි වටකල්හි වනාහි; **සම්පජ්ජිස්සතී**- හැප්සේ ද; **අධිට්ඨහනෙනා**- විධාන කරන්නේ; **පිඹිවංසස්ස වා**- වංසෙලපාශ්‍රියෙහි හෝ; **කුටාගාරථූපිකාය වා**-කුළුගෙයි කැරැල්ලෙහි හෝ; **පස්සෙ**-පාශ්‍රියෙහි හෝ; **ජනමුඛවට්ටියනෙතන**- සෙවෙනි කෙළවරින් බලන්නාහට හෙවත් සෙනන් කණින්, සෙතන්කෙළවරින්, අන්තාමුඛවිවිනැයි සේසි. **මඟෙඝන ඡාදිය මානෙ**-තිණණං මහානං උපරි ය යි යොදනු. නිම්බකොසයෙහි පවන් වසල දක්වා මඟසණ්ඨානයෙ ඡාදනමාඝීයෙන් සෙවීම් නම් වේ. මාඝී ගන්නාකල එකකු අත ඇවා සොයන පමණක් ගතයුතු. මෙහි, **මඟෙඝන ඡාදියමානෙ**-යට සිට උඩ බලා මහින් සොයනකල්හි; මඟෙඝන ඡාදනං ඉඤ්ඤකසිලාසුධාසු ලබ්භති. තිණණං මඝානං **පරියාඝෙන**-සෙවෙනිමාඝීයන් තුන්දෙනෙකුන්ගේ පරිභෝගයෙන්; මෙහි විපරියයෙන් සෙවීම් නම් නිම්බ

කොසය යි කියනලද සෙවෙනිකෙළවර පටන් සිසාරවා සෙවීම මැ යි. 'ඉඬකානි ඡදනොපලා' යනු ටීකා යි. **තිණමුට්ඨිගණනාය** ච-තණකැරලිගණනින් ද;

අතිරෙකවත්තිපරියායෙ අතිරෙකඝඤ්ඤිනො උනඝඤ්ඤිනො වෙමතිකඝ්ස ච **තිඛපාචිත්තියං. සෙතවණ්ණාදිකර** ණෙති සෙතවණ්ණකාලවණ්ණාදිමනෙකකත්තුම්පි කාතුං ලබහති. **තිණකුටිකාසු**-තණකුටියෙහි ද; ඉහි සෙවෙනි ද බිත්ති ද **තණ**යෙන් කළ කුටිකා **තිණකුටිකා** නම් වේ. **තණ** පණ්ණවඡදනකුටිකා ය යි මැ ගන්නේ.

නවමං.

සපපාණකං එකනාති-මේ ජලය සප්‍රාණ ය යි; **තත්ථ**-ඒ සිඤ්චනය සිඤ්චාපනය යන දෙක්හි; මෙහි සිඤ්චනය නම් වත්කිරීම යි. **මාතිකං**-දිය පවත්නා ඇල; **සමමුඛං**[1] **කරොති**-දිය පැවැත්වියැටි දසව අභිමුඛ කෙරේ ද; **දිවසම්පි**-දවසක් මුළුල්ලේ ද; **සඤ්ඤතො**-වැහේ ද; **අසඤ්ඤතො නෙනනඝ්ස**-අනික් දිගකින් ගෙණ යන්නාහට; **ඉදං ව ඝං එවං පකඛිපමානෙ පරියාදානං ගච්ඡති** යන්නෙහි, **ඉදං ච**-මේ ආපත්ති වෙ යි යන වචනය ද; **එවං පකඛිපමානෙ**-මෙසේ බහා ලනලදකල්හි; **ඝං**-යම් ජලයෙක්; **පරියාදානං ගච්ඡති**-ක්ෂය වීමට යේ ද; **ආවිලං හොති**-කැලඹේ ද; **තාදිසං සන්ධාය වුත්තං** යි යොදනු. **න මහා උදකං**-මහාජලය සඳහා කියනලද්දේ නො වේ.

උභොසු ච වෙමතිකඝ්ස-සපපාණක අපපාණක යන දෙක්හි ද විමති ඇත්තාහට; පණුවන් නො නස්නා සේ ගන්නා දිය දියෙහි මැඩ නැවද දිගැ තණපණිදිය එවුන ද[2] අඤ්චිවව කළා නම් වේ. සිහි නැති වැ කෙළේ අසතියෙන් කළා නම් වේ. **අජානනඝ්ස**-පණුවන් ඇති බව නො දැනැ කළාහට; **තං ච උදකං තාදිසංමව**-ඒ ජලය ද ක්ෂය වන ජලයක් බව ය, **ගෙවෙන** බව ය. වධකචිත්තය ඇත, සපපාණකවග **පළමුවන** සිඛයට විෂය වන්නෙන් එයින් තොර කරණු පිණිස **විනා වධකචිත්තෙන** යි සූහු. **වධකචිත්තං විනා** යන්නෙන් **පණාණතතිවජ්ජං** කිහු.

දසමං.

භූතගාමවග්ගො දුතියො.

---

1. පමුඛං-සඞ්ඛාවිතරණී. 2. වධකචෙතනාය-සඞ්ඛාවිතරණී.

2. පණුවන් නො නස්නාසේ ගන්වා දියෙහි මැඩ නාඕවදනාදිය වැද තණපණිදිය එවුනු-ඇතම්.

අඤ්ඤතරඤ්ඤතරායඤ්ඤ භික්ඛුනෝ- "සීලවා හොති" යනාදි වූ අඤ්ඤතරයෙන් සමන්විත භික්ෂුවක්හට **සම්මුඛයන්** විසින් ඤත්තිවතුත්ථකම්මයෙන්, **යා භික්ඛුනොවාදකසම්මුති අනුඤ්ඤාතා** යි යොදනු. **සම්බහුලා-** දෙතුන්දෙනෙකුන් හෝ; **ඔසාරෙණෙනා-**අධ්‍ය ගරුධම්මයෙන් අවවාදවසයෙන් කියන්නේ; **ඔවදෙය්‍ය-** අධ්‍යගරුධම්මපාඨොචචාරණාඛ්‍ය අවවාද කරන්නා නම් වෙයි සේ යි.

භික්ඛුනිඤ්ච උපසම්පන්නමත්තං වා-භික්ෂුණීන් කෙරෙහි උපසම්පන්නමාත්‍රාව හෝ; මෙහින් එකතොපසම්පන්නාව ගෙණ කිහු. **නිකඛාචිතනියනති** අධම්මකමෙම අධම්මකම්මසඤ්ඤී වගහං භික්ඛුනීසඞ්ඝං වගහසඤ්ඤී ඔවදති, වෙමතිකො ඔවදති, සමගහ සඤ්ඤී ඔවදති, ආපත්ති පාචිත්තියස්ස යි අධම්මකම්මයෙහි අධම්ම කම්මසංඥි පක්ෂයෙහි වදුළ තුන් පවිත්තෙක් වෙයි. **තථා වෙමතිකස්ස**-එසේ මැ විමති ඇත්තාහට තුන්පවිතියෙක්වේ. **එ ද මෙසේ** දතයුතු. අධම්මකමෙම වෙමතිකො වගහං භික්ඛුනීසඞ්ඝං වගහ සඤ්ඤී ඔවදති, වෙමතිකො ඔවදති, සමගහසඤ්ඤී ඔවදති, ආපත්ති පාචිත්තියස්ස යි අධම්මකම්මපක්ෂයෙහි මැ විමතිවිවරණයෙහි පවිති තුණෙක් වේ. **ධම්මකම්මසඤ්ඤිනො වානි-**ධර්‍මකර්‍මසංඥි හට ද තුන් පවිත්තෙක් වේ. හෙ මෙසෙසින් දතයුතු. **අධම්මකමෙම** ධම්මකම්මසඤ්ඤී වගහං භික්ඛුනීසඞ්ඝං වගහසඤ්ඤී ඔවදති, වෙම තිකො ඔවදති, සමගහසඤ්ඤී ඔවදති, ආපත්ති පාචිත්තියස්ස යි තුන් පවිති වෙයි කියා මෙසේ තව පවිතියෙකි. මෙහි කම්ම **නම්** භික්ඛුනොවාදකසම්මුති කර්‍මයයි දත යුතු. **සම්මෙහසි භික්ඛුනී සඞ්ඝං නවාති-**එත්ථාපි අධම්මකමෙම අධම්මකම්මසඤ්ඤී සමගහං භික්ඛුනීසඞ්ඝං වගහසඤ්ඤී ඔවදති, වෙමතිකො ඔවදති, සමගහ සඤ්ඤී ඔවදති යි කියා සව කී ක්‍රමයෙන් නවයෙකැ යි මෙසේ අට ලොසෙක් වේ. **සමගහං මහස්‍යාති, අස්‍යා-**ආර්‍යයෙනි යි කෙසේ, සවාමිනි; **සමගහං මහාති-**සමගහයම්හ යි; **වුත්තෙන-**කියන්නේ; **අඤ්ඤං ධම්මං-**අනට ගරුධම්මයෙන් පිටත් අනෙක් ධර්‍මයක් කියන්නා හට ද; **අනිස්‍යානෙච්ඡා** යනු "වත්තන්ති භගිනියො අධ්‍ය ගරු ධම්මා" යි පිළිවිස "වත්තන්ති" යි කිකලැ "එසො භගිනි ඔවාදෙ"යි නො කියා අවවාදපිණිස නො කොට ය යුතැනි. **නීයාතෙතබ්බොති** අපෙතබ්බා යනු අටුවා යි. **අඤ්ඤරුධම්මපාළිඋද්දෙසං දෙති-** අනට ගරුධම්මපාළිය කියවා දේ ද; **පරිපුච්ඡං දෙති-**එහි අර්‍ථ කියා ද; **ඔසාරෙහස්‍යානි වුච්චමානෙ-**ආර්‍යයෙනි, ගරුධම්ම කියව යි ආරාධනා කරණකල්හි; **ඔසාරෙති-**කියා ද; **පඤ්ඤං**

සුඤ්ඤා කුලේති-ගරුධම්මනිශ්ශ්‍රිත වූ හෝ සඤ්ඤාදිනිශ්ශ්‍රිතවූ හෝ ප්‍රශ්නය භික්ෂුනිය විසින් විවාරණලද්දේ කියා ද; **අඤ්ඤස්සත්ථාය භණති**-භික්ෂුසාමණේරාදි අනෙකක්හු පිණිස බෙණේ ද; **පරිපුණ්ණූපසම්පන්නතා**-උභතෝපසම්පන්න බව;

පඨමං.

තික්ඛපාචිත්තියන්ති අට්ඨගතඤ්ඤත්, වෙමතිකෝ, අනට්ඨගත ඤත්තීති චිකප්පත්තයෙ; **එකතෝපසම්පන්නන්ති** භික්ෂුනී සඞ්ඝ උපසම්පන්නං; භික්ෂුසඞ්ඝ උපසම්පන්නමපන ඔවදතෝ පාචිත්තියමෙවාති අඤ්ඨකථාය වුත්තං. **උද්දෙසාදිනයෙන අනාපත්තී**-උද්දෙසං දෙති, පරිපුච්ඡං දෙති යනාදි නයින් අනාපත්ති යි.

දුතියං.

භික්ඛුනියා-භික්ෂුණිය විසින්; **එකරත්තිං වසනට්ඨානම්පි**-එකරැයකුදු වසනලද්දා වූ ස්ථානය භික්ඛුනූපස්සය නම් වෙයි සේයි. **මෙ පාචිත්තියානි**-පළමු සිඛයෙන් හා මෙ සිඛයෙන් හා පවිතිහු දෙදෙනෙක් වෙත්. **තීණි හොන්ති**-පළමු වන දෙ වන තුන්වන සිඛයෙන් තුන් පවිති කෙණෙක් වෙත්, **සම්මන්නනා හි**-සම්මත කෙසින් වනාහි; **ගරුධම්මොවාදමූලකං**-අෂ්ටගරුධම්ම යෙන් කරණ අවවාදය මූල් කොට ඇති; **පාචිත්තියං අස්ස නත්ථි යි** යොදනු.

තික්ඛපාචිත්තියන්ති "උපසම්පන්නාය උපසම්පන්නසඤ්ඤී, වෙමතිකො, අනුපසම්පන්නසඤ්ඤී භික්ඛුනූපස්සයං උපසඞ්කමිත්වා අඤ්ඤත්‍රසමයා ඔවදති, ආපත්ති පාචිත්තියස්සා"ති වදළ තුන් පවිති වේ. **යෙන කෙනචි**-එකතෝපසම්පන්නාවම අෂ්ටගරුධම්මයෙන් වෙවයි අනෙකකින් වෙවයි අවවාද කරන්නාහට දුකකට යි. **ඉතරත්ති**-උභතෝපසම්පන්නං. **අඤ්ඤත්‍ර ධම්මෙන**-අෂ්ටගරු ධර්මය හැර අනෙක් ධර්මයෙකින්; **සමයෙ**-හිලන්කල්හි භික්ඛුනූ පස්සය එළඹ අෂ්ටගරුධම්මයෙන් අවවාද කරත් අනාපත්ති යි. **උද්දෙසාදිනයෙන**-පෙළ අටුවා කියවා දීම් වශයෙන්;

තතියං.

චීවරාදිනං යන්නෙහි ආදි ශබ්දයෙන් පිණ්ඩපාතාදි තුන්පසය ද සක්කාරගරුකාරාදීහු ද ගැණෙත්. **අඤ්ඤතර හෙතු**-එක්තරා එකක් හෙතු කොට; **භික්ඛුනි**-භික්ඛු යන්

කෙහි; **සම්මතා භික්ඛූ**-ඤත්තිචතුත්ථකම්මයෙන් භික්ඛුනොවාදක සම්මුතිය ලද භික්ෂූහු; **ඉධාධිප්පෙතා**-මේ ශික්ෂාපදයෙහි අභිමත යෝ යි. **එවරූපෙ** භික්ඛූ-මෙවනු භික්ෂූන්ව; **අවණ්ණකාමතාය-නුගුණ** කැමැති බැවිනැ යි සේසි, අයස කැමැති බැවිනැ යි සේ යි, ආමිෂය හෙතු කොට ගෙණ භික්ෂුණීන්ව අවවාද කෙරෙති හි මෙසේ කියන්නාහට;

ඛම්මකම්මෙ භික්ඛපාචිත්තියං- "ධම්මකම්මෙ ධම්මකම්ම සඤ්ඤී, වෙමතිකො, අධම්මකම්මසඤ්ඤී එවං ඔවදති ආපත්ති පාචිත්තියස්ස" යි වදුල භික්ඛපාචිත්තිය වේ. මෙහි කම්ම නම් යථොක්ත භික්ඛුනොවාදකසම්මුතිකම්මය මැ යි. **සම්මතං වා අසම්මතං වා අනුපසම්පන්නං වාති** යොජනා. **අසම්මතං වා**-අසම්මත භික්ඛුවක්හට ද; **තත්ථ**-ඒ සම්මත අසම්මත දෙක්හි; **භික්ඛූ**-යමෙක්; **භික්ඛුනාලෙ සම්මුතිං ලභිත්වා**-උපසම්පන්න කාලයෙහි භික්ඛුනොවාදකසම්මුතිය ලදින්; **පකතියා**-සවභාව යෙන්; **චීවරාදිහෙතු ඔවදනං පන**-චීවරාදිප්‍රත්‍යය හෙතු කොට ගෙණ **අවවාද** කරන්නාහට වනාහි; **අනාමිසනාතරතා**-චීවරාදි ආමිෂාධ්‍යාශයක් නැතිබව ය.

චතුත්ථං.

අඤ්ඤතරං - නාමඝොත්‍රයෙන් අප්‍රසිඛ භික්ෂුවක්හු; **තත්ථ හි**-ඒ විවරපටිග්ගහණසිඛයෙහි; **භික්ඛූ පටිග්ගාහකො**-භික්ෂුණිය විසින් දෙන්නාවූ සිවුර පිළිගන්නා හෙයින් භික්ෂු තෙම ප්‍රතිග්‍රාහක ය. **ඉධ**- මේ සිඛාපදයෙහි; **භික්ඛුනීති**-භික්ෂුණී කොමෝ ප්‍රතිග්‍රාහක යි.

පඤ්චමං.

තස්ස-ඒ සිඛාපදය පිණිස නියොග කරන්නාවූ ආණාපකයා හට; **ආරපථෙ ආරපථෙ**-සුවිමාගීහයෙහි මාගීහයෙහි; හිදිමලින් **මලෑ** යයි සේයි. මෙහි හිදිනවුව පුරුසියක් විටක් හැස් නහා ඇද්ද එක් එක් ආරපථයෙක් නම් වෙ යි දත යුතු. **එකවාචාය**-'චීවරෙ ඨං කත්ත බබං තං සඛබං තව භාරෙ' යන මේ එක වචනයෙන්; **සඛහුලානි**-බොහෝ ද වූ ආපත්තීහු, **ආණාපකස්ස හොන්තීති සම්බන්ධො.**

භික්ඛපාචිත්තියං- "අඤ්ඤාතිකාය අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤී, වෙමතිකො, ඤාතිකසඤ්ඤී චීවරං සිඛාති වා සිඛාපෙති වා ආපත්ති පාචිත්තියස්ස" යි වදුළ පාචිත්තියත්‍රය වේ. **එවිකාදීනි** උපාහත්ථවිකාදි; **වුත්තලක්ඛණං සිඛාපනං වාති** ආරපථෙ ආරපථෙ සිඛාපනං.

ඡට්ඨං.

සංවිදහිත්වා ගමනකාලෙ-අද යම්හ, හෙට යම්හයි යනාදීන් එක් වැ බැණ ගෙණ යන කල්හි; **සංඝිකානං කත්වානි අපෙථා**-කාලමගාවාරාදීන් සලකුණු කොට යන අර්ථ යි 'අජ්ජ වා හෙට වා පරෙ වා ගවජිමාති සංවිදහිත්වා' යනු පාඨ යි. **එකං අද්ධානං ගණිමං වා**-අද්ධාන ය යි කියනලද එක් මාගීගයකට හෝ; **එකෙනා අද්ධානගමනෙන වා**-එක් වැ අද්ධානමාගීගයට හෝ; **පැමිණ** යන්නාහට ගාම්පවාරොක්කමනයෙන් ද අඩියොජනාති ක්‍රමයෙන් ද පාචිත්තිය වේ යනු සම්බන්ධ යි. **සත්තභමනියො**-සත් වාරයන් හා කැටි වැ මිස නො යා හැකි මහ යි සත්තභමනිය නම්. **සෙසං** යන්නෙන් සාඝඛකසම්මතාදි ගත්හ. මෙහි සොරුන් හොත්තැන් හුන්තැන් සිටිතැන් කෑතැන් පූතැන් පැණෙන මහ සාඝඛක නම්. සොරුන් විසින් කෙවුවන් මැරුවන් පහළවුන් වොළඟ් ගන්නාලද්දවුන් ද පැණෙන මහ සපපටිභය නම්. **නපථාති** අකපපියභූමිය; **අනතරාරාමං**-ඇතුළු අරම ද; **ආසන සාලා** නම් විහාරපරියන්තයෙහි ද ග්‍රාමමධ්‍යයෙහි ද සඛසභා වල දන පිණිස කරණලද්දේ යි. **තිත්ථියසෙසසාසඛාති**-තිත්ථකා රාමය ද යන මේ සතර; **ඨපෙථා**-තබා; **සෙසා**-සෙස්ස; **අකපපිය භූමි** නම්. **නපථ ඨථා**-ඒ අකපපියභූමියෙහි සිට; **වාරවිසඛෙක නං පන**-නික්මෙම්හ යි කී දෙර තබා අනෙක් දෙරකින් යාමෙන් වාරවිසඛෙකතය ද; **මගගවිසඛෙකනං වා**- එසේ මැ මාගීග විසඛෙකතය ද; **කත්වාපි**- කොට ද; **ඨපිතං උපචාරං සාව න ඔකකමති නාව අනාසනති** යි යොදනු. **අඛසාජනාතික්කමෙන පාචිත්තියනති** යොජනා.

තිකපාචිත්තියනති සංවිදහිතෙ සංවිදහිතසඤ්ඤිනො, වෙමතිකසස, අසංවිදහිතසඤ්ඤිනො යි පාචිත්තියත්‍රය වේ. **යො ච**-යම් භික්ෂුවක්; **භික්ඛුනියා අසංවිදහනතියාපි**- භික්ෂුණිය සලකුණු නො කරවා ද; **ඛෙවලං**-හුදෙක්; **අත්තනාව**-තෙමේ මැ; **සංවිදහති**-සලකුණු කෙරේ ද; **සමයෙ**- සත්තභමනියාදිකාලයෙහි; **විසංඛෙතෙන වා**- කාලවිසංකෙතයෙන් වෙවයි; **ආපදසු** යන්නෙහි රට බුන්කල ජනයන් පලනාකලි. **මඤඤපවිත්තති**-මාගීගයට ප්‍රාප්ත වීම ය; **අවිසංඛෙතං**-කාලඅවිසඛෙකතය;

සත්තමං.

කිලාසුරෙකඛාරෙ යන්නෙහි ලොකාසවාද මෛත්‍රිසංසත්‍රව වශයෙන් හෙවත් ලොකාසවාදමෛථුනසංසත්‍රව වශයෙන් නැගී කෙළනා සිත් පෙරදැරි කොට; **සංවිදහිත්වා** ය යි සේ යි; **අභිරුහනකාලෙ**-නැඟෙනකල්හි; **සඛිකනං කත්වානි අපෙථා**-සලකුණු කොට ය යන අර්ථයි. **උඛගාමිනිනති** යන්නෙහි, **කිලාවසෙන**-ලොකාසවාද කෙළීවසයෙන්; **නදියා**-නදියගේ; **උඛං**

ය සි සේ සි, **පටිසොතං**-උඩුගඟට; **ගච්ඡන්තිං**-යන්නා වූ; **නාවං අභිරුහෙය්‍ය** යනු අධ්‍යාහාර කොට යොදනු. **අඩ්ඩාගාමිනිනති** යන්නෙහි, **නඑව**-එසේ මැ කීළාවසයෙන්; **අඩ්ඩා** ය සි සේ සි; **අනුසොතං**-යටගඟට; **ගච්ඡන්තිං**-යන්නා වූ; **නාවං අභිරුහෙය්‍ය** සි එසේ මැ අධ්‍යාහාර කොට යොදනු. **තිත්ථපටිපාදනත්ථං**-තොටට පමුණුවනු පිණිස; **උඩං වා**-උඩුගඟට හෝ; **අඩ්ඩා වා**-යටගඟට හෝ; **යං පන නාවං හරන්ති**-යම් නැවක් නෙණ යෙද්ද; **එත්ථ**-එහි හිඳ යන්නාහට; **අනාපත්ති**-නිරුවැති. **අඤ්ඤත්‍ර -පෙ-වචනං**-අඤ්ඤත්‍ර තිරියං තරණාය යනු විතියාසීයෙහි පඤ්චමීවචනයෙකි **යා තිරියං තරණා**-යම් නැවක් තොමෝ නොවට යේ ද; **නං ඨපෙත්වා** සි **අත්ථෝ**-ඒ තබා යන අර්ථ සි. **සනාමකනිරපක්ඛෙන**-ගම් සහිත තදිපෘථිවයෙන්; **ගාමනහර ගණනාය**-ගම්හිමින්, පාචිත්තිය වෙයි යොදනු. **අගාමක-පෙ-පාචිත්තියං**-ගම් නැත්තා වූ තිරපෘථිවයෙන් ද යොදනක් පලල ඇත්තා වූ නදීමධ්‍යයෙන් යතකල්හි අඩියොජනගණනායෙන් ද පාචිත්තිය වේ.

අෂ්ටමං.

භික්ඛුනියා-භික්ෂුණිය විසින් සපයනලද්දේ; **තඤ්ඤ**-ඒ භික්ෂුහුගේ; නෙව **ඤාතකපවාරිතානං ගිහීනං සන්තිකෙ**-නො නෑ නො පැවරූ ගිහින් කෙරෙහි ද; **නාත්තනෝ ඤාතකපවාරිතානං**-තමාගේ නො නෑ නො පැවරූ; **ගිහීනං සන්තිකෙ**-ගිහින් කෙරෙහි ද; **නිප්ඵාදිතං** ය සි සේසි, **ලබ්බං** සන්තති **අත්ථෝ**-ලැබිය යුතු කොට කරණලද යන අර්ථ සි. **සමාරබං** සි සේසි, **පටියාදිතඤ්ඤ**-සපයන ලද්දහව; **එතං නාමං**-මෙ නමෙකි. **ගිහීනං**-ගිහින්ගේ; **සමාරම්භෙ**-සම්පාදනය: **ගිහිසමාරම්භෙ**-ගිහිසමාරම්භ නම් වේ. **භික්ඛුනියා**-භික්ෂුණිය විසින්; **පරිපාචනෙ**-සැපසීමකට; **පුබ්බ** ය සි සේ සි, **පඨමතරංයෙව**-පළමු කොට මැ; **සං-භික්ඛූනං-පෙ-භත්තං**-භික්ෂූන් පිණිස ගිහින් සම්පාදිත වූ යම් භක්තයෙක් ඇද්ද; **නං ඨපෙත්වා** සි යොදනු. **තඤ්ච බො**-ඒ පාචිත්තිය ද;

උභඤ්ඤ-පරිපාචිත අපරිපාචිත දෙක්හි;

නවමං.

උපරි-මත්තෙහි; **උපනන්දස්ස**-උපනන්දයාගේ; **චතුපඤ්ඤාසකඛා පදෙන ච**-අවචලකවර්ගයෙහි චතුර්පඤ්ඤාසඛපදය හා ද; **ඒකපරිවෙජදං**-අර්ථ හෙයින් සම සි.

දසමං.

ඔවාදවග්ගො නවමෝ.

එකොකි යන්නෙහි, **එකදෙවඝිකො**-එකදවසෙක යන අර්ථයි. උපාසකයන් විසින් එකදවසක් මෑ වැලඳිය යුතු ය යි පණවනලද ආහාරය යි සේයි. **ආවසථපිණ්ඩොකි** යන්නෙහි, **ඉමෙසං වා**-මේ පාෂණ්ඩයන්ට ය යි හෝ; **එතකානං වා**-මෙතෙක් පාෂණ්ඩයන්ට ය යි හෝ; **එකං පාසණ්ඩං වා**-එක් සමයා නතරයකට ය යි හෝ; **එතකමෙව වාති**-මෙතෙක් සාලේ බත් දිය යුත්තේ ය යි; **එවං**-මෙසේ; **භත්තං වා**-ආහාරයක් හෝ; **අනොදිසස**-නො උදෙසා නියම නොකොට; **පඤ්ඤත්තං හොජනං**-පණවනලද්දුවූ පඤ්චවිධභොජනයෙන් එක්තරා එක්භොජනයෙක් ආවසථපිණ්ඩ නම්. **එකනො හුත්වා**-එක් වැ බැණ ගෙණ; **අජ්ජ එකඝරේ**-අද එක් තැනැකැ දී දෙම්හ; **සෙව එකඝරේනති**-සෙව එක් තැනැකැ දී දෙම්හ යි; **එවං අනියතඨානෙ වා**-මේසේ අනියතසථානයෙහි හෝ නියතසථානයෙහි හෝ; **පඤ්ඤත්තොනා**-පණවනලද්දුවූ ආහාරය එක් දවසක් මෑ භුඤ්ජිතබබ ය යි සේ යි; **තෙසං සන්තකසස**-ඒ උපාසකවරුන් සතු ආහාරය;

අනුවසිත්වා-නැවත එහි ලැගැ ලැගැ; **ගිලානසස**-අගිලාන සඤ්ඤු ඇත්තාවූ ගිලන්හට ද; **යො ච ඝකිං වා භුඤ්ජති**-යම් භික්ෂුවෙක් එක්දවසක් වලඳ ද; **ඝවජ්ජනතා වා**-යන්නේ ගම්කෙයින් නැවත එයින් මෑ වලඳ ද; **අනනරමඝෙන එකදිවසං**-අතරමඟ එක් දවසක් ඔහු ම සන්තකය ආගන්තුක වැ වලඳන්නාහට ද; **ගන ඨානෙ එකදිවසං**-ගියතැනැ එක් දවසක් ඔහු ම සන්තකය ආගන්තුකයෙයින් වලඳ ද; **පවොඝවජ්ජනොපි**-නැවත ඒ මාගී යෙහි එන්නේ ද; **ඝාවදත්ථං**-කුක්ෂිපූරණය වන පරිද්දෙන්; **න පඤ්ඤත්තං**-උපාසකයා විසින් සම්මත නො කරණලද ආහාරය ද; **පඤ්ච භොජනානි ඨපෙත්වා**-පඤ්චප්‍රකාර භොජනය තබා.

පඨමං.

දුතියෙ-දෙවෙනි ශික්ෂාපදයෙහි; **ගණභොජනෙ** යන්නෙහි, **ගණසස භොජනං=ගණභොජනං**; **තසමිං ගණභොජනෙ**. ඒ ගණභොජනය නිමිත්ත කොට ගෙණ පාචිත්තිය වෙයි සේයි. **තෙසං-පෙ-අත්ථො**-නිමන්ත්‍රණයෙන් හෝ ඒකාඝාතියෙන් හෝ ඔදනාදි වූ පස් භොජනයන් අතුරෙන් අඤ්ඤතරභොජනයක්; **තෙහි ලද්ධෙ**-ඒ භික්ෂූන් ලද කල්හි; ඒ භොජන ගණභොජන නම යන අර්ථ යි. **කොචි**-කිසි උපාසකයෙක්; **යෙන කෙනචි**-යම් කිසි; **වෙවචනෙන වා**-ඔදනයට භත්තය අනනය ආහාර ය යනාදි පරියායවචනයෙකින් හෝ; මේ පඤ්චවිධභොජනයෑ සඞ්කීර්ණනාමය

අකප්පිය ය. භික්ෂා ගත මැනව, මාගෙන් **ව්‍යඤ්ජන** ගත මැනව යනු ද නම් කැපයට. **භාසනන්තරෙන වා**-මගධ වචනයෙන් පිටත් සිංහල දම්ලාදි වචනාන්තරයෙකින් වෙවසි; **තෙ**-ඒ භික්ෂූහු; **එවං**-මෙසේ අකප්පියපවාරණයෙන්; **එකන්තා වා**-එක් කොට හෝ; **නානතො වා**-වෙන් වෙන් කොට හෝ; **නිමන්තිතා**-පවරණලද්දාහු; **එකතො වා**-එක් වැ හෝ; **නානතො වා**-වෙන වෙන හෝ; **ගන්ත්වා**-ගොස්; **එකතො වෙ ගණ්හන්ති**- දෙළොස්රියනින් කොයික්ම සිව ඉදින් ගණිද්ද; **තස්ස දුව්ඛස්සාපි**-විවිධ වූ ඒ භොජනයාගේ; **එවං පටිග්ගහණෙ**-මෙසේ එක් වැ පිළිගැන්මෙහි; **අප්පත්තඛයිනානං**-කෙළින් අතුළ වෙහෙර වන් භික්ෂූන්ව; **කිඤ්චිදෙව චීවරෙ කත්තබ්බං කම්මං කරොති**-චීවරයෙහි වූ පැදීම් ආදි කිසි යම් කටයුත්තක් කෙරේ ද;

දුතියං.

පඤ්චහි භොජනෙහි නිමන්තිතස්ස-පඤ්චවිධභොජනයෙන් නිමන්ත්‍රණය කරණලද්දාහට; -**පෙ**-**පාචිත්තියන්ති සම්බන්ධො**. **යෙන යෙන උපාසකෙන**-යම් යම් උපාසකයකු විසින්; **තස්ස තස්ස**-ඔහු ඔහුගේ; **භොජනෙහි**-භොජනයෙන්; **උප්පටිපාටියා වා**-නො විකපා උපපටිපාටින් හෝ; විකපා උපපටිපාටි වුව ද දෙස් නො වත හෙයින් වාශබ්දයෙන් කෙවල උපපටිපාටිය මැ නො ගතයුතු **අවිකප්පෙපඨා වා**-නො විකපා හෝ; **පරස්ස පරස්ස භොජනෙ**-අනෙකක් අනෙකක්හුගේ භොජනය වැලදීමෙහි; පාචිත්තිය ඇවැත් වෙයි සේයි **භාසතපච්චාසං**-භාසිතප්‍රත්‍යාශාව;

එකසංසට්ඨානි වා-මුසු වූ ආහාරයන් වලදන්නාහට; මෙ තීණි **නිමන්තනානි**-දෙතුන් නිමන්ත්‍රණ කෙණෙකුන්; **එකතො කත්වා**-එක් කොට; **සකලෙන ච ගාමෙන**-සියලු ගම්වැස්සන් විසින් ද; **සුගෙන**-ගණ ගණ වූ ජනයා විසින් ද; **නෙසු යථා කථවි**-ඒ නිමන්ත්‍රණවය අතුරෙන් යම් කිසිවක් වලද ද; **නිමන්තිතමානො වා**-අකප්පියපවාරණයෙන් නිමන්ත්‍රණ කරණ ලදු වැ; **ක්‍රියා**-ක්‍රියා නම් පරම්පරභොජනය වැලදීමය. අවිකප්පනය හෝ පවාරිතපනතීන් නො වැලදීම හෝ අක්‍රියා යි.

තතියං.

පහෙණකථාය-පඬුරු පිණිස; **පවිසතෙකති**-සපයනලද; **අනිරස**-පූ ය; **මොදකං**-මුංකැරලි නොහොත් මුංකිරිපූ ය; **සකඛලිකාදිකි**-ලාලු ආදි වූ; **යෙකි කෙහිචි බජ්ජතෙකි**-යම් කිසි කෑන

දෙයකින් ද; **ඔනෙහීති**-මනෙහි යන්නෙහි; **පාථෙය්‍යත්ථාය**-මාර්‍ගොපකරණ පිණිස; **පටියත්තන්ති**-සපයනලද; **යෙහි කෙහිචි**-යම් කිසි; **සත්තූ**-බබාබඩ හෙද; මෙහි බබ නම් පිඬු ය. අබඩ නම් ගත්සුණු ය. **තිල**-තල ද; **තණ්ඩුලාදිහි**-බැදිසහල් ආදීන්; අගිහටත්තුං **පවාරෙය්‍යා** ති සම්බන්ධො. **මතතිපතතපූරන්ති** යන්නෙහි, **මුඛවට්ටියා**-මුවවිටෙහි; **හෙට්ඨිමලෙඛං**-යට රෙඛාව; **අනතිකකන්තා**-නො ඉක්මුනා වූ; **මෙ වා තණ්ඩුලා වා පතතපූරා**-පාත්‍රපූරයෝ දෙදෙනෙක් හෝ තුන්දෙනෙක් හෝ; **පටිගණ්හෙය්‍යාති** සම්බන්ධ කරණු. යට දෙපාත්‍රය ථූපිගත වී නමුදු මෙ සිඛයෙන් දෙශ ඇතැයි නො හැගේ. ථූපිගත සිඛයෙන් දෙශ වෙයි යෙත්. **ලඛ්ඛානනො සබ්බාසඝනං**-ලද්දාවූ ස්ථානයට සියලු විහාරයෙන් ආසන්න වූ; **ආසකසාලං වා**-බොජුන්හලට හෝ; **විහාරං වා**-විහාරයට හෝ; **හරන්ථා**-පෙ-**දුනබ්බං** යනු හා සම්බන්ධ යි. **වා**-නොහොත්; **යථා වා පන නිබ්බං පටිකකමති**-යම් තැන කට වතාහි නිත්තෙන් හොස් වලඳ ද; **තත්ථ හරන්ථා**-ඒ නිබඬ වැ වලඳන ස්ථානයට හොස්; **එකං පතතපූරං**-එක් පාත්‍රයක්; **අත්තනො ඨපෙත්වා**-තමනට තබා; **සෙසං**-සෙස්ස; **භික්ඛුසඞ්ඝස්ස දුනබ්බං**-භික්ෂුසඞ්ඝයාහට දිය යුතු යි. **සථාමිතතමපන**-මිත්‍රපරිපාටීන් හෙවත් විශ්වාසයන් වූ පරිද්දෙන්, සිත් තුබූ පරිද්දෙන්; **දාතුං**-දෙන්නට; **නලබ්භති** [1]-නො ලැබේ. තමා නො කැමැත්ත නට නො දීම නො ලැබෙ යි සේයි.

න මත්තං ජානිත්වා-මාත්‍රා නො දැනැ; **පටිගණ්හන්තස්ස පඤ්ඤත්තං**-මුවවිටි සම වූ තැනින් අධික කොට ගන්නා වසතුයෙහි පණවනලදී. මාත්‍රා නම් මුවවිටි සම වූ තුන් පාත්‍රය යි. **නිකපාවිතන්ති** යන්නෙහි අතිරෙකවත්ථිපතතපූරයෙහි අතිරෙකඅනතිරෙකඝඤ්ඤි ය වෙමතික යි. **න පහෙණකත්ථාය න පාථෙය්‍යත්ථාය වා පටියත්තං**-පඬුරු පිණිස, මාර්‍ගොපකරණ පිණිස නො සපයන ලද්දෙන් ගන්නාහට ද; **තාදත්ථාය පටියත්තඤෙසකං වා**-ඒ පඬුරු මාර්‍ගොපකරණ පිණිස සපයා ඉතිරි වූවා ද; **ගමනෙ වා පටිපජ්ජන්තඛ**-ගමන් වැළකී කල්හි ද; **අඤ්ඤසන්තා**-නො ඉතිරිබව;

චතුත්ථං.

භුත්තාවිනි යන්නෙහි, **භුත්තවා**-කෑයේ යි. **යෙන පඤ්චමත්තං -පෙ- අජ්ඣොහරිතං**-පඤ්චවිධභොජනයන් අතුරෙන් සමීපමාත්‍රයකු දු යම්කිසු විසින් වලඳනලදද; **සො**-හෙතෙමෙ;

---

1. න ලභති-සබ්බාවිතරණී.

එවං වුච්චති-මෙසේ භූතනාවී ය යි කියනු ලැබේ. **අසනං පඤ්ඤායති**-කෑම පෙණෙයි; **භොජනං පඤ්ඤායති**- පාත්‍රාදියෙහි භොජනය පෙණෙයි. **හත්ථපාසෙ සිනො**-දෙරියන්විසතෙක සිටියේ; **අභිහරති**-එළවයි. **නත්ථ**-ඒ පසුවා ඔහයෙහි; **යස්මා අසනං පඤ්ඤායතීති ඉමිනා**-කෑම පෙණෙයි යන මේ වචනයෙන්; **විප්පකතභොජනො පවාරිතොති වුත්තො**-අඩාළ බොජුන් ඇත්තේ පවාරිත ය යි කියනලදී. **යො ච විප්පකතභොජනො**-යමෙක් විප්‍රකෘත බොජුන් ඇත්තේ ද; **තෙන**-ඔහු විසින්; **කිඤ්චි භූතනං**-කිසිවක් කතලද; **කිඤ්චි අභූතනං**-කිසිවක් නො කන ලද; **යමභූතනං**-යමක් වලඳනලද ද; **නං සඤ්ඤාය**-ඒ කෑම පිණිස; **භූතනාවීති සඛ්ඛං යස්මා ගච්ඡති**-භූතනාවී යි කීමට යම් හෙයකින් පැමිණේ ද; **නස්මා භූතනාවීති වචනෙන, කිඤ්චි අත්ථසිද්ධිං න පස්සාම**-කිසි අර්ථසිද්ධියක් නො දකුමු. අහෙති කියන ලද අසනං පඤ්ඤායති යන මේ වචනයෙන් ම විප්‍රකෘතභොජන වූයේ පැවැරි අවද්දි යනු හැකෙන හෙයින් "භූතනාවීති වචනෙන විසුං කිඤ්චි අත්ථසිද්ධිං න පස්සාම"යි කියූ වෙත්.

එතං-භූතනාවී යන මෙ; **පටික්ඛිපිතබ්බං භොජනං හොතීති අත්ථො**-ප්‍රතික්ෂෙප කට යුතු භොජනයෙක් වෙයි යන අර්ථ යි. **යඤ්චි අසනාති**-යමක් වලඳ ද; **යං ච භොජනං හත්ථපාසෙ සිනෙන අභිහටං පටික්ඛිපති**-හත්ථපාසයෙහි සිටියහු විසින් එළවනලද යම් භොජනයක් ප්‍රතික්ෂෙප කෙරේ ද; **තං**-ඒ භොජනය; **ඔදනො -පෙ-වෙදිතබ්බා**-ඔදන ය, කුම්මාස ය, සත්තු ය, මච්ඡ ය, මංස ය යන මොවුන් අතුරෙන් එක්තරා එයෙකැ යි මැ දත යුත්තේ යි. **භූඤ්ජනානානං**-වලඳන්නවුන්ගේ; **භොජනකාලෙ**- වලඳනකල්හි; **ගහිතගහිතඨානෙ ඔධි පඤ්ඤායති**-ගත් ගත්තන්හි අවධි පැණේ ද; **සො ඔදනො හොති**-ඒ ඔදන නම් වෙයි සො යනු අධ්‍යාහාර කොට යොදනු. **පවාරණං ජනෙති**-පැවැරි ජනක වේ. **ආවිඤ්ඡිතුවා-සිසාරු; පිවිතුං සක්කා හොති**-බොන්නට පිළිවන් වේ ද; **සා යස්සා භත්තෙන ගහිතොකාසෙපි ඔධි න දිස්සති**-අතින් ගත් අවකාශයෙහි දු යම් යාගුවකගේ ඔධි නො පැණේ ද; **සා**-ඒ යාගුතොමෝ; **පවාරණං න ජනෙති**-පැවැරි නො උපදවා. **උසුමාය විගතාය**-උෂ්ණත්වය විගතකල්හි; **බහූ පණ්ණඵලකළීරෙ**-බොහෝ වූ පණිණඵලකළීරයන්; **කළීර නම් භූණකිළිල වෙබඩ ආදියට සාමාන්‍ය නමෙකි. අයාගුකෙ නිමන්තනෙ**-එක් වැ ලා බත් දෙම්හ යි පැවැරුකල්හි අයාගුක නිමන්තන බතැ කඤ්ජිකාදි වත් කොට භුඤ්ජ නො වූවා

1. පඤ්ඤායති-කඛාවිතරණී.

භඹු ගත මැනැවැ යි මෙසේ පැවැරීමෙහි ය යුතන්. **එක් වැ ලා** නො වැලදිය හෙන දැඟ යි සිතා; **ඝාහුං දස්සාමාති**-නැවත භඹු දෙමඟ යි; **කණ්ඩජික**-කාණි; **පක්කඝියනෙසු**-කකියන්නාවූ; **කන්ද**-අල; **මූල**-නෙළුඹුදැළි; **ඵලෙහි වා**-හෙලබටු කැකිරි ආදි වූ; **යෙහි කෙහිචි**-යම් කිසිවෙකින්; **කතං**-කරණලද; **භත්තං**-ආහාරය ද; **ඝාහුම්පි**-මූඟමෑසාදීන් කරණලද රස ද; නොහොත් **ඔවජ්ජමංස** අම්ශ්‍ර වූ ජලයාහු ද; **පවාරණං න ජනෙති**-පැවැරි ජනක නො වේ; **තං කඩ්ඩා**-ඒ පැවැරිජනක වූ හොජනය දනා;

පණ්හිඅත්තනෝ පඨාය-විලුම්කෙළවර පවන්; **තතොපරි**-ඒ අඩිතෙයාහත්ථයෙන් ඇත සිට එළවනලද ආහාරය වළකන්නාහට; **පවාරණා න හොති** යි යොදනු. **උපනාමෙති**-නතු කෙරේ ද; **අනභිහරිත්වා**-හස්තපාත්‍රාධාරයෙන් පය නඟා නො ගෙණ මැ; **භත්තපවිඡිං**-බත් පැස; **පරිවිඤ්ඤනඤ්ඤ**-ඇවිස්නා හට; **ඤා**-ඒ භත්තපවිඡිතොමෝ; **තතෝ**-ඒ භත්තපවිඡියෙන්; **අඟුලිචලනාදීහි කායවිකාරෙන වා**-ඇඟිලි සැලීම් බැම නැඟීම් ආදි වූ කායවිකාරයෙන් හෝ; **අලං**-පමණැ යි හෝ; **මා දෙහීති**-නො ම දෙ යි හෝ; **රසං ගණ්හථාති**-රස ගණුව යි; **එකො සම්පිණ්ඩිතං රසං අභිහරති**-එකෙක් මස් සහිත රස එළවා ද; **ඉමං ගණ්හථ** යි නො ඉදුරා පැවැරි නො ගෙණ තාක් කියා එළවූ යමකුදු වළකත් පැවැරීම වෙයි යනු **වනවිනිඡ්ඡය**ය යි. **වංසකළීර**-හුණකිළිල්; **පනසාදීහි**-කොස් ආදීන්; **කළීරසූපං**-කිළිල්මහලු; **පනසබ්‍යඤ්ජනං**- කොස්මහලු; **න අධිඨහන්ති අපෙථා**-කැප නො කරණලද යන අර්ථ යි. **තං පන**-ඒ කැප කිරීම වනාහි; **කප්පියකතාදීහි ඝටෙන්ති විනයකම්මාකාරෙහි** යන්නෙහි සප්ත විනයකර්ම නම් කප්පියකත ය, පටිඤ්ඤාතකත ය, උච්චාරිතකත ය, හත්ථපාසෙ ඨිතකත ය, භුත්තාවිනා කත ය, භුත්තාවිනා පවාරිතෙන ආඝාතා අවූටඨිතෙන කත ය, අලමෙතං සබ්බන්ති වුත්තෙන කත ය යන මේ යි. **පඤ්චහි සමණකප්පෙහි** යන්නෙහි, පස් ශ්‍රමණකැප නම්: නඛය, අග්ගි ය, සත්ථ ය, නිබ්බට්ට බීජ ය, නො බීජ ය යන මේ යි. **අලමෙතං. සබ්බන්ති අවුත්තන්ති** යන්නෙහි, **වවිඡෙදං කත්වා**-වාග්භෙද කොට; **අලමෙතං සබ්බං** යි මෙසේ; **අවුත්තං හොති**-නො කියනලද්දේ වේ ද යන අර්ථ යි. **ඤං**-යම් හොජනයෙක්; **අනතිරිත්තං** යි සේයි, **කප්පියං**-කැප; **අකතං**-නො කරණලද ද; **ඤං ච පන න ගිලානාතිරිත්තං**-යම් හොජනයෙක් ගිලානාතිරික්ත නො වේ ද යන; **තං උභයම්පි**-ඒ දෙක ද; **අනතිරිත්තං**-කැප නො කරණලද්දු නම් වේ. **අනතිරිත්තං නම**-අතිරික්තය වනාහි; **තඤ්ඤෙව පටිපක්ඛනයෙන වෙදි**

සබ්බං-ඒ අනතිරිත්තඝටම ප්‍රතිපක්ෂනයින් දතයුත්තේ යි. මෙහි ප්‍රතිපක්ෂය නම් සත් විනයකර්මයෙන් කැපකිරී මය, ගිලා නාතිරිත්ත ය යි. **මංසගිරං වා**-මස්වැදුල්ලක් හෝ; කැබැල්ල ය යි ද කියත්. **උපනන්දෙපි කාලෙ**-වේලා ආසන්නකල්හි; **භික්ඛූනං**-භික්ෂූහු විසින්; **පිණ්ඩං**-ආහාරය; **අභිහටං**-ඝන්තපාශ්‍රීයව එළ වනලදු ව; **උපනීතං**-නතු කරණලද්දු; **කප්පියං කාතුං**-කැප කරන්නට; **ලභති**-ලැබේ; **තඤ්ච ඛෝ කප්පියෙ භණ්ඩෙ**-ඒ ආහාරය කැප කළකල්හි; **භුඤ්ජන්තස්ස**-වලඳන්නාහට; **අඤ්ඤං ආමිසං ආකිරන්ති**-අනික් ආමිෂයක් ඇවිසිද්ද; **තං**-තමා කැප කරණ ලද දෙය හා මිශ්‍ර වූ ඒ ආහාරය; **සෝ**-ඒ පළමු කැප කළාවූ හෙතෙම; **පුන කාතුං න ලභති**-නැවත කැප කරන්නට නො ලැබේ. **න කෙවලං ච තස්ස**-හුදෙක් ඔහුට මතු නො වේ.

අථ ඛෝ-වැලි කිමෙක් ද? **ක්‍රියාක්‍රියං** යන්නෙහි වැළකීම ක්‍රියා ය, කැප නොකිරීම අක්‍රියා යි.

පඤ්චමං.

අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍යාති යන්නෙහි, **අභිහරිත්වා**-එළවා; **භික්ඛු**-මහණ; **භඤ්ජ**-භිඳ; **ඛාද වා**-කයි කියා ද; **භුඤ්ජ වාති**-අනුභව කර යි කියා ද; **එවං පවාරෙය්‍ය**-මෙසේ පවරන්නේ යි; **ආසාදනං** ය යි ඒයි, **වොදනං** ය යි සේයි, **මඬ්ඩුකරණභාවං**-කර බහනා බව; **අපෙක්ඛමානෝ**-කැමැත්තේ; **අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍ය** යි යොදනු.

අඤ්ඤස්සත්ථාය-අනෙකක්හු පිණිස; **හරමානෝ**- ගෙණ යන්නේ; **භෙජ්ජාගිති**-යා යි; **දෙති**- දේ ද;

ඡට්ඨං.

උපාදූය-පවන් කොට; **ආමං වා**-අමු වූ හෝ; **පක්කං වා**-විලිකුන් හෝ;

රොමන්ථකස්ස- ලොමු කොවන්නවුව; **රොමන්ථං**- ලොමු කෙටීම්; **භික්ඛවෙ**-මහණෙනි; **අනුජානාමි**-අනුදනිමි. **රොමන්ථ** නම් ඇතුවලනය යි.

සත්තමං.

සන්නිධිකාරොති-තහා තිබීම; **අයඤ**-මේ භොජනයට නු ඔ; **සන්නිධිකාරං**-ඒ භොජනයතෙමෙ සන්නිධිකාර නම් වේ. **යං**-යම් පාත්‍රයෙක්; **භණ්ඩිකපත්තස්ස වා**- ලොහොපෙත් හෙවූ මැසුපාත්‍රයාගේ; **සිනෙහො**-තෙල්; **යො**-ඒ සිනෙහය; **උණ්හ ඔත්තාපෙත්තස්ස**-අනාදරෙ ඡටියි; අවු කවන පාත්‍රයෙන්; **පඤ්ඤපෙති**-සිලියේ ද; **තෙහි සන්නිහිතං**-ඒ සාමණෙරයන් විසින් නහා තබන ලද්දෙ; **සයං පටිග්ගහෙත්වා**-තමා විසින් අහර පිළිගෙණ; **අපරිච්චත්තත්තෙව**-සාමණෙරයන්ට පරිත්‍යාග නොකෙරුවු මැ; **කප්පිය භොජනං**-කුලදූසනවෙජ්ජකම්මාදීන් ද, උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනයෙන් ද, **සාදිතරූපියයෙන්** නිපන්නා ද මනුෂ්‍යමාංසාදි දශමාංසය මජ්ජිත වූ කැපභොජනය; **දුනිසදිවසෙ**-දෙවනදවස්; **භූතස්ස නතස්ස පාචිත්තියං. යාමකාලිකං**-සන්නිධි වූ යාමකාලිකය; **සති පච්චයෙ**-එබදු කරුණක් ඇතිකල්හි; **අජ්ඣොහරතො**-පෙර වරු ද පස්වරු ද වලඳන්නාහට; **සඛණ්ඩික පෙපසු**-සියලුප්‍රභෙද යෙහි; **අපරම්පි පාචිත්තියං වඩ්ඪති**-නැවත ද පාචිත්තියෙක් වඩී. මෙහි සියලු ප්‍රභෙද නම්: කප්පියභොජනය, ථුල්ලච්චය ජනක වූ මනුෂ්‍යමාංසය, දුක්කටජනක වූ අවශෙෂමාංසය යන මේ ඔ. යමෙක් පැවැරි ඇවද සන්නිධිකාරක වූ කැප නො කලාවූ කැප ආහාරය පෙරවරු වලඳ නම් ඕහව වන්නාවූ සන්නිධි ද, අනතිරිත්ත විසින් වන්නාවූ පාචිත්තිය ද, සන්නිධිකාරක වූ මාංසය කැප නො කරවා පෙරවරු වැලඳීමෙන් වන්නාවූ ථුල්ලච්චය සමඟ වන පාචිත්තියවය ද, අවශෙෂමාංසයෙහි දුක්කටය හා සමඟ වන්නාවූ පාචිත්තියවය ද යන මේ සඳහා සඛණ්ඩික පෙපසු යනු කිහ.

අපරම්පි යන්නෙහි අපර නම් අනතිරිත්තප්‍රත්‍යයෙන් වන පාචිත්තිය ඔ. **සචෙ**-ඉදින්; **විකාලෙ**-නො වේලෙහි; **සන්නිධි භොජනය, අජ්ඣොහරති**-වලඳ නම්; **අනතිරිත්තපච්චයා**-අනතිරිත්තප්‍රත්‍යයෙන්; **සඛණ්ඩික පෙපසු**-උක්තප්‍රකාර සියලු ප්‍රභෙද යෙහි අනාපත්ති ඔ යොදනු. මෙහි විකාලයෙහි කැප කිරීම නැතිහෙයින් අනතිරිත්තපච්චයා සඛණ්ඩික පෙපසු යුතු. විකාල ප්‍රත්‍යයයෙන් පාචිත්තිය ඇවැත් වේ ම ය ඔ ගත යුතු. **අවසෙසු**-අවශෙෂ වූ ද යාවකාලිකාදිවසතූන් කෙරෙහි;

යාවකාලිකාදීහි සංසට්ඨානීසු-යාවකාලික ය යාමකාලිකය යන මොවුන් හා මුසු වූ සත්තාහකාලිකය යාවජීවිකය යන මොහු; **එවං**-මෙසේ මැ නො කැපයෝයි යැමෙන් පාචිත්තිය ගත යුතු; **තං හං**-ඒ ඒ කාලිකය; **අසම්මිස්සතාය රසං වා හොති**-අමිශ්‍ර වූ රස

හෝ වේ ද; **තෙන**-ඒ සත්තාහකාලිකය හා; **තසමායෙව ඝි**-එහෙයින් ම; **ඝිකඛවෙ**-මහණෙනි; **සත්තාහකාලිකෙන**-සත්තාහ කාලිකය හා එක් කොට; **තදහු පටිග්ගහණිතං**-එදවස් පිළිගන්නා ලද; **යාවජීවිකං**-යාවජීවිකය සත්දවසකට වටනේ ය සි; **අවඤ්ඤා**-මෙසේ දිවසතිශවය නො කොට; **පටිග්ගහිතං සත්තාහං කප්පති**-සත්තාහකාලිකය හා එක් කොට පිළිගන්නාලද යාවජීවිකය සත් දවසකට වටනේ ය සි; වුත්තං-පදභාජනියෙහි කියනලදී. පටිග්ගහිත වූයේ සත්දවසකට කැප ය සි මෙසේ දිවසතිශවය නො කොට පදභාජනියෙහි කිහෙයින් විඟපටිග්ගහිතන ඡාහං යනාදි කිහු. **තෙන සඩිං**-ඒ සත්තාහකාලික යාවජීවික හා **සමඟ; මුඛසන්නිධි නාම හොති** යන්නෙහි, මුඛෙ **සන්නිධි**=මුඛ **සන්නිධි. තං සඛඛං**-අනෙනාවුත්ත අනෙනාපාක සයම්පාක ය යන ඒ සියල්ල; **තඟහඤ්ඤමෙව**-එහි ම; **සඛ්‍රහඛට** යේ. පුනපාක වූ සයම්පාකයයි මේ විශෙෂණඛයෙන් ගතයුතු. අනුපසම්පන්නයන් විසින් පෙර පිසුවා නැවත පිසීම ය සි කියනලද සයම්පාකයයි සේයි. පුනපාකය යනු ගෘහස්ථාදීන්ගේ හෙවත් සම්පිණ්ඩාදීන්ගේ පචනය පසුවැ භික්ෂූහු විසින් **කරණ** පචනය හෙයින් පුනපාකං **ඡූහු.**

අඤ්ඤං.

ඡථා ඝි ආජඤ්ඤයුත්තෙනා රථො-ආජානීය සෛන්ධවයන් යුක්ත වූ රථය තෙමේ; **ආජඤ්ඤරථොති**-ආජඤ්ඤරථ ය සි යුක්ත ශබ්දය ලෝප් කොට; **ඡථා ඝි වුච්චති**-යම් හෙයකින් වනාහී කියනු ලැබේ ද; **එවං**-එසේ ම; **පණීතභොජනානි** යන, **ඉඛාපි**-මෙහි දු; සංසර්ගශබ්දය ලෝප් කොට **පණීත භොජනානි** යුහු. **ඔදකොති**-ඔදක ය සි; **වුත්තලක්ඛණො**-උදකෙ ජාතො=ඔදකො සි මෙසේ වුත්තලක්ඛණ වූ; **සඛ්බාපි මචෙජා**-සියලු මස්; **මචෙජාඝෙව**-මච්ඡ නම් ම වේ. **සුඛානි**-සප්ත විධ ඛාද්‍යයෙන් නිපදවන ලද භොජනය හා අමිශ්‍රහෙයින් ම සුඛ වූ; **තත්‍රාඡං විනිච්ඡඡො**-ඒ ප්‍රණීතභොජනවිඤ්ඤපනයෙහි ලා මේ විනිශ්චය සි. **ඝාලිභත්තං** ඨිය-හැලින් නිපදවන ලද බත් මෙන්; **සප්පිභත්තං නාම**-සප්පියෙන් නිපදවන ලද බත් නම් දෙයෙක්; **ඡඡමා නත්ථි**-යම් හෙයකින් නැද්ද; **ඉමිනා**-මෙයින්; **කඟහඤ්ඤා**-සප්පි ගෙණ; **භුඤ්ජාතිති**-වළඳ සි; **කප්පියඡහණඛං වා දෙති**-කප්පාඡයුක්තාදි වූ කප්පියභාණඛයක් හෝ දේ ද; **ඡථාවත්ථුකමෙව**-පාවිත්තිය ම වේ. **ඉතො සප්පිනා භුඤ්ජාති ගාවිං වා දෙතු. අජිකාඡපිආදිඝි**-එළඡපි ආදීන්; **සඛ්බපදෙසු**-නොනීතාදි

සියලු පෙදෙහි; **එකඝානෙ**-එකකුලෙන් හෝ; **නානාඝානෙ වා**-නන්කුලෙන් හෝ; **සඛ්බෙහිපි සපත්තාදිහි**-සියලු සපත් ආදීන් හා සමඟ; **විඤ්ඤූපෙතා**-විනවා; **පවිලබ්ධං**-ප්‍රතිලබ්ධ වූ හොජනයා; **එකතො**-එක් කොට; **සමසිතතෙරසං කත්වා** විවෙක වැ තො පෙණෙනපරිද්දෙන් මිශ්‍ර කොට;

ගිලානස්ස සෙසකෙ-ගිලානයාගේ ශෙෂ වූ ආහාරයෙහි ද; **අඤ්ඤවිඤ්ඤත්තියා පවිලාභො**-තොහෙ තො පැවරුවන් විනවීමෙන් ලදබව;

නවමං.

අත්තනො සන්තකම්පි අපච්චක්ඛිතං අපේක්ඛාහරිතුං භික්ඛුනො න වට්ටතී යි පදයොජනා කරණු. **තස්ස**-ඒ ප්‍රතිග්‍රහණයාගේ; **ලක්ඛණං**- ලක්ෂණය; **වුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බං**-කීවාට විපරියාසයෙන් දත යුතු. මෙහි විපරියාස නම්, හස්තපාසයෙහි සිට කයින් කායප්‍රතිබඳයෙන් නිස්සඟයෙන් දෙන්නා කයින් හෝ කායප්‍රතිබඳයෙන් හෝ ගැන්ම යි. **සං**-හස්තපාසයෙහි සිට කායාදි එක්තරා එකෙකින් දෙන්නා වූ ඒ වස්තුව; **තස්ස**-ඒ ශරීරයාගේ; **අත්තභාවො**-අඩමානතයෙන්; **මඤ්ඤමානාපි**-බලමැදුම්පිරිමියක්හු පන කොට තිබිය හැකි මඤ්ඩයෙහුදු; **අත්තභාවො** යනු සංහාරිමයට අධමපක්ෂයා ගෙණ කිහු. මත්තෙහි **අත්තභාවො** යනු, මත්තෙහි **අත්තපරිත්තක රූකඛපණෙණාන** යන්නට සම්බන්ධ කරණු. මෙහි පිළිගන්නා වස්තුව ද එයට ආධාර කොට දෙන වස්තුව ද බලමැදුම් පුරුෂයෙකු ගත හැකි බර ය යි දත යුතු. **ඉධ**-මේ ප්‍රතිග්‍රහණවිෂයෙහි; **පච්බඳපච්චඛං නාම**-ප්‍රතිබඳයෙන් ප්‍රතිබඳයෙක් නම්; **නත්ථි**-නැති; මෙහි කායප්‍රතිබඳයෙහි ගැති තුබූ සියයකුදු වී නම් කායප්‍රතිබඳ ය යි ම ගණුත් මුත් ප්‍රතිබන්ධයෙන් ප්‍රතිබඳ ය යි නො ගත යුතු. **නාසිකාය**-නාසිකායෙහි; **නත්ථුකරණ්ණියා**-නැහැබෙරුයෙන්; **දියමානම්පි**-දෙන ලබන යමක් ද; **අකල්ලකො වා**-නොගිලන් ද; **ආහොගමත්තකමෙව**-පිළිගන්මි යන සිත ම;

පුබ්බාහොගෙ ච සති-පූර්‍වාහොගය ම ඇතිකල්හි; මෙහි පූර්‍වාහොග නම් කිසිවෙක් මේ පාත්‍රයෙහි යමක් ගත් නම් ඒ මා විසින් පිළිගත්තෙ ම ය යන චෙතනාව යි. **පත්තෙන පටිග්ගණ්හිස්සාමීති**-පාත්‍රයෙන් පිළිගන්මි යි; **යං පනෙතී** යි යොදනු. **අභිහටභාජනතො**-ඇවිස්නා පිණිස භස්තපාසයට එළවූ භාජන

යෙන්; **තස්ස**-ඒ ප්‍රතිග්‍රහණයෙහි; **තස්ස**-ඒ අඹයාගේ; **ඔදිමනෙනන**- මෑත කෙළවරින්; **එකෝ කුප්පතෝ**- එකෙක් ලිංහිතනියෑ වේ ද; **තස්මිං ඨත්වා**-ඒ හස්තපාසයෙහි සිට; **මජ්ඣිමෝ පුරිසෝ සං උකඛිපිතුං සක්කොතී එවරූපං භාරං පවත්තෙතනා මෙ නත්ථි සාමණේරා යි පද යොජනා කරණු. **ආරොපෙනතී**-නගද්දි; **එකදෙසෙනාපි ඨපෙනතී**-තමන් නහා ගත් භාරයෙන් එකදෙශයෙකිනුදු භික්ෂූහු පසාරිතහත්ථයෙහි තබා ලද්දේ; **සං රජං ඝනතී** යි යොදනු. **තං පන**-ඒ දුක්කටය වන ආහාර වනාහි; **පටිග්ගහෙත්වා දෙථානි**-පාත්‍රය පිළිගන්වා දෙව යි; **අනාදිසිත්වා වා**-නො ගෙණ හෝ; **තතෝ තතෝ**-ඒ ඒ දිශාවෙන්; **සකසකානතෝ**-සවකීය සථානයෙන්; **චවිත්වා**-ගිලිහී; **පතනනං හි**-හෙන්නේ වනාහි; **වෙ වොවජ්ජිනනං**-ඉදින් කැඩුනේ වී නම්, නො හොත් **වෙ වොවජ්ජිනනං පතනනං හි** කෝ ගන්නෑ. **උග්ගහිතකං නාම හොති**-අතුරෙහි ගත්තේ වී නම් උග්ගහිතක නම් වේ. **අපස්සාසිතුං වා**-වැකිරෙන්නට ද;[1] **ආලම්බිතුං වා**-එල්ලෙන්නට ද; **අඞ්කුරාදි**-අඞ්කුර මූල් පුස් ආදි වූ; **සං අඤ්ඤං උප්පජ්ජති.**

තත්ථ-ඒ චතුර්විධ කාලිකයන් අතුරෙහි; **සඞ්ඛම්පි ඛඤ්ඤං වා**-අනුලොම් සහිත සියලු ධාන්‍ය ද; **ඵලාඵලකසඞ්ඛාතං ඛඤ්ඤානුලොමං නවවිධං මහාඵලඤ්ච** යි යොදනු. **තාල**-තල්; **නාලිකෙර**-පොල්; **පනස**-කොස්; **ලබුජ**-දෙල්; **අලාබු**-ලබු; **කුමහණ්ඩ**-කොමඩු; පුසුල්. **පුඤ්ඤඵල**-පුසුල්පක; **තිත්තිස**-තියඹරු; **ඵලාඵලුඞ්ක**-කැකිරි; **අපරණ්ණඤ්ච**-මුගහමාසාදි අපරණ්ණ ද; **වනමූලඵලාඵල පත්තපුප්ඵාදි ඝසිත්වඛඤ්ඣමපි ආහාරත්ථං එරති** යි යොදනු. **ආහාරත්ථං එරති** යි සේයි, ආහාරකෘත්‍යය සපයා දෙයි සේයි. **වොවපානං**-ඇවකෝල්පනු; **මොවපානං**-බරුස්කෝල්පනු ද; ඇවකෙහෙලින් පිවත් සෙස්ස මූළුල්ල බරුස්කෙහෙල් නම් වේ. **මධුඝපාන** නම් සියදුම්දිරසයෙහි දිය **වත්** කොට යොදන ලද්දේ යි. **මුද්දිඝපාන** නම් දියෙහි ලා මිදිපක් මැඩ ගත්තේ යි. **වෙතත**-වේපකි. **නිහනිත්වා ඛ**-සිහිඔලා යි. **මාතුලුඞ්ග**-ලප්කාරගි. **කොසම්බ**-කොහොම්පක්; **කරවින්දාදි**-කරඹ ආදි වූ; **තෙසං අනුලොමානි ඝානි ච බුද්ධඤ්ඤඵලපානානි** යි යොදනු. **මූලඵලාදි අවසෙස**-මූලඵලාදි අවශෙෂයන් අතුරෙන්; **සං**-යමෙක්; **බාදනි ඝත්ථං නෙව එරති හොජනීඝත්ථං න එරති. **ආහරෙය්ය**-මුඛයට ප්‍රවෙශ කෙරේ ද; **අනාහාරෙපි උදකෙ**-ආහාර නො වන්නා ද වූ උදකයෙහි; **ආහාරසඤ්ඤාය**-ආහාරසංඥයෙන්; **කුක්කුච්චායනනානං**-පෙ- වුත්තං. **දන්තපොනෙ ච**- දැහැටි

1. පැතිරෙන්නට ද.

දඬෙහි ද; දත් ශුඛ කරණ හෙයින් දන්තපොන නම්. පූ සොධනෙ[1] යන ධාතු යි. මුඛවාරං ආහටං ඉදනති- මේ දෑවැටි දඬු මුඛවාරයට එළවනලද ය යන; සඤ්ඤාය-සංඥයෙන්; කුකකුච්චාභාවනානං -පෙ- වුත්තං. දන්තපොනපරිභොගෙන-අපේක්ෂාහරණීය නො කොට දෑවිදඬු පරිභොග යෙන් ද; කාලෝදිස්සං නාම-සජීදණ්ඩාදි කාලය උදෙසා පණවන ලද හෙයින් කාලෝදිස්ස නම් වේ. ධූමාදිඅඞ්ගාභාගිභාවෝ- ආපත්ත්‍යඞ්ග නො වන්නාවූ ධූමාදි ඇත්හුගේ නො වීම ය.

දසමං.

භොජනවග්ගෙ

අවෙලකාදීනං-නග්නාශ්‍රමණාදිවූ; අඤ්ඤතිත්ථියානං-අන්‍ය පක්ෂයට ගිය තීර්ථකයන්ට; අවචජ්ජදිට්ඨා අවචජ්ජදිට්ඨා-කඩ කඩ කොට; තෙසං සන්තිකෙ-ඒ තීර්ථකයන් සමීපයෙහි; බාහිරලෙපං දෙන්තස්ස-තෙල් ආදි බාහිරඅලෙවි[2] දෙන්නාහට ද; අනනුඤ්ඤාතා-බාහිරාලෙපය තබා - අපේක්ෂාහරණීය වූ අනු නොදන්;

පඨමං.

එකං අනාචාරමෙව- මේ ඔසනාදි අනාචාරය මැ; පච්චයං කත්වා-කාරණ කොට; යදා පන-යම් කලෙක්හි; අඤ්ඤ-ඒ අනා චාරයෙහි පවත්නා කැමැත්තාවූ භික්ෂූහුගේ; දසඤ්ඤූපචාරං වා සවණූපචාරං වා යො එකෙන පාදෙන විජහති යි යොදනු. අපේක්ඛාකාරෙ දසඤ්ඤූපචාරස්ස මාදඝහත්ථපමාණං යි යොදනු තෙහි අනතරිතභාවොයෙව-ඒ කුඛ්‍යාදීන් පරිවර්ජන්න වීම මැ. උභිනනාමපි-උපසම්පන්න ශ්‍රාමණේර දෙදෙනාහට; කලිඝාසනාරොචනෙ-"ඛාණු විය තිට්ඨති, සුනඛො විය නිසීදති" යනාදි වූ දුරුත්තවචන කීමෙහි; ආවජ්ජිතුකාමතා-හැසිරෙණ කැමැතිබව;

දුතියං.

සහ උභොහි ජනෙහීති යන්නෙහි, උභොහි ජනෙහි- ජයම්පති නෙවත් අඹුසැමි දෙදෙනා හා; සහ ඉති එක් වැ වැටේ නුයි; සහභොජනං-ඝරය තෙමෙසහභොජන නම් වේ. මේ අන්‍යාපත්ති[3]

1. පුන සොධනෙ-කැම්. 2. බාහිරතෙල්-කැම්. 3. අන්වඪ්ඪ-කැම්.

සමාසවාක්‍යයෙහි උභොසබ්දයාගේ උකාරයහට ලොප් කොට හකාරයට ඔකාරයහට ලොප් නො කොට අලුත් සමාස යෙහින් කීහු. දෙවන වාක්‍යයෙහි භුඤ්ජිතබ්බං=භොජනං[1] යි ව්‍යාපාසයිබ යෙහින් ගෙණ උභසබ්දයා හැර භොජන[2] සබ්දයා හා සමාස කීහු. භොජනෙන සහ වත්තතීති=සභොජනං යි සමාස යි. අථවා-නො සහොත්; සභොජනෙනි යන්නෙහි, සභොගෙ-භොග සහිත ය යි සේයි, භොග සහිත කුලෙහි; මෙථුනරාගයෙන් යුත් මිථුන් පිරිමි නීන් ඇති ගෙහි ය යි සේ යි. මෙයට අනුපබජ්ජ යනු සම්බන්ධ කරණු. රාගපරියුට්ඨිතපුරිසස්ස-රාගයෙන් රකුත පුරුෂයාහට; ඉත්ථි භොගො-සත්‍රී තොමෝ භොග නම් වේ. අස්ස-සභොජනෙ යන මේ පදයාගේ; පදභාජනෙ-පදභාජනියෙහි; ඉත්ථි වෙව භොගි-සත්‍රී මැ පුරුෂයකට භොග වෙයි යි කියා ද; පුරිසොවා නි-පුරුෂ ද සත්‍රියට භොග වෙයි. නාසමිං කුලෙ-ඒ ගෙහි; යං සසනි කරං-යම් හෝනා ගෙයෙක් ඇද්ද; චතුස්සාලාදිසු සකසස්ස තස්ස මහල්ලකස්ස යි සම්බන්ධ යි. චතුස්සාල නම් වවරැකි.[3] එහි කළ මහල්ලක ගෘහයාගේ; හත්ථපාසං-දෙරියන් මියත; 'වසල ඉක්මී මෙන් මැ පවිති වෙයි යෙහි. වසල නො ඉක්ම දිගින් ගෙහි ගිදුන් දෙස් නැතැ යි යෙස්' යන මේ විනයසන්නයෙහි කීවා ද බැලිය යුතු. බුද්ධකස්ස-ක්‍ෂුද්‍රශාස්ත්‍රියාගේ; වෙමජ්ඣං-වසල; උභොසු නික්ඛමනපවසු-සාගනිසරයෙන් දෙදෙනා නික්මුනු කල්හි දු; අවිදූරගහ-නොසන්හුන් රුහ ඇති; ජායම්පතිකානං-මාගම් පිරිමි නී දෙදෙනාගේ; සහනිනිත්තකා-එක් වැ උන්බව;

නනියං. චතුප්පසඤ්ඤමානි

සහතෙනා සමානො-බත් ඇත්තේ; අසනා උපචාර සීමාස-විහාරයාගේ ඇතුළු උපචාරසීමායෙහි; සං-යම් කිසු වක්හු; පකතිවවනෙන ආපුවජිතුං සකකා හොති-දෙලොස් රියනට ඇසෙන සේ බණන පියවිවනයෙන් විවාරන්නට පිළිවන් වේ ද; තාදිසං-එබදු කිසුහු; වාරිතං ආපජ්ජා මීති වා-වාරිකා කෙරෙමි යි හෝ; පුරෙභත්තං පවජාභත්තං යන්නෙහි පුරෙභත්ත නම් යම් ආහාරයෙකින් නිමන්ත්‍රණය කරණ ලද ද ඒ ආහාරය නො කෑනාලය බව යි. පවජාභත්ත නම් අධ මාභත්තයෙන් අරුණොදගමනයෙහි යම් ආහාරයෙකින් නිමන්ත්‍රණ කරණ ලද ද ඒ ආහාරය වැලඳූ කාලය යි. සෙන භත්තත්ත-යම් ආහාරයෙකින්; නිමනිතෙනා-අකපපියනිමන්ත්‍රණයෙන් බොහෝදෙනාගේ හෝ එකකුගේ හෝ නිමන්ත්‍රණය ගත යුතු.

1. භොජො. 2. භොග. 3. වවරති, වවරකි.

වුත්තලක්ඛණං-ගණභොජනයෙහි කියනලද ලක්ෂණ ඇති; **දුච්චඛමපි සමයං ඛපෙත්වා**-චීවරදාන චීවරකාර යන දුර්ඛ සමය තබා; **අවිතිවත්තෙන මජ්ඣන්හිකෙ**-හිරු මධ්‍යාහ්නයෙන් පහ නො වූ කල්හි; **චතුබ්බිධා අනුපඛජ්ජනතිථියො** යන්නෙහි "යො පන භික්ඛු නිමන්තිතො සහත්ථා සම්මතො පුරෙභත්තං කුලෙසු චාරිත්තං ආපජ්ජෙය්‍ය පාචිත්තියං"යි වූව, "සන්තං භික්ඛුං අනාවජ්ජා පුරෙභත්තං පවජ්ජාභත්තං අඤ්ඤත්‍ර සමයා පාචිත්තියං"යි මෙසේ කුමැ යි කිහ? යත්:—පවජ්ජාභත්තයට අඟ වැසිවි හෙයින් පවජ්ජාභත්තයෙක් නම් පුරෙභත්තයක් ඇති වැ වේ ද යි භගවත ප්‍රණීත හෝ එන සම්බන්ධ හෙයින් හෝ යැ යි දත යුතු. එහෙයින් ඒ කැර "අඤ්ඤත්‍ර සමයා"යි කියනලද සමය දෙකක් කොට චතුර්විධ අනුපඛජ්ජනතිථි දත යුතු. මෙහි "සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා" යනු හා "පවජ්ජාභත්තං" යනු හා ආපත්තිකර යැ යි දතයුතු. "අඤ්ඤත්‍ර සමයා" යි උකුතකාලය අනාපත්තිකර යැ යි දත යුතු. **පරිකතමන**-ආසනශාලාව; **භතනිසජ්ජනි**-නිත්තෙන් බද්දෙන ගෙය; **සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා** යන්නෙහි කුලයට ඇයම් යන සිත් උපන්කල දෙළොස් රියනින් ඇතුළත ඇති භික්ෂුහු නො විචාරීම ය; **කිරියාකිරියං** යන්නෙහි ක්‍රියා නම් යැමය. අක්‍රියා නම් නො පිළිවිස්ම යි.

ඡඨං.

චාතුමාසපවාරණාති යන්නෙහි, **චතූහාරෝ මාසෙ**-සාරම්භක්; **ගිලානපවාරණා**-ගිලානප්‍රත්‍යයෙන් පැවැරීම යි. මෙහි සප්පිනවනීතාදි භෙසජ්ජපඤ්චකය ම ගතයුතු. සෙසු භෙසජ්ජය මෙහි නො ගත යුතු. **සබ්බඤ්ඤුවචනං**-"චාතුමාසපවාරණා අඤ්ඤත්‍ර පුනපවාරණාය අඤ්ඤත්‍ර නිච්චපවාරණාය" යන ය සිඟල්ල; **වක්ඛුවෙන මුත්තං**-ශික්ෂාපදොත්පත්තිවශයෙන් කියනලද. **අයම්පනෙත්ථ අත්ථො**-මෙහි ලා මතු කියන්නා වූ මේ වනාහි අර්ථ යි. පාලියෙහි පුනපවාරණාව ද නිච්චපවාරණාව ද නබා චාතුමාසපවාරණා තොමෝ ඉවසිය යුත්තී යැ යි කිහෙයින් අවශෙෂවය ඉවසිය යුත්තේ යැ යි ඇඟෙනී සිතා එ දෙක සාදිතව්‍යබව භගවත ප්‍රණීත, **චාතුමාස-පෙ-සාදි නබ්බා** යි කිහු. මෙහි පුනපවාරණා නම් නැවත සාරම්භකව බෙහෙදින් පැවැරීම යි. වදුලේ මැ යි, අත්ථොතපත්තියෙහි:- "තෙන හි තවං මහානාම සඞ්ඝං අපරමපි චතුමාසං භෙසජ්ජන පවාරෙහි"යි. නිච්චපවාරණා නම් යාවජීවයෙන් මැ සඞ්ඝයා බෙහෙදින් පැවැරීම්. වදුලේ මැ යැ, "තෙන හි තවං මහානාම සඞ්ඝං

හසජ්ජන යාවජීවං පවාරෙසි"යි. **තත්ථ**-එ බෙහෙදින් පැවැරි මෙහි; **එතනකාසෙව රතනියො එතනකානි වා හෙසජ්ජානි සාදිතබ්බානීති**[1] **රතනීහි වා හෙසජ්ජෙහි වා පරිවෙජ්ජෙ කතෙ** හොති යි යොදනු. **අසඤ්ඤතෙහෙසජ්ජකරණීයෙ**-හරිවකාදි වූ අනික් බෙහෙදෙකින් කරණීයයක් හෙවත් කටයුත්තක් ඇති කල්හි; **අසඤ්ඤං හෙසජ්ජං විඤ්ඤාපෙතබ්බතාය**-සකුරු ආදි අනික් බෙහෙදක් විනවන්නාහට ද; **නිසජ්ජාවිතතිසං**-තතුතතරි යෙහි තතුතතරියසඤ්ඤදී තතුතතරියෙහි අතතුතතරියසඤ්ඤදී වෙමතිකවිසයෙනි. මෙහි තතුතතරිය නම් "යෙහි හෙසජ්ජෙහි පවාරිතො යාසු ච රතනිසු පවාරිතො තතො උතතරිං අධිකං" යන අර්ථ යි. **සථාභූතං**-සථාසභාවරූපය; -පෙ- කියා විකවන්නාවූ ගිලානයහට ද අනාපත්ති වෙයි සේසි. **පරිභුතනාතිරිකතමොති**-රාත්‍රිහෙසජ්ජ දෙදෙනාගේ පරිවෙජ්දය ඉක්මීම ය යන;

සතතමං.

උය්‍යුතතනතති යන්නෙහි **තත උය්‍යොගං**-කරණලද උයෝග ගය (ඇති)යි සේසි. **ගාමතො නික්ඛමනතති අපෙථා**-ග්‍රාමයෙන් නික්මුනා මෑ ය යන අර්ථ යි. මෙහි ග්‍රාමයෙන් නික්මෑ එක්තැනෙකැ හුනහොත් ය යන අර්ථ වෙයි. වදුලේ මැ ඝි:-"උය්‍යුතතසෙනා නාම ගාමතො නික්ඛමිත්වා නිවිඨා හොති පයාතා වා"යි **චතුරඞ්ගිණිං** යන්නෙහි හත්ථි අශ්ව රථ පදාතියොධ ය යන සිවුරඟසෙනගි. **පතිරූපකාරණෙ අසති**-ජීවිතබ්‍රහ්මචරියනුග්‍රහාදි ප්‍රතිරූප කාරණයක් නැතිකල්හි; **සති ඨිතො පඤ්ඤති**-යම් තැනෙකැ සිටියේ දැකී ද ඒ ස්ථානය දඤ්ඤුපචාර නම්. **තං පන විජහිත්වා**-තමා පළමු කොට සිටියාවූ ඒ ස්ථානය විජහනය කොට; **අනනුඤ්ඤාතොකාසතො**-අනුනොදත් දඤ්ඤුපචාරාදි අවකාශයෙන්; **අඤ්ඤතර දඤ්ඤං**-එක්තරා එක් තැනෙක්හි සිට බැලීම ය.

අෂ්ඨමං.

මෙහි **දිරතතතිරතතං** යනු නිරන්තරසංයොගයෙහි විතිය යි. **ගිලානස්ස කරණීයෙන වා**-ගිලන්හට බෙහෙත් සපයනු ආදි කටයුත්තෙකින් හෝ; **වසතො**-එ සේනායෙහි වසන්නා හට ද; **සමිසෙකාරුබාස**-සතුරු සෙනගින් වැළකූ සෙනායෙහි වසන්නාහට ද; **සෙනාව පළිබුබසස**-ඊශ්වරවෛරීආදි කිසිවක්හු

---

1. විඤ්ඤුපෙතබ්බානීති-සඞ්ඛාවිතරණී.

විසින් උපද්‍රව ඇති වැ වසන්නාහට ද; ඊශ්වරජනයා විසින් 'වලඳු ගියමැනැවී' කීකලැ නො වලඳු ගියහොත් උපද්‍රව කරණ හෙයින් ඔවුන් විසින් මෙසේ පළිබුඬයහට ද අනාපත්ති යි. **ආපදාසු-ජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්තරායයක් ඇතිකල් හී ද; ගිලානනාදීනං අභාවොති**-ගිලාන ය, ගිලානකරණීය ය, සතුරුසෙනඟින් වැලකීම ය, උපද්‍රව ය, ආපදා ය, උමතුආදිය යන මොවුන්ගේ අභාවය යන; **ඉමානෙත්ථ තීණි අඞ්ගානි** යි යොදනු.

නවමං.

උභතොබ්‍යූහා උභතොබ්‍යූහා-උඩව නැඟිනැඟි; **එත්ථ**-මේ සථාන යෙහි ලා; **සුජ්ඣනත්තීති**-යුඬ කෙරෙත් නු යි; **උත්‍යොධිකං**-ඒ සථානය උත්‍යොධික නම් වේ. **බලස්ස**-සෙනාවගේ; **අඞ්ගං**-ගණන; **ජානනත්ථි එත්ථානි**-මෙහි ලා දනිත් නු යි; **බලඞ්ගං**-ඒ ගණනසථානය බලඟ නම් වේ. **සෙනාය**-සෙනාවගේ; **බ්‍යූහං**-රථාකාරයෙන්, සකටාකාරයෙන්, පදමාකාරයෙන් යනාදීන් සෙනා සිටීම සෙනාව්‍යූහ නම් වේ. **නිවෙස නම් මෙතැනැ ඇත්ඇණිය මෙතැනැ අස්ඇණිය** යනාදීන් සිටීම යි. **වාදස පුරිසා** අසසඅත්ථීති=වාදසපුරිසෝ; කො සෝ? හත්ථි ගත්හෙයින් වාදඝ පුරුෂකෙණෙක් මේ හස්තිනව ඇත්හු නු යි හස්තිතෙමේ වාදඝපුර.ෂ නම් වේ. මේ කී ලක්‍ෂණ හෙයින් **වාදසපුරිසෝ**-වාදඝපුරුෂ නම්; **හත්ථී**-හස්ති යි. **උපචාරං** මුඤ්චිත්වා [1] යන් නෙහි තමා සිටියාවූ සථානය ද බලමින් සිටි ප්‍රදෙශය ද හැරියන අර්ථ යි.

දසමං.

අචලකවගෙහා.

පිත්ථා - ස ළ ළ පිටිආදියෙන්; **කතං මජ්ජං**-කරණලද මජ්ජය; **සුරා**-රඹ නම් වේ. මෙහි මජ්ජ නම් පිත්ථාදීන් කරණලද්දේ ය. තෙමේ මැ මද ජනවත හෙයින් මජ්ජ නම් වේ. **පුප්ඵාදිහි කතොං**-පුෂ්පාදීන් කරණලද්දාවූ; **ආසවෝ**-ආසවය තෙමේ; **මෙරයං** මෙරය නම් වේ. මෙහි පුප්ඵාදීන් කරණලදදෙය මැ සථිරප්‍රවෘත්ත හෙයින් ආසව නම් වේ. සුර නම් පුරුෂයක්හු විසින් කරණලද හෙයින් සුරා නම් වේ. මෙරය නම් පුරුෂයක්හු විසින් කරණලද හෙයින් මෙරය නම් වේ. **බිජතොපඨාය**- සමහාර රුක් කොට පැසෙනු පිණිස සෑලවත් කළ තැන් පවන්; **අමජ්ජං**-මජ්ජ නො වන්නාවූ මජ්ජවර්ණ ගති

1. උපචාරඉපත ම් ...සිත්වා—සාඞ්ඛ්‍යාමිතරණී

රස ඇත්තාවූ; **ලොණතෙලාවිරහකං වා**-මච්ඡමංසාදි ද නොයෙක් ඖෂධය ද එක් කොට කළාවූ තුන්භවුරුද්දක් තුබුකල්හි ගන්නාවූ ලොණතෙලාවිරහය ද; **සුත්තං වා**-කිජහාවයෙන් පෙරුළි ගිය; සුත්තං යනු හෙමජ්‍යවිශෙෂයකට නම් **වාසනාභාජනට්ඨං**-සුවද ගන්වනු පිණිස;

පඨමං.

හස්සාධිප්පායස්ස-හසනාභිප්‍රාය ඇති වෑ; **ඵුසතෝ**-පහරණා භව; **ඉඛ ච**-මේ ශික්ෂාපදයෙහි ද; **භික්ඛුස්ස භික්ඛුනිපි**-භික්ෂුභව භික්ෂුනී ද; **භික්ඛුනියා භික්ඛු ච**-භික්ෂුණීයට භික්ෂු ද; **අනුපසම්පන්නා එව**-අනුපසම්පන්නයෝ මැ යි.

දුතියං.

උදකකිළිකා වුච්චති ජලයෙහි කෙළි තොම කියනු ලැබේ. **උපරිගොප්ඵකෙ උදකෙ**-බොලවක් දියට අධික වූ දියෙහි; **නිමුජ්ජති වා**-කිමිසිනේ හෝ වේ ද; **උම්මුජ්ජති වා**-හිස නඟා; **කරති**-එතෙර වේ ද; **කඨලාය වා**-කැබිලිත්තෙන් හෝ; **උදකං හරණතෝ**-දිය පහරණාභව; **විකබලලං වා**-තුනු කලල් හෝ; **බිපතකිලාය**-දම්තකෙළියෙන්; **කීලනතෝ**-කෙළනා භව; **අඤ්ඤෙජානකං**-අඤ්ඤ ප්‍රකාශ කරන්නාවූ; **අඞ්කුරං ඡින්දිතුං**-අකුරක් අදනට ද; අනෙක් හිරක් නො හැද තමා සිතූ අභිප්‍රාය දියෙහි අකුරක් ඇද පහනා කැමැති වෑ අදුත් වටී සේයි.

තතියං.

යො භික්ඛු-යම් මහණෙක්; **පඤ්ඤත්තෙතන**-බුදුන් විසින් පණවනලද ශික්ෂාපදයෙන්; **උපසම්පතෙතන වුච්චමානෙ**-උපසම්පන්නයක්හු විසින් කියනු ලබන්නේ; **අසිකඛිතුකාමතාය**-නො හික්මෙනු කැමැති වෑ; **ඉදං**-පෙ-**ආදිනා, ඉදං**-මේ ක්‍රියාව; **සලලඛනාය**-කෙලසසලලිඛනයට; **න සංවත්තති**-නො වෙයෙයි. **පවෙණිආගතනති**-ඝඩගීතිකාලතෝ පඨාය පරම්පරාහතං, න අන්තරා කෙනවි අව්‍යත්තෙන උප්පාදිතං. **උභතොභං ගහෙත්වා**-අසා එක පාලිත්‍රුම් ගෙණ; **එතං අම්හාකං ආචරියානං උභතොභා**-මෙ අපගේ ආචාරීන්ගේ පාලිය; **එවං පරිසුච්ඡති**-මේ අර්ථකථා ය යි; **භණිතනතාය**-පෙ-

චතුත්ථං.

සිංඝාපනත්ථං-සඝ එළවනු පිණිස; **රූපාදිනි**-සඝයාගත රූපාදීන්; **උපසංහරෙය්‍ය**-එළවා ද;

පඤ්චමං.

සඨං සමාදහනතාය-තමා විසින් ගිනි දල්වන්නාහට; **අරණ්ඩඤ්ඣාපනතෝ පඤ්ඤ**-ගිනිදඬු සැපයීම් ආදිය පවන්; **සමාදහාපෙනතාය**-අනුන් ලවා ගිනි දල්වන්නාහට; **බහුමකි සමාදකිරතා**-බොහෝ ගිනි දැල්වූකල්හි ද; **පවිලාතං උකකි පනතාය**-පෙණෙහෙල්ල නඟන්නාහට ද; **තථා දුකකටං සි** යොදනු. **තසඤව**-ඒ පවිලාතුකකිපනය ද; **අච්ජිකාතං**-ද බැඳ ගිය නොනිවී පෙණේල්ල; **ඨාඤානෙ ඨපෙනතාය**-ඨථාසථාන යෙහි තබන්නාහට දුකකට වෙයි සේයි. **විජ්ඣාතං පන**- නිවී පෙණේල්ල වනාහි; **ජාලයනතෝ**-ගින්නෙහි ලන්නාහට; **විතචවි කඩ්ඪාරං වා**-ගිනිසිළු[1] නැති අඟුරු හෝ; **විසිවෙනතාය**- තප්නාහට;

ඡඨං.

අභිනඛඛරෙනි-පිළියෙල කෙරේ ද; **සරජෙන වාතෙන**-රජස් සහිත වාතයෙන්; **ඔකිණණාය**-ගැවසී ගත්තහුගේ; **ඩායෙ**-ශරීරයෙහි; **වීසු වා නීසු වා උදකඵුසිතෙසු පතිතෙසු**-දෙතුන් ජලබින්දු කෙණකුන් හුනුකල්හි; ඒ වාතවුඹිඝමය යි දතයුතු. **නමතතං ඤානිවා**-මාත්‍ර නොදන කල් යවා නඟන වසතුයෙහි **පණවනලදී. උකකිරිවා**-කැන; **ආපදසුනි** යන්තෙහි භමරාදීන් **අනුබඛකල්හි** උදකඝට වදනාහට ද **අනාපතති** ය යි ගතයුතු. **නදීපාරගමනාය වා**-තෙමී හෙණදියෙන් එතෙර වීමක් ද;

සතතමං.

අඤ්ඤම-අට වන **සිකඛාපදයෙහි; අලතිති**-ලද නු යි භික්ෂු තෙමේ ලාභ නම් වේ. **ලාභෝ එව**-ලාභ ය යි සඞඛ්‍යාත භික්ෂු තෙමේ මෑ; **ලාභෝ**-ලාභ නම් වේ. **කිං අලති**-කුමක් **ලද ද?** යන්:- **විතථං**-සිවුර යි. **කිදිසං**-කෙබඳු ද? යන්:- **නවං**-අළුත් වූ; **ඉති**-මෙසේ; **නවචීවරලාභෙනාති**-අළුත් සිවුරු ලද භික්ෂුව විසින ය යි; **වතතබබෙ**-කිව මනාකල්හි; **අනුනාසිකලොපං අකතවා**-නිග්ගහීතයාට **ලොප් නොකොට; නවංචීවරලාභෙ නාති වුතතං**-නවංචීවරලාභෙන ය යි කියනලදී. **පවිලව**

---

1. ගිනිඝුළු- සැම.

නවවිවරෙනාති අත්ථො-ලද්දවූ අළුත් සිවුරු ඇත්තහු විසින් යන අර්ථ යි. නවවිවර නම් කප්බිදු නො එබූයේ[1] යි. **මජ්ඣිම සීතපදමසෙ**-නවවිවරලාභෙක යි සමාසපදයාගේ මධ්‍යයෙහි නවං පන භික්ඛූනං යන මේ පදවයෙහි; පදවය අතුරෙහි යැ යි සේ යි. **පනාති**-පන යන මේ පදය; **නිපාතමත්තං**-නිපාතමාත්‍ර යෙකි; **ඛෝමකීලෙන වා**-ලොහොමලයෙන් හෝ; **පතනකීලෙන වා**-යම් කිසි පත් නීලයෙකින් හෝ; **මොරකඛිමණ්ඩල**-මයුර අක්ෂියෙහි කාළමණ්ඩලයක් පමණ හෝ; මොනර අක්ෂිමණ්ඩලය දම්බකුණපිඬියට කුඩා වුව නො වේ. මහත් වුව දෙස් නැති.

කපපකතෙන-කපපකතය හා එක් කොට; **අකපපකතෙ**-අකප්පකතය; **සංඛිබ්බිතෙ**-ගෙත්තම් කළ කල්හි ද; **අගළ**-මැඩි ලි ලීම් හෝ එබැ ම පෙරළීම් කඩ; **අනුවාත**-දිග නුවා යි; **පරිභණ්ඩසු** සරඝ නුවායෙහි; **පච්චාරොපිතෙසු** යි යොදනු. මෙහි **ක්‍රියා** නම් නිවාසනපාරුපනය ය. **අක්‍රියා නම්** කප්බිඳු නො එබීම යි.

අෂ්ටමං.

සනනිහිතභාවං-ආසන්න බව ද; **අසනනිහිතභාවඤ්ච**-දුරු බවද; **ඤත්වා**-දැන; **තනොපපහුති**-එතැන් පවත් කොට; **පරිභොගාදයො වටවතති**-පරිභොග විස්සජ්ජන අධිෂ්ඨාන යන මොහු වටිත්. **නෙන පන භික්ඛුනා**-ඒ චීවරපරිග්‍රාහක භික්ෂුහු විසින්; **අසනනපවුබාරං**-චීවරප්‍රතිග්‍රාහකයා විසින් නො පසුදුළ හෝ; **යෙන විනයකම්මං කතං**-යමක්හු විසින් විනය කර්ම සඛ්‍යාත ප්‍රතිග්‍රහණය කරණලද ද; **තස්ස වා භියසෙන**-ඔහුගේ බිය්වසින් හෝ; **තං පන**-ඒ පසුදුළ සිවුර; **ක්‍රියා ක්‍රියං** යන්නෙහි වැලඳගැන්ම ක්‍රියා ය. අපවුබරණය අක්‍රියා යි.

නවමං.

අපනෙත්වා-පහ කොට; **නිදහෙය්‍ය**-තබන්නේ යි; **දුහනි කඛිතතං**-නපුරු කොට තබනලද්දු; **පවිසාමෙනතසස**-සඟවා තබන්නාහව ද;

දසමං.

සුරාපානවගෙහා.

මහයෙන පන-මහත් වූ හස්ත්‍යශ්වාදි මහත් සතුන් කෙරෙහි; **උපක්කමමහනනතතා**-උපක්‍රම මහත් බැවින්;

පඨමං.

---

1 නො එබූයේ

යෙ පාණකා-යම් ප්‍රාණීකෙණෙක්; **පරිභොජනෙ**-අනුභව යෙන්; **මරන්ති**-මියෙද්ද; **තෙහි**-ඔවුන් විසින්; **සප්පාණකං**-සප්‍රාණක වූ; **තාදිසං**-එබඳු වූ ජලය;

දුතියං.

යස්ස අධිකරණස්ස-යම් අධිකරණයක්හුගේ; **වූපසමාය**-සන්හිදුවනු පිණිස; **යො ධම්මො වුත්තො** යි යොදනු. **නිහතං**-සන්හිදුවනලද; **අධිකරණං**-අධිකරණය; කර්‍මධාරය යි. **වූපසම නයං පනස්ස**-ඒ අධිකරණයාගේ වූපසම නය වනාහි; **උච්චා ලෙඛ්‍ය**-සොලවන්නේ යි; **යථාඨපිතභාවෙන පතිට්ඨානං**[1] **න දදෙය්‍ය**-පළමු තුබූ පරිද්දෙන් සිටීම නො දෙන්නේ යි. **යං පන අධිකරණං ධම්මෙන නිහතං** යි යොදනු. **පටික්කොසන්ති**-වළකා ද; **නං සඤ්ඤපෙත්වා**-ඔහු ගිවිස්වා[2]; **කාතබ්බං**-කටයුත්තේ යි. **ඉතරථා**-පටික්කොසනය කළහු සන් නො හිදුවා කෙරෙත් නම්; **උභයෙ**[3]-ධර්‍මකර්‍ම අධර්‍මකර්‍ම දෙක්හි; **යථාධම්මං නිහතභාවා**-ධර්‍මී වූ පරිද්දෙන් සන්හුන් බව; **ඤාතබ්බතා**-ධර්‍මයෙන් සන්හුන්බව දැන්ම ය;

තතියං.

ඉදානි-දැන්; **ඉදං**[4]-මේ දුබ්බිල්‍යය; **කස්සචි**-කිසිවක්හට; **න ආරොචෙස්සාම** යි යොදනු. **පටිඤ්ඤාදත්ථමෙව**-සඟවනු පිණිස මැ; **ඔපි**-හෙ ද; **අඤ්ඤස්සපි**-අනෙකක් හට ද සඟවනු පිණිස මැ කියයි කියා; **එතෙනුපායෙන**-මෙ මැ ක්‍රමයෙන්; **සාව ඛොවි න ජීරති තාව සමණසතම්පි ආපජ්ජති** යි යොදනු. **සෙ**-ඒ තුන්වැනි වැ ඇසුයේ; **නිවතනිඩා**-වැළකා; **සෙන**-ආපත්තියට අවන්නාවූ යමක්හු විසින්; **අස්ස ආරොචිතං**-ඒ විතීයයහට කියන්නලද ද; **තස්සෙව ආරොචෙති**-ඒ කී තැනැත්තහුට මැ කියා ද; **එවං**-මෙසේ; **තතියෙන සුණඝලෙන**-තෘතීයපුද්ගලයා විසින්; **දුතියස්ස ආරොචිතෙ**-ආපත්ති අවන්නාවූ විතීයයහට ආරොචිත කල්හි; **ඛොටිවජ්ජනතා හොති**-කෙළවර සුන්නා නාම් වේ. යෙන දුතියෙන අස්ස තතියස්ස ආරොචිතං; **තස්සාති** දුතියස්ස; යෙන යි ගත් විතීයයාගේ ම තස්සෙව යි මෙ **සිඛාවලද** කියේ. **ඛඛාවිකරණී** සන්‍යයෙහි එක් පක්‍ෂයක් කීහු.

දුට්ඨුල්ලාය ආපත්තියා ආදිපදෙ පාචිත්තියං යන්නෙහි දුට්ඨුල්ලාය ආපත්තියා දුට්ඨුල්ලසඤ්ඤී, අදුට්ඨුල්ලසඤ්ඤී, වෙමතිකො

1. යථාඨිතභාවෙන පතිට්ඨාතුං-ඛඛාවිකරණී. 2. ගිවිස්සවා—ඇතම්.
3. උභයෙසු-ඛඛාවිකරණී. 4. තං-ඛඛාවිකරණී.

යන මේ ත්‍රිකයෙන් දුට්ඨුල්ලාය ආපත්තියා දුට්ඨුල්ලසඤ්ඤී යන මේ ආදිපදයෙහි පාචිත්තිය යි සේයි. ඉතර වූ අදුට්ඨුල්ලසඤ්ඤී, වෙමතිකො යන මේ දෙක්හි දුක්කට යි. **අනුපසම්පන්නායා**- අනුපසම්පන්නයාගේ; **දුට්ඨුල්ලෙ**- සුක්කවිසග්ගය හා සමඟ පාණිතිපාතාදි පස් දුට්ඨුල්ල වූ අජ්ඣාචාරයෙහි ද; **අදුට්ඨුල්ලෙ වා අජ්ඣාචාරෙ**- විකාලභොජනාදි අදුට්ඨුල්ලවූ අජ්ඣාචාරයෙහි ද; **දුක්කටමෙව**- දුක්කට මැ යි. **පතිරූපකං හික්ඛුං අපස්සන්තො**- සභාගභික්ෂුවකු නො දක්නාහට ද; **පඤ්ඤාපෙති සඞ්ඝෙන කම්මෙන**- සඞ්ඝකර්මයෙන් සඞ්ඝයාහට පැණේ යි.

චතුත්ථං.

සො ච- ඒ ඌනවීසියා ද; **උභයත්ථ**- පරිපූර්ණ වීසිය අපරිපූර්ණ වීසිය යන දෙතන්හි;

පඤ්චමං.

සුඛකං වා- සුංවත් හෝ; **පතිහරිතුකාමා**- වළඟා යනු කැමැත්තාවූ; **කනකමණ්ඩලං වෙව අකනකමණ්ඩලං ච යෙ වොරා මහාපථවිපනනා** යි යොදනු. **තෙස්ු**- ඔවුන් කෙරෙහි; **ඉධ**- මේ ශික්ෂාපදයෙහි; **ථෙය්‍යසත්ථසඤ්ඤිතා**- ථෙය්‍යසත්ථ යන නම යි. **ථෙය්‍යසත්ථභාවං ඤත්වා තෙන සද්ධිං සංවිධාය ගච්ඡන්තස්ස සාසං** යි යොදනු.

මනුස්සෙසු අසංවිදහනෙනසු- මනුෂ්‍යයන් තමා හා බැණ ගැන්මක් නැතිකල්හි; **සඞ්ඝමෙව සංවිදහිත්වා ගච්ඡන්තස්ස**- තමා මැ බැණ ගෙණ යන්නාහට ද;

ඡට්ඨං.

සත්තමං.

නෙ- ඒ අනන්තරායකාරධර්මයෝ; **පඤ්චවිධා** යි යොදනු. **කම්ම** නම්, පඤ්චානන්තර්‍යීයකර්මය හා භික්ෂුණීදූෂකකර්මය යි. එයින් භික්ෂුණීදූෂකකර්මය මොක්ෂානන්තරාය මැ කෙරෙයි, සවර්‍යානන්තරාය නො කෙරේ. **කිලෙස** නම්, නියතමිථ්‍යාදෘෂ්ටිකර්මයෝ යි. **විපාක** නම්, අහෙතුකප්‍රත්‍යයෙන් උපන් පණ්ඩක උභතොව්‍යඤ්ජනක ඊර්‍ෂ්‍යාක්‍ෂ ජාතිබධිර තිරශ්චානගතාදිය යන මොහු යි. **උපවාද** නම්, ආර්‍යෝපවාද යි **පඤ්ඤත්තිවීතික්කම** නම්, බුදුන් විසින් පණවන්නාවූ සප්තාපත්තිස්කන්ධව්‍යතික්‍රමය යි. **පඤ්ඤත්තිවීතික්කම මනන්තරායිකෙ සඞ්ඛ්‍යං**- ප්‍රඥප්තිව්‍යතික්‍රමය අනන්තරායිකයන් පිණිස; **යෙ මෙ අනන්තරායිකා ධම්මා වුත්තා භගවතා**- සර්‍වඥයන් විසින්

යම් මේ අනන්තරායකරධම්මකෙණෙක් කියනලදහු ද; **නෙ පටිසෙව නො**- ඒ අනන්තරායකරධර්මයන් සෙවුනාහට; **නාලං අනන්තරායාය**- අනන්තරායට සුදුස්සෝ නො වෙති සි; **වුත්තං**- පාලියෙහි කියනලදී. **අට්ඨිකඞ්කලූපමා කාමා** ති **ආදිකි** යන්නෙහි ආදි ශබ්දයෙන් **මංසපෙසූපමා කාමා අසිසූනූපමා කාමා** යනාදි ගත්නු. **සෝ භික්ඛු**- ඒ මේ මෛථුනව්‍යතික්‍රමයෙහි දොෂ නුදුටු වාවූ මහණ; **සුත්වා**- ඔහු මෙසේ දැසට ගත් බව අසා; **අවදනනාගමපි**- "මා ආයසමා" යනාදින් නො කියන්නා හට ද; **ආකඞ්සිත්වා**- බහා ගෙණ; **නන්‍රාපි**- ඒ සඞ්ඝමධ්‍යයෙහි දු; **තස්ස අපපටිනිස්සජ්ජනෙ**- දැසට නො හැරීමෙහි බිහට ද; **ඉතරෙසඤ්ඤ අවවචනෙ**- සඟමැදට බහා ගෙණ සෙසු භික්ෂූන්ට නො කීමෙහි ද; **අථ**- එතෙකුදු වුව;

අසමනුභාසියමානස්ස- සමනුභාසනාකම් නො කරණ ලද්දා හට ද; මේ අදිඤ භික්ෂුහට බඞ්ගයෙහි උත්ක්ෂෙපණීයකම් කළ හෙයින් ආදි කොට සමනුභාසනා කම්ම කොට එ දැසට නො හළ කලැ පාදිකාදැසටියගේ අපපටිනිස්සග්ගයෙහි උත්ක්ෂෙපණීයකම්ම කෙරෙති සි දත යුතු. මත්තේ සිඛයෙහි දු උත්ක්ෂෙපණීයකම්ම කළහු හා සමඟ සමොභාගාදි කරණුවහට ආපත්ති සි දත යුතු. අදිඤ භික්ෂුහට සමනුභාසනා කොට උත්ක්ෂෙපණීය කම් කළ හ සි දත යුතු. එහෙයින් මේ සිඛයෙහි ආදිකම්මිකයහට ද ආපත්ති මැ සි. එසේ වුව හොත් "**ආදිකම්මිකස්ස අනාපත්ති**" සි කුමට කිහ? යත්:—පොත් නැතිකලැ පිරිවහන[1] වහන්සේ වරුන්ද මුඛාරූඪ හෙයින් කිහ සි දත යුතු. මෙ මැ කිහ, **වජිරබුද්ධිත්ථෙකි**:-"පාලියං ආදිකම්මිකස්ස අනාපත්තීති මුඛාරූළ්හ වසෙන වුත්තනති වෙදිතබ්බං" සි. මෙහි මුඛාරූළ්හ ය යනු සම්භ යන් ගෙණ නො වෙ. පෙල "යථා යෙ මෙ" යන තැනැ යථා යනු යථා කාලං අනන්තරායාය සි යොදනු. අනන්තරායට යම් සේ සමථී නො වේ ද, භගවතා දෙසිතං ධම්මං අහං තථා ආජානාමි සි යොදනු.

අට්ඨමං.

තථාහං භගවතා ධම්මනති ආදිවාදිනා-මේ ආදි කියන්නහු හා; **ඔසාරණා අනුධම්මොනි** වුච්චති සි යොදනු. **අනුලොම වත්තං දිස්වා**-භික්ෂූන්ට අනුකූල පැවතුම් දැකැ; **සඤ්ඤ න කතොා**- යමක්හට නො කරණ ලද ද; **අහං**- මේ භික්ෂුතෙමේ, අකථානු ධම්මනම් වේ. **කාදිසෙන සඞ්ඝනි අපථා**- එසේ වූ භික්ෂුහු හා සමඟ ය යන අර්ථ සි. **නානූපචාරෙපි**-නොයෙක්

1, පිරිවහ—හැම.

දෙර ඇති; **එකවජ්ජනෙන**- එකවජ්ජනා වූ සෙනස්නෙහි; **නිපජ්ජය්‍ය**- හොත්තේ වී නම්, පාචිත්තිය වෙයි සේයි. **තඤ්ච**- ඒ ධම්මාමිසසමොහාර දෙක්හි; **ආමිසපරිභොගෙ**- ආමිසපරිභොගයෙහි ඒ ත්‍රිවිධ උත්සෙපණියකම් කරණ ලද්දාහට; **එකප්පයොගෙන**-එක් ප්‍රයොගයෙන්; **බහුම්පි දදතො**- බොහෝ දූ දෙන්නාහට ද; **එකං පාචිත්තියං. විච්ඡින්දනෙ සති**- කඩ කොට දීමක් ඇතිකල්හි; **උද්දිසන්තස්ස**- කියවා දෙන්නාහට ද; **උද්දිසාපෙන්තස්ස වා**-කියවා ගන්නාහට ද; **පදසො ධම්මෙ**- පදසොධම්මයෙහි; **වුත්තනයෙන**-කී පරිද්දෙන්; **පදූද්ධි ආපත්ති පරිච්ඡදෙ වෙදිතබ්බා** යි යොදනු. **සංවාසෙ**- එකකම්ම එකුදෙසාදිසංවාසයෙහි; **කම්මප්පරිභොසානවසෙන ආපත්ති පරිච්ඡදෙ වෙදිතබ්බා** යි මෙයව ද යොදනු.

නවමං.

චරති යි සේයි, කිම් ද **ගච්ඡ** ය. **පරෙති** යි සේයි, කිම් ද **පර** අය; **අමාවක**-මාගේ ය යි මමත්වයක් නැත්තව; **විනස්සාති නස්ස**-නැතිය; **භූසකො නාසෙතබ්බා**- භික්ඛුනීදූසකයා නැසිය යුත්තේ ය. **මෙතනියං භික්ඛුනිං නාසෙථාති**-මෙතනියා නම් මෙහෙණ නසව යි යන; **අසං**-මේ; **ලිඛනාසනා නාම**- ලිඛනාසනා නම් වේ. **අජ්ජතග්ගෙහ තෙ ආවුසො සමණුද්දෙස**- ඇවැත් වූ සමණුදෙසය; **තෙ**-තා විසින්; **අජ්ජතග්ගෙහ**-අද පටන් කොට; **න චෙව සො භගවා සත්ථා අපදිසිතබ්බා භගවා**-භාග්‍යවත් වූ; **සො සත්ථා**- ඒ ශාස්තෘතෙම; **න චෙව අප දිසිතබ්බා**-මගේ ශාස්තෘ ය යි නො මැ කිය යුත්තේ යි. **අසං**- මේ; **දණ්ඩකම්මනාසනා නාම**- දණ්ඩකම්මනාශනා නම් වේ. **සඞ්ඝණෙහස්‍ය**-නලවන්නේ යි;

දසමං.

සපත්තාණක වග්ගො.

එතස්මිං සික්ඛාපදෙ- තොප කියනලද මේ ශික්ෂාපදයෙහි; **යං වුත්තං**-යමෙක් කියනලද ද; **තං**-එ; **යාව න අස්සද්ධං භික්ඛුං ව්‍යත්තං විනයධරං පරිපුච්ඡාමි, තාව න සික්ඛිස්සාමීති අත්ථො** යි යොදනු. **අනාදරියභයා**- යට "**අනාදරියෙ පාචිත්තියං**" යි ශික්ෂාපද කීහෙයින් අනාදරයෙහි භය ඇති වැ; **ලෙසෙන**- ලෙශයෙන්; **එවං වදනත්‍ථස්ස**-"යාව න අස්සද්ධං භික්ඛුං" යනාදි එකතප්‍රකාරයෙන් කියන්නා හට; **සික්ඛිතුකාමෙනෙව භුත්වා**-

හික්මෙනු කැමැති වැ මැ; **ආජානිතබ්බං** යන්නෙහි වඤ්චිතදූන පුග්ගලාදි පරිපුච්ඡිතබ්බං. **ඉමිස්ස**-මේ පදයාගේ; **තුලයිතබ්බං**-අර්ථපරීක්ෂා කිරීම් වශයෙන් සූත්‍ර ය, සූත්‍රානුලෝම ය, ථෙරවාද ය, අත්තනොමති ය යන මේ සතර පදෙසයෙහි බහා ලා සම කට යුත්තේ යි.

උභොහිපි- උපසම්පන්න අනුපසම්පන්න දෙදෙනා විසින් ද; **ඉදං න සල්ලෙඛාය**-මේ සල්ලෙඛ පිණිස නො වැටෙන්නේ ය යි; **අපසාදනතෙනන**- සූත්‍රාභිධර්මයෙන්; **වුච්චමානස්සාපි**-කියනලද්දාහට ද;

පඨමං.

සඤ්ඤාගවසෙන-හැඳුරීම් වසයෙන්; **පරිවත්තියමානෙ වා**-පිරිවහනකල්හි ද; **බුද්ධ** නම් ථූලච්චය ය; **අනුබුද්ධ** නම් පාචිත්තිය යි. මේ මැ නියෙන් පඤ්චලහුකාපත්තිහු ඔවුනොවුන්ට බුදුනු බුද්ධ නම් වෙත්. බුද්ධ නම් කුඛා ය. අනුබුද්ධ නම් එයට කුඛා වූයේ යි. **යාවදෙවාති** යන්නෙහි; **තෙසං**- බුදුනුබුදුකෙසිඤා පදයන්ගේ; **සංවත්තනතමත්තියාදපරිවෙජ්දවචනං**-වැටෙන්නාවූ හිම පිරිසිදිනා වචනයෙකි; **එතානි හි**- මේ ශික්ෂාපදයන් වනාහි; **යෙ**-යම් කෙණෙක්; **උද්දිසන්ති**-කියවා දෙද්ද; **සජ්ඣායන්ති වා**-හදුරද්ද; **කප්පති නු බො**- කැප දෝ; **න කප්පති නු බො**-නො කැප දෝ හො යි කරන්නාවූ; **කුක්කුච්ච**-කුකුස් ය; **විප්පටිසාර**-විපිළිසර සඞ්ඛ්‍යාත පිඩා ය; **විහෙඨ**-මොහ; **විචිකිච්ඡා**-සැක; **මනොවිලෙඛා ච**- සිත් නො සිලුටු කිරීම යන මොහු; **යාව උපජ්ජන්තියෙව**- යම් තාක් උපදිත් ම ද; **තාව**- ඒ තාක්; **තෙසං**-ඒ භික්ෂූනව; **සංවත්තන්ති**-පවතිත්; **අථ වා**-නොහොත්; **යාවදෙවාති**- යාවදෙව යන නිපාතය; **අතිසයවචනූපදානං**-අතිශයෙන් නිශ්චය කිරීමෙහි හො වැටේ; **තස්ස**-ඒ යාවදෙව යන නිපාතයාගේ; **සම්බන්ධො**-සම්බන්ධය; **සංවත්තන්තීති ඉමිනා**- සංවත්තන්ති යන මොහු හා; **කුක්කුච්චාය**- කුකුසට; **විහෙසාය**-වෙහෙසට; **විලෙඛාය**- මනොවිලෙඛයට; **අති විය**-අතිශයෙන් මැ; **සංවත්තන්තියෙවාති**-වැටෙන්නාහු මැ යැ යි; **වුත්තං හොති**-කී නම් වේ.

ඉඞ්ඝ-එබැවින්; **සුත්තතොත වා**- සූත්‍රානුභාවයන් හෝ, **ගාථාතො වා**- ගාථාවන් හෝ; **අභිධම්මං වා**-අභිධර්ම හෝ; **තාව පරියාපුණන්තු**-පළමු කොට හදුරව; **පච්ඡා**- පසු වැ; **විනයං පරියාපුණිස්සතී**-විනය හදුරයි;

දුතියං.

උපොසථවසෙන උද්දිස්සමානෙ- පොහෝ හෙයින් උදෙසන ලබන කල්හි; පාලියෙහි **එවං වදෙය්‍ය** යනු හා සම්බන්ධ යි. **සො**-හෙතෙම; **යං අනාචාරං ආචරිත්වා**- යම් ව්‍යතික්‍රමයක් කොට; **ඛෙමෙන**- භූතවස්තුයෙන් ද; **විනයෙන වා**- චොදන සාරණයෙන් ද; **තෙ**- තා විසින්; **සො**-හෙතෙම; **එවං ආරොපිතෙ මොහෙ**-මොහය මෙසේ ආරොපණය කළ කල්හි; **පුන මොහෙති**-නැවත භික්ෂූන් මුළා කෙරේ ද; **නාරොපිතෙ මොහෙ නි අපත්තා**- මොහාරොපණය නො කළ කල්හි පාචිත්තිය නො වෙයි යන අර්ථ යි.

යෙන-යම්කිසි විසින්; **විත්ථාරෙන න සුතං**-විස්තරයෙන් නිමවා ප්‍රාතිමොක්ෂය නො අසන ලද ද; **යෙන**-යම්කිසි විසින්; **ඌනඤ්ඤතතිකඤ්ඤතතු වා විත්ථාරෙන සුතං**-උනු වූ දෙතුන් වරෙකැ විස්තරයෙන් අසනලද ද යන මෙහි; උනු වූ දෙතුන්වරෙකැ විස්තරයෙන් ඇසීම නම් දෙවරෙකැ විස්තරයෙන් නො අසා තුන්වෙනිවර නිමවා ඇසීම යි. මෙසේ අසන ලද්දාහට ද; **අනාපත්ති** යනු හා සම්බන්ධ යි. **යො ච න මොහෙතුකා මොහයමෙක්** භික්ෂූන් මුළා කරණු නො කැමැත්තේ ද; **මොහාරොපණං** යන්නෙහි මොහ නම්, ඤත්තිදුතිය කම්මයෙන් කරන්නාහට නමෙකි.

නවමං.

පහරිතුකාමනාය-ගසනු කැමැති සිතින්; **සවෙපි මරති**-ඉදින් මෙලේ නමුදු; **පාචිත්තියමෙව**-පවිති මැ යි.

කෙනචි විහෙඨියමානස්ස- මාතුගාමාදි කිසිවක්හු විසින් වෙහෙසනලදු වැ ඔහව පහර දී ගැලවෙන්නාහට ද; **මොක්ඛාධිප්පායස්ස**- වෙරුදින් උපද්‍රැත වැ ඔවුන් කෙරෙන් ගැලවෙනු කැමැති වැ පහර දී ගැලවෙන්නාහට ද;

චතුත්ථං.

උච්චාරෙය්‍ය-නහා ද යන; **එත්ථ**- මෙහි, **සචෙ පන**- ඉදින් වනාහි; **උග්ගිරිත්වා**- නහා; **විරදෙඛ**-වැරැදෑ; **පහාරං දෙති**-ප්‍රහාරය දේ ද; **න පහරිතුකාමතාය දිනනතනා**-නො ගසනු කැමැතිවැදුන්බැවින්; **දුක්කටමෙව**- දුකුළා මැ යි. 'බවම්' යි සිතා නහා ගත් අත එමැ අවස්ථායෙහි සිටැ බැවීම සිඳ නොවූ හෙයින් මේ

සිඛයෙන් ද වන පවිති නො වී ය. 'බවම්' යන සිත මුත් 'ගසම්' යන සිත නො උපන් කෙයින් වැරැද්ද ඇත ද, ගසන යට සිඛ යෙනුදු පවිති ඇවැත් නැති. දුකකට මේ සිඛයෙන් වේ මැ යි.

පඤ්චමං

චුදිතකෝ- වොදනා ලබන තැනැත්තේ; **තංඛණංයෙව**- ඒ වොදනා කළ කෙණෙහි මැ; **චොදෙති මතෝ**-මට ය වොදනා කරන්නේ යැ යි; **සඒව ජානාති**-ඉදින් දනී ද; **චොදකස්ස පාචිතතියං**-වොදනා කළහට පවිති ඇවැත් වේ.

ආචාරවිපත්තියෙහි මැ ආජීවවිපත්ති ගැණෙන කෙයින් මෙහි ආජීවවිපත්ති වෙන නො කීහු. අමූලක වූ පාරාජිකායෙන් වොදනා කළ කල්හි සඟවෙසෙස් වෙයි. සීලවිපත්ති මැ වූ අමූලක සඟවෙසෙයින් වොදනා කළ කල්හි මේ සිඛයෙන් පවිති ඇවැත් වේ. ආචාරවිපත්තියෙන් ද ආජීවවිපත්තියෙන් ද විශෙෂයෙහි දී පාරාජිකා තබා සෙසු ආජීවවිපත්තියෙන්ද දෘට්ඨිවිපත්තියෙන් ද වොදනා කරන්නාහට දුකකට මැ යි. **නඵඝඤ්ඤදියස්ස**- සඟවෙසෙස්හි ද සඟවෙසෙස් නො වූයෙහි ද සඟවෙසෙස් යන සංඥ ඇත්තාහට ද;

ඡඨං.

තං- තා; **ඌනවීසතිවස්සොති**- ඌනවිංශතිවර්ෂ ය යි; **මඤ්ඤමානස්ස**-සිතමි; තා විකාලයෙහි වැලඳුවහ යි සිතම් යි යනාදීන්; **අඤ්ඤස්මිං උපජ්ඣායපටිබලෙ අසති**-කුකුස් උපදවන්නට සුදුසු වූ අනෙක් ප්‍රත්‍යයක් නැතිකල්හි; **එවං**- මෙසේ; **සඤ්චිච්ච**- ඌන විංශතිවර්ෂබව් දන්කල්හි විකලෑ වැලඳුබව ද දැනැ දැනැ; **උපජ්ඣායස්ස**- කුකුස් උපදවන්නාහට ද;

න උපජ්ඣායිතුකාමස්ස-සැක උපදවනු නො කැමැතියහට ද; **කෙවලං**-හුදෙක්, **හිතෙසිතාය**-හිතවිත්තයෙන්;

සත්තමං.

භණ්ඩනකලහෙහි විවඩ්ඪිතං- භණ්ඩනකලහදෙකින් වැඩුනාවූ; **විවාදාධිකරණං**- විවාදාධිකරණය ව; **ආපන්නානං**- අවන්තාවූ භික්ෂූන්ගේ; මෙහි භණ්ඩන නම් ඛඩරට පුළු කොට කරණ ක්ෂුද්‍ර කලහ යි. කලහ නම් මහා කලහ යි. **සුතිසම්පං**- බස් ඇසෙන තැනි. **සොස්සාමීති**-අසම් යි; **චොදෙතුකාමතාය ගච්ඡ නො නස්ස** යි යොදනු. **තුරිතගමනෙපි**-රහස් බැණැ බැණැ

යන්නවුන් පස්සෙහි රහස් අසනු කැමැති වැ වහා යාමෙහි ද; **ඔහීයනෙපි**- රහස් බැණෑ බැණෑ යන්නවුනට පෙරව වැ යෙමින් සිටැ රහස් අසනු කැමැති වැ පසු බසිමින් සිටැ එලිඑලි යාමෙහි ද; **අඤ්ඤා**- ඔහට; **ඤං මන්තයමානෙසු**-යමක් මන්ත්‍රණය කරණකල්හි;

ඉමෙසං සුත්වා-මොවුන්ගේ මන්ත්‍රණය අසා; **සියා කිරියං**- ක්‍රියායෙන් ද වන්නේ සි. **සියා අකිරියං**- අක්‍රියායෙන් ද වන්නේ සි. මෙහි ගොසින් ඇසීම ක්‍රියා නම් වේ. තමා හුන් තැනට අවුත් බණනකල්හි මුයෙන් කොා බැණෑ ඇසීම අක්‍රියා නම් වේ. වචීකම් නම් උකැසි කොා පැහැරීම්.

අටඨමං.

ඛම්මන්ත විනයෙන සත්ථුසාසනෙන යන්නෙහි **විනය** නම් වොදනා සාරණාව සි. **සත්ථුසාසන** නම් ඤත්‍යනුසාවණාදි සමපත්ති සි. **අනුසාවණා** නම් කම්වාක්‍ය සි. පවජ්‍ය සූයතෙ ඉති අනුසාවනං[1] යනු වේ. මේ ධම්විනය ශාස්තෘශාසනයෙන් **කාරණලද, අපලොකන—පෙ—ඉමෙසං චතුනනං කම්මානං**-මේ සතර කම්මයන්ට; **ඡන්දං දත්වා පවජ්‍ය ඛියනඛම්ම. ආපජ්ජනනස්ස වාවාය වාවාය පාචිතනියනති** යනු හා සමබන්ධ සි. **කිනෙනනවා**- කියා; **රුවවති**-අභිමත සි. **නාදිසානංයෙව**- ඒ කණ්ඨක සාමණේරාදීන්ගේ මෑ; **සම්මාවනනං දිසවා**-භික්ෂූන් ට අනුකූල පැවතුම් දැකැ; **පවෙසනා**- සඞ්ඝයා කරා ගැන්ම; **දුරුනනවවනෙහි**- පරුෂතෙපුලෙන්; **භික්ඛූ**- භික්ෂූන්; **සංවට නනස්ස**- සටන්නාවූ; **මුඛරස්ස භික්ඛුනො**- දෙඛම්ලු භික්ෂුහට; **නෙව වනතබබා**- වොදනා සාරණා නොා මෑ කිය යුත්තේ ය. මෙහි වොදනා නම් ආපත්තීන් කීම සි. සාරණා නම් ඒ ආපත්තීන් නිශවය කිරීම්. **අවඤ්ඤො කානබබානි**-නොා වැදිම් කටයුත්තේ සි යොදනු. **එවං**- මෙසේ; **යම්පන අවඤ්ඤකම්මං අනුසඤ්ඤනං** සි යොදනු. **අපසාදිසං**-ඌරුවිවරණාදි අපසාදකරය; **උපසඤ්ඤෙ**- මෙහෙණස්නෙහි; **එවරූපං ඤං කම්මං** සි යොදනු. **තස්ස**- ඒ කම්මයාගේ; **කම්මංයෙව**- කම්ලක්ෂණය; **ඔසාරණාදිනි**- ඔසාරණාදිහු; **සඤ්ඤා න**-යම් හෙයකින් නොා වේද්ද; ඔසාරණාදි වූ නාමානනතරයකට නොා ගොස් අපලොකනනාමයෙන් මෑ සිවි හෙයින් මෙතෙම කම්ලක්ෂණ නම් වෙයි සේයි. **භික්ඛුනීමූලකං**- භික්ෂුණීන් මුල් කොට; **අපි ච භික්ඛූනම්පි ලබභති**-නැවත භික්ෂූන් ට ද අපලොකන කම්ම ලැබේ. **අවජ්ජනනවිවරාදීනං** යන්නෙහි

1. පවජ්‍ය සූයත ඉති අනුසාවන යනු වේ- ඇතම්.

ආදිශබ්දයෙන් ඡත්තාවීවර තඬවීවර දෙදෙන ගත්හු. **චීවරාදීනි අදෙන්තෙහි වා**- චීවරාදීන් දෙන්නහු විසින් ද; **පරි**—පෙ—**පරිභොක්තබ්බ**[1] වස්තූන් ද අනුභව කරන්නවුන් විසින් ද පහ කරන්නවුන් විසින් ද; **කථා රූපං වා**-එබදු අනෙක් ධර්මකථාවක් කරන්නවුන් විසින් ද;

ඉමස්ස- මේ භික්ෂුහට; **නෙව සුත්තං ආගච්ඡති**- මාතිකා නො ද පුහුණු ය. **නො සුත්තවිභඞ්ගා**- ඒ මාතිකාවට වදාළ පදභාජනීය නො ද පුහුණු ය. **සෙසං අසල්ල ක්ඛාවා**-විනයෙහි අර්ථ නො සලකා; **ව්‍යඤ්ජනච්ඡායාය**-ව්‍යාකරණයෙහි දක්ෂ භෙයින් ව්‍යඤ්ජනලෙශයෙන්; **අත්ථං පච්චාභති**- නැති අර්ථයක් කියා ද ඇති අර්ථය පිරිහෙලා ද; **අවසෙසා**-අවශෙෂ වූ අපි හැම දෙන ම[2]; **එවං උබ්බාහිකාවිනිච්ඡයෙ**- මෙසේ වෙන් කොට ගත් විනිශ්චයෙහි; **නිස්සාරණා**-පහ කිරීම;

ආගමෙ කාලෙ-එන්නාවූ කාලපක්ෂයෙහි; **කතපවාරණා පවුක්කඛඩ්ඪනා**-කරණලද්දවූ පවාරණාපවුක්කඛඩ්ඪනා තොමෝ; **තිණවත්ථාරකසමථෙ**-තිණවත්ථාරකසමථයෙහි සබඳසඬහා ඔක ඤතති ද; **එකකා ඤතති ච**-කලහ කොට බුන්නාවූ දෙරුස සඬඝයා එක් කොට තබන්නාවූ ඤතති ද; **එකකඤ්ඤම්පි පකෙඩ**-දෙරුස සඬඝයා නැවත තමතමන් තෙරෙහි දී තබන්නාවූ ඤතති ද එක් කොට; **එකකා ඤතති වාති**-එකෙක ඤතති ද සි;

සා-ඒ ඔසාරණාතොමෝ; **සාධිස**-වැසිසළු සිවුරු; ඤතති වතුර්ථකර්මයෙන් භික්ඛුනීඔවාදසම්මුති මුත් අනෙක් සම්මුතියෙක් නැති. **උභතොසඞ්ඝානුවත්තිකා** නම් ත්‍රිවිධ උත්ක්ෂෙපණීයකර්ම කරණලද භික්ෂුහු අනුවූ භික්ෂුණීහු සි. **අඪ යාවතතියකා** යන් නෙහි, අඪ යාවතතියකයෝ නම් සහවෙසෙස්හි කී "සමගහස්ස සඬඝස්ස" යනාදි වූ සතරතෙම භික්ෂූන්ට සතරක් වසයෙන් ද භික්ෂුණීන්ට සතරක් වසයෙන් ද අඪයාවතතියක නම් වෙත්. **තෙ ඉමෙ**-ඒ මොහු; **යාවතතියකා**-යාවතතියකයෝ නම් වෙත්.

අවසෙසා තෙරස සම්මුතියො- යට කියනලද පණහරස යෙන් සීමාසම්මුතිය ද සෙනාසනගාහාපකසම්මුතිය ද තබා අවශෙෂ වූ තෙලෙස් සම්මුතීහු ද; සෙනාසනගාහාපකසම්මුතිය ලඹුකමියෙහි මැ අනාගත වත භෙයින් නැවත සෙනාසනගාහාපක සම්මුති සි කීහු. **ධම්මා**-ධර්මය; **එතෙසු**- මේ කර්මයන් කෙරෙහි;

නවමං.

---

1. පරිභුඤ්ජිතව්‍ය—කැම. 2. කැම දෙකම්—කැම.

ආරොචිතවත්තුං යාව අවිනිවජ්ජං තාව විනිච්ඡයකථා වත්තමානා යි යොදනු. මෙහි **ආරොචිතවත්තුං** යනාදි කෘතති නො තබා **කරණ** කම්ම පිණිස කිහු. **කතානිං ඨපෙත්වා** යනාදි කෘතතින් **කරණ** කම්ම පිණිස කිහු. **එතස්මිං අන්තරෙ**- ආරොචිත වසතුව විනයධරයන් විසින් විනිශ්චය කෙරෙමින් සිටි මේ දෙඅතුරෙහි;

අධම්මකම්මඤ්ඤුකදිස්ස පන- ධම්මකම් අධම්මකම් දෙක්හි අධම්කම්ය යන සංඥ ඇත්තාහට ද; **ක්‍රියා** නම් යෑම ය. **අක්‍රියා** නම් සෑද නො දීම යි.

දසමං.

එකාදසමෙ මිත්තන නම් දූසම්ත්‍ර නො වූ මිත්‍ර යි. **සන්දිට්ඨ** නම් දුටුවිරු මිත්‍ර යි. **සම්භත්තන** නම් දූසම්ත්‍ර යි. **සනත්තනො**- විඤ්ඤත[1] ද;

විස්සජ්ජියං-අන්නට දිය හැක්කාවූ; **වෙහඩ්ඩියං**-බෙදිය හැක්කාවූ; **අවසෙසා**-අවශෙෂ යි; **සඞ්ඝස්ස**-සඞ්ඝයා විසින්; **විස්සජ්ජෙතුං විභජිතුං වා නෙව වට්ටතති. ගණපුග්ගලානං විස්සජ්ජෙතුං වා විභජිතුං වා න වට්ටතති** යි ප්‍රත්‍යෙකයෙන් යොදනු. **විභත්තානිපි**-බෙදන ලද්දාහු ද; **ථාවරෙන ථාවරම්පි**-ථාවරයෙන් ථාවරය ද; **අකප්පියෙන වා**-අකප්පිය වූ හෝ; **මහඝඝකප්පියෙන වා**-මහඝඝකප්පිය වූ හෝ; **ඉතරෙන**-ඉතරයෙන්= අථාවරයෙන්; **ඉතරං**-අථාවරය ද; මෙහි **අකප්පිය** නම් සවණ්ණ මය මඤ්චපීඨාදි යි. **මහඝඝකප්පිය** නම් දළමය මඤ්චපීඨාදි යි **ලාමකානි**[2]-නපුරු සෙනසුන්; **කුම්භි**-සැල ද; **අරඤ්ඤානං**-බොහෝ දිය ගන්න සැලසවහන්; **භාණඝං**-පානි ද කවාර හෝ නාලි ද කිලි ය යි ද යෙත්. **පසතමත්තං**-පතක් පමණ; **කාලලොහ** නම් යකඩ යි. **කංසලොහ** නම් තලි ආදි කරණ[3] කස්ලෝ යි. **වට්ටලොහ** නම් වැට ආදි කැරැ විරුමා වත් කරණ ලෝ යි. ''වට්ටලොහනහි පිතවණ්ණං'' යනු **විනයසඞ්ගහ** යි. **සිඟල දීපෙ පාදඝණකතණ්ඩුලා**-සිංහලද්වීපයෙහි පස්නැලියක් දිය ගන්නා අතලය; පාද නම් මඟධරවැහි ලාසුයෙනි **ලහසුමත්ගණියි**[4] යනු **ඛඬ්ඩාවිතරණීසඞ්ඝ** යි. **තණ්ඩුලා**-පස්නැලියක් දිය ගන්නා හෙයින් අඩිපසතයකුදු වඩා දිය ගන්නා අතලය; **සිඛ්ඛාර**-අභිෂිකෙතාදඝ වත් කරණ කෙඩි බදු කෙඩි; **පටිණහහ**-අත් සෝධනා වීල්[5]; **උලුඞ්ක**-ළු; **දණ්ඩි**-යටුවම්; **කමවජ්ජු**-සෑදි; **පානි**-

1. විඤ්ඤඝ-හැම්. 2. ලාමකාදීනි-ඛඬ්ඩාවිතරණී. 3. තදඛරණ-කැම්.
4. { මඟධරයි ලාසියෙනි ලහුසුමනි ගණියි. මඟධරවහි ලාසියෙනි ලහුසුමපි ගණියි. 5. නම්වීල්-ඇතැම්.

තලි; **කටවඤ්ඡ**-තැටි; **සරඤ්ඡ**-කටවෝරම් හෙවත් මලා; **සමුග්ගඤ්ඡ**-වෘත්තාකාර කරඹු; **අඩ්ඨාරඤ්ඡපල්ලඞ්ක**-වක්ගිනිකබල්; ධූමකටච්ඡු-ගන්ධිකයන්ගේ දුම්මොළොසු වැනි දුම්මොළොසු[1] ආදීහු ද;

අයපත්තකා-යපාත්‍රය ද; **අයථාලකං**-යතල්ල ද; **තම්බලොහථාලකං**-තඹලොහමය වූ තල්ල ද; **කංසලොහ**-කස්ලොහොා; **වට්ටලොහ**-වැට ආදියට ගන්නා වට්ටලොහය ද යන මෙයින් කරණලද; **භාජනවිකති**-භාජනවිකෘතීහු; **ගිහිවිකටානි වා**-ගෘහස්ථයන් සතු වූවාහු හෝ; **අසෙසඤ්ඤම්පි කපපිය**-අනා මාස ලොහො හැර කැප වූ; **ලොහහණ්ඩ**-ලොහපරිෂ්කාර යෙහි; **භාජනීය**-භාජනීයවස්තු කියම්හ යි සේයි. **අසෙසඤ්ඤම්** යනු ඝටෑ කී කංසලොහ වට්ටලොහ තම්බලොහාදි ලොහ හා මේ සියල්ල අකපපිය ජාතරූප රජතාදියට අන්‍ය හෙයින් අසෙසඤ්ඤම්ං කපපියලොහහණ්ඩ යනු මෙයින් ගත්හු. **අසෙසා**-අදුන්නල; **අසෙසජාතිසලාකා**-අදුන්ලා; **නත්ථු දනං**-නැහොරුය; **කණ්ණමලහරණී**-කන්සැදි; **සුචි**-හිදිකටුය; **සුචි**-පන්හිදය යනු **හෙළුකම්මාචිතරණී** යි; **බුද්දකොපි**[2]-කුඩා ද වූ; **පිප්පලකොා**-කතුරුය; **බුද්දකං**-කුඩා වූ; **ආරකණ්ඨකං**-හිදිවිය ය; **මුද්ධිකං**-යතුරුමුන්ද ය; **කුසවිකං**-කෙස්ස ය; **නාලකං**-යතුරු ය; **කත්තරසඞ්ඛවෙඨකොා**[3]-සැර යවිපිලිය ය; **හෙණ්ඩිවාලකොා**-පාරුවලල්ල ය; **සථා නථා**-යම් තම් පරිද්දෙකින්; **ඝනකඝලොහං**-ඝන ඉකාට කරණලද ලොවට ය; **විපඤ්ඤලොහභණ්ඩඤ්ච**-නොා නිමාම් වූ ලොහ භාණ්ඩ ද යන; **සබ්බං**-මේ සියල්ල; **භාජනීය**.

ධූමනෙත්ත-දුම්නල; **ථාලක**-සීවැල්; **දීපරුක්ඛ**-පහන් රුක හෙවත් වැට සේයි. **දීපකපල්ලිකා**-පහන්කබල්; අත්වැට ද එහි මැ ඇතුළත් වේ. **ඔලම්බකදීප**-එල්වනවැට[4] ද; මේ ගරු භාණ්ඩ යනු හා සම්බන්ධ කරණු. **ඉත්ථිපුරිසතිරච්ඡානරූපකානි**-ස්ත්‍රී පුරුෂ තිරශ්චීන රූපකයෝ ද; **අසෙසානි වා භණ්ඩානි**-සෙසු ලොහභාණ්ඩයෝ; **හිතතිච්ඡදනකවාටාදිසු**-හිතතිච්ඡදන යෙහි ද දොරකවුළුයෙහි ද; **උපනෙතබ්බානි**-එළවිය යුත්තෝ යි. **අනනමසෝ ලොහබිලකං උපාදාය හිතතිච්ඡදනකවාටාදිසු උපනෙතබ්බානි අසෙසානි වා සබ්බානි ලොහභණ්ඩානි** යි සම්බන්ධ යි. **අනනමසෝ**-අධිමානයෙන්; **ලොහබිලකං උපාදාය**-පුඹුඅණ පවන් සියල්ල ගරුභාණ්ඩ යි. **ගිහිවිකටානි**

---

1. දුම්මොළොසු-ඇතැම්. 2. බුද්දකොා-කඞ්ඛාවිතරණී.

3 සංඛතරයඞ්ගවෙඨකොා-ඇතැම්. 4. { එවලු වැව ද. එලවලු වැව ද.

වා-ගෘහස්ථයන් සන්තක වූවාහු හෝ; **වට්ටනකි**-වටින්; යටැ කියනලද ධුමනෙත්තාදි සියල්ල තමා සතු කොට ලද හොත් සාඞ්ගික කොට හෝ ගෘහස්ථයන් සතු කොට හෝ වැලඳ ගත යුතු. සාඞ්ගික වැ ලද්දෙය නිසා නො වේ. සාඞ්ගික වී නම් ගිහිවිකවානි යනු අයුක්ත යි. **නිප්පුහණ්ඩපි එසෙව නයො**-තුඹෙන් කරණලද දෙයෙහි ද ලොහභාණ්ඩයට කී නය මැ යි.

ඛීරපාසාණමයානි-ක්ෂීරපාෂාණයෙන් කරණලද; **තට්ටිකා**-තැටි; **සරකාදිනි**-මලා ආදීහු ගරුභාණ්ඩයෝ මැ යි. ඛීරපාසාණ නම් මොලොක් පහණ යි. **සමඤ්ඤා**-පැන් ගන්නා කලය ද; **තෙලභාජනං වා**-තෙල් වත් කොට තබන්නාවූ භාජනය ද; **පාදනඤ්ඤනකඤ්ඤා** යි භික්ෂූනට සාරූප හෙයින් කිහු. මේ දෙක ඛීරපාසාණමය යි දත යුතු. **සුවණ්ණ**-රත්රන්; **රජත**-රිදී; **ආරකූට**[1]-අරළුලෝ; **ජාතිඵලිකභාජනානි**-දැවාණ මය භාජනයෝ අකාමාස හෙයින් ගිහිවිකට වූවාහුත් නො වටිත්. **සෙනාසනපරිභොගෙ පන**-සෙනාසනපරිභොග යෙහි වනාහි; **ආමාසම්පි**-කංසලොහාදි ඇල්ලියහැකි දෑ ද; **අනාමාසම්පි**-රත්රන් ආදි වූ නො ඇල්ලියහැකි දෑ ද; **සබ්බං වට්ටති**-සියල්ල වටී;

වාසිආදිසු-වැ පොරෝ ඇ පරිෂ්කාරයෙහි විනිශ්චය කියම්හ යි සේසි. **දන්තකඤ්චුජනං**-දැහැවිදඹු කැපීම් මාත්‍රයෙන් ද; **උච්ඡු නවඡනමත්තනො**-උක්දඹු සස්නා මාත්‍රයෙන් ද; **අඤ්ඤං මහා කම්මං**-ඟස් කැපීම් ආදි වූ අනෙක් මහාකර්මානන්තයක්; **සාඝවාසිසා කාතුං න සක්කා** යි යොදනු. **යෙන කෙනචි ආකාරෙන**-යම් කිසි ආකාරයෙකින්; **කතා**-කරණලද; **සෙසා වාසි ගරුභණ්ඩා** යි යොදනු. **එරසු පන**-පොරොව වනාහි; **අනනමඤ්ඤා**-යටත් පිරි සෙයින්; **වෙජ්ජානං**-වෙදුන්ගේ; **සිරාවෙධකොපි**-සිරා වෙධය ද= සිරා විදිනා කටුව ද ගරුභණ්ඩ යි. **කුඨාරි පන**-කෙවේරිය ද; **කථා ගරුභණ්ඩමෙව** යි යොදනු. **යා පන කුඨාරි ආවුධසඞ්ඛෙපෙන කතා අයං අනාමාසා** යි යොදනු. **කුද්දාලෝ**-හුදුල්ල ද; **දණ්ඩබඳනිබ්බාදනං**-ඕට ඇත්තාවූ නියන් ද; **අගරුභණ්ඩං නාම නත්ථි**-අගරුභණ්ඩ නම් දෙයෙක් නැති. **සම්මුඤ්ජනිදණ්ඩබඳණ නකං පන**-මුසුන්දඹු විදිනා කටුව වනාහි; **අදණ්ඩකං**-දඹු නැත්තේ; **ඵලමත්තමෙව**-ඵලමාත්‍ර වූයේ ම; දඹු නැති වැ කටුව මැ ය යි සේසි. **යං සම්මුඤ්ජනිදණ්ඩබඳණනකං**-මුසුන් දඹු විදිනා යම් කටුවෙක්; **සිපාටිකාය පක්කිපිත්වා සක්කා පරි**

1. ඇරකූට-ඇතැම්.

හරිතුං සං භාජනීසං යි යොදනු. **සිපාටිකා** නම් කරවියල් ල යි. **සිඛරමපි**-තොරපනය ද; **නිබ්බාදනෙනෙව සඛඛතිතං**-දණ්ඩබඩනිඛාදනයට මෑ අනුලොම්. **යෙහි මනුස්සෙහි**-යම් මිනිස් තෙණකුන් විසින්; **විහාරෙ**-විහාරයෙහි ද; **වාසිආදිනි දිනනානි හොනති**-වෑ පොරෝ ආදි වූ පරිෂ්කාරයෝ දෙන ලද්දාහු වේද්ද; **සහර දඩෙඪ වා**-හෙය ද හියකල්හි හෝ; **විලුතෙන වා**-හස්සිආදීන් විසින් බිඳ පූ කල්හි හෝ; **හනෙන**-වහන්ස; **නො**-අපව; **උපකඛරෙ**-වාසි ආදි පරිෂ්කාරයන්; දෙව්-දුන මැනව; **පුන ආහරිස්සාමාති**[1]-නැවත ගෙණෙම්හ යි; **නෙ වෙ වදනති**-ඉදින් දුන් ඒ මනුෂ්‍යයෝ කියද්ද; **දුකඛකානි**-වාසි ආදි ඒ පරිෂ්කාරයෝ දිය යුත්තෝ ය යි මෙසේ යොදා අවී බිණිය යුතු.

කම්මාර-කඹුරහ; **තජ්ජකාර**-ලොහොකරුවහ; **චුන්දකාර**-ලාසුවඩුවහ; **තලකාර**-කුළුපත්තහ; **මණිකාර**යෝ නම් මැණික් විදිනා මැණික් සැට්ටරු යි. **පත්තබන්ධකයෝ** නම් යපත් විදිනෝ යි. යපත් විදිනෝ නම් බුන් පාත්‍ර බඳනා හැවි[2] කෙණෙක් ලු. "පත්තබන්ධකො නාම පත්තස්ස ගණ්ඨි ආදි කාරකො, පරිමාණං සුවණ්ණාදිපත්තකාරකොතිපි වදන්ති" යනු වජ්‍රබුද්ධි යි. **අධිකරණී**-කිණිරි; **මුඛී**-මිටි; **සණ්ඩාස**-හඬුව; **තුලාදිනි**-තරාදිය ආදි වූ; **සඛානි ලොහමයඋපකරණානි**-සියලු ලොහමය උපකරණයෝ; **සඛෙඝ**-සඛඝයා කෙරෙහි; **දින්නකාලතො පභුති**-දුන් තැන පටන් කොට ගරුභාණ්ඩයෝ යි. **තිපුකොටඨක**-තුඹු සිදුනහ; **සුවණ්ණකාර**-තරාලහ; **චම්මකාර**-සොම්මරහ; **අයම්පන විසෙසො**-මේ අප මතු කියන්නේ වෙන්සෙකි. **තිපුවෙජ්දනකසත්ථං**-තුඹු කපන්නාවූ ශස්ත්‍රය ද; **සුවණ්ණවෙජ්දනකසත්ථං**-රන් කපන්නාවූ ශස්ත්‍රය ද; කතුරු යි. **කතපරිකම්මවම්ම**-කරණලද චිත්‍රකම් ඇති වම්ය; **ජීඤ්ඤනිකා චුද්දිකා සඤ්ඤිති**-කපන්නාවූ කුඩාකැත්ත ද නියන ද යන; **ඉමානි භාජනීයානි**-මොහු බෙදිය යුත්තෝ යි. **නහාපිතතුණහකාරඋපකරණෙසුපි**-කරතැවැමිසන්නාලින්ගේ උපකරණයෙහි ද; **මහාකත්තරිං මහාසණ්ඩාසං මහාපිප්පලකං** ඇපෙවා යි යොදනු. **මහාපිප්පලකං**-මහකඩ කතුර[3]; **සඛඛං**-මේ තුණින් පිටත් සියල්ල; **වට්ටති**-බෙදන්නට වටී. **ඉතරානි**-ඒ භාජනියට ඉතර වූ මහාකත්තරි ආදි වූ ඒ තුණ ගරුභාණ්ඩයෝ යි.

---

1. පුන ආහරිස්සාමා දෙමැනි-සඛඛාචිතරණ්. 2. හැවි-ඇතම්
3. මහකණ්ණක තුඩකතුර-මහකඩක කතුර-ඇතැම්.

වෙත්තවලලිආදිකා-වේවැල් ආදි වූ; **අඩබාහුප්පමාණා කාවි වල්ලි** යි යොදනු. අඩබාහු නම් උරෙහි සිට වැලමිට දක්වා මේ දෙ අතුරෙහි යි; අඩබාහූති කපප රතෝ පඨාය යාව අංසකූටං. නොහොත් විදත්ථිවතුරඞ්ගුල හෝ යි. **තස්ස ජනකා වා**-ඒ සාඛ්‍යික විහාරයෙහි හටගත් තාවූ; **රක්ඛිතගොපිතා**-රක්ඛිත ගොපිතා යන බස අර්ථ: "ආරක්ඛසංවිධානෙන රක්ඛිතත්තා රක්ඛිතා ච මණ්ඩප්පසාදිසු පක්ඛිත්තං විය ගොපිතත්තා ගොපිතා ච" යනු වාර්තිය[1] හඟවනු පිණිස කිහු. සාඛ්‍යිකභූමියෙහි ජාත වුව ද රක්ඛිත ගොපිත් නො වේ නම් ගරුභාණ්ඩ නො වෙයි යන අභිප්‍රාය යි. **සා වල්ලි**-ඒ වල්ලිතොමෝ; **උපනෙතුං**-එළවන්නට; **වට්ටති**-වටී. **සුත්තං**-නූල; **මක්ඛි**-නියඳ; **වාක**-වැහැරි; **නාලිකෙරකිර**-පොල් කොසුමය වූ හෝ; **චම්මමයා රජ්ජුකා වා**-සම්මය වූ රැණ හෝ; **සොතනානි වා**-කඹ හෝ; **සඛ්‍යස්ස සන්තකං ගරුභණ්ඩං** යි යොදනු. **වාකෙ ච නාලිකෙරකිරෙ ච**-නියඳ ආදි වැහැරි[2] ද පොල්කොසු ද; **වට්ටෙවට්ටා**-වටා=කරකවා; **කතා**-කරණලද ද; **එකවට්ටා වා**-එක්වැල වූ රජ්ජුතොමෝ; **සඛ්‍යස්ස සන්තකා**-සඛ්‍යයාගේ වී; **ගරුභණ්ඩා**-ගරුභාණ්ඩ යි. **සුත්තං පන** නූල ද; නූල ලනු කොට නො දී නිකම් කරකැවුව ද භාජනීය හෙයින් සුත්‍රයට ආවටෙවට්ටා යනු නො කිහු. **අනා වට්ටෙවට්ටා දින්නමක්ඛි**-නො අඹරා දුන්නාවූ නියඳ; **නාලිකෙරකිරා ච**-නාලිකෙරකිරයෝ ද භාජනීයයෝ යි.

අට්ඨඞ්ගුලසුවිදණ්ඩකමත්තෙනා-උසින් අටඟුලක් පමණ ඇති වටින් **හෙලදිවෑ** පන්හිත්දඬක් පමණ ඇත්තාවූ; **සෝ කොවි වෙළු** යි යොදනු. **තස්මිං ජාතකෝ**-ඒ සාඛ්‍යිකභූමියෙහි උපන්නා වූ; **සොපි වෙළු**; **පාදඟණ්හනක**-මගධනැලියෙන් දිය පස්නැලියක් ගන්නාවූ; **තෙලනාලි පන**-හුණුදඬෙ තෙල් නල ද; මෙහි මගධනැලි නම් අටපත් ගන්නා නැලිය යි. **උපාහනදණ්ඩකෝ**-වාන්කොක්ක ද; **ජන්තදණ්ඩා**-කුඩපුඹුව ද; **ජන්තඝලාකා**-කුඩයෙහි ගොනැස් ද යන මේ සියල්ල; **එත්ථ**-මේ වෙළුමයෙහි ලා බෙදිය යුතු භාණ්ඩ යි.

මුඤ්ජකඤ්ච-මුදුතණ ද; **බබ්බජකඤ්ච**-බබුස්තණ ද; **මුඤ්ජප්පමාණම්පි**-මිටක් පමණ ඇත්තා ද වූ; **මුඤ්ජ** නම් **තණ** කැරුල්ල යි; **අවසෙසවජ්ජනනිණ්ණං**-මේ දෙකින් අවශෙෂ වූ ගෙ සොයන තණ ද; **තිණඝඩිපගතෙසු**-තෘණඝඩ්‍යා

1. ආවාර්‍යය-කැම්. 2. නියඳ ආදි වැල් වැහිලියෙන් ද-කැම්.

වව ගියාවූ; **තාලපණ්ණාදිසු**-තල්පත් ආදීන් අතුරෙහි; **යං කිඤ්චි**-යම් කිසි; **එකපණ්ණම්පි**-එක පතකුදු; **බහි ආරාමම**-ආරාමයෙන් පිටත; **සඞ්ඝිකෙ**-සාඞ්ඝික වූ; **තිණවත්ථුස්මිං**-තෘණභූමියෙහි=තණවත්තෙහි; **තම්පි**-ඒ තෘණ ද; **අඞ්ගුලපබ්බමත්තම්පි**-මුවවිට අටගුලක් පමණ ඇත්තාවූ; **පිත්තපොප්ඵකො**-පුස්පත්ගෙඩිය ද; මෙයින් පුස්පත් භාජනීය බව කීහු.

මත්තිකා මත්තිකා තොමෝ; **පකතිමත්තිකා වා**-පියෙවි මැටි වෙව යි; **පණ්ඩුවණ්ණා වා**-මකුල් ගුරු ආදි වූ පණ්ඩුවර්ණ මැටි වෙව යි; **සුධා වා**-සුණු වෙව යි; **සජ්ජුරස**-සදෙලමල ද; **කුංකුඞ**-කොකැටිකිරි ද; **සිලෙසාදිසු වා**-ගිවුළුපැනි ආදි වූ ලහටු ද; **දුල්ලභට්ඨානෙ**-අරමට; **ආනෙත්වා**-උපාසකවරුන් විසින් ගෙණ ඇරැ; **දින්නා වා**-දෙන ලද්දී හෝ; **තාලපක්කප්පමාණං**-තල්පකක් පමණ වූයේ; **කිඞ්ගු**-සුඟි; **කිඞ්ගුල**-කිඟුලි; **සරිකාල**-සිරියෙලි; **මනොසිලා**-රත්සිරියෙල්; **අඤ්ජනානි**-අඤ්ජනයෝ ද; අදුන්දැලි යි. කිඟුල් ආදිය මත්තිකාවට අනුලොම් යූ තැනි.

වෙළමහි වුත්තනයෙනාරෙ යො කොචි දුරුහඩ්ඩකො යි යොදනු. **අපි ච**-තව ද අර්‍ථයෙක් ඇති. **දුරුවෙළුවම්මපාසාණාදි සබ්බාපි විකති දුරුහණෙඩන සඞ්ගහිතා** යි යොදනු. **තත්ථ**-ඒ මිශ්‍රයෙහි අර්‍ථ කියම්හ යි සේයි **මඤ්ඤපීඨෙහි**[1]-මඤ්චපීඨයන් හා; **අසඞ්ගහිතානි**-අසඞ්ගෘහීත වූ; **ආසන්දිකාදිනි**-ආසනාදීහු ද; **ආදි** ශබ්දයෙන් සත්තඞ්ග, හද්දපීඨ, පීඨිකා, එළකපාදපීඨ, ආමලවට්ටිකාදි ගත්හු. **අනතමසො**-අඩමානන යෙන්; **පලාලෙන**-පිදුරෙන් හෝ; **පණ්ණෙහි වා**-තාලපණ්ණාදි පතින් හෝ; **කතපීඨං උපාදාය**-කරණලද පුටුයෙහි පටන් කොට; **සබ්බානි ආසනානි**-සියලු ආසනයෝ ද; **වඩ්ඪකඵලකං**-වක් පොහොරුව ද; **දිඝඵලකං**-දික්පොහොරුව ද; **බොවන ඵලකං**-සිවුරු සෝධන පොහොරුව ද; **සටනඵලකං**-සිවුරු සවන පොහොරුව ද; **සටනමුණ්ඩරෙ**-සිවුරු සවන මුගුර ද; **දන්තකට්ඨචෙජ්දනඝණ්ඩිකා**-දැහැටිදඹු කපන කොලොඹුව ද; **දණ්ඩමුණ්ඩරෙ**-සතරරියනක් පමණ ඇති මුගුර ද; නොහොත් අතකොළුව ද; "දණ්ඩමුණ්ඩරො නාම යෙන රජිතච්චරං පොථෙන්ති" යනු වජිරබුද්ධිටීකා යි. **නාවා**-නැව ද; **අම්මණං**[2]-

---

1. මඤ්චපීඨෙ-කඞ්ඛාවිතරණී.

2. { අම්මණන්ති ඵලකෙති පොත්ථකරණී විය කතං
පාතිමොක්ඛභාජනං-විනයත්ථමඤ්ජූසා.

පරිෂ්කාර තබන දෙණ ද; **රජනදෙණි**-රදන්දෙණ ද; රදන් දෙණ නම් පිසූ පඬු වත් කරණ දෙණ යි. **උදකපවජීකොදියය** පැස ද; **දාරුමයොවා**-දඬුමය වූ හෝ; **දන්තමයොවා**-හස්තිදන්තාදි දළමය වූ හෝ; **වෙළුමයොවා**-හුණුපොත්තෙන් කරණලද හෝ; **සපාදකොපි**-පා ඇත්තා ද වූ; **අපාදකොපි**-පා නැත්තා ද වූ; **සම්මුඛොවා**-බෙහෙත් සත්පොඬි දී වතුරශ්‍ර[1] කොට කරණ ලද සුමුහ ද; **මඤ්ඡුසාවා**-දඩෙන් දළින් හෝ හුණ දඩෙන් හෝ කෘතවෘත්තාකාරමඤ්ජුසා ද දෙණපෙට්ටි ද කියත්. **පාදගණ්හනකතොවා**-දිය පස්නැලියක් ගන්නෙන්; **අතිරෙකපප්පමාණොවා**-අධිකප්‍රමාණ වූ; **කරණ්ඩොවා**-කාෂ්ඨමය වූ කරඬුව ද; **උදකදෙණි**-දියදෙණ; **උදකඝටාහං**-දියඉකිලිවිලි; **උලුඛලකොවා**-ඌ; **කටවජ්ජ**-සැන්ද ද; **පානීයසරාවං**-පැන් වඩන මලාව ද; **පානීයඝටිකොවා**-පැන්සක ද; **සඞ්ඛථාලකඋපනහි**-කෙළිවත්තම් ආදි වූ සක්තල්ල වනාහි භාජනීය යි.

දාරුමයොවා-දඩෙන් කරණලද; **උදකතුම්බොවා**-දියලබුව ද; දිය තිබෙන පිණිස කළාවූ මහසැළ ද; **පාදකඨලිකං**-තොදෙවි පා තබන පාදකඨලිකා ද; පාදපීඨ ද එහි මැ සඞ්ගෘහීත යි. **මණ්ඩලං**-පාත්‍ර තබන පාත්‍රමණ්ඩලය; **දාරුමයං වා හොතු**-දඩෙන් කරණලද්දේ වේව යි; **වොලපණ්ණාදිමයං වා**-කඬින් පණිණ යෙන් වේව යි කරණලද ද; **සබ්බං**-සියල්ල; **තථා ගරුහණ්ඩං** යි යොදනු. **ආධාරකොවා**-පාත්‍රාධාරය ද; **පිධානකං**-පාත්‍රපත ද; **කාලවණ්ටං**-වෘත්තාකාර වූ තල්වැට ද; **විජනී**-චතුරශ්‍ර වූ විජනිය ද; **චඞ්ඝාවකං**-සුමුහ ද; නොකොත් පුටළු ද; කරණ්ඩ විශෙෂයෙකැ යෙත් මැ යි. **සඞ්ඝිසම්මුඛසජ්ජනී**-හිරවාමුසුන් ද; මුසි **සම්මුඛසජ්ජනී**-නිදිකොළ මුසුන් ද; **සඞ්ඝිසම්මුඛසජ්ජනී** නම් දඬු කළ කොළමුසුන්හිරවාමුසුනි. **මුඛිසම්මුඛසජ්ජනී නම්** දඬු නැති මිටි කොළ යි. **එතෙසුපි**-පාත්‍රාධාරාදි වූ මෙහි[2] ද; **දාරුවෙළුපණ්ණචම්මාදිසු යෙන කෙනචි කතං ඛුද්දකං වා මහන්තං වා යං කිඤ්චි භාරුහණ්ඩං** යි යොදනු. **එමහ**-වැඹි; **තුලා**-තලාද; **සොපානඵලකාදිසු**-හිනිපෙති ආදින් අතුරෙහි ලා; **යං කිඤ්චි**-යම් කිසිවෙක්; **දාරුමයං වා**-දාරුමය වූ හෝ; **පාසාණමයං වා**-පාෂාණමය වූ හෝ; **ගෙහසම්භාරූපගං**-ගෙ තවාමට යුක්ත වූ; **යං කොචි**-යම් කිසිවෙක්; **කටසාරකොවා**-කළාල් පැදුරු ආදි වූ කවසාරකය ද; **යං කිඤ්චි භූමත්ථරණං**-

1. {බෙහෙත් සත්පො බෙහෙර කොට, බෙහෙත් සත්පොඬි මෙරශ්‍ර කොට, බෙහෙත් සත්පොඬි දී මෙරශ්‍ර කොට. 2. මොඹු-හැම.

වොලපණ්ණාදිමය වූ යම් කිසි බුම්තරණයෙක්; **යං කිඤ්චි අකප්පියවම්මං**-සිඛවම්මාදි වූ යම් කිසි අකප්පියවම්ම ද යන සියල්ල ගරුභාණ්ඩ යි. **භූමත්ථරණං කාතුං වට්ටති**-අකප්පිය සම් බුමුතුරුණ කරන්නට වටී. **සබ්බං මඤ්චප්පමාණං වම්මං**-මඤ්චප්‍රමාණ වූ සියලු කැප සම්;

උදුක්ඛලං-වන; **මුසලං**-මොහොල; **සුප්පං**-කුල්ල; **නිසදෙ**-දුගල; **නිසදපොතකෝ**-දුපොය; **පාසාණදෙණ්ඩී**-ගල්දෙණ; **පාසාණකටාහං**-ගලින් කපා කරණලද තාලි යි; **සබ්බං කසිභණ්ඩං**-නහුල් විගදඹු ආදි වූ සියලු කෘෂිභාණ්ඩ; **වක්ක යුත්තං**-සක් යෙදූ; **සබ්බා යානං**-සියලු යාන ද; **මඤ්චපීඨානං පාදෙ ච**-මඤ්චපීඨයන්ගේ පාදයෝ ද; **අටනිඅොච**-හැද වල් ද; **වාසි ඵරසුආදිනං දණ්ඩානි චෙති**-වැ පොරෝ ආදීන්ගේ දඹු ද යන; **එතෙසු**-මොවුන් කෙරෙහි ලා; **යං කිඤ්චි අනිඩ්ඩිතං**-සැසැ නොනිමවන ලද යම් කිසිවෙක් ඇද්ද; **තං**-ඒ; **භාජනියං**-භාජනීය යි. **තවඡිත්තමත්තං පන**-සැසැ මට කරණලද්දේ වනාහි; **භරු භණ්ඩං හොති**-ගරුභාණ්ඩ වේ. **අනුසඤ්ඤතවාසිසා දණ්ඩා**-යම් වාසියක් තොමෝ කරවියල්ලෙහි ලා පරිහරණය කරන්නට පිළිවන් ද කෝ තොමෝ අනුසඤ්ඤතවාසි නම් වේ. එසේ වූ වාසියගේ දඬ ද; **ඡත්තං**-පණ්ණතාලාදි වූ ඡත්‍ර ද; **මුඩ්ඩි පණ්ණං**-මිටිතලපත ද; **කත්තරයට්ඨි**-සැරයටිය ද; **උපාහන දණ්ඩකෝ**-වැන්කොක්ක ද; **අරණ්ඩසහිතං**-මෝල සහිත වූ ගිනිදඹ ද; **ඛම්මකරකෝ**-ඛඩරුව ද; **පාදඝණඤ්ඤනකතෝ**-දිය පස්නැලියක් ගන්නෙන්; **අනතිරිත්තං**-මහත් නොවන්නාවූ; **ආමලකතුම්බං**-ඇඹුලුකල්කයෙන් කරණලද පද්ද ද; **ආමලකඝටෝ**-එසේ ම ඇඹුලුයෙන් කරණලද කළය ද; **ලාබුකතුම්බං**-ලබුපකින් කරණලද පද්ද ද; **ලාබුඝටෝ**-ලබුපැනය ද; **විසාණකතුම්බං**-ගවරහං ආදීන් කරණලද පද්ද ද; **නනෝ පරං**-එසින් අන්‍ය යටැ අප කියනලද දෙසින් සෙස්ස; **යථාභතමෙව**-ගෙණ ආ පරිදිදෙන් මැ; **නිඩ්ඩුකරණඩ්ඩකෝ**-සුඟුකරඩුව; **අඤ්ජනකරණඩ්ඩකෝ**-අදුන්කරඩුව; **ගණ්ඨිකා**-සහළසිවුරේ ඔබන ගැව; **විඤ්ඡනං**-පට මුවවිට සිවිනා වීජය ද; **අඤ්ජනී**-අදුන්තල ද; **අඤ්ජනිසලාකා**-අදුන් ලා ද; **උදක පුඤ්ඡනී**-දිය පිස්නා ලැල්ල ද;

මනුස්සානං-මනුෂ්‍යයන්ව; **සම**-කළය ද; **පිඨරාදි**-මහසැල ආදිය; පිඨර නම් පුසන්දඹු ලන බදන යනාදි වූ; **කුලාල භාජනං**-කුඹල්වලද; **පත්තකටාහං**-පාත්‍ර පියන කබල් ද;

අඩ්ඪාරඝටාහං-වක්ගිතිකබල් ද; **ධූමදූනං**-දුම් දෙන්නාවූ නල ද; **දීපරුක්ඛකෝ**-පාන්කඳ; **දීඝපලලිකා**-පහන් කබල් ද; **වඝනිඛිකා**-ගඹුළු ද; **ජදනිඛිකා**-පතුළු ද; **ථූපිකාති**-කොත ද යන මේ; **සබ්බං**-සියල්ල; **වුත්තනයෙනෙව එතෙසු පන ගරුභණ්ඩෙසු වෙළුආදි යං කිඤ්චි** යි යොදනු. **ඵාතිකම්මං කත්වා**-වැඩිනාම්ම කොට; **ගහෙතබ්බං**-ගත යුත්තේ යි. **කඤ්චනකෝ**-කොතලය; **ඉදමෙත්ථ භාජනීයං. එත්ථ**-මේ මතතිකාභාණ්ඩයෙහි ලා; **ඉදං භාජනීයං**-මේ බෙදිය යුතු දෑ යි.

යථා ච මත්තිකාභණ්ඩෙ-මත්තිකා භණ්ඩයෙහි ලා කුඩිකා තොමෝ; **යථා භාජනීයං**-යම් සේ භාජනීය ද; **එවං**-එපරිදි දෙන්; **ලොහභණ්ඩෙ**-ලොහභාණ්ඩයෙහි; **කුණ්ඩිකා**-කුණ්ඩිකා තොමෝ; **භාජනීයක්ඛණමෙව ගච්ඡති**-භාජනීය කොඨාසය මැ සෙවුනි; **ඉති**-මෙසේ; **යං**-යමෙක්; **භාජනීයං**-බෙදිය යුතු ද; **විඤ්ඤත්තීයම්පි**-විඤ්ඤත්තීය ද යන; **තං එතං විඤ්ඤත්තීය වෙහඩ්ගියං යි කියනලද; අඤ්ඤං පරික්ඛාරං දත්වා**-අනෙක් පරිෂ්කාරයක් දී; **ඉතරං පන**-ඉතර වූ ගරුභාණ්ඩය වනාහි; **සබ්බපරික්ඛාරෙසු**-සියලු පරිෂ්කාරයෙහි; **අනුපසම්පන්නෙ** අනුපසම්පන්නයඤ්ඤේ, **අනුපසම්පන්නෙ** උපසම්පන්නයඤ්ඤේ, වෙමතිකො බියයි යි **නිස්සඤ්ඤකට** වේ. **පකතියා පන**-සවභාවයෙන්; **ඡදනාදි වසෙන**-ඡදනාදි වූ සතරඅගති වසයෙන්; **කරොන්තං දිස්වා**-කරන්නහු දැක; **කො අත්ථො තස්ස දින්නෙන**[1]-ඔහුව දීමෙහි ලා කවර අර්ථයෙක් දැ යි බියනය කරන්නාහට ද; **ලබාපි විනිපාතෙස්සති**-ලදදෙය ද නසයි බියනය කරන්නාහට ද; **න සම්මා උපනෙස්සතීති**-මනා කොට අනුභව නො කෙරෙ යි; **බියනතස්ස**-බියනය කරන්නාහට ද;

එකාදසමං.

සබ්බං-සියලු විනිශ්චය; **නිංසකණ්ඩෙ**-නිසැඟි කාණ්ඩයෙහි; **පරිණාමනසික්ඛාපදෙ**-"යො පන භික්ඛු ඤාතං සඞ්ඝිකං ලාභං අත්තනො පරිණාමෙය්‍ය නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං" යන මේ ශික්ෂාපදයෙහි; **වුත්තනයෙන**[2]-කිපරිදි දෙන්; **වෙදිතබ්බං**-

1. දින්නෙන-ඤඩ්ඩාවිතරණී. 2. වුත්තනයමෙව-ඤඩ්ඩාවිතරණී.

දත යුත්තේ යි. **අයමෙව** කි-මේ අප මතු කියන්නේ වනාහි; **විසෙසෝ**-වෙනයි. **තත්ථ**-ඒ පරිණාමන ශික්ෂාපදයෙහි; **ඉධ**-මේ ශික්ෂාපදයෙහි තමහට නො වන හෙයින් සුඛිකපාචිත්තිය වේ.

මාදසමං.

සහධම්මිකවග්ගෝ.

——)o(——

ඛත්තියජාතියස්ස-මාතෘ පිතෘ දෙපක්ෂයෙන් ක්ෂත්‍රියජාති හව; **ඛත්තියාභිසෙකෙන**-ක්ෂත්‍රියාභිෂේකයෙන්; **මුධනි අභිසිත්තස්ස**-මුදුනෙහි ලා වත් කරණලද අභිෂික්ත තොය ඇති; **න නික්ඛමනෝ රඤ්ඤෝ ඉත්ථාගාරෙ**-රජතෙමේ මෙ සයනිඝර යෙන් නො නික්මුනේ නු යි; **අනික්ඛමනරාජකං**-සයනිඝරය තෙමේ අනික්ඛමනරාජක නම් වේ. **අනික්ඛමනරාජකෙ**-අනික්ඛමනරාජක වූ; **තස්මිං සයනිඝරෙති අත්ථෝ**-ඒ සයනි ඝරයෙහි යැ යන අර්ථ යි. **මහෙසි**-මෙහෙසි තොමෝ; **රතනං** වුච්චති-රත්න යැ යි කියනුලැබේ. **නීහතන්ති**-නීහත නම්; **නික්ඛන්තං**-නික්මිම යි. **අනීහතං රතනං**-නො නික්මුනාවූ ස්ත්‍රීරත්නය; **ඉත්ථෝ**-මේ සයනිඝරයෙන් නු යි; සයනිඝරය තෙමේ අනීහතරත්නක නම් වේ. **අනීහතරතනත්තෙ**-අනීහතරත්නක වූ; **තස්මිං සයනිඝරෙති අත්ථෝ**-ඒ සයනිඝරයෙහි ය යන අර්ථ යි. **උම්මාරං**-එළිපත;

රඤ්ඤෝ-රජහුගේ; **අන්තෝපුරප්පවෙසනවත්ථුස්මිං**-අන්තඃ පුරයට වදනා වස්තුයෙහි පණවන ලදී. **නිකපාචිත්තියං**-අපපටිසංවිදිතෙ අපපටිසංවිදිතසඤ්ඤී, පටිසංවිදිතසඤ්ඤී, වෙමති කො යි නිකපාචිත්තිය යි. **පටිසංවිදිතසඤ්ඤිස්ස**-පටිසංවිදි තයෙහි පටිසංවිදිත යැ යන සංඥ ඇත්තාහට ද; **න ඛත්ති යාභිසෙකෙන අභිසිත්තස්ස වා**-ක්ෂත්‍රියාභිෂේකයෙන් අභිෂික්ත නො වූවාහට ද; **උභොසු නික්ඛමනෙසු ච**-දෙදෙන නික්මුනු කල්හි ද; **උභින්නං වා**-දෙදෙනා අතුරෙහි ලා; **අඤ්ඤතරස්මිං** එක්තරා එක්කෙණකුන්; **නික්ඛමනෙ වා**-නික්මුනුකල්හි ද; **සයනිඝරං පවිසනත්ථාය**-සයනිඝරයට වදනාහට ද; **ඛත්ති යා**-ක්ෂත්‍රියාභිෂෙකයෙන් මුදුනෙහි අභිෂික්තොදකය වත් කළබව; **අපපටිසංවිදිතත්තා** තමා එන බව නො පිළිවිසි බව ය. **ක්‍රියා** නම් යැම ය. **අක්‍රියා** නම් නො පිළිවිසිබව යි.

පඨමං.

උපභොග නම් ශරීරසපශී ලදින් අනුභවනීයදෙය යැ. **පරිභොග** නම් ශරීරසපශී නො ලදින් අනුභවනීය දෑ යි. **පරිකම්මතාසස**-පරිෂ්කර්ම විහාරයාගේ; **අනෙනා පරිකෙඛපෙ**-ඇතුළුපරිඝෙපයෙහි ද; **අපරිකම්මතාසස**-අපරිෂ්කර්ම විහාරයාගේ; **මිගානං ලෙඩ්ඩුපාතානං අනෙනා**-ලෙඩ්ඩුපාත යන් දෙදෙනාගේ ඇතුළත තුබුවාවූ; **රතනං වා රතන සම්මතං වා උභතොඛණ්ඩස්ස වා උභතොඛණ්ඩාපෙක්ඛස්ස වා පාචිත්ති යං** යනු සම්බන්ධ යි. **පරිකම්මතාසස**-ගොරුපයන්ගේ පවෙස නිවාරණය පිණිසැ කරන්නාවූ; **අනෙනාපරිකෙඛපෙන**-ඇතුළත්හි පරිඝෙපයෙන් ඇතුළ අජ්ඣාවසථ නම් වේ. **අපරිකම්මතාසස**-ගොරුපයන්ගේ පවෙසනිවාරණය පිණිසැ කරණලද වතිආදින් නැත්තාවූ ඝරයාගේ; **මුඝලපාතඛහනනරං**-ගෙහි සිට දැමූ මුසලය යම් තැනෙකැ හේ ද මෙ අතුර අජ්ඣාවසථ නම් වේ. මෙසින් පිවතැ තුබුවාවූ රතනය හෝ රතන සම්මතය හෝ ගන්නාහට ද පවිති වෙ යි සේයි. **ජාතරූප** නම් රත්රනි. **රජත** නම් රිදී යි. ජාතරූප රජත දෙක තමා පිණිසැ ගන්නාහට නිසැඟි පවිති වෙයි. **එ** මැ ජාතරූප රජත දෙක **සඞ්ඛ** ගණ පුගල වෙතිය නවකම්ම යන මොවුන් පිණිසැ ගන්නාහට දුකකට යි. **අවසෙසෙ මුත්තාදිරතනෙ**[1]-ජාතරූප රජත දෙක තබා අවශෙෂ මුකතාදි රතනයන්; **සඞ්ඛසමපි අත්ථාය**-තමා පිණිසැ ද සඞ්ඛ ගණ පුදගල වෙත්‍ය නවකම්මානන යන මොවුන් හැමදෙන පිණිසැ ගන්නාහට; **දුකකට මෙව**-දුකකට වේ මැ යි. **කපපියවත්ථුං වා**-කපපාසසූත්‍රාදි වූ කැප වසතුවක් වෙව යි; **අකපපියවත්ථුං වා**-ජාතරූපරජතාදි අකපපිය වසතු වෙව යි; **මාදිසං**-මාතුසනතක වූ එබදු කැප වසතුව; **සඤ්ඤාණකං වා කහාපණාදිරූපියගණනහෙයින් හෝ නීලාදි වසත්‍ර වශයෙන් හෝ සලකුණු කොට; **නික්කිපිතබ්බං**-නහා තිබිය යුතු යි. **සො පුච්ඡිතබ්බො** යි යොදනු. **සචෙ සඤ්ඤාණෙන සම්පාදෙති**-පළමු බලා තුබූ සලකුණු හා සම කොට කියේ වී නම්; **දාතබ්බං**-දිය යුත්තේ යි. **නො චෙ**-ඉදින් සලකුණු හා සම කොට සම්පාදනය නො කෙළේ වී නම්; **විචාරෙති වත්තබ්බො**-සොය යි කිය යුත්තේ යි. **නෙව අසති**-පතිරූපක වූ භික්ෂුකෙණකුන් නැතිකල්හි; **සචෙ පන දීඝසස අද්ධුනො අවවසෙන**-ඉදින් බොහෝකලක් අයාමෙන්; **සමාදපෙතබ්බා**-අරවයි;

"උද්දිසස අරියා තිඨන්ති,
එසා අරියාන යාචනා."

---

1. අවසෙසෙසු මුත්තාදිරතනෙසු-කඞ්ඛාවිතරණී.

අනුසඤ්ඤානඤානෙ ඨපෙත්වා නිකඛිපනඤඤ අනාපත්ති යනු හා සම්බන්ධ යි. **ආමාසං**-ආමාස වූ; **රතනසම්මතං**-රත්නසම්මත වූ; **යං හොති**-යමෙක් වේ ද; **තං**-ආමාස වූ රත්නසම්මතය; **යං හොති ආමාසං රතනසම්මතං තං විඤ්ඤාසං වා නාවකාලිකං වා-පෙ-ඝණිකතො** යන මේ හැම තැන් මෑ අනුසඤ්ඤාතට්ඨානයෙන් පිටතැ යි ඔත යුතු යි.

දුතියං.

සඤඤං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා යන; **ඉදං**-මේ වචනය; **චාරිත්තෙන වුත්තනයමෙව**-චාරිත්‍ර ශික්ෂාපදයෙහි කියනලද නය ඇත්තේ මෑ යැ. යටැ කීවා හා සම යැ යි සේසි. **සචෙ පඤ්ඤා භික්ඛු හොනති**-ඉදින් පාඤිවයෙහි සම්පයෙහි භික්ෂූහු ඇත්තෝ වූ නම්; **ඉඝඤා අනොකඤඤම චරනතඤඤ පන**-සම්පයෙහි භික්ෂූන් ඇත ද වී නම් මාඝීඝයෙන් පඤ නො වැ ඇවිදිනා ඔව වඤාහි; **ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි**-ආපුච්ඡන කෘත්‍යයෙක් නැති **වුත්තනයෙන**-යටැ කී නයින්; ප්‍රථමපාදයෙහි දුකකව යි. විතීයපාදයෙහි පාචිත්තිය යි සේසි.

පවිඤකමන නම් ආසන සාලාව යි. **ඉදං පන ක්‍රියාක්‍රියං**-ක්‍රියා නම් යැම යැ. අක්‍රියානම් අනාපුච්ඡාව යි.

තතියං.

භෙදනමෙව-භෙදනය මැ; **භෙදනඤං**-භෙදනඤ නම් වේ. සඤාඨියෙහි කප්‍රත්‍යය යි. **තං**-ඒ භෙදනය; **අඤඤ ඉත්ථිති**-මේ පාචිත්තියාපත්තියට ඇත් නු යි; **භෙදනඤං**-පාචිත්තියා පත්තිතොමෝ භෙදනඤ නම් වා. **අඤඤ** යි කියා පාචිත්තිය ශබ්දයා ගෙණ කීහු. **එවරූපෙ සූචිඝරෙ**-අස්ථිමය දන්තමය විසාණමය යැ යන මෙබඳු වූ සූචිඝරයන්; **තං**-ඒ වුත්තනප කාර ඇති සූචිඝරය;

අරණ්ඤකෙති අරණ්‍යඛනුකෙ; **අඤ්ඤතියා**-අඳුන්නලැ ද; **අඤ්ඤතියලොකඤ**-අඳුන්ලාගෙහි ද; **වාඝිජතෙ**-වැදඹු නො ගැලවෙන පිණිසැ ලත අති දන්ත විසාණමය පිලියෙහි ද; **එනෙඤු**-මොවුන් අතුරෙහි ලා; **යං කිඤ්චි**-කිසිවක්; **අට්ඨාදිහි කාරණෙහඤඤ**-අටිආදීන් කරවන්නාහට ද;

චතුත්ථං.

මඤාරකාදිසු අඤඤතරං-

"මඤාරො බුද්ධිකාබඩො[1] කුලීරාහවවපාදකො,
මඤෙඩවා චතුබ්බිධො වුත්තො බුඩෙනාදිච්චබන්ධුනා" යි

1. මඤාරමණ්ඩිකාබඩො-කැම්.

කියනලද සතර මඤ්ඣයන් අතුරෙහි එක්තරා එතෙකි. තත්ථ මඤ්ඣකොති මඤ්ඣපාදෙ විජ්ඣිත්වා තත්ථ අටනියො පවෙසෙත්වා කතො. බුන්දිකාබඩොති අටනීහි මඤ්ඣපාදෙ ඔසාපෙත්වා පලලඞ්කසඞ්ඛෙපෙන කතො. කුලීරපාදකොති අස්ස මෙණ්ඩකාදීනං පාදසදිසෙති කතො වා යො පන කොවි වඞ්ක පාදකො අයං වුච්චති කුලීරපාදකො. ආහච්චපාදකොති අයං පන ආහච්චපාදකො නාම මඤ්ඤෙව අඞ්ක විජ්ඣිත්වා කතො හොතීති එවං පුරතො පාළියංයෙව වුත්තො. තස්මා අට නියො විජ්ඣිත්වා තත්ථ පාදසිඛං පවෙසෙත්වා උපරි ආණිං දත්වා කතමඤ්ඤෙව ආහච්චපාදකොති වෙදිතබ්බා.

බුන්දිකාබඩොවනිදඤ්ඤො[1]පීඨපාදෙ මසාරකො,
කුලීරපාදෙ තඛඞ්කා විඛඞ්කාහච්චපාදකො.

පීඨම්පි නාදිසමෙව-පුටුව ද මඤ්ඣයට කිසැටි මැ යි. **නං පන**-ඒ පීඨය වනාහි; **ඡෙදනකං භෙදනකසදිසමෙව**-ඡෙදනමෙව=ඡෙදනකං;තං අස්ස අත්ථීති ආපත්ති ඡෙදනකං යි විග්‍රහ හෙයින් සම් යි.

පමාණාතික්කන්තං-ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත වූ මඤ්ඣපීඨය ලදින්; **ඡින්දිත්වා**-කපා අනුභව කරන්නාහට ද; **යථා**-යම් සේ; **පමාණමෙව**-ප්‍රමාණය මැ; **උපරි දිස්සති**-මත්තෙහි පෑණේ ද; **එවං**-එපරිද්දෙන්; **නිබණ්ඨිත්වා**-වළ කැණැ එහි ලා ඇණ බහාලා අනුභව කරන්නාහට ද; **උත්තානං කත්වා** උඩු බල්ලා පෙරළා පියා අනුභව කරන්නාහට ද; **අවටඨං ඛණිත්වා**-අටුකොටු උඩ බැඳැ අනුභව කරන්නාහට ද;

පඤ්චමං.

තූලං-තූලය; **ඔනද්ධං**-වලඳනලද්දේ; **එත්ථාති**-මේ මඤ්ඣ පීඨයෙහි නු සි; **තූලොනද්ධං**-තූලොනද්ධ නම් වේ. **විලිම්භං පත්ථරිත්වා**-කඩරෙදි අතුවැ; **තූලං පකිරිත්වා**-පුලුන් බහාලා; **උපරි**-මත්තෙහි; **විලිම්භාය**-කඩරෙද්දෙන්; **ඔනද්ධනති වුත්තං හොති**-වලඳනාලද්ද සි කියන ලද්දේ වේ.

බිම්බොහනං චෙත්ථ, එත්ථ-මේ කපියපරිභෝගයෙහි ලා; **බිම්බොහනං**- මාවුලාව; **සිඝපමාණමෙව වට්ටති**-ශීඝ්‍රප්‍රමාණ වූයේ මැ වටී. **යඤ්ඤ**-යම් බිම්බොහනයකුගේ; **විත්ථාරතො**-පළලින්; **තීසු කොණෙසු**-ධජඉසක් බඳු තුන් කොණයෙහි;

1. මුනිබදෙඩාවනිදඤ්ඤො-ඇතම්.

විහානං අන්තරං-කොණයන් දෙදෙනාගේ අතුර; **විදත්ථිවතු රඩ්ගුලං හොති**-එක්විගත් සතරඟුලෙක් වේ. **මජ්ඣිම**-මධ්‍යය; **මුට්ඨිරතනං**-මිටිරියනෙක් වේ. **දීඝතෝ**-දිගින්; **දිඝඩ්ඪරතනං**-එක්රියන් එක්විගතෙක් හෝ ය. **වීරතනං වා**-දෙරියනෙක් හෝ ය.

ඡඨං.

සත්තතන්තදිසං සත්තරිච්චාති "සදසනෙතන පුබෙබ වුත්ත නිසිදනං උපමෙති" යනු **වජ්‍රබුද්ධිටීකා** ය. **එකස්මිං අන්තරෙ**-එක් කෙළවරෙක්හි; **සුගතඞ්ගුලපමාණං**-තථාගතවියතක් පමණ කොට; **තීසු ඨානෙසු**-දෙතෙනක්; **ඵාලෙත්වා**-පලා; **කත්තරි**-කරණලද; **තීහි දණ්ඩෙහි**-තුන් දරයෙකින්; **යුත්තස්ස පරිකප්පාරස්සනං නාමං**-යුක්ත වූ පරිෂ්කාරයට මෙ නමෙකි.

සත්තමං.

කණ්ඩූති කවුළු; **පිළකාති** ලොහිතතුණ්ඩිකා සුඛුම පිළකා; **අස්සාවොති** අරිසභගන්දරපමෙහාදීනං වසෙන අසුවි පග්ඝරණං; **දුල්ලභවජ්ජාබාධොති** මහාපිළකාබාධො වුච්චති යනු අටුවා ය. **කණ්ඩු**-කණ්ඩූති ය. **පිළකා**-පොළ ය. **අස්සාවදුල්ලභවජ්ජාබාධානං**-වැහෙන්නාවූ මහත් කස් ආබාධ යන්හේ; **පවිච්ඡාදනත්ථං**-වසන පිණිස; **අනුඤ්ඤාතවිවරං**-අනුදත්තාවූ විවරය ය.

අට්ඨමං.

ඉමේ-මේ ශික්ෂාපදයෙහි; **යං වත්තබ්බං**-කිය යුත්තාවූ යමෙක් ඇද්ද; **තං සබ්බං**-ඒ සියල්ල;

නවමං.

දසමං.

රතනවග්ගෙනා.

පාටිදෙසනීයෙසු-පාටිදෙසනීයයෙහි ලා; **පඨමෙ**-ප්‍රථම ශික්ෂාපදයෙහි; **අන්තරඝරං පවිට්ඨොති වචනතො**-අන්තරඝරං පවිෂ්ටොය යි වදාළ හෙයින්; **ඉමෙ**-මේ; **අන්තරඝරාදිසුපි එවං දදමානෙසු තස්සා හත්ථතා** යි යොදනු. **යඤ්ච සිනොපි ගණ්හාති** යි යොදනු. **රජිත**-විටි යෙහි ද; **වූළක**-කොවේකණ[1] ද; **ඔඛ්‍යාවක**-සතරමංසඤ්

1. {කෝවේ ඛාය. / කෝවේඛනය.

යෙහි ද; තුන්මංඝණියත් ගැනේ. **සර**-කුලසෙරෙහි ද; **රථියා දිසූඛත්වා දදමානාය තස්සා** යි යොදනු. **තස්ස**-ඒ පාචිදෙස නීයයාගේ; **දෙසෙතබ්බාකාරෝ**-දෙනසිතව්‍ය වූ ආකාරය; **ගාරයහං ආවුසොති ආදිනා නයෙන**-ගාරයහං ආවුසෝ ඇතාදි නයින්; **සික්ඛාපදෙ දස්සිතොයෙව**-ශික්ෂාපදයෙහි මැ දක්වන ලද්දේ වේ.

ඉථා වෙතං, එතං-මේ ශික්ෂාපදය; **ඉථා**-යම් සේ; **අඝා ඛාරණපඤ්ඤත්තති අනාණත්තිකං, තථා සෙඛානිපි**-සෙසු ශික්ෂා පදයෝ ද; **තථා**-එසේ මැ තිකපාචිදෙසනීයයෝ හි. **එසෙව නයෝ**-එ මැ නය හි. එසේ මැ දුකකට ය හි සේයි **උප නික්ඛිපිත්වා දදමානාය**-අතින් අතට නො දී බිමැ තබා දෙනකල්හි ද; **යා**-යම් භික්ෂුණියක් තොමෝ; **අනන්තරාරාම**-ඇතුළු අරමැ සිටැ දේ ද; **භික්ඛුනූපස්සය**-මෙහෙණවරැ සිටැදේ ද; **නිපජ්ජසෙය්‍යාසු**-නිපජ්ජාරාමයෙහි සිටැ දේ ද; **පටික්කමනෙසු ඨත්වා**-ආසනසාලායෙහි සිට දෙනකල්හි ද; **ගාමතො බහි නීහරිත්වා**-ගමින් පිටතට ගෙණැ ගොස්; **යා ච දෙති**-යම් භික්ෂුණියක් තොමෝ දේ ද; **යාමකාලිකාදීනි යති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජාති යා ච දෙති**-යාමකාලිකාදීන් ප්‍රත්‍යයක් ඇති කල්හි අනුභව කර හි යම් භික්ෂුණියක් තොමෝ දේ ද; **තස්ස**-උකතප්‍රකාරයෙහින් දුන්දෙය ගන්නා භික්ෂුවට ද;

පඨමං.

වොසාසනාකාරදස්සනං-කථනාකාරදර්ශනය හි. **අපස්සදෙනබ්බාකාරදස්සනං**-අපසාදයිතව්‍ය භික්ෂුණියගේ ආකාරදර්ශනය හි. **එකෙනාපි භික්ඛුනා**-බොහෝ භික්ෂූන් අතුරෙහි ලා එක් තරු භික්ෂුවක්හු විසින් ද; **අඤ්ඤපාදිසෙ**-පඟ නො කළකල්හි;

භික්ඛුනියා වොසාසනහරියා-අනුශාසනා කරණ භික්ෂුණිය; **න චීවාරකණ්ණවණ්ණම්පි**-නො වළකන වසතු යෙහි; **පඤ්ඤත්තං**-පණවනලදී. **තිකපාචිදෙසනීය**-උභතොපසම්පන්නාඒ කෙරෙහි උභතොපසම්පන්නසඤ්ඤී ය, අනුපසම්පන්න සඤ්ඤී ය, වෙමතික යැ හි තිකපාචිදෙසනීයයෙක් වේ. **අනුප සම්පන්නායෙ**-අනුපසම්පන්නාව කෙරෙහි; **උපසම්පන්න සඤ්ඤිනො**-උපසම්පන්න ය යන සංඥ ඇත්තාහට ද; **වෙමති කස්ස ච**-එ මැ අනුපසම්පන්නාව කෙරෙහි උපසම්පන්න දේ හෝ අනුපසම්පන්න දේ හෝ යන විමති ඇත්තාහට ද; **තථා දුකක මං** යි යොදනු. **අනුපසම්පන්නසඤ්ඤිනො ච**-අනුපසම්පන්නාව

කෙරෙහි අනුපසම්පන්නස්ස යත්ත සංඝේ ඇත්තාහට ද; **අන්නා පත්තිනි** සම්බන්ධෝ. **යෝ ච භුඤ්ජති තස්ස චානි** සම්බන්ධෝ. අත්තනෝ භත්තං දෙන්තියා-තමාගේ ආහාරය අනුන් ලවා දෙවනකල්හි ද; අඤ්ඤස්ස වා භත්තං දෙන්තියා-උපාසකාදි වූ අනෙක් කිසිවක්හුගේ ආහාරය දෙනකල්හි ද; යං වා න දින්නං-සූපාදි වූ යම් කිසිවෙක් නො දෙනලද ද; තං දූපෙන්තියාති සම්බන්ධෝ. යත්ථ න දින්නං-යම් භික්ෂුවක්හට නො දෙනලද ද; තත්ථ දූපෙන්තියා-ඔහට දෙවනකල්හි ද; යත්ථ තත්ථ යනු චතුත්‍රීඅර්‍ථයෙහි සප්තමී යි. සබ්බසං සමඤං දූපෙන්තියා-හැමදෙනහට සම කොට දෙවනකල්හි ද; සික්ඛමානාය වා-සික්ඛමානාව විසින් හෝ; සාමණේරියා වා-සාමණේරියක හෝ; වොසාසන්තියා-විධාන කරණකල්හි ද; පටිග්ගහෙත්වා-පිළිගෙණ; යෝ ච භුඤ්ජති-යමෙක් වලඳ ද; තස්ස ච-ඔහට ද; අනුඤ්ඤූහපපකාරතෝ-අනුදත්තාවූ ප්‍රකාරයෙන්; අනුදත්ප්‍රකාර නම් තමාගේ ආහාරය අනුන් ලවා දෙවීම අනුන්ගේ ආහාරය තමා දීම ය යනාදි වූ උකත ප්‍රකාරය යි. ඉදං පන ක්‍රියාක්‍රියං- ක්‍රියා නම් පටිග්ගහණ ය. අක්‍රියා නම් පහ නො කිරීම්.

දුතියං.

සරූපවාරෝක්කමනතෝ-සරූපවාරයට බැස්මෙන්; **පඨම පරං**-පළමු කොට මැ; **උපවාරං අතික්කමෙනෙවෙ**[1]-උපවාරය ට නො බවකල්හි මැ; **අනිම්ඛන්තිතෝ**-නො පවරණලද්දේ; උපවාරයට බවකල්හි පැවරුවා ගතහොත් ආපත්ති මැ යි. **නං**- ඒ ආමිෂය;

න භත්තං ජිනිත්වා-ඔවුන්ගේ ශක්ති නො බලා බොහෝ කොට පිළිගන්නා වස්තුයෙහි; **පඤ්ඤත්තං**-පණවනලදි. **තෙසං ඝරෙ**-ඔවුන්ගේ ගෙහි; **පඤ්ඤත්තං**-පණවනලද; අඤ්ඤස්ස භික්ඛං ගණ්හාති-අනෙකක්හුගේ භික්ෂා ගණී ද; **ඝරා නීහරිත්වා**-ගෙන් ගෙණැ ගොස්; **ආසනසාලාදිසු වා ඨපිතං යස්ස ච දෙන්තීති** සම්බන්ධෝ. ආසනසාලාදියෙහි තබා යමක් හට දෙද්ද; **තං භුඤ්ජන්තස්ස**-ඒ වලඳන්නවුහට ද;

චතුත්ථං.

---

1. අනොඤ්ඤත්තෙනෙව-කඞ්ඛාවිතරණී

යං ආරොචිතං යි යොදනු. **පඨමා**-ඒ පැවරුවහට පසු වැ; **යථාරොචිතමෙව වා ආහරතු**[1]-කිපරිද්දෙන් හෙණෙව යි; **තස්ස පරිවාරං කත්වා**-ඒ පැවරුවාට පිරිවර කොට; **පවිසං විදිතං කත්වා**-පවරා හෙණෑ; **තෙහි සද්ධිං**-ඒ පවරා හෙණෑ දෙන්නාවූ උපාසකවරුන් හා සමඟ; **අඤ්ඤානි වා කුලානි**-සෙසු කුලයෝ ද; **පඤ්ඤතම්පි**-බොහෝ ද වූ; **අඤ්ඤම්පි**-සෙසු ඛාදනීයභොජනීයයක්; **තෙන සද්ධිං**-ආදර කොට පවරා ගත් නාවූ උපාසකවරුන්ගේ ඒඛාදනීයභොජනීය හා සමඟ; **ආහරතු**-ගෙණෙත්වයි; **සබ්බං වට්ටති** යි අර්ථ බණනු. **එවං අනාරොචිතඤ්ච අනාහටඤ්ච යං තං අපපවිසංවිදිතං නාම** යි යොදනු. **අත්තමනෝ**-අධමානතයෙන්; **ආරාම මජ්ඣෙන**-ආරාමමධ්‍යයෙන් යන්නාවූ; **අභික්කමි**-මැඟින් විසින් ද; **දිනනං**-දෙනලද්දාවූ; **එවරූපං**-මෙබදු ඛාදනීයයක් හෝ භොජනීයයක් හෝ;

තිකපාචිත්තියං-අපපවිසංවිදිතයෙහි අපපවිසංවිදිත සඤ්ඤී යැ, පවිසංවිදිතසඤ්ඤී යැ, වෙමතික යැ යි තිකපාචිත්තියයෙක් වේ. **යථාවුත්තසෙනාසනතා**[2]-යථොක්ත සෙනාසන නම් දුනු පන්සියයක් හෝ ඉවිවක් හෝ පමණ ඇති සෙනස්ත බව.

චතුත්ථං.

භමණත්තෙනා-සිසාරවා; **පරිමණ්ඩලං**-වට කොටැ; **එවං**-මෙසේ සිසාරවා වට කොටැ; **එත්ථ**-මේ සෙඛියයෙහි **ලා**; **වත්තකඛණ්ඩකෙ**-වත්තකඛණ්ඩකයෙහි; **වුත්තවත්තානි**-කියන ලද වැත්තයෝ ද; **සික්ඛිතබ්බත්තා**-හික්මිය යුතුබැවින්; **යස්මා සෙඛියානෙව හොන්ති**-යම් හෙයකින් සෙඛිය නම් මැ වෙද්ද; **තස්මා**-එහෙයින්; **පාරාජිකාදිසු විය**-පාරාජිකාදියෙහි මෙන්; **පරිවෙජ්දෙ න කත්තො**-පන්සැත්තෑ සෙඛිය යැ යි පරිවේජද නො කරණලදී. **චාරිත්තනයදස්සනත්ථඤ්ච**-හැසිරෙණතය දක්වන පිණිස; **පාලි ආරොපිතා** යි යොදනු. **ඉදානි-දැන්; පරිමණ්ඩලනති එත්ථ**-පරිමණ්ඩලං යන මේ පාඨයෙහි අර්ථ කියමිහ යි සේයි. **අට්ඨඞ්ගුලමත්තං**-අටඟුලක් පමණ තැන්; **නිවාසනං ඔහාරෙත්වා**-හඳනය ඔහා; **න කෙවලඤ්ච තස්සෙව**-හුදෙක් ඔහට මතු මැ නො වේ. **ඛණ්ඩිකෙ**[3]-ඛණ්ඩකයෙහි **ලා**; **යෙ චඤ්ඤෙපි නිවාසනදෙසා වුත්තා** යි යොදනු. **නාභිකො**-

1. ආහරියතු-කඛාවිතරණී 2. යථාවුත්ත ආරඤ්ඤකසෙනාසනතා-කඛාවිතරණී. 3. ආපත්තික්ඛණ්ඩකයෙහි-හැම.

නාභියෙන්; **හත්ථිසොණ්ඩසණ්ඨානං**-නරුඹත්පිළිය ඇත් සොඬක් සේ කොටැ; **නිවත්ථං**-හඳනාලද්දේ සි. **එකච්චො දඝනානං**-එක්පාශ්වයෙක්හි දුකන් ද; **එකච්චො පාඝනානං**-එක් පාශ්වයෙක්හි කුරුඟුලා කන් ද; **උපඩ් ඩෙ**-මත්තෙහි දෙකොකැ; **ඝෙඤ්ඤො** මෙනි-යටින් දෙකොකැ සි; **එවං**-මෙසේ; **චතුනාගරාජකණ්ණ දසෙසඤ්ඤා නිවත්ථං**-සතරසත් දක්වා හඳනාලද්දේ සි. **අඤ්ඤකඤ්ඤතතුං**-නොයෙක්වරු; **ඔහඤ්ඣිත්වා**-බිඳැ; **ඔවට්ටිකං කරොතෙනන**-හිණැ ගන්වා සිසාරන්නහු විසින්; **නිවත්ථං**-හඳනාලද්දේ හෝ; **සතවල්ලිඛ** නම් වේ. **වාමදකකිණ පසෙසසු**-වම්උකුළෙහි දකුණුඋකුළෙහි ද; **නිරනතරං**-සිදුරු නැති නො කොටැ; **වලිසො දසෙසඤ්ඤා**-වලු දක්වා; **නිවත්ථං වා**-හඳනාලද්දේ හෝ; **සතවල්ලිඛ** නම් වේ. **සතඟබ්ද** යෙන් සියෙක් මැ යැ සි නො ගත යුතු. බොහෝ බව කීයැ සි. **ජානුතො පඨාය**-දන පටන්; දනසම්පයෙහි පටන් යුතැති. **කච්ඡං බන්ධිත්වා**-අමුඩු ගලා; **එවං නිවාසෙතුං**-මේ උකතප්‍රකාරයෙන් හඳනට; **ගිලානසසාපි**-ගිලන්හට ද; **ගඟපවි පනතසසාපි**-ගමන් යන්නාහට ද; නො වටී. **සමපි නිවාසෙනති සඬ්ඛං න වටටතීති** සම්බන්ධැ. **මණඩං ඔවජ්ජනතා**-මාගීයයෙහි යන්නාහු; **එකං වා**-එක් කණක් හෝ; **මෙ වා කණ්ණ**-දෙ කණක් හෝ; **උකඛිපිත්වා**-නඟා; **අනතරවාසකසස**-අන්තරවාසක යාගේ; **උපරි ලඟෙනති**[1]-මත්තෙහි ගන්වා ගණිද්ද; **අඤ්ඤතා වා**-ඇතුළෙහි හෝ; **එකං කාසාවං**-එක් සිවුරක්; **තථා නිවාසෙත්වා**-එක් දෙ කණක් මත්තෙහි ගන්වා ගෙණැ; **ඛිපි අපරං නිවාසෙනති**-යටැ හන්සිවුර මත්තෙහි අනෙකක් හඳින් ද; **සඬ්ඛං න වටටති**-උකතප්‍රකාර සියල්ල නො වටී. **ඔවට්ටිකං දසෙසත්වා**-සඟුණ කොටැ යුතන්. යටැ එකක් හැඳැ මත්තෙහි හඳනාහට වටී. **ඔවට්ටිකං දසෙසත්වා**-අන් සිවුරෙහි මැද බිඳැ පය හැහෙන නුවා මත්තෙහි ගන්වා ගෙණැ; **අපරං**-අනෙකක්; **උපරි**-ඒ සිවුර මත්තෙහි; **මෙ නිවාසෙනෙනන අගිලානෙන** සි යොදනු. **සඟුණං කත්වා**-කස්පිළිසන ද හඳනය ද එක් කොටැ; **ඉති**-මෙසේ උකතප්‍රකාරයෙන්; **ඛන්ධකෙ පටිකඛිත්තසඤ්ඤ**-මෙ නිවාසනදෙශයන් ද; **ඔලම්බකසඤ්ඤ**-ඉදිරියෙන් පස්සෙන් එල්වා හැඳීම ද යන; **සඬ්ඛං විවජ්ජෙත්වා**-සියල්ල වර්ජිත කොටැ; **ඔලම්බකසඤ්ඤ** යනු නිදන ගත පරිද්දෙන් කීයැ. ඛන්ධකාගත යනු ඔලම්බකයට නැගේ.

---

1. ලඟෙනතති-සඬ්ඛාවිතරණී

ආදිකෙ පන-මේ ආදි විනිශ්චයෙහි වනාහි එක් විනිශ්චයක් කියම්හ යි සේයි. **සුරුසුරුකාරකං කොසම්බියං**-"න සුරුසුරුකාරකං භුඤ්ජිස්සාමි" යන මේ ශික්ෂාපදය කොසඹු නුවර දී පණවන්නේද. **සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආරබ්භ පඤ්ඤත්තං** යනු හා සම්බන්ධ යි. **සබ්බාකාරෙන**-සියලු ශික්ෂාපදයෝ; **සාධාරණපඤ්ඤත්තිභාවා**-සාධාරණප්‍රඥප්තිහ. **අනාපත්තිකානි**-අනාපත්තිකයෝ යි. **සබ්බෙසු**-හැම ශික්ෂාපදයෙහි; **විපත්තිවිවාරණා වුත්තනයෙව** යි යෑමෙන් ආවාරවිපත්තිබව කීහියා යි. **තඤ්ච**-ඒ මේ අනාපත්තිමාත්‍රයක් හා අඞ්ග හා කියනු ලැබේ. **අනාපත්තිකාරණාභාවොති**-අසඤ්චිච්චාදි අනාපත්ති කාරණයක් නැතිබව යැ; **යථා චෙත්ථ, එත්ථ**-මේ ශික්ෂාපදයෙහි; **යථා**-අනාදරියං අනාපත්තිකාරණාභාවොති යන මේ දෙක යම් සේ ආපත්තියට අඞ්ග ද; **එවං සබ්බත්ථ පුරිමානි** මෙ-හැම ශික්ෂාපදයෙහි මෑ අනාදරියං අනාපත්ති කාරණාභාවො යන මේ පුරිම දෙක ද; **එවං**-එසේ මෑ ආපත්තියට අඞ්ග යි. **තත්ථ තත්ථ පච්චෙකඞ්ගකරණඤ්චානි**[1]-ඒ ඒ ශික්ෂාපදයට ප්‍රතිපක්ෂය කිරීම යැ යි හැම ශික්ෂාපදයෙහි තුන්තුන් අඟ මෑ වේ.

පඨමං.

එවමාදි-මේ ආදි වූ; **පරිමණ්ඩලලක්ඛණතො**-වට කොටැ හැදීමෙන්; **අඤ්ඤථා**-අන්‍ය වූ; **යං කිඤ්චි පාරුතං** යි යොදනු. **තස්මාති** යසමා ගිහිපාරුතං නාම තසමා; **සෙනපතී** යි සේයි, **අඩ්ඪපාලකා**[2]-අඩ්පාලකයෝ යි; අඩ්ඩං පාලෙන්තීති=අඩ්ඪපාලකා; ශරීරයෙන් අඩ්යක් රක්ෂා කරණහෙයින් අඩ්පාලකයෝ නම්හු. **යථා පාරුපන්ති** යි යොදනු. **උරං විවරිත්වා**-ලය විවර කොටැ; **ඵිසු අංසකූටෙසු**-දෙඅසරුයෙහි හෙවත් දෙවුරයෙහි; **පාපුරණං**[3]-තමන් පොරෝණාවස්ත්‍රය; **යථා ඨපෙන්ති** යි යොදනු. **නිවත්ථසාටකස්ස**-හඳනා සාටකයාගේ; **එකෙන අන්තෙන**-එක් කෙළවරෙකින්; **පිට්ඨිං පාරූපිත්වා**-පිට පෙරෙවැ; **උභො කණ්ණ**-හන් වස්ත්‍රයාගේ දෙ කොන්; **උභොසු අංසකූටෙසු**-දෙඅසරි යෙහි; **යථා ඨපෙන්ති** යි යොදනු. **ගීවං පරික්ඛිපන්තා**-ග්‍රීවය සිසා රන්නාහු; **උභො අන්තෙ**-දෙ කෙළවර; **උරෙ වා බලමෙඛන්ති**-ලෙහි හෝ එල්වද්ද; **පිට්ඨිං වා ඛිපන්ති**-පිටට හෝ දමා ලද්ද;

1. තත්ථ තත්ථ වුත්තපරිපච්චකාරණඤ්චානි-කඞ්ඛාවිතරණි.
2. අඩ්ඪපාලකහිගණ්ඨං-කඞ්ඛාවිතරණි.
3. පාරූපනං-කඞ්ඛාවිතරණි.

අන්තෙපුරිකාහෝ-අන්තඃපුරස්ත්‍රීහු; **අකිත්තිකාරකම්පතතං දස්සෙත්වා**-දෙඇස මතු තබා; **ඔගුණ්ඨිකං**-හිස වසා; **යථා පාරුපනති. කස්සකා**-ගොවීහු; **පලිවෙඨෙත්වා**-හකුළුවා; **තස්සෙව**-එමැ සාවකයාගේ; **උභිතතං උපකවජකානං**-උපකවජකයන් දෙදෙනාගේ; **අසතරෙන**-අතුරෙන්; **සාවකං පවෙසෙත්වා**-සාවකය යවා; **පාලිකාරකෝ භික්ඛු**-සඬයා පෙලැ සිටුවන්නාවූ මහණ; **එකංසපාරුපනෙන**-එකස් කොටැ පෙරෙවීමෙන්; **පාරුතාං**-පොරෝණාලද්දේ; **වාමඛාහුං විවරිත්වා**-වම් දසරුව විවර කොටැ; **විවරං**-සිවුර; **අංසකූටෙ**-වම් දසරුයෙහි; **යථා ආරෙපෙති**-රැස් කොටැ යම් සේ පොරොවා ද; **එවං අපාරුපිත්වා**-එ පාලිකාරකභික්ෂුහු පරිද්දෙන් නො පෙරෙවැ; **එතෙන සඞ්ඛ්‍යං**-සියලු පාරුපණය ද; **එවරූපෙ**-මෙබඳු වූ; **අඤ්ඤඤ්ච පාරුපණදෙසෙ විවජ්ජෙත්වා**-සෙසු ද පාරුපණදෙසයන් හැරැ;

යාව මණිබන්ධං-මණිබන්ධය දක්වා; **ජතතුං වා**-දසරුව හෝ; **උරං වා**-ලය හෝ;

නිසීදිය.

ගලවළු නම් උකුණුවළ හා උගුරෙ නික්ම තිබෙන්නාවූ ඇට ද ගලවළු නම් වේ.

සුවිනිතොති අත්ථෝ-මනා කොටැ සන්හුන්නෙ යැ යන අර්ථ යි.

හෙට්ඨා භිත්තවක්ඛු හුත්වා-යට බලා නමන ඇස් ඇති වැ හෙවත් යට බලා දමනලද ඇස් ඇති වැ; **සූරතෝ**-අනි මුඛයෙන්; **යුගමත්තං**-විශයක් පමණ නොහොත් සතර රියනක් පමණ හෝ; **භූමිභාගං**-භූමිප්‍රදෙශය; **පෙක්ඛමානෝ**-බලන්නේ; **පරිස්සයාභාවං**-උපද්‍රව නැතිබව;

අත්තනා ඉන්ද්‍රඛීලතෝ පභාය-පරික්ෂිප්තග්‍රාමයාගේ ඇතුළු එළිපතැ සිටැ මෙසේ නොයා යුතු යැ. අපරික්ෂිප්තග්‍රාමයාගේ පරික්ෂෙපාභ්‍යන්තරයෙහි සිටැ නො යායුත්තේ යි. පරික්ෂෙපාභ්‍යන්තර නම් දෙ ලෙඩ්ඩුපාතයෙකි.

වාසූපගතස්ස-රැ එහි මැ වෙසෙමි යි එළෙඹියහට ආපත්ති නැති.

උභයත්ථ-"න උජ්ජඟ්ඝිකාය අන්තරඝරෙ ගමිස්සාමි, නිසිදිස්සාමි" යන ශික්ෂාපදවර්ණනාහි ලා; **භණනීසයම්**-වඤ්ඤම්-සියැ

යුතු කාරණයක් ඇතිකල්හි; **මිනිනමකතං**-සතුටු පමණක්; **කරොනතස්ස**-කරන්නාහට; **හසනීයසමිං වත්තුසමිනති** හෙවත්තේ හුම්මං. හසිතබබවත්තුකාරණාති අත්ථෝ.

උච්චාසද්දෙ-උස් වූ ශබ්ද ඇති වැ; **මහාසද්දෙ**-පැතුරුණාවූ ශබ්ද ඇති වැ; **එත්ථ**-මේ ශික්ෂාපදයෙහි; **අයං පන**-මෙ අප මතු කියන්නේ වනාහි; අප්පසද්දතාපරිවෙජ්ජද්ද-අල්පශබ්දත්වයෙහි පරිවේජ්ද යි. **කථං ච වවත්ථාපෙති**-කථාව ද නිශ්චය කෙරේ.

ඉතො පරෙසු ජසු-මෙයින් මතු ශික්ෂාපද සයෙහි; **කායා** දීනි-කායාදීන්; ආදිශබ්දයෙන් බාහුසිසදෙක ගත්හු. **පඤ්ච හෙට්ඨා නිවවලානි උප්පජ්ජන්ති** යි එ මැ ප්‍රකාශ කරණු පිණිසැ කීහු. **නිසිදනපච්චයසංයුත්තෙනස්ස**-නිසීදිස්සාමි යන පදය ප්‍රතිසංයුක්ත වූ ශික්ෂාපද තුණෙහි ලා;

කට්ඨං-උකුලෙහි; **කතබ්බමෙතා**-කරණලද බව ඇත්තේ යැ යන අර්ථ යි.

සසිසං පාරුතෝ-හිස් සහිත කොවැ පෙරෙවියේ; **හිස් වසා පෙරෙවියේ** යි සේයි.

භූමියං ථූසතනස්ස ගමනං උකකුටිකාති වුච්චති යි යොදනු. **කරණවචනං පනෙත්ථ**-උක්කුටිකාය යන මේ පාඨයෙහි කරණවචනය; **වුත්තලකඛණමෙව**-ඉපැමහුත ලකඛණ යැ යි සේයි.

ඉධාපි-න පල්ලත්ථිකාය අන්තරඝරෙ ගච්ඡිස්සාමි යන මේ ශික්ෂාපදයෙහි ද; **පුරිමෙසු**-යවැ කී; **වාවිසවතුවිසෙසු**-"න පල්ලත්ථිකාය අන්තරඝරෙ ගච්ඡිස්සාමි," "න ඔගුණ්ඨිතො අන්තරඝරෙ ගච්ඡිස්සාමි" යන මේ ශික්ෂාපදවයෙහි;

ජබ්බිසති සාරුප්පාති නිද්දිට්ඨානි.

——(o)——

සා සඤ්ඤා-ඒ සංඥාතොමෝ; **අස්ස අත්ථීති**-ඒ මහණහට ඇත්තු යි; එ මහණතෙමේ පත්තසඤ්ඤී නම් වේ. **අත්තනතා භාජනෙ**-තමාගේ භාජනයෙහි; **උපනිබඛසඤ්ඤී හුත්වාති අත්ථෝ**-බත් ඇවිසිනාසඳ අනාදර පිණිස ඔබ ඔබ නො බලා පාත්‍රයෙහි ආහොගසංඥ ඇති වැ යැ යන අර්ථ යි.

සත්තහාරියෝ-අතින් ගෙණ යා හැක්කාවූ; **සො සූපෝ**-ඒ සූපය; **තස්ස තස්ස**-ආහාරයාගේ; **චතුත්ථභාගපමාණෝ**-සතර වැනි කොඨාසය පමණ වූයේ; **වට්ටති**-වටී. **තතො හි**-ඒ ආහාරය

සමබඩ වූ සතර වැනි කොඨාසයෙන්; **අධිකං**-අධික කොට; **ගණ්හනත්ථාය**-ගන්නාහට; **තස්මිං රසරසෙ**-ඒ රසරසයෙහි ද; රසරසෙ ද වටී යෙති යනු **විනයසන්‍ය** හි. රසරස යනු සූපය තබා අවශෙෂයට නම්. **අනාපත්ති** හි. **ඤාතකපවාරිතානං**-නෑපෑවරුවන්ගේ සූප අධික කොට ගන්නාහට ද; **අනාපත්ති** හි.

සමපුණ්ණං-පිරුණු; **සමභරිතං**-මුවවිවින් යටැ රෙඛාව හා සම කොටැ පුරණලද්දුවූ; **අනතිරිත්තකමිච්ඡා**-නො ඉක්මවා; **රචිතං**-වක්කරණ ලද්දේ පිළිගන්නට වටී. **අනධිට්ඨානූපගෙන පන පත්තෙන**-අධිඨානූපග නො වන්නාවූ පාත්‍රයෙහි; **යාවකාලිකං**-යාවකාලිකය ථූපික කොට ගන්නාහට ද; **යාමකාලිකාදිනි**-යාමකාලිකාදීන්; **යත්ථ කත්ථචි**-අධිඨානූපග වූ හෝ නො වූ හෝ යම් කිසි පාත්‍රයෙක්හි; **ථූපිකතානිපි**[1]-ථූපිකත වූවාහුදු වටිත්. **යං පන** භොජනං යුතන්; **විසුං පත්තෙසු ගහෙත්වා**-පාත්‍රයන් දෙදෙනකුන් ගෙණැ ගොස්; **එකං පූරෙත්වා**-දෙපයැ බත් එක් පයෙකැ පුරා; **විහාරං ආහරති**-විහාරයට ගෙණැ යේ ද; ඕහට අනාපත්ති හි. **තනුකකාල වතංසක**-තකුල්වැලයන් මැ;ආදිශබ්දයෙන් පුපඵවතංසක කටුක ඵලාදි වතංසක ගතයුතු. **තනුකකාල**-තකුල්; **වතංසක**-පස්කැන්, මුදුන්මල්[2].

තත්ථ තත්ථ-ඒ ඒ තන්හි; **ඔඩිං අකත්වා**-හිරි නො දක්වා; **අනුපවිපාවියා**-තමාදිසායෙන් පතතින්; **ආකිරනෙනා**-වත් කරන්නේ; **තතො තතො**-ඒ ඒ තැනින්; **ඔමසති**-අ වො (ද?); **තස්ස**-ඔහට ද; **උත්තරිභඞ්ගෙ ච**-උත්තරිං භඤ්ජිතබ්බා= උත්තරිභඞ්ගෙ; **මාළුයෙහි** ද; **උපපවිපාවියා**-උත්පරිපාටියෙන්; **ගණ්හනත්ථාය**-ගන්නාහට ද;

වෙමජ්ඣතොති අත්ථො-මුදුනෙනැ යන අර්ථ හි. **පරිත්තකෙ සෙසෙ**-වලදු ශෙෂ වැ ගිය දෙය; **එකතො සංඛඩිත්වා**-එක් කොටැ ඇදැ; **ඔමද්දිත්වා**-මැඩැ;

සත්ත-යම් භික්ෂුවක්හට;**මාසාභතසමයාදිසු**-රජදරුවන් විසින් මවජ්මංස නො මරන්නෙ නොකන්නෙ යනාදි සමයෙහි සඟවා වලදන්නාහට ද අනාපත්ති හි. හවුරුද්දකට දෙමසකට තුන් මසකට යැ යි නියම කොටැ සතුන් නො මරන්නට බෙර පියෝ කිරීම **මාසාභතසමය** නම් වෙ. ආදිශබ්දයෙන් කාල නියමය නො කොටැ හැම කලැ මැ සතුන් නො මරන්නේ යැ යි සම්මතකාලය ගත යුතු.

---

1. ථූපිගතානිපි-කඞ්ඛාවිතරණී.
2. පුපඵවතංසක යනු නිය නොහයි, **තනුකකාල**-තකුල්; **වතංසක**-පස්කැන් ගත යුතුයි මුදුන්මල්-කැම්.

උජ්ඣානෙ සඤ්ඤා-කිපිසිතින් වෙන්වීමයෙහි ලා සංඥා තොමෝ; **උජ්ඣානසඤ්ඤා**-උජ්ඣානයෙහි සංඥා නම් වේ. මෙහි සඤ්ඤාශබ්දයෙන් චිත්තයා මැ ගත්හු. **සා සඤ්ඤා, අසා**-මේ භික්ෂුහට; **උජ්ඣානසඤ්ඤී**-මහණතෙමේ උජ්ඣානසඤ්ඤී නම් වේ.

මසුරණ්ඩය අතිමහන්ත යැ යි කී හෙයින් නො වවනේ යැ යි හැඟේ. **තෙසං**-ඔවුන් දෙදෙනාගේ; **වෙමජ්ඣිමප්පමාණං**-මධ්‍යමප්‍රමාණ කොටැ ආලොපය හෙණැ වලඳන් වටී. **එල** නම් කරඹ ආදි ක්ෂුද්‍රඵල යි. **අථල** නම් පනස ලබුජ ආදි වූ මහාඵල යි.

යත්තකෙන-යම් පමණ දෙයක් මුඛයෙහි තුබූකලැ; **වචනං අපරිපූණ්ණං හොති**-වචනය අපරිපූර්ණ වේ ද; **තත්තකෙ සති**-ඒ පමණ දෙයක් මුඛයෙහි ඇතිකල්හි; **කථෙන්තස්ස**-බණන් තාහට; **ආපත්ති**-දුක්කටාපත්ති වෙ.

පිණ්ඩං-ආලොපය; **උක්කිපිත්වා උක්කිපිත්වා**-දම් දමාලා;

කබලං-ආලොපය; **අවච්ඡින්දිත්වා අවච්ඡින්දිත්වා**-සිදැ සිදැ ගෙණැ;

මක්කටො විය-වඳුරකු සෙයින්; **ගණ්ඩ කත්වා**-කපාල යෙහි කොටැ; **එලාඵලමත්තෙන අනාපත්ති** යි යැමෙන් උත්තරිභඞ්ගයෙහි ආපත්ති යි.

භත්තං නිබ්බත්තිත්වා නිබ්බත්තිත්වා-අත සල සලා;

සිත්ථානි අවකිරිත්වා අවකිරිත්වා-හුළු වහුරුව වහුරුවා; **ඡඩ්ඩියතීති**[1]-දමනු ලැබේ නු යි යන; **ඉදං**-මේ; **අනාපත්තියං**-අනාපත්තිවාරයෙහි ලා; **අධික්කං**-අධික යි.

ජිව්හං නිච්චාරෙත්වා නිච්චාරෙත්වා-දිව නෙර නෙරා;

භත්තං නිල්ලෙහිත්වා නිල්ලෙහිත්වා-අත ලෙවැ ලෙවැ; **හත්ථඤ්ඤෙනෙන**-වලඳන්නවු විසින්; **අඞ්ගුලිමත්තම්පි**-අඟුලිමාත්‍රය කුදු; **නිල්ලෙහිතුං**-ලෝනව; **න වට්ටති** නො වටී. යම් හෙයකින් පාත්‍ර ලෝනට නො වටී ද එහෙයින්; **අඞ්ගුලියා පි**-ඇඟිල්ලෙනුදු; **සෙත්තා**-පාත්‍රය; **න නිල්ලෙහිතබ්බා**-නො ලෙවියයුත්තේ යි. **එකඞ්ගණෙපි**-එකතොලෙකුදු; **ජිව්හාය**-දිවින්; **න නිල්ලෙහිතබ්බා**-නො ලෙවිය යුත්තේ යි. **ඔට්ඨමංසෙනි එව**-ඔෂ්ඨමාංසයෙන් මැ; **අනෙකා**-ඇතුළුවව; **පවෙසෙතුං ඉට්ඨති**-ප්‍රවෙශ කරන්නව වටී.

---

1. ඡඩ්ඩෙතීති-සාඞ්ඛ්‍යවිතරණී.

න සාමිසෙනානි එතං-න සාමිසෙන යන මේ ශික්ෂා පදය; **පවිඛකුලවසෙන**-උපාසකවරුන් පිළිකුල් කරණ විසින් පණවනලද; **තඤ්ඤා**-එසේ පිළිකුල් කොටැ පණවනලද හෙයින්; මේ ඔඛයෙහි සඛාදිග්‍රහණයෙන් මලාඅදි ගත යුතු. හෙ ද නො වටී.

පවිගහසෙන-මුව සෝධන්නාවූ මලායෙන්; **පවිඡ්ඡනානං**-පිළිගන්නවුන්ගේ; **පවිගහසෙ**-මලායෙහි; **ඡඩ්ඩති**-වත් කෙරේ ද; ඔහි **නිහරිතබා**-උපාසකවරුන්ගේ පවිත්‍ර වැ තිබෙන අතුළුගෙ ආදීන් පිටතට ගෙණ හැරිය; **ඡඩ්ඩිතේ**-දමා ද; උන්ගෙ කසළ ගොඩැ, මොලංකනැ, දියෙහි වත් කරත් දෙෂ නැති.

හොජනපටිසංයුත්තානි තිංස.

——(o)——

යං කිඤ්චි ජත්තං-පණඟචජත්ත යැ, සෙතචජත්තයැ, කිලඤ්ජ චජත්ත යැ යන ජත්‍රයන් තුන්දෙනා අතුරෙහි ලා යම් කිසි ජත්‍රයෙක්; **පාණිම්හි**-අත්ලෙහි; **අස්සාති**-මොහට තු සි හෙ තෙම; **ජත්තපාණී**-ජත්තපාණී නම් වේ. සෙතචජත්ත නම් ජිනකකුඩ සි· කිලඤ්ජඤ්ඤජත්ත නම් කඩරෙදි කලාල්කඩ ආදීන් කරණ ලද්දේ සි. **සෝ**-හෙතෙම; **තං ජත්තං**-ඒ ජත්‍රය; **අඤ්ඤං**-අනෙකෙක්; **අස්ස**-ඔහට; **සචෙ ජත්තං ධාරෙති**-ඉදින් ජත්‍රයක් ධරා ද; **පස්සෙ වා එපිත්තං**-තෙමේ මැ බිමැ සිටුවා ලා ඇල යෙහි රඳවා ගෙණැ සිටියේ නම් හෝ; **භණ්ඩනෝ අපගත මත්තෙන**-අතින් පහ වූ මාත්‍රයෙහි; **ජත්තපාණී නාම න හොති**-ජත්තපාණී නම් නො වේ.

එත්ථ-මේ ශික්ෂාපදයෙහි; **චතුහත්ථපපමාණෝ**-සතරරියනක් පමණ වූයේ; **අස්ස දණ්ඩපාණිභාවෝ පන**-මොහුගේ දණ්ඩපාණිභාවය; **ජත්තපාණිම්හි වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බා.** යෝ කොචි දණ්ඩං පාණිම්හි අස්සාති=දණ්ඩපාණී; යං කිඤ්චි සත්ථං පාණිම්හි අස්සාති=සත්ථපාණී. මේ තුන්වන ශික්ෂාපදයෙහි දු මෙසේ මැ සි.

අසිං සන්නයහිත්වා-කඩුව බැඳැ ගෙණැ; **සීසෙ**-සිරියේ ද; **සරවිකතියා සද්ධිං සඛාපි ධනුවිකති ආවුධන්ති වෙදිතබ්බං** සි යොදනු. **සරෙන සද්ධිං ධනුං වා** සි යොදනු. ශරය හා සමඟ දුන්න ගෙණැ සිටියාහට ද හුන්නාහට ද; **ධම්මං දෙසෙතුං න වට්ටති** සි යොදනු. **සුඛඛනුං වා**-ශරය නැති වැ

දුන්න මතු අල්වා ගෙණ සිටියාහට ද හුන්නාහට ද; **සුඛසරං වා**-දුන්න නැති වැ ශරය මතු අල්වා ගෙණ හුන්නාහට ද සිටියාහට ද; **සජ්ජිඝඛනුං වා**[1]-නාඟු දුන්න ද; **නිජ්ජියඛනුං වා**-නො නාඟු දුන්න ද; **ගහෙඛා සිතස්ස වා නිසින්නස්ස වා ඛමෙඛා දෙසෙතුං න වටතති. ඛණ්ඩෙ පටිමුකතකං හොති**-කරු බහා ලන ලදුයේ වේ ද; **පටිමුකතකං**-එල්වන ලදියෙ යි. **යාව න ගණ්හාති**-එසේ කරු බහා ලූ දුන්න යම් තාක් අතින් නො ගණී ද; **තාව වටතති** ඒ තාක් ඛම්මය දෙසත් වටී.

ජතුකදණ්ඩකෙ-සැත්දඩෙහි ලා; **අඛහුලනහරිකං**-ඇඟිලි හස්ස; **අපපවෙසෙතවා**-ප්‍රවෙශ නො කොටැ; **කෙවලං**-හුදෙක්; **අකකඛතනස්ස වා**-ඇක්මුනාට වෙවයි; **නිකඛි** මැඩැ ගෙණ සිටියා හට ය යි සේයි. **පවෙසෙතවා**-ජතුකදණ්ඩයට ඇඟිලි හස්ස බහා; **ඨානවසෙන**-සිටීම් වසයෙන්; **පටිමුකතකස්ස වා**-පය ලූවාහට වේවයි; **විසඛඛිතවා**-ගලවා; මෙ සිඛයෙන් යානායෙහි හුන්නා හට බණ දෙසීම් ප්‍රතිසේෂප යැ. අටවන සිඛයෙහි හොත්ත වූ මැ ගත යුතු. එහෙයින් **අනනඛසො කතසාරඤඤපි පඤඤති භූමියමපි නිසින්නස්ස** යි කීහු.

යාය කායචි නිසින්නස්ස-යම් කිසි පලලඞ්කායෙකින් හුන්නාහට;

සමීසං පාරුතස්ස-හිස් වසා පෙරෙවියහට; ඔවැ සිඛයෙන් හිස මතු වෙළා ගෙණ සිටියා ගත්හ. මෙ සිඛයෙන් සෙසු ශරීරය හා එක් කොටැ හිස් වසා පෙරෙවිය ගත්හු.

ඉමාශබදය භූම්පඨිය හෙයින් **භූමියං නිසිනොනන** යි කීහු.

සමඛුරෙන-විසයක් සේ සම වැ යන්නාහට ද;

සකටමගගසමීං-ශකටය ගිය හිරෙහි; **හරිතඝඛානමෙව**-හරිත නම් මැ[2]වේ; **අපපහරිතඨානෙති අහරිතඨානෙ**; **තිණඤඡුපකං වා**-තණසුඹුළුවක් හෝ; **පලාලඤඡුපකං වා**-පිදුරු සුඹුළුවක් හෝ; **සිඛානිකා**-මූකුණු;

සමුඤඤදි යන ආදිශබදයෙන් පරිඛාදිජලය ගත්හු. මෙ හැම සෙඛිය අනාදරයෙන් අවදනා හෙයින් **ලොකවජ්ජ**[3] මැ වේ.

සෙඛියා.

---

1. සජ්ජියඛනුං වා-හැම. 2, හරිතකො සමණවා—කැම. 3. ලොකවජ්ජ-හැම.

අධිකරණානි යනු ශුඛකතීෘ ගි. අනුකූල කෙරෙන් විතීයා මැ වී. **සමෙනති** යනු ප්‍රයොජක ගි. **ආපත්තාධිකරණසඛ්‍යා නාසු**-ආපත්තිඅධිකරණසඛ්‍යාත වූ ද; **අවසෙසාධිකරණත්තය පවවයාසු** ච-අවශෙෂඅධිකරණත්‍රයය ප්‍රත්‍යය කොට ඇති; **ආපත්තිසු**-ආපත්තියෙහි ද; **ආපත්තියෙව=ආපත්තාධිකරණං**; **එස නයො සබ්බත්ථ**. අධික්‍රියතෙ ඉති=අධිකරණං; **සම්ථෙපථං චෙව වූපසමනඤ්ච** යනු එකාර්ථ ගි. **කත්‍රාති අධිකරණ සමථෙසු**; දිඝිඅාජීවවිපත්ති ඇැ ගි කිසි ආපත්තියක් නැත ද උපවාර කෙරෙන් තන්මූලක **ආපත්ති** මැ ගත යුතු. **අනුවාදෙති උපවාදෙ**; **උප වාදනා** වොදනා එව; **අනුවදනාති ආකාරනිදස්සනමෙතං. උප වාදනාති** අපො. **සඞ්ඝසාති සඞ්ඝස්ස**; **සංඝස්ස කිච්චතතා කරණී යත්තා අපලොකනාදීනි චත්තාරි කිච්චානි කිච්චාධිකරණං නාම. අපලොකනකම්මාදිකිච්චනති විඤ්ඤත්තිසමුට්ඨාපකචිත්තං** අධිපෙතං යනු **වජ්ජබුද්ධි** ගි. යො පාපුස්සන්නතාය පාපියො පුග්ග ලො තස්ස කත්තබ්බතො **තස්සපාපියසිකාකම්මනති වුච්චති. තත්ථවාති** ගතඤ්ඤෙ. **සඞ්ඝසම්මුඛතාති** ආදිසු යාවතිකා භික්ඛු කම්මප්පත්තා තෙ ආගතා හොන්ති ඡන්දාරහානං ඡන්දෙ ආහටා හොති සම්මුඛීභූතා න පටික්කොසන්තීති අයං **තත්ථ සඞ්ඝසම්මු ඛතා**. කා ච තත්ථ ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා? යෙන ධම්මෙන යෙන විනයෙන යෙන සත්ථුසාසනෙන තං **අධිකරණං** වූපසම්මති අයං තත්ථ ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා. **යෙ ච විවදන්ති යෙන ච විවදන්ති තෙසං අත්තපච්චත්ථිකානං සම්මුඛීභාවෙ පුග්ගල සම්මුඛතා** යනු පෙළ ගි. **යෙ ච විවදන්ති**-යමෙක් විවාද කෙරේ ද; **යෙන ච විවදන්ති**-යමක්හු හා විවාද කෙරේ ද; **පඤ්චඞ්ග සමන්නාගතං භික්ඛුං**-න ඡන්දගතිං ගච්ඡති, න දොසාගතිං ගච්ඡති, න මොහාගතිං ගච්ඡති, න භයාගතිං ගච්ඡති, ගහිතාගහිතං ජානාති යි කියනලද පඤ්චාඞ්ගයෙන් යුක්ත භික්ෂුවක්හු; **ගුළහකසලාක ගාහ** නම් ධම්මවාදී ලභපත් ද අධම්මවාදී ලභපත් ද වෙන් කොටැ සිවුරු කණැ එවැ ගෙණැ පුහුලන් කරා වෙන වෙන එළඹැ ලභපත් වෙන් වෙන් කොටැ පැ 'මින් රිසියෙන ලභපතක් ගන්ව' යි රහසින් කියා ගැන්වීම්. **විවටක** නම් ධම්මවාදීන් බහුතර සේ දැකැ හැමදෙනා ගන්නා සේ දැකැ හැමදෙනා දන්නා සේ ගැන් වීම්. **සකණණජප්පක** නම් මෙසේ මැ බුමුනා කියා ගැන්වීම් යනු නිස්සන්දෙහ ගි. ගාහකනති ආදිසු අලජ්ජුස්සන්නාය පරිසාය ගුළකකො සලාකග්ගාහො කාතබ්බො, ලජ්ජුස්සන්නාය විවටකො, බාලුස්සන්නාය සකණණජප්පකො යනු අටුවා ගි. **ධම්මවාදීනං යෙභුය්‍යතාණානි** එත්ථ එකෙකාපි අධිකතා යෙභුය්‍යතාව. කො පන

වාදෙ වීහි තීහි? **අස්සාමණකෙ අජ්ඣාචාරෙ**-මහණහට සරුප් නො වන ව්‍යතික්‍රම කළ කල්හි; පරිවාසාදි වූ යාවනාසඞ්ඛ්‍යාත ප්‍රතිඥවට; **භික්ඛුහි චොදියමානෙ වා** යන්නෙහි වාශබ්ද එව කාරථී ඝ. **පාරාජිකාසාමඤ්ඤන්න වාති** එත්-

"දුකකවං පඨමස්සෙව සාමඤ්ඤමිති වණ්ණිතං,
සෙසානං පන තිණ්ණන්නං-ථුල්ලච්චයමුදීරිතං" යි

කියනලද සාමඤ්ඤාපත්තියෙන් හෝ; පාරාජිකසාමඤ්ඤන්න වා-පාරාජිකවර්‍යායෙන් හෝ; **සිඤ්චිති** කදුවි; අථවා, **එකතොඤ්ඤන**-අවශ්‍යයෙන්; **කකඛළඤ්ඤාය වාළඤ්ඤාඅාති** කකඛළභාවාය වෙව වාළභාවාය ච; **වාළඤ්ඤති** වණ්ඩං; **කකඛළඤ්ඤති** අඵෙජ්ජං; **ථුල්ලච්චජ්ඣත්තති** පාරාජිකඤ්ඤව සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ඤව. **ගිහිපටිසංයුත්තන්ති** ගිහීනං ඛාසනවමහානධම්මිකපටිසඤ්ඤ ආපත්තිං ආපත්තිං යනු අථවා යි.

අධිකරණසමථා.

පඛංසිනාය-බලාත්කාරයෙන් නසනලද මෙහෙණට; **උභය** ශබ්දය උභයිවපසීාය යි. **අවසුකස්ස ප්‍රුතිඝප්‍රුත්තලස්ස**-කායසංසර්ග රාගයෙන් තෙත් වැ ගියාවූ පුරුෂයාගේ; **උභයජානුමණ්ඩලිකා නාම පාරාජිකා**-උභයජානුමණ්ඩලිකා යැ යන නම් ඇත්තී යැ යි සේයි. **චොදෙත්වා සාරෙත්වා** යනු **උත්තිත්තං** යන්නට සම්බන්ධ යි. **කරණං** යන්නට නො වේ. **චොදෙත්වා සාරෙත්වා කරණමෙව** යන්නෙහි **කරණං** යන්නෙන් **ඝතනිඅනුඝාවන** සම්පත්තිවා වෙත්. **ථුල්ලොකාසං අනතික්කමිත්වාපි** යන්නෙහි අපි ශබ්දය සම්භාවනා යි.

එකතොඅවස්සෙ යන්නෙහි භික්ඛුණියගේ මැ එකතොඅවස්සවය ගතයුතු යි. කො පන වාදෙ වීහි තීහි? **යකඛපෙතපණ්ඩක** යන්නෙහි **පණ්ඩකග්‍රහණයෙන්** පණ්ඩකයන් පස්දෙනා ද උභතොව්‍යඤ්ජනකයා ද ගත්හු.

ලොකස්සාදමිත්තඝණ්ඨවඝෙන - කාමාස්වාදමිත්‍රසංස්තව විසින්; තං දස්සෙතුං **කාඝඝංඝගතරාගෙනාති** වුත්තං.

පාරාජිකකණ්ඩං.

අවඅකරණඤ්ඤාඝ-යුකති බණනු පිණිස; **භික්ඛුනිඝඞ්ඝතොනිස්සාරෙතීති** එත්ථ න හි සො ධම්මො සඞ්ඝමහා තොනවි නිස්සාරියති. තෙන පන ධම්මෙන භික්ඛුනී නිස්සාරියති තස්මා සො

නිස්සාරෙතීති=නිස්සාරණීයෝ; තං නිස්සාරණීයං. නෙරනි යන; ආපත්ති නිස්සාරණීයහෙතුත්තා නිස්සාරණීයාති වුත්තා. **යථා හථා**-පූජේතුකාම යම් කිසි ප්‍රකාරයෙකින්;

පඤ්චමං.

යාඝ-යමක විසින්; **භවවිඝ්නනඝණ** නම් කුමාරභත්තිගණය යි. කුමාරවරුන් රක්ෂා කරණ කුඩා සෙවොවෝ ලු. සෙස්ස **සන්‍යෙයෙහි** කී පරිද්දෙන් දත යුතු.

වොරිවුඤ්ඡනයෙහි උපාධ්‍යායකම් කරන්නියට ආපත්ති යි. අනෙකක් කරවත් කොත් අනාණත්තිකහෙයින් දෙෂ නැති වැ හැගේ. අවත්‍යතික්‍රමිතව්‍යඤ්ච ව්‍යතික්‍රම දැනැ පණත් නො දැනැ කරණ පක්ෂයෙහි යි.

දුතියං.

ඔක්කන්තනති යන්නෙහි අවී අතිකෙකනෙත යි දතයුතු. අජෙඩ්කාකාසයෙහි **දසසනූපවාරය** කරණව දූරෙපි **දසසනූපවාරෙ** කොනි යි යනාදි කීහු. දසසනූපවාරය ගම මැ යැ. සවණූපවාරය අජෙඩ්කාකාසයෙහි මැ යි.

බුඩවරෙන-බුඩවරයා විසින්; ශික්ෂාපදයෝ වණීණිතයහ. ඔහු කවරහ?යත්.-**චතුරෙ සඩ්ඝාදිසෙසා** හවෙයූනූ-සඩ්ඝාදිසෙසා පත්තීහු සතරදෙනෙක් වන්නාහ. **නෙ සඩ්ඝ එකපඝොසණාය ආපජෙජය්‍ය. එකතෙ භාවෙ** යනු අසඩ්ඛ්‍ය හෙයින් හුදකලා වැ යැ යි අවී ගත යුතු.

තතියං.

ආපත්ති හෙයින් නො දක්නා බව යි **ආපත්තියා අදසසන** නම්. **ථුල්ලවවසනති** වීහෙව එකං ථුල්ලවවයං. **ඤතිං ඤාතිඩා-පවත්තා** ලෙසින් අභිප්‍රාය දැනැ;

චතුත්ථං.

තතථ පන-ඒ යකඩාදීන් අතින් පිළිගැන්මෙහි; **සඩ්ඝසථ ව-ගහණාදීසු**; පටිග්ගහණ පරිභොග හැම තන්හි.

පඤ්චමං.

නෙසනති උදකදනතපොනානං; පුන **නෙසනති** අවසෙසා භාරානං.

ඡඨං.

චතුන්න අඛෙහන්නන්ති සඞ්ඝභෙදසික්ඛාපදෙ වුත්තඅඛෙහන්න; තෙසු පඨමං අඞ්ගං **අපනෙත්වා** එවං වචනසඞ්ඛාතං පඨමං අඞ්ගං; **නානන්ති** බහිබා භික්ඛුනීනං.

දසමං. **එකාදසමං.**

කොටවන-ගිහීනට පැරිම්. ඔවුනට මැ පවනාදි කිරීමෙන් ගිහින් හා **මිත්තසන්ථවා**. මිථ්‍යාජීවය (**පාපයි**) **ලොක** නම්.

බාදසමං.

සමනුභඤ්ඤා-සමනුභාසනාකම්ම කරණලද්දී; **බලවභාසභා වෙන**-බලවත් තෙපුල් ඇතිබැවින්; **බලපක්කාසනභාවමුත්‍රාසනෙන**-තමන්ගේ ශක්ති භගවන්නාවූ උරණිතැ යන අජ්ජි යි. හෙවත් **සමුත්‍රාසනෙන**-භයපත් කැරැවීමෙන්; **සබ්බපඨ සමුච්චයපඨොති** සබ්බපදෙසු උකුසුය ච පරිභවෙන ච අකඛන්තියා ච දුබ්බල්‍යා වාති එවං **සමුච්චයපඨො**.

තෙරසමං.

භික්ඛුණී සඞ්ඝං න භින්දතීති සඞ්ඝභෙදෙ හි භික්ඛුසඞ්ඝස්ස භෙදවසෙන සියාති ව, භික්ඛුස්ස සඞ්ඝං භින්දිත්වා පවෙත්තකං උපොසථාදිකම්මකරණවසෙන හොතීති ව, භික්ඛුණියා සහ උපොසථාදි කරණාභාවතො ච වුත්තං. **නානති** පක්ඛමානත්තං. **නත්ථොති** යොජනාය. **එවමස්ස වචනීයොති** සඞ්ඝො එවං වචනීයො භවෙය්‍ය; **ඛමති සඞ්ඝස්ස**-සඞ්ඝයාට අභිමත යැ. **තස්මා තුණ්හී**-එහෙයින් තූෂ්ණීම්භූතයන්. **එතං**-මේ තූෂ්ණීම්භාවය; **එවං ධාරයාමි**-එසෙයින් ධරම්. පිරිසුදු වූ හෙයිනැ යි සලකම්. **වෙදියාමහං අය්‍යෙ වෙදියතීති ජානාමි, චිත්තෙන සම්පටිවිජ්ඣිත්වා සුඛං අනුභවාමි, න තපපච්චයා අහං දුක්ඛිතාති අධිප්පායොති** ලිඛිතං. **වෙදියතීති** පදෙපි එසෙව නයො. **වෙදියාමි**-දන්වම්. මෙනම් මෙනම් සිතින් පිළිගෙණැ පුරා සුව අනුභව කෙරෙම්. එ මා නත් හැසුරුණු ප්‍රත්‍යයෙන් දුකකි වන්නෙම් නොවෙම්. ඒ මානත් හැසුරුමට දුකඛයෙක් නැතැ යි දන්වම් යි සේයි. නොහොත් මානත් පුරණබව දන්වම්. ඒ මානත් පුරණබව භගව යි මා සඞ්ඝ දනීව යි යන අජ්ජි යි. **චතුන්නං භික්ඛුනියඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච** යි අනතිම පඤ්ඤය ගෙණැ කීහු. **එත්ථ**-මෙ මානත් හැසිරීමෙහි.

සඞ්ඝාදිසෙසවණ්ණනා.

අධිඨහිත්වා-සිතා ගෙණැ;

පඤ්චමං.

යථා දූතෙනෙව-පෙරැ උපාසකවරු චීවරාදි යමක් උදෙසා දුන්හු ද එසේ දුන්පරිද්දෙන් මැ; අධිඨාය-කාලචීවර යැ සි සිතා ගෙණැ; ලෙඛෙන-අපගේ කඨිනාස්තරණය කළහෙ සින් කාලචීවර යැ සි මේ ලෙඛයෙන්.

දුතියං. තතියං.

යඤ්ච විඤ්ඤත්තං[1]-යමෙක් ආදි කොට චිනවන ලද ද; තතො අඤ්ඤං-එයින් අන්‍යය; සමඝඤත්තං හොති චෙ-ඉදින් සම අගනා බවක් වී නම්[2]; ඉමං ආනිසංසං-මෙ සම අගනා බව යැ සි කියනලද ආනිසංසය ගඟවා හුදක් අන්‍යය ද;

චතුත්ථං. පඤ්චමං.

අඤ්ඤස්ස අත්ථාය-චීවරාදි යමක් පිණිසැ; අඤ්ඤං උද්දිසිත්වා-චීවරාදි යමක් උදෙසා; තතො-ඒ නියමිත චීවරාදි පරිෂ්කාරයෙන්; සෙඛඛං-දායකයන් නියම කළදෙය ගෙණැ ඉතිරිය; උපනෙතබ්බා-යම් අනෙකෙකැ ළඟවන්නියට ද.

ඡට්ඨං.

සඞ්ඝං සාවිඤ්ඤෙනාපි-තමා විසින් යාචඤ්ඤ කරණලද්දාවූ; සඞ්ඝිකෙන හි සම්බන්ධ සි. ප්‍රත්‍යෙකයෙන් නො ගත යුතු. තමන් විසින් මැ සඞ්ඝයාහට ආදි කොට පැවැත්වූ හෙයින් සඞ්ඝිකෙන සඤ්ඤාවිඤ්ඤෙන හි කීයේයි. නැවත ද යොජනාවෙක් ඇති. මෙ සඞ්ඝං යාවිඤ්ඤෙනාපි යන අපි ශබ්දයෙන් එහි මැ කියනලද අඤ්ඤාදිසික සඞ්ඝිකය සමුච්චය කෙරේ. එහෙයින් අඤ්ඤාදිසික සඞ්ඝිකය ද සඤ්ඤාවිඤ්ඤත්තය ද එකක් කොට අනෙකක් පරිවර්තනය කරන්නියව දෙශ වෙ සි දත යුතු. පෙල ද යොජනාව මෙසේ මැකව යුතු. "අඤ්ඤාදත්ථිකෙන පරික්ඛාරෙන අඤ්ඤාදිසිකෙන සඞ්ඝිකෙන ච පරික්ඛාරෙන අඤ්ඤාදිසිකෙන අඤ්ඤං වෙතාපෙත්‍ය නීසඤ්ඤියං" සි යෙදිය යුතු. මෙ යොජනාව වජිරබුද්ධියෙහි කීයේ. දෙක වෙන් වෙන් කොට වෙතාපනය කළහොත් මෙ සිඛයෙන් දෙශ නො වෙ සි. සාඞ්ඝිකය යවැ සිඛයෙන් දෙශ කෙරෙයි.

1. විඤ්ඤාපිතං-සාඞ්ඛාවිතරණී. 2, ඉදින් මනා ද හෙවත් මනා වී නම්-සාරම්.

සංසාවිතය අනෙකෙකින් දෝෂ කෙරේ. මතු කියන සඤ්ඤ විකයෙහි ද මෙසේ මැ අර්ථ ගත යුතු.

සත්තමං. අට්ඨමං. නවමං. දසමං.

පඨමෝ වග්ගෝ.

——(o)——

කංසෝ නාම-කංසයෙක් නම්; චතුඝණාපණ්ඩිකෝ-සතර කඟවළුවක් අගනේ ඇි. මහඝසං වෙණාපෙතබං-මා ඇඟි දෙයක් නමා පිණිසැ පරිවර්ත්තනය කරන්නහු; අප්පඝසං වෙණා පෙතනියා-අල්පාඝීයක් විනවන්නියට;

පඨමං.

නිස්සග්ගියවණ්ණනා.

——:——

භණ්ඩිකාලසුත්ත නම් වෙ බොහෝ බික්[1] ඇති ලුහුනු මැ. න එකබිතිමිඤ්ජකං-එක්බික් දෙබික් තුන්බික් ඇති සැලුනු හෙළලුනු වේ. පලණ්ඩුකාදීන් අතුරෙහි චතුම්ඤ්ජයෙහි පවත් උඩත භණ්ඩිකාලසුත්ත නම් වේ. භඬික නම් ලුහුනුජාතිය එකබිතිමිඤ්ජක නෝ වෙ යි දත යුතු. බික් බෙහෙවැ යි සේයි. යං ගිති භණ්ඩිකං ලුසුතං; පලණ්ඩුකං-හෙළ ලුහුනෙහි; භඤ්ජනකෙ-සැලුනෙහි; හරිතකෙ-නිල්ලුහුනු නම් ලුහුනුජාතියෙහි; චාවලසුතෙ-බිජු නැති ගෙඩි මතු වූ සිව්ලුහුනු නම් ලුහුනුජාතියෙහි ද; සාලවෙ-ගිවුළුසාලවයෙහි; යෙදූ ගිවුළුයෙහි යැ යි සෙයි.

පඨමං. දුතියං.

මුතකකරණස්ස-මූත්‍ර කරණ ස්ථානයාගේ; තලසාතකෙ-මුදුන පැහැරුමෙහි ද; ආබාධපපවත්තා අනාපත්තී යි වෙන ගත යුතු.

තතියචතුත්ථපඤ්චමානි.

——:——

සුඛෙන වා උදකෙනාති තක්කාදි අම්බසකෙන වා උදකෙන;

ඡට්ඨං.

එසෙව-මෙ ශික්ෂාපදයෙහි ද;

සත්තමං.

---

1. බිඬ-ඇම.

අඹිඤවලඤඤසු-මස්ඇට කවුඇට ආදි ඇටෙහි ද බුලත් සප් උක්සප් ආදි වූ සප්හි ද;

අඨමං. නවමං.

ධම්මභාණඤගීතම්පි-ධම්මසූවකගීත ද; **උපඨානං**-බෙරපුද; **ලාභඤභත්තාදිඤඤ සති**-ලාභබත්ආදියක් ඇතිකල්හි ද; **කරණීයෙන**[1] **නහවා**-යම් කිසි කවයුත්තෙකින් ද හොස්; **සමජ්ජට්ඨානං**-නෘත්‍යගීතාදි පවත්නා ස්ථානයට; මෙහි සමජ්ජනං යන් නෙහි සමජ්ජ නම් සමග යෙදීම යැ. ඒ ස්ථානය ද උපචාර යෙනැ යි සේයි. උපචාර ගැන්මෙන් සමජ්ජඨාන නම් වෙ.

දසමං.

ලසුණාදිඤඤා.

පජ්ජාන-ප්‍රදීප[2]; **අනොභාසිනෙ**-ආලොකයක් නැති කල්හි; **සන්තිඤඤෙ ඨාතුං**[3] **සල්ලපිතුඤඤාති** භික්ඛුනියා ඨාතුං සල්ලපිතුං ව. **ගෙහසිතඤඤථනති** ගිහිගෙහනිස්සිතං කථං පටි සඤ්ඤාරවසෙනාති.

පඨමං දුතියං. තතියං.

අවිනිබ්බිඣරච්ඡායඤ[4]-ඉදුරා නො යැ හැකි මුල්ලට හොසිනුදු නැවතිය හැකි වූ තොවෙතන්හි ද; **චවවරඤඤ**-සතරමංසඤියෙහි; වීපි සිවු සඤියෙහි යැ යි සේයි. මෙ හැම මහාවීපියෙහි ද කොවෙ යෙහි ද සිවු වීපිසඤියෙහි ද යනු යි.

චතුත්ථං.

පල්ලඞ්කඤඤොකාසඤඤ ගතෙන-පල්ලඞ්කයට සැහෙනු ව අවකාශ වූ ස්ථානයෙහි; **සාමිඤඤෙති** පධානවසෙන වුත්තත්තා ආහ: **තඤඤං කුලෙ යං කිඤඤි විඤඤඤ්ඤුමනුඤඤතති. ජනතඤඤ-පෙ-අනොවඤඤං** කං අනික්කඤඤමෙනතිඤඤා යි කියා ද **අඤඤකාකාඤඤෙ නිසීදිත්වා උපචාරං අනික්කඤඤමෙනතිඤඤා** යි කියා ද සම්බන්ධ කරණු.

අසංහාරිමං-නො ගෙණැ යැහැකි හස්නෙහි ද;

පඤ්චමං. ඡඨං. සත්තමං.

---

1. කරණීයෙ-කඞ්ඛාවිතරණී. 2. ප්‍රාණිප්‍රදීප-හැම.
3. සන්තිට්ඨිතුං-කඞ්ඛාවිතරණී. 4. අනිබ්බිද්ධරච්ඡාඤ-ඇතැම්.

පර නම් උපසථාන ලද්දී ය. එහෙයින් **කිවු උපසම්පන්නං** ය. අසුසූසනාදිකං ගන්වා **අහං කිරසෙය්‍යාදිනා** වදති **උජ්ඣාපෙනතියාති** ලාමකතො චින්තාපෙනතියා.

අෂ්ටමං.

මනුස්සදුහණගන්ධ වා-මනුෂ්‍යලොකයෙහි දුර්ගන්ධබැවින් හෝ නොහොත් කණ වෙම්ව ය පිළි වෙම්ව ය යනාදි විරූප බැවින් හෝ ය. ය සේ ය.

නවමං.

කෙවලං රොදනතියා එව න වඩෙනතියා-සුනිව්‍යසනාදීන් තමා නො පැහැරූ හුදෙක් හඬන්නියට ද;

දසමං.

අඛ්ඛාරවග්ගෙනා.

පඨමං. දුතියං.

රාජවොරමනුස්සාගතිතොයවාළසිරිංඝපාමනුස්සජීවිතබ්‍රහ්මචරියන්නාරයකාති වුත්තෙනසු **දසසු අනන්තරායෙසු; කිඤ්චි න ලබභති**[1]-හු හිදිකටු ආදි වූ කිසිවක් නො ලැබේ ද;

තතියං.

සඞ්ඝසම්භෙදඤ්ච-දෙපව එක් කොටැ සිටුවාම්හියෙන්; **සඞ්ඝභෙදඤ්ච**-තනවැස්ම.

චතුත්ථං.

සඞ්ඝසමඝබඛ්බවිවරං-දිය යුතු ඇත්තවුන් කරා පැමිණ විය යුතු විවරය.

පඤ්චමං.

සමගසඞ්ගාලෙ දසසථ-දුන් පිළි නො හැනෙයි. මිල මතා වැ ගියසමයෙහි ගෙණැ දෙව ය යනාදීන් මෙසේ අනුදන්වා වළකන්නියට ද;

ඡට්ඨං.

---

1. න ලභති-සඞ්ඛාචිතරණී.

චීවරවිභඞ්ගං-සිවුරු බෙදීම.

සත්තමං.

කප්පකතං-කප්බින්දු ඔබනලද;

අට්ඨමං.

සචෙ සඞ්ඝප්පත්තා දස්සාම-ඉදින් සමඟ වූවෝ නම් දෙම්හ සි; **කිඤ්චාපි න සඞ්ඝප්පත්තානි වදන්ති**-කිසි සේත් අසමඟ වූවෝ වම්හ සි කියති. **ඉදානි**-දැන් මත්තෙහි;

නවමං.

අට්ඨාරසමූලඛණ්ඩානි-කඨිනවස්ත්‍රාරමූලකොං; සමඅධිෂ්ඨාය දීම කසි නුඩාරයට මැ සි. අකාලචීවරය වෙන මැ දෙත්.

දසමං.

නගරවිඤ්ඤත්ති.

පඨමං.

පාවාර-පිඩාම්; **අත්ථරණ**-අස්සත්ථරණ රථත්ථරණාදි ඇතිරි; **කටසාරක**-කළාල්;

දුතියං. තතියං.

සඞ්ඝං විහරතීති=**ඉධිවාසිනී**. අඤ්ඤ සමීපෙ වසතීති= **අඤ්ඤවාසිනී**. **පරියෙසිත්වා**-හෙසජ්ජාදිපයෙජ්ජභණය කොටැ;

චතුත්ථං.

සම්බාධබ්භං-දෙර ලූ.

පඤ්චමං. ඡට්ඨං.

සඤ්ඡින්න-ජබසසත්ත යැ සකටසත්ත යැ යන සාප්පයක් හා සමඟ.

සත්තමං.

එසඳ-මේ සිඛයෙහි; **නිදන්තොරතුරු** හෙයින් **රාජගහං** ගුනු.

අඤ්ඤං.

කෙනචි-කිසිවක්හු විසින්; **උඛ්ඛාලහාය වා**-නහා පියන ලද්දියට හෙවත් උපද්‍රැතවූව[1]හට ද;

නවමං.

පවවාඝවජනති-පවජා පවජා ආඝවජ්‍රන්ති. අධ්‍යනාති මගෙහන;

දසමං.

තුවටවවගෙහා.

උපඛනං-උයන; **උසභානං**-බැහැරි කෙළෙ උයන් නම්.

පඨමං.

අභාදිමෙන වාලෙන-ඇරැ හිදුවා කළ ව්‍යාඝ්‍රරූපයෙන්.

දුතියං.

අඤ්ඣිනං හොති-යම් පමණ කැවැ කැවැ අතින් එවැ ගත්තා ලද ද; **තඤ්ඤං**-ඒ අඤ්ඣිතය හෙවත් අත එවැ ගත්හු; **නඛඛාමහි වෙඨිනෙ**-හිද්දෙහි වෙළු කැරැ ඔත්කල්හි; **ඉදං හි සඤ්ඤාය**-මෙ හූකැටි හිද්දෙහි ඕනාබව සඳහා; **උජ්ජවුජ්ජවෙති වුත්තං**-කැට නහ නහා හිද්දෙහි ඔත්සඳ යැ යි කියනලදි.

කපපාඝච්චිනනං-කපු සෙවීම;

තතියං.

මානාපිතෘරු-මවුපියන් ලවා කිසි කර්මාන්තයක් තමහට නො කරවා; **මතඤං**-මාතාපිතෘන්ගෙ; **පූපගණනාඝ**-එකි එකි පූව පූප නම්. එහෙයින් පූ ගණනින්;

යාගුපානනි යාගුදානෙ; සඞ්ඝයාහට හඹු දීමෙහි ද; **තෙඝං**-ඒ මනුෂ්‍යයන්ට; **අත්තනොව වෙඨ්‍යාවච්චකරඝඝ**-ඒ තමාගේ වෙය්‍යාවච්චකරයහට ද;

චතුත්ථං. පඤ්චමං. ඡඨං.

උතුනියො භික්ඛුනියො-ඔසප් භික්ඛුනීහු; **අනිඝඝජීවා**-නො දී;

1, විවියහට, විවියනට-කැම්.

සුන පරියායෙන වා-නැවත ඔසප් වූ වාරයෙහි;

සත්තමං. අට්ඨමං.

ඵරුසිපසං-බඩගශිලප; **අථබ්බණ** නම් එකහනි(?) අශොදීන් මරා යාග කරණ සැටි කියන වෙදයෙකි. **සීලමන්ත** නම් ඵල[1] තබන මන්ත්‍රය යි. **වසීකරණ** නම් අනුන් වසඟ කරණ මන්ත්‍ර යි. **සොසාපනමන්ත්‍ර** නම් මන්ත්‍ර ජප කොට අනුන් වියලන මන්ත්‍ර යි. **අගදපපයොගාදිභෙදං**-මෙසේ මන්ත්‍ර හා බෙහෙත් යෙදීම් ආදි වූ භෙද ඇති; **පරූපඝාත කරං**-මෙරමාගේ උපඝාතය(=විනාශය)කරන්නාවූ විද්‍යාව ශූතැනි.

නවමං.

උභයම්පි-මේ ශික්ෂාපදවයය ම; යථාක්‍රමං **ඡබ්බගහියා** වෙව **සබ්බඡුලා** ව ශූහු. **ලෙඛෙ**-අක්ෂිසූචක විද්‍යායෙහි, අකුරෙහි ද හෙවත් අකුරු උගන්නා පිණිස; **ධාරණාය** ච-ධාරණ මන්ත්‍රශාස්ත්‍ර ඉගැන්මෙහි ද හෙවත් එකදවසක් එක් වේලෙක නෝ කී බිණූ දැ විවාළකලැ සමානිවෙකල්‍ය නැති වැ ධරන්නට සමර්ථ වීම් කියන ශිල්පයෙහි ද; **යඤ්ඤපරිත්තන**-යඥමන්ත්‍ර; **පරිත්තන** යනු පරිපූර්ණ වූ තා පාලනෙ ඇත ධාතු යි. **පරිත්තන**ශබ්දයෙන් මන්ත්‍ර ද කියත්. **නාගමණ්ඩල**-සර්පමන්ත්‍ර යි. **සර්පයන්** නො වදනට පිටි යෙන් මන්ත්‍ර ලියා මඬුලු බඳිත් ලු.

දසමං.

චින්තනාකාරවණ්ණනා.

සත්තං භික්ඛූං අනාපුච්ඡා යි **මාතෘකායෙහි** නො කිව ද **පදභාජනියෙහි** මෙ මැ සිඛයෙහි **අනුප්‍රඥප්තියක්** බැවින් කිහු මෙ අනුප්‍රඥප්තිදෙක්හි අනාපුච්ඡා යි ද ජානං යි ද තොරතුරු[2](?) මූත් සත්තං භික්ඛූං සභික්ඛූං යි එක් මැ යි.

සිඤානුලොකිකාති පඨමං පවිසන්තීනං සීසං අනුලොකෙන්ති;

පඨමං.

අසඤ-මේ භික්ඛූහව; **භයං උපදංසෙඤ්ඤ**-මරා පියම්හ යන්නා දීන් භය දක්වා නම්.

දුතියං.

යප්පච්චයා-යම් කිසිවෙකින්;

තතියං.

---

1. තොල, කොල යි හැම්. 2 නො තොරතුරු-ඇතම්.

නිමන්තිතා අපවාරිතා-භත්තස්ස නිමන්තිතා සයඤ්ච අපවාරිතා යාගුමපිවති, ආපුච්ඡා භුඤ්ජති වට්ටති.

චතුත්ථං.

කුලෙ මච්ඡරෝ=**කුලමච්ඡරී**. සෝ **එතිස්සා අත්ථීති වා කුලං වා මච්ඡරායති** යනු ශීලාඳී හෙයින් කිහු. **කුලං වා මච්ඡරායතීති**-කුලය හෝ මසුරු කෙරේ නු හි; **කථං නාම න මච්ඡේය්‍යුන්ති**-ඒ භික්ඛුනීහු ඒ කුලයට සෙසේ නම් නො යෙද්දේ හෝ හි;

පඤ්චමං.

සෙනාසනපඤ්ඤාපන-හෝනා හිඳිනා ඇතිරි ආදි සෙනසුන් පැණවීම්;

ඡට්ඨං.

සබ්බසඞ්ඛාතිකඤ්ඤතී-එකවාවිකවෙවාවික තෙවාවිකසමාන වසසිකයට එක්කොට හකුළුවා තබන සඳතනී හි. **නෙසජ්ජිවාති** භික්ඛුනීසඞ්ඝ එව;

සත්තමං.

අත්ථායගමනන්ති අත්ථාය අගමනං.

අට්ඨමං.

වාතුද්දසෝ උපොසථෝ හොති තෙරසෙ ගච්ඡන්ති. **ආපුච්ඡන ආසාවනාය**-ආපුච්ඡනාය ආවනායෙන් ධුරනිඤ්ඤප හි.

නවමං.

තතෝ හි-ඒ ප්‍රදෙශයෙන්; **මෙ ඌරු පහිරජ්ජිත්ථා** හතා හි සම්බන්ධ හි.

දසමං.

ආරාමවග්ගෙහා.

පඨමං.

ඤත්ති යං වුත්තං;

දුතියං.

මානනතෝ-ආදර කරණ හෙයින්;

තතියං.

උපසම්පදසම්මුතීති ඤත්තිකමෙමන සම්මුති; **සඤ්ඤා න දිනනා හොති** යි යොදනු. මතු ගිහිගතය කියන හෙයින් **ඉමා මෙථ මහාසික්ඛමානා නාම** යි කිහු.

චතුත්ථං.

ගිහිගතානති අබ්‍රහ්මචරියාය එතං අධිවචනං.

පඤ්චමං.

ඡට්ඨං. සත්තමං. අට්ඨමං. නවමං.

න වුපකාසාපෙක්ඛ-ගෙන නො යවා ද; **න ආණාපෙක්ඛ** යනු යෙහි පදපූර්ණ නො වේ.

දුනිසිකං අලභනතියා ගිලානාය-ඇය කැටි වැ යවන් නව සුදුසු දෙවන එකක නො ලබන්නියට ද;

දසමං.

ඡබ්බිනිවණෙනා.

පඨමදුතියසතතියානි ප්‍රථමවිතියතෘතීය ශික්ෂාපදයෝ; **තීණි ගිහිගතසික්ඛාපදානි සදිසානෙව**-ගිහිගත ශික්ෂාපදයන් තුන්දෙන හා යථාක්‍රමයෙන් සමානයෝ යි. **ගිහිගතා** යන් නෙහි දෙලොස් හැවිරිද්දෙහි පවත් අවලොස් හැවිරිද්ද දක්වා ගිහිගත යැ යි කිය යුත්තේ යි. අවලොස් හැවිරිද්දෙහි පවත් **ගිහිගත කුමාරීභූත** යැ යි දෙක මැ කියත් ලැබේ. **සම්මුති කම්මවාචාදිසු**-වත් පුරන්නව සම්මුති ය, උපසම්පදඤත්ති ය, කර්ම්මවාක්‍යය යන මෙහි; **අඤං පනාති** ගිහිගතා. **සා පනායං සාමණෙරී සා කුමාරීභූතාති වුතතා**. මේ කුමාරීභූතා යන් නෙහි කුමාරිකා වනාහි අවලොස්හැවිරිද්දෙහි සික්ඛාසම්මුතිය ලදින් විසිහැවිරිදිකලැ උපසම්පදා ලැබේ. මීට ඌන වුවහොත් උපසම්පදා නො අර යි දත යුතු. මෙහි ගිහිගතයා සම යැ යි කී හෙයින් අවලොස් හැවිරිද්දෙන් යටැ කුමාරීභූතත්වය නො ලැබේ.

තතියං.

දුකකවානං-දුකකවයන් දෙන්නාව අතතුරු වැ;

චතුත්ථං. පඤ්චමං.

උණානසම්මුතියා යාචිතාය-උපසම්පදාසම්මුතිය ඉල්වූ කල්හි; **නූන**-එකනෙකන; **ධිඅයාසානි** අවණණමපකාසෙය්‍ය.

ඡට්ඨං. සත්තමං.

උභයත්ථ[1]-යන ශික්ෂාපදවයයෙහි; **එවාහතං වුඤ්ඤාපෙස්සාමි** යන ප්‍රතිඥව යැ; **ආකඩ්ඪනනිපඵත්තිනි**-ප්‍රාර්ථිතවිවරයාගේ නිෂ්පත්තිය යැ.

අට්ඨමං.

සරං-තමන්ගේ ගෘහයට වදනා; **සරසාමිකා විය**-සර සවාමීන් මෙන්; **අඤ්ඤම්පි**-මේ ද; **සොකං ආවිසති ඉති**-තමා සතන්හි උපන් ශොකයට තොමෝ ම වදී නු හි; **සා ආවිසති**-යම් ශොකයකට වදී ද; **සෝ**-එ ශොකය; **අස්සා**-මව;

නවමං. දසමං.

පාරිවාසියෙන-විසුවාවූ; **උස්සාරණා වා කාසිරති**-පහ වව යනාදීන් නහා පීම හෝ කරණුලැබේ ද; එ පෂ්ඨ එතැනින් ඉගිල ගිය බව සි **පරිසපාරිවාසිය** නම්. **එකං අජ්ඣෙසනති**-එක් භික්ෂුවක්හට ආරාධනා කෙරෙද්ද; ඇණවතුදු සි කිනියා සි. **තඤ්ච**-ඒ ධර්මකථිකයා; රාත්‍රිය ඉකුත්බව සි **රත්තිපාරිවාසිය** නම්. **උපචවහා**-ඉක්මෙන්නේ සි.

එකාදසමං.

එකනනතියනති එකෙන සංවර්‍යරෙන අනන්තරාබාධිකං කවා.

වාදසමං.

එකනනතියං වුඤ්ඤාපනං **කරොනතියා** යි ක්‍රියාවිශෙෂණ කවයුතු. **එකනති** ඝිකඛමානා.

තෙරසමං.

කුමාරිභූතවත්ථුස්මා.

—(o)—

1. උභයමපි-සාඛාවිතරණී.

අපනෙත්වා[1]-හිසින් පහ කොට;

පඤ්චමං.

වයහාදිනා-සිවිගෙ ආදීන්;

දුතියං.

සඛාණ්ඩං-හිණැ පලඳනා ආභරණ සි. එහෙයින් කීහු "**සං කිඤ්චි භණ්ඩිකං**" සි. **භණ්ඩිකං**-කවිසඤ්ඤයට උපග වූ, යොග්‍ය වූ; **කවිසුත්තකං**-හිණැ පලඳනා පිරිත්නූලාදිහු සි.

සතියං.

වක්කුභණනායෙ-ව්‍යතික්‍රමගණනින්;

චතුත්ථං. පඤ්චමං.

ගන්ධවාසිතකෙන-සුවඳ ගැන්වූ; **නිලපිඤ්ඡෙන**-තලමුරුවවින්;

ඡට්ඨං.

උබ්බට්ටාපෙය්‍ය-උලවා ද; **සම්බාහාපෙය්‍ය**-මඩවා ද;

සත්තමං. අට්ඨමං. නවමං, දසමං.

අභිමුඛමෙවාති අත්ථෝ න ඉති සම්බන්ධෝ. උපචාරතෝ වාදස හත්ථා. **ඡමායපි**-සිස් බිම්හි දු;

එකාදසමං.

තත්ථ සත්ථාති සුත්තාභිධම්මාදිසු; **අනොදිස්සාති** සුත්තං වා විනයං වා අභිධම්මං වා අනොදිසස;

බාදසමං. තෙරසමං.

ජාතකවණ්ණනා.

පාචිත්තියවණ්ණනා සි.

—(o)—

---

1. අපනාමෙත්වා-සඞ්ඛාභිතරණී.

තන්‍නාති භික්ඛුනීපාතිමොක්ඛ; **සමුට්ඨානවිනිච්ඡයෝ**-ශික්ෂා පදෙහපත්තනිශ්චයය; **ගිරග්ගසමජ්ජ**-පීතයාගේ ඡායාගෘහයෙහි තැටුම්සිඛය ද; ගිරග්ගසමජ්ජං යනු නිදානවසයෙන් කීයා ය. පෙළ කෙසින් "නච්චං වා ගීතං වා දස්සනාය ගච්ඡෙය්‍ය පාචිත්තියං" යන සිඛය සි. **එත්ථ**-අවිත්තක ය අකුසලචිත්ත ය යන මෙහි; **සුබ්බ වුත්තවිනිච්ඡයනති** යෙසං මංසං කප්පති තෙසං සප්පීති වුත්තවිනිච්ඡයං;

පාලියං අනාගතෙසු පන අට්ඨසු යනු විවාරන්නට තුබූ ය. අගමහිර වූ සෙස්ස පාඨානුසාරයෙන් දත යුතු.

පාචිත්තියකණ්ඩ.

තත්‍ථ **මෙථුනන්ති** ඉදං තාව පඨමපාරාජිකං නාම සමුට්ඨානසීසං. සෙසානි තෙන සදිසානි. **තත්‍ථ**-ඒ **සමුට්ඨානසීසේ** යෙහි; **සුක්කසංසග්ගාති** සුක්කවිසර්ගය ද, කායසංසර්ගය ද, **අනියතෙ පඨමෙ**-පළමු වන අනියතශික්ෂාපදය ද, **ඤත්තිපරියාපන්නාති** "ජානං පුබ්බූපගතං භික්ඛුං" යන ශික්ෂාපදය ද, භික්ඛුනීපරිපාවිතපිණ්ඩපාතශික්ෂාපදය ද; **රහො නිසජ්ජා භික්ඛුනියා සහාති** "භික්ඛුනියා සද්ධිං රහො නිසජ්ජං" යන ශික්ෂාපදය ද;

සභොජනෙ රහො මෙවාති "සභොජනෙ කුලෙ අනුප ඛජ්ජ නිසජ්ජ ශික්ෂාපද රහොනිසජ්ජශික්ෂාපදයෝ දෙදෙන ද; **අඞ්ගුලි උදකෙ හසනති** අඞ්ගුලිපතොදකය ද, උදකෙ හසන ධම්ම ශික්ෂාපදය ද; **පහාරෙ උගගිරෙ** වෙවාති පහාරදානශික්ෂා පදය ද, තලඝාතිකඋගගිරණශික්ෂාපදය ද; **තෙපඤ්ඤා ච සෙඛියාති** පරිමණ්ඩලනිවාසනාදි වූ බුදුකවණ්ණනාවසයෙන් කියනලද තෙපණස් සෙඛිය ශික්ෂා පදයෝ ද;

අඛකඛකං ගාමවඤ්ඤුනාති භික්ෂුණීන්ගේ අඛකඛකශික්ෂා පදය ද, ගාමන්තගමනශික්ෂාපදය ද, අවඤ්ඤුතඤ්ඤ හත්ථතො ඛාදනීයගහණශික්ෂාපදය ද; **තලමට්ඨඤ්ච සුඛිකාති** තලඝා තක ය, ජතුමට්ඨක ය, උදකසුඛිත ය යන ශික්ෂාපද තුණ ද; **වඤ්ඤං වුත්තාව**-"ඡපඤ්චයොජනානි"යන ශික්ෂාපදය ද, ඔවාදය අගමනශික්ෂාපදය ද;

ඉමේ සික්ඛාති ඉමා සික්ඛායෝ යි ලිඞ්ගවිපරියය **කරණ ලදී. කායමානසිකා කතාති** කායචිත්තසමුට්ඨානයෙන් කරණ ලදහු.

අදිණ්නන්ති ඉදං තාව අදින්නාදානන්ති වා දුතියපාරාජී කන්ති වා එකං සමුට්ඨානසීසං. සෙසානි තෙන සදිසානි. **තත්ථ-ඒ අදින්නාදානසමුට්ඨාන ය‍ෑ යි ද දුතියපාරාජිකසමුට්ඨාන ය‍ෑ යි ද කියනලද අදින්නාදානසමුට්ඨානසීසයෙහි;** මේ ප්‍රධාන කොට මේ හා **සමුට්ඨාන කියම්හ** යි සේසි. **විඤ්ඤත්තිනති** මනුස්සවිඤ්ඤත්ති ය‍ෑ උත්තරිමනුස්සධම්ම ය‍ෑ යන ශික්ෂාපද දෙක ද; **දුට්ඨුල්ල අනත්තකාමතාති** දුට්ඨුල්ලවාචා ය‍ෑ අත්තකාමපාරිචරියා ය‍ෑ යන ශික්ෂාපද දෙක ද; **අමූලා අසඤ්ඤභාගියාති අමූලඅසඤ්ඤභාගිය** ශික්ෂාපදයෝ දෙදෙන ද; **අනියතා දුනි සික්ඛාති** විනියානියත ශික්ෂාපදය ද;

අචජ්ජෙ පරිණාමනෙති "සාමං චීවරං දත්වා අච්ඡින්දෙය්‍ය," "ඤාතං සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණතං අත්තනො පරිණාමෙය්‍ය" යන මෙ දෙ ශික්ෂාපදය ද; **මුසාඔමසපෙසුඤාති** මුසාවාදශික්ෂා පදය ද, ඔමසවාදශික්ෂාපදය ද, භික්ඛුපෙසුඤ්ඤශික්ෂාපදය ද; **දුට්ඨුල්ලා පඨවිං ඛණෙති** දුට්ඨුල්ලාපත්තිආරොචනශික්ෂාපදය ද, පඨවිඛණනශික්ෂාපදය ද; **භූතං අසඤ්ඤුඛ උජ්ඣාපෙති** භූත ගාමසීඛය ද, අසඤ්ඤවාදසීඛය ද, උජ්ඣාපනසීඛය ද;

නිකඩ්ඪනං සිඤ්චනඤ්චාති විහාරනිකඩ්ඪනසීඛය ද, සපපාණෙදකයෙන් තිණාදිසිඤ්චනසීඛය ද; **ආමිසහෙතු භුත්තාවිනති** "ආමිසහෙතු භික්ඛූ භික්ඛුනියො ඔවදන්ති" යන සීඛය ද, "භුත්තාවිං පවාරිතං අත්තරිත්තෙන ඛාදනීයෙන" යනාදීන් පවාරණසීඛය ද; **එහි අනාදරියඤ්ඤාති** "එහා වුසො ගාමං වා" යනාදි සීඛය ද, අනාදරිය සීඛය ද, භිංසාපනසීඛය ද; **අපනිඛෙ ච ජීවිතන්ති** පත්තාදීනං අපනිධාන සීඛය ද, සඤ්චිච්ච පාණං ජීවිතා වොරොපණ සීඛය ද;

ඤාතං සපපාණකං තම්මන්ති "ඤාතං සපපාණකං උදකං පරිභුඤ්ජෙය්‍ය" යන සීඛය හා පුනකම්මාය උක්කොටනසීඛය ද; **ඌනපඤ්චවාස නාසනාති** "ඌනවීසතිවස්සං" යන සීඛය හා "ඤාතං තථාවාදිනා" යන උක්ඛිත්තයා හා සංවාස සීඛය ද, නාසිතසාමණෙරසමොධානසීඛය ද; **සහධම්මිකං විලෙඛා වාති** "භික්ඛුහි සහධම්මිකං වුච්චමානො" යන සීඛය හා "විලෙඛාය සංවත්තන්ති" යන සීඛය ද; **මොහනා අමූලකෙන චාති** "මොහනකෙ පාචිත්තියං" යන සීඛය ද, "අමූලකෙන සඞ්ඝාදිසෙසෙන අනුද්ධංසෙය්‍ය" යන සීඛය ද;

කුසකුවවං ඩිඝනං දදාති කුසකුවවුපපාදනසිඛය හා "ධම්මිකා නං කම්මානං ඡන්දං දත්වා ඩිඝන" සිඛය ද; **පරිණාමෙය්‍ය පුග්ගලෙති** "සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණතං පුග්ගලස්ස පරිණාමෙය්‍ය" යන සිඛය ද; **කිත්තෙන අකාලං අවජ්ජෙතෙති** "කිත්තෙන අය්‍යෝ එසෝ පුරිසපුග්ගලෝ කරිස්සති" යන සිඛය හා "අකාලචීවරං කාලචීවරන්ති අධිට්ඨහිත්වා භාජාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "භික්ඛුනියා සඞ්ඝිං චීවරං පරිවත්තෙත්වා අවජ්ජෙය්‍ය" යන සිඛය ද; **දුග්ගහිං නිරයෙන වාති** "දුග්ගහිතෙන දුපධාරිතෙන පරං උජ්ඣාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "නිරයෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අභිසපෙය්‍ය" යන සිඛය ද;

ගණං විභඞ්ගං දුබ්බල්‍යන්ති "ගණස්ස චීවරලාභං අන්තරා යං කරෙය්‍ය" යන සිඛය හා "ධම්මිකං චීවරවිභඞ්ගං පට්ඨා පෙය්‍ය" යන සිඛය හා "දුබ්බලචීවරපච්චාසාය චීවරකාලසමයං අතික්කාමෙය්‍ය" යන සිඛය ද; **කඨිනාඵාසුපච්චත්ථාති** "ධම්මිකං කඨිනුද්ධාරං පට්ඨාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "භික්ඛුනියා සඞ්ඝිච්ච අඵාසුං කරෙය්‍ය" යන සිඛය හා "භික්ඛුනියා කුපිතා අනත්තමනා භික්ඛුඤ්ඤෙය්‍ය වා" යන භික්ඛුනූපස්සයෙන් භික්ඛුඤ්ඤනසිඛය ද; **අකෙකාසමණ්ඩිමවජ්ජරීති** "භික්ඛුං අකෙකාසෙය්‍ය වා පරිභාසෙය්‍ය වා" යන සිඛය හා "වණ්ඩිකතා ගණං පරිභාසෙය්‍ය" යන සිඛය හා "කුලමවජ්ජරිනී අස්ස" යන සිඛය ද; **ගබ්භිනී ච පායන්තිඤාති** "ගබ්භිනිං වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "පායන්තිං වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන සිඛය ද;

මෙ වස්සා සික්ඛාසඣ්ඤනාති "මෙ වස්සානි ඡසු ධම්මෙසු අසික්ඛිතසික්ඛං සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "සික්ඛිත සික්ඛං සික්ඛමානං සඣ්ඤන අසම්මතං වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන (දෙ) සිඛය ද; **ඌනෙ වෙව ගිහිගතාති** "ඌනවාදසවස්සං ගිහිගතං" යන සිඛය හා "පරිපුණ්ණවාදසවස්සං ගිහිගතං මෙ වස්සානි ඡසු ධම්මෙසු අසික්ඛිතසික්ඛං" යන සිඛය ද, "මෙ වස්සානි ඡසු ධම්මෙසු සික්ඛිතසික්ඛං සඣ්ඤන අසම්මතා" යන (තුන්) සිඛය ද; **කුමාරීභූතා නියෙසා චාති** "ඌනවීසතිවස්සං කුමාරීභූතං" යනාදීන් කියනලද තුන් සිඛය ද **ඌනවාදසසම්මතාති** "ඌන වාදසවස්සා වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "පරිපුණ්ණ වාදසවස්සා සඣ්ඤන අසම්මතා වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන (දෙ) සිඛය ද;

අලත්තාව සොකාවස්සනති "අලත්තාව තෙ අය්‍යෙ වුට්ඨා පිතෙන" යන සිඛය ද, "සොකාවස්සං සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන (දෙ) සිඛය ද; **ඡඩ්ඩුඅනුවස්සා ච මෙති** "පාරිවාසිකඡන්ද

දූතෙන සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "අනුවස්සං වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "එකං වස්සං වේ වුට්ඨාපෙය්‍ය" යන (තුන්) සිඛය ද; **සමුට්ඨානා තිකා තතියාති** අදිනනාදාන සමුට්ඨාන නම් වූ මේ යථොක්ත ශික්ෂාපදයෝ තිසමුට්ඨානයහ යි එක් කරණලදහු.

සඤ්චරි කුටිවිහාරෙති සඤ්චරිත්තසිඛය හා "සඤ්ඤ චිකාය කුටිං කාරෙය්‍ය" යන සිඛය හා "මහල්ලකං විහාරං කාරෙය්‍ය" යන තුන්) සිඛය ද; **ධොවනඤ්ච පටිග්ගහෙතාති** "අඤ්ඤතිකාය භික්ඛුනියා පුරාණචීවරං ධොවාපෙය්‍ය" යන සිඛය ද, එසේ මැ පටිග්ගහණසිඛය ද; **විඤ්ඤාපනතුනනාදි අභිහට්ඨුන්ති** "අඤ්ඤතකං ගහපතිං චීවරං විඤ්ඤාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "බහූනි චීවරෙහි අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍ය" යන සිඛය ද; **ඵලිතනං දූතඤ්ඤ චාති** "චීවරවෙතාපන්නං උපනික්ඛිවං හොති" යන ශික්ෂාපද දෙක ද, "දූතෙන චීවරවෙතාපන්නං පහිණෙය්‍ය" යන සිඛය ද;

කොසියං සුඛමෙනාගා ඡබ්බස්සානි නිසිදනනති 'කොසිය මිස්සකං සන්තං" යනාදි ශික්ෂාපද පස ද; **රිඤ්චනති රූපියා ඡෙවාති** භික්ෂුවිභඞ්ගයෙහි "රිඤ්චනති උද්දෙසං" යි ආ එළක ලොමඩොවාපන සිඛය හා රූපියපටිග්ගහණ සිඛය ද; **ඵෙතා නානප්පකාරකාති** රූපියසංවොහාරය හා කයවික්කයසිඛය ද;

ඌනඛඛිනවස්සිකාති "ඌනපඤ්චබන්ධනෙන පත්තෙන" යන සිඛය හා වස්සිකසාටිකසිඛය ද; **සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා චාති** "සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා චීවරං වායාපෙය්‍ය" යන සිඛය හා "තන්තවායෙ උපසඞ්කමිත්වා චීවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය" යන සිඛය ද; **මාරුතා සිබ්බනී චාති** "යාවචාරකොසා අග්ගළඵ පනාය" යන සිඛය හා "අඤ්ඤතිකාය භික්ඛුනියා චීවරං දදෙය්‍ය" යන සිඛය හා "චීවරං සිබ්බෙය්‍ය" යන (තුන්) සිඛය ද; **පුබ්බවස්ස ජානි චාති** "පුබ්බෙහි වා මඤ්ඤෙහි වා" යන සිඛය හා චාතුමාස පච්චයපවාරණසිඛය හා "ජෝතිං සමාදහෙය්‍ය" වා යන (තුන්) සිඛය ද;

රතනං සුචි මණිඤ්ච වා තූලං නිසීදනඤ්ඤ ච-වස්සිකා ච සුගතෙනාති රතනසිඛය හා සූචිඝරශික්ෂාපදාදි වූ සත් සිඛය ද; **විඤ්ඤාතනි අඤ්ඤාවචනනා.**

සඞ්ඝිකා මහාජනි මෙ සූත්‍රයෙලා ගරුතො ලහුති "යා පන භික්ඛුනී අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙත්වා අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙය්‍ය" යනාදි

වූ ශික්ෂාපදයෝ නවදෙන ද; **මෙ විඤ්ඤාසා සාථිකා වා**ති "උච්චාරං වා පස්සාවං වා **සඞ්කාරං** වා විඤ්ඤාසං වා තිරොකුඩ්ඩෙ වා" යනාදි සිඛය හා "හරිතෙ ඡඩ්ඩෙය්‍ය වා ඡඩ්ඩාපෙය්‍ය වා" යන සිඛය ද, උදකසාථිකසිඛය ද; **සමණචීවරෙන වා**ති "**සමණචීවරං** දදෙය්‍ය" යන සිඛය ද;

භෙදනුවත්තනදුබ්බචදුස්සදුට්ඨුල්ලදිසි වාති සඞ්ඝභෙදසිඛය හා භෙදානුවත්තනසිඛය හා දුබ්බචසිඛය හා කුලදූසකසිඛය හා දුට්ඨුල්ලපටිචොදනසිඛය හා දිට්ඨිඅපපටිනිස්සජ්ජනසිඛය ද; **ඡන්දං උජ්ජඟ්ගිකා මෙ වා**ති "ඡන්දං අදත්වා උඨායාසනා" යන සිඛය හා උජ්ජඟ්ගිකාය අනන්තරඝරෙ ගමනනිසීදන දෙ සිඛය ද; **මෙ ච සඤ්ඤි**ති "අපපසද්දො අනන්තරඝරෙ ගමිස්සාමි, නිසීදිස්සාමි" යන දෙ සිඛය ද; **න ව්‍යාහරෙති** "න සකබලෙන මුඛෙන ව්‍යාහරිස්සාමි" යන සිඛය ද; **ඡමා නිවාසනෙ ඨානං පච්ඡතො උපපථෙන වා**ති "ඡමාය නිසීදිත්වා, නීචෙ ආසනෙ නිසීදිත්වා, සීතෙ නිසින්නස්ස, පච්ඡතො ගච්ඡන්තෙ පුරතො ගච්ඡන්තස්ස, උපපථෙන ගච්ඡන්තෙ පථෙන ගච්ඡන්තස්ස යන මෙතෙක් සිඛය ද; **වජ්ජානුවත්තිඝහණාති** වජ්ජපටිචොදනය හා උක්කිත්තානුවත්තනසිඛය හා හත්ථග්ගහණාදිසඞ්ඛ්‍යාත වූ තුන් පාරාජිකා සිඛයෝ ද; **ඔසාරෙ පවාරිකඛණාති** "අනපලොකෙත්වා කාරකසඞ්ඝං අනඤ්ඤාය ගණස්ස ඡන්දං ඔසාරෙය්‍ය" යන සිඛය හා 'බුද්ධං පච්චාරිකඛාමි" යනාදි සිඛය ද,

කිස්මිං සංසට්ඨා මෙ වඩ්ඪිති "කිස්මිංවිදෙව අධිකරණෙ පච්චාකතා" යන සිඛය හා "භික්ඛුනියො පනෙව සංසට්ඨා විහරන්ති" යන සිඛය හා "යා පන භික්ඛුනී එවං වදෙය්‍ය සංසට්ඨාව අය්‍යෙ තුමෙහ විහරථ" යන සිඛය හා "අන්තානං වඩ්ඪිත්වා වඩ්ඪිත්වා" යන මෙතෙක් සිඛයෝ ද; **චිඝිබ්බෙ දුක්කිතාය වා**ති "භික්ඛුනියා චීවරං චිඝිබ්බෙත්වා වා චිඝිබ්බාපෙත්වා වා" යන සිඛය හා "දුක්කිතං සහජීවිනිං"යන(දෙ)සිඛයද; **පුන සංසට්ඨා න වූපසමෙති** "සංසට්ඨා විහරෙය්‍ය ගහපතිනා වා ගහපතිපුත්තෙන වා" ති එවං පුන වුත්තසංසට්ඨසිඛය හා "එතස්‍ය ඉමං අධිකරණං වූපසමෙතීති වුච්චමානා" යන (දෙ) සිඛය ද; **ආරාමඤ්ච පවාරණාති** "ඡාතං භික්ඛුනං ආරාමං" යන සිඛය හා "උභතො සඞ්ඝෙ තීහි ඨානෙහි නපපවාරෙය්‍ය" යන (දෙ) සිඛය ද;

අඩ්ඪඛං සහජීවි මෙති "අඩ්ඪමාසං භික්ඛුනියා භික්ඛුසඞ්ඝතො" යන සිඛය හා "සහජීවිනිං වුට්ඨාපෙත්වා වෙ වස්සානි නෙව අනුඤ්ඤාණෙතබ්‍බය" යන සිඛය හා "සහජීවිනිං වුට්ඨාපෙත්වා නෙව

වූපකාසෙය්‍ය" යන (දෙ) සිඛය ද; **චීවරං අනුබන්ධිනාති** "සචෙ මෙ ත්වං අය්‍යෙ චීවරං දස්සසි" යනාදි සිඛය හා "සචෙ මෙ ත්වං අය්‍යෙ වෙ වස්සානි අනුබන්ධිස්සසි" යන (දෙ) සිඛය ද;

උබහතො කඨිනං ඵාණෙති "නිට්ඨිතචීවරස්මිං පන භික්ඛුනා උබහතස්මිං කඨිනෙ" යනාදීන් කියනලද තුන් **ශික්ෂාපදය ද; පරමං පතතභෙසජ්ජනති** "දසාහපරමං අතිරෙකපත්තො" යන සිඛය හා "පටිසාඝනීයානි භෙසජ්ජානි" යන (දෙ) සිඛය ද; **අචෙවකං වාපි සාඝඛකනති** අචෙවකචීවරසිඛය හා එයට එක්ඛිති වැකි සාඝඛකසිඛය ද; **පකඛමනෙනන වා දුවෙති** "තං පකඛමනෙතා නෙව උඩරෙය්‍ය" යි එන තැනැ කී දෙ සිඛය ද;

උපඤ්ඤං පරම්පරනති "භික්ඛුනූපස්සයං උපසඞ්කමිත්වා භික්ඛුනියො ඔවදෙය්‍ය" යන සිඛය හා "පරම්පරභොජනෙ පාචිත්තියං" යන සිඛය ද; **අනතිරිත්තං නිමන්තනානති** "අනතිරිත්තං ඛාදනීයං වා" යන සිඛය හා "නිමන්තිතො සහත්තෙතා සමානො" යන දෙ සිඛය ද; **විකපපං රකෙඛ්ඛ, විකාලෙති** "සාමං චීවරං විකපෙත්වා" යන සිඛය හා "රකෙඛ්ඛු ඛත්තියස්ස" යන සිඛය හා "විකාලෙ ගාමං පවිසෙය්‍ය" යන (තුන්) සිඛය ද; **වොසාසාරක්ඛකෙසන වානි** "වොසාසමානරූපා ඨිතා" යන සිඛය හා "තථාරූපෙසු ආරඤ්ඤකෙසු සෙනාසනෙසු" යන පුබබ අපපටිසංවිදිතසිඛය ද;

උස්සහා සනනිවාසෙඛ්වානි "උස්සහවාදිකා විහරෙය්‍ය" යන සිඛය හා "පත්තසන්නිවාසං කරෙය්‍ය" යන දෙ) සිඛය ද; **පුරෙ පචජා විකාලෙ වානි** "යා පන භික්ඛුනී පුරෙභත්තං කුලානි උපසඞ්කමිත්වා" යන සිඛය හා "පච්ඡාභත්තං කුලානි උපසඞ්කමිත්වා" යන සිඛය හා "විකාලෙ කුලානි උපසඞ්කමිත්වා" යන (තුන්) සිඛය ද; **පඤ්චාහිකා සඞ්කමන්ති** "පඤ්චාහිකං සඞ්ඝාවිවාරං අතික්කාමෙය්‍ය" යන සිඛය හා "චීවරං සඞ්කමනීයං ධාරෙය්‍ය" යන (දෙ)සිඛය ද; **දුවෙ ආවසථෙන වානි** "ආවසථචීවරං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජෙය්‍ය" යන සිඛය හා "ආවසථං අනිස්සජ්ජිත්වා චාරිකං පක්කමෙය්‍ය" යි මෙසේ **ආවසථය** හා සමඟ කියනලද දෙ සිඛය ද;

පසාඛෙ ආසනෙ වෙවානි "පසාඛෙ ජාතං ගණ්ඩං වා" යන සිඛය හා "භික්ඛුස්ස පුරතො අනාපුච්ඡා ආසනෙ නිසීදෙය්‍ය" යන (දෙ)සිඛය ද;

එළකලොමා වෙ සෙය්‍යානි එළකලොමසිඛය හා අනුපසම්පන්න මාතුගාම දෙදෙනා හා **සහසෙය්‍ය** දෙ සිඛය ද; **ආහවව පිණ්ඩභොජනනති** ආහවවපාදසිඛය හා **ආවසථපිණ්ඩ**

භොජනසිඛය ද; **ගණං විකාලෙ සන්නිධිනති** ගණභොජන සිඛය හා විකාලභොජනසිඛය හා සන්නිධිකාරසිඛය හා තුන් සිඛය ද; **දන්තපොඤ්ඤනවෙලඤ්ඤාති** දන්තපොනසිඛය හා අවෙලකසිඛය ද;

උය්‍යුත්තං වසෙ උය්‍යොධිති "උය්‍යුත්තං සෙනං දස්සනාය" යන සිඛය හා "සෙනාය වසෙය්‍ය" යන සිඛය හා "උය්‍යොධිකං වා-පෙ-අනීකදස්සනං වා ගවෙජ්ඡය්‍ය" යන මේ තුන් සිඛය ද;

සුරා ඔරෙ නහාපනාති සුරාපානසිඛය හා 'ඔරෙනඩමාසං නහාපෙය්‍ය" යන (දෙ) සිඛය ද; **දුබ්බණ්ණා මෙ දෙසනිකාති** "තිණ්ණං දුබ්බණ්ණකරණානං" යන සිඛය හා "අන්තරකරං පවිඨාය හත්ථතො" යන සිඛය හා "සෙඛසම්මතානි කුලානි" යන උභතොවිභඞ්ගපාවිදෙසනීයවය්‍යය ද; **ලසුනඤ්ඤනතිඛඤ්ඤනවමනාති** ලසුනසික්ඛාපදය හා "භික්ඛුස්ස භුඤ්ජන්තස්ස පානීයෙන වා විධූපනෙන වා"යන සිඛය හා "නවවං වා ගීතං වා වාදිතං වා දස්සනාය" යන සිඛය ද;

ඉතො පරං පාළිං විරජ්ඣිත්වා ලිඛන්ති. යථා පන අත්ථං වණ්ණයාම, එවමෙත්ථ අත්ථො වෙදිතබ්බො.

නහානං අත්ථරණං සෙය්‍යන්ති "නහානං නහායෙය්‍ය" යන සිඛය හා "එකත්ථරණපාපුරණා තුවට්ටෙය්‍යුං" යන සිඛය හා "එක මඤ්ඤෙව තුවට්ටෙය්‍යුං" යන (තුන්)සිඛය ද; **අඤ්ඤාරඤ්ඤෙ සථා බඛිති** "අඤ්ඤාරඤ්ඤෙ සාසඛකසම්මතෙ" යන සිඛය හා එසේ ම "බඛිරඤ්ඤෙ[1]" යන සිඛය ද; **අඤ්ඤාවසසං චිත්තාගාරන්ති** "අඤ්ඤාවසෙස චාරිකං පක්කමෙය්‍ය" යන සිඛය හා "රාජාගාරං වා චිත්තාගාරං"වා යන සිඛය ද; **ආසන්දිං සුත්තකඤ්ඤනන්ති** "ආසන්දිං වා පල්ලඞ්කං වා" යන සිඛය හා "සුත්තං කන්තෙය්‍ය" යන මේ (දෙ) සිඛය ද;

වෙය්‍යාවච්චං සහත්ථා වාති"ගිහිවෙය්‍යාවච්චං කරෙය්‍ය" යන සිඛය හා "අගාරිකස්ස වා පරිබ්බාජකස්ස වා පරිබ්බාජිකාය වා සහත්ථා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා දදෙය්‍ය" යන මෙ (දෙ) සිඛය ද; **අභික්ඛුකාවාසඤ්ඤන වාති** "අභික්ඛුකෙ ආවාසෙ වස්සං වසෙය්‍ය"ති ඉදමෙතං සන්ධාය වුත්තං. **ජතුං යානඤ්ච සඛාණිති** "ජතුනුපාහනං ධාරෙය්‍ය" යන සිඛය හා "යානෙන යායෙය්‍ය" යන සිඛය හා "සඛාණිං ධාරෙය්‍ය" යන මෙ (තුන්) සිඛය ද; **අලඞ්කාරං ගණ්ඨවාසිකන්ති** "ඉත්ථලඞ්කාරං ධාරෙය්‍ය" යන සිඛය හා "ගණ්ඨවණ්ණකෙන නහායෙය්‍ය" යන සිඛය හා "වාසිතකෙන පිඤ්ඤකෙන නහායෙය්‍ය" යන මෙ (තුන්) සිඛය ද;

---

1. නිත්‍ය රථෙඛ-පාතිමොඤ්ඛ.

භික්ඛුනියාති ආදිනා "භික්ඛුනියා උම්මද්දනපෙය්‍ය වා" යනා දින් කියනලද ශික්ෂාපදයෝ සතරදෙන ද; **අසඞ්කච්චිකා ආපත්තීති** "අසඞ්කච්චිකා ගාමං පවිසෙය්‍ය පාචිත්තියං" යි මෙසේ කියනලද්දාවූ ආපත්ති ද; **චත්තාරීසා චතුත්තරීනති** මේ සියලු සුභාෂිත් ශික්ෂාපදයෝ;

කායෙන න වාචාචිත්තෙන කායචිත්තෙන න වාචතොති කායෙන චෙව කායචිත්තෙන ච සමුට්ඨහනති, න වාචාචිත්තෙන න වාචතොති අත්ථො. කයින් කායචිත්තයෙනුදු උපදනාහ, වාචාචිත්තයෙන් ද වචසින් ද නො උපදනාහ යි සේයි. **මෙ සමුට්ඨානිකා සඞ්ඛ සමා එලකලොමකාති** යන මෙ අගමහිර වූ අර්ථ ඇත්තේ මෑ යි.

පදං අසද්ධම්මනාති පදසොධම්මයිඛය හා "මාතුගාමස්ස උත්තරිං ඡප්පඤ්චවාචාහි ධම්මං දෙසෙය්‍ය අසද්ධම්ම විඤ්ඤූනා පුරිසවිඤ්ඤහෙන" යන සිඛය හා "අසම්මතො භික්ඛුනියො ඔවදෙය්‍ය" යන මේ තාක් ශික්ෂාපදයෝ ද; **තථා අට්ඨඞ්ගෙන වාති** "අට්ඨඞ්ගතෙ සුරියෙ ඔවදෙය්‍ය"ති ඉදමේතං සඞ්ඛ්‍යය වුත්තං. **තිරච්ඡානවිජ්ජා මෙති** "තිරච්ඡානවිජ්ජං පරියාපුණෙය්‍ය," "වාචෙය්‍ය" යන දෙ සිඛය ද; **අනොකාසෙ ච පුච්ඡනාති** "අනොකාසකතං භික්ඛුං පඤ්හං පුච්ඡෙය්‍ය"ති ඉද මේතං සඞ්ඛ්‍යය වුත්තං.

අඛානං නාවා පණ්ණනති "භික්ඛුනියා සඞ්ඝං සංවිධාය එකඛානමගඝං" යන සිඛය හා "එකං නාවං අභිරුහෙය්‍ය" යන සිඛය හා "පණීතභොජනානි අත්තනතො අත්ථාය" යන සිඛය හා තුන් සිඛය ද; **මාතුගාමෙන සංහරෙති** "මාතුගාමෙන සඞ්ඝං සංවිධාය" යන සිඛය ද, "සම්බාධෙ ලොමං සංහරාපෙය්‍ය" යන මේ (දෙ) සිඛය ද; **ඛණ්ඩං නිමන්තිතා වෙවාති** "ඌමකඛණ්ඩං විඤ්ඤූපෙත්වා" යන සිඛය හා "නිමන්තිතා වා පවාරිතා වා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා" යන (දෙ) සිඛය ද; **අට්ඨ වාති** භික්ඛුනීන්ට කියනලද අෂ්ට පාටිදෙසනීයයෝ ද;

ථෙය්‍යසත්ථං උපස්සුතිනති "ථෙය්‍යසත්ථෙන සඞ්ඝං සංවිධාය එකඛානමගඝං" යන සිඛය හා "උපස්සුතිං තිට්ඨෙය්‍ය" යන සිඛය ද; **සූපං විඤ්ඤූපනෙන චාති** යන මෙ සෙඛියයෙහි සූපොදනවිඤ්ඤත්තිය සඳහා කියනලදී. **රතනිවජ්ඣතා ච ඔකා**

සහති "රත්තන්ධකාරෙ අපපදීපෙ" යන සිඛය හා "පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ" යන සිඛය හා "අජ්ඣොකාසෙ පුරිසෙන සඞ්ගං" යන සිඛය හා යන තුන් සිඛය ද; **වුත්තෙන සහතමාති** "රථිකාය වා වුත්තෙ වා" යනාදීන් කියනලද මේ ශික්ෂාපදය සත් වනු කොට ඇති; **එසෙ**-මේ ශික්ෂාපදයෝ;

කායවිත්තෙනෙව ජායන්ති-කායචිත්තයෙන් වෙති. **සෙ**-ඔහු; **වාචසො න ජායන්ති**-කයින් වෙති. **තීහි මාරෙහි ජායන්ති**-කාය වාචා චිත්ත ය යන තුන් දෙරින් වෙති. **ඉමෙ ථෙය්‍ය සත්ථසමුට්ඨානා**-මේ ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානයෝ; **ඡ ඉම සමුට්ඨානිකා**-ඉසමුට්ඨානිකයහ යි; **ආදිචඛඛඬ්ගා** දෙසිතා.

එකාදස අනූනකා-අනූන් වූ මේ එකොළොස් ධර්ම දෙසන සිඛය ද; **වාචාවිත්තෙනෙව ජායන්ති**-වාවාචිත්තයෙන් වෙති. **සෙ**-ඔහු; **කායසඤ්ඤා න ජායන්ති**-කයින් නො වෙති. **සඛඛ**-මොහු හැමදෙන; **එකසමුට්ඨානා**-එකසමුට්ඨානයහ. **සමඤ්ඤා ධම්ම දෙසනා**-ධර්මදේශනාසමුට්ඨානය හා සමයෝ යි.

භූතං-භූතාරොචනය; **කායෙන ජායති**-කයින් වෙයි. **න වාචා න ච චිත්තතො**-වාවාචිත්තයෙන් නො වෙයි. **වාචතො ච සමුට්ඨාති**-වාචායෙන් වෙයි. **න කායා න ච චිත්තතො**-කාය චිත්තයෙන් නො වෙයි.

කායවාචාය ජායති-කායවාචායෙන් වෙයි. **තං**-එ; **චිත්තතො න ජායති**-සිතින් නො වෙයි. **භූතාරොචනකා නාම**-භූතාරොචන නම් ආපත්ති ය; **තීහි ඛාසෙහි ජායති**-කායො වාචා කායවාචා යන තුන් කාරණයෙන් වෙ.

චොරී-චොරී සමුට්ඨාපනය; **වාචාය චිත්තෙන**-වාවාචිත්ත යෙන් වෙයි. **කායතො**-කයින්; **න තු ජායති**-නොවෙයි. **ජායති තීහි මාරෙහි**-කායවාවාචිත්තයෙන් වෙයි. **ඉදං චොරිවුට්ඨාපනං**-මේ චොරිවුට්ඨාපනය; **අකඛණ්ඩසමුට්ඨානං**-අඛණ්ඩව වූ සමුට්ඨානදෙකක් ඇත්තේ; **ඛම්මරාජෙන භාසිතං**.

අනනුඤ්ඤාතං- "මාතාපිතූහි වා සාමිකෙන වා අනනුඤ්ඤාතං" යන සිඛය; **වාචාය**-වාචායෙන් වෙයි. **න කායා න ච චිත්තතො**-කාය චිත්තයෙන් නො වෙයි. **ජායති කායවාචාය**-කායවාචායෙන් වෙයි. **තං**-එ; **චිත්තතො**-සිතින්; **න ජායති**-නො වෙ.

ජානති වාවාවිතෙහාන-වංවාවිහතයෙන් වෙයි. **න තං ජානති කාශපෝ**-එ කසින් නො වෙයි. **ජානති තිහි මාරෙහි-කාශවංවාවිහත** යන තුණින් වෙයි. **අසමං චතුඛානිකං**-අසි නව වූ සතර සමුඛානයක් ඇත්තේ සි.

අසමෙමාහකරං ඛාහං-සමෙමාහ නො කිරීමට කාරණ වූ; **නෙතානිඛම්මානුලොමිකං**-විනයපාලිඅර්ථකථාවට අනු කොට; **දස තීණී**-තෙළෙස් වැදෑරුම් වූ සමුඛානකෙරෙකුන්; **සුදෙසයි**-භාග්‍යවත්තෙම මනා කොට දෙසී ය. **සමුඛානමයි**-සමුඛානයෙහි; **ඉමං සඞඛෙපං**-මේ සංක්ෂෙපය; **ධාරයෙහතා**-ධරන්නාවූ; **විසඤඤිපි**-නුවණැත්තේ ද; **සමුඛානෙ**-සමුඛාන යෙහි හෙවත් ශික්ෂාපතනිවාරණයෙහි; **න මුහෙති**-මුළා නො වෙ.

මෙ **පරිවාර** බලා දත යුතු.

කඩඛාවිතරණිපිටපොත

නිමි.